

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Sammanfattning

Finansutskottet tillstyrker de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som regeringen presenterar i proposition 2006/07:100, den s.k. vårpropositionen. Alternativa förslag från oppositionspartierna avstyrks. I vårpropositionen finns även förslag till nya utgiftsramar och anslag på tilläggsbudget för 2007. Dessa förslag behandlas i ett särskilt betänkande: FiU21 Tilläggsbudget 1 2007.

Ekonomins utveckling

Aktuell statistik över ekonomins utveckling bekräftar att svensk ekonomi fortsätter att växa i snabb takt. Färsk tendensstatistik visar att optimismen bland såväl företag som hushåll är starkare än på många år. Utskottet instämmer dock i regeringens bedömning att konjunkturen är på väg in i en mognare fas med lugnare tillväxt framöver.

Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Politiken ska fokuseras på insatser som leder till fler varaktiga jobb och färre i utanförskap. Skattepolitiken ska göra det mer lönsamt att arbeta, och finansutskottet delar regeringens bedömning om behovet av att införa ett förstärkt jobbskatteavdrag 2008. Utöver generella åtgärder krävs särskilda insatser för vissa särskilt utsatta grupper. Finansutskottet välkomnar därför regeringens satsningar på att underlätta för invandrare, unga och långtidsarbetslösa att komma in på arbetsmarknaden.

Företagandet stimuleras genom åtgärder som gör det enklare och mer lönsamt att driva företag. Regeringens ambition att undanröja hinder och barriärer för företags etableringar och tillväxt är enligt finansutskottet lov- värd. Tillgången till riskkapital bör förbättras för i synnerhet mindre före- tag. Vissa riktade sänkningar av sociala avgifter och skatter är angelägna för att stimulera framväxten av nya jobb och nya företag. Vidare bör konk- kurslagstiftningen ses över och företagens regelbörda lättas. Förmögenhets- skatten bör avskaffas, då dess effekter på ekonomin blivit alltmer skadliga.

Finansutskottet välkomnar regeringens höga ambitionsnivå i arbetet för en hållbar utveckling, inte minst i klimatarbetet. Finansutskottet anser också att regeringens föreslagna satsningar på havsmiljön och på en miljöbilspremie är motiverade. Klimatfrågan är genuint global, och det är därför viktigt att få till stånd en bred internationell uppslutning kring frågan. Marknadsekonomins institutioner och ekonomiska styrmedel är viktiga verktyg i arbetet mot en hållbar utveckling. Olika ekonomiska styrmedel måste dessutom samordnas om vi ska lyckas åstadkomma en så kostnadseffektiv miljöpolitik som möjligt. Ett förslag från proposition 2005/06:1 om sänkt koldioxidskatt för bränslen i anläggningar som omfattas av systemet med handel med utsläppsrätter avstyrks emellertid av utskottet. Orsaken är att förslaget kräver EG-kommissionens godkännande från statsstödsynpunkt, och något sådant beslut har ännu inte fattats.

Att utbildning och forskning håller hög kvalitet är avgörande för ekonomisk tillväxt och välfärd. Det är på tiden att Sverige väljer en inriktning där skolans kunskapsuppdrag sätts i centrum, då en gedigen grundläggande utbildning för alla medborgare är en viktig förutsättning för en levande demokrati. Finansutskottet håller med regeringen om vikten av att reformera gymnasieskolan och att öka kvaliteten i högskoleutbildningen.

Sverige ska ha en human flyktingpolitik som möjliggör en rättssäker prövning. Finansutskottet instämmer med regeringen i att mer resurser krävs för att möta den väntade ökningen av antalet asylsökande de närmaste åren.

Mångfalden och konkurrensen i produktionen av välfärdstjänster bör öka. En ökad effektivitet krävs för att möta den successivt ökande efterfrågan på välfärdstjänster som blir följderna av den demografiska utvecklingen i kombination med trendmässigt stigande inkomster.

Beträffande trängselskatten förordar finansutskottet en annan budgetmässig hantering än den som regeringen aviserar.

Riktlinjer för budgetpolitiken

Regeringen för en budgetpolitik som värnar om fortsatta starka offentliga finanser. Överskotten i den offentliga sektorn är stora och de budgetpolitiska målen, både utgiftstaket och överskottsmålet, klaras med betryggande marginal. Den offentliga skuldsättningen minskar i snabb takt, vilket bidrar till att lägga en stabil offentligfinansiell grund för att klara de demografiska utmaningar som väntar i framtiden. Utskottet ställer sig bakom regeringens politik för stabil tillväxt och långsiktigt hållbara offentliga finanser.

Det finanspolitiska ramverket

Det nuvarande finanspolitiska ramverket har bidragit till den mycket goda utvecklingen av Sveriges offentliga finanser sedan mitten av 1990-talet. Det finns därför mycket starka skäl att i allt väsentligt bibehålla de mål och regelverk som gäller budgetpolitiken. Regeringen har nu inlett det

arbete som aviserades i budgetpropositionen för 2007 med att se över de brister i ramverket som uppmärksammats. Översynen kommer att fortsätta under mandatperioden och siktar på att skapa ett finanspolitiskt ramverk som är än mer ändamålsenligt, tydligt, effektivt och öppet. Finansutskottet ser mycket positivt på regeringens arbete med att utveckla det finanspolitiska ramverket.

Utskottet välkomnar också regeringens planer att inrätta ett finanspolitiskt råd med uppdrag att utvärdera finanspolitiken och bedöma hur den förhåller sig till målen. Rådet är tänkt att avge en årlig rapport till regeringen, men rapporten ska också kunna ligga till grund för en bred allmän debatt om den ekonomiska politiken.

I avsnittet om det finanspolitiska ramverket behandlar utskottet även två framställningar från Riksrevisionens styrelse, RRS16 om det makroekonomiska underlaget i budgetpropositionerna samt RRS17 om uppföljningen av överskottsmålet. Utskottet anser att Riksrevisionens synpunkter och rekommendationer i de aktuella rapporterna är relevanta och viktiga, men avstyrker styrelsens yrkanden med hänvisning till att regeringen beaktar Riksrevisionens synpunkter i sitt arbete med det finanspolitiska ramverket.

Utskottet har inget att erinra mot den tekniska förändring av överskottsmålet som innebär en sänkning från 2 till 1 % av BNP.

Övriga frågor

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att avveckla Insättningsgarantinämnden från den 1 januari 2008 och i stället inordna verksamheten i en befintlig statlig myndighet.

Utskottet ger också sitt stöd till regeringens förslag att fr.o.m. den 1 januari förändra beräkningen av bostadstillägget till pensionärer som stimulerar till ökat arbetskraftsdeltagande och bidrar till högre sysselsättning.

Regeringen har föreslagit vissa ändringar i utjämningsystemet för kommunerna i syfte att strukturellt betingade löneskillnader ska beaktas i systemet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Avslutningsvis föreslår utskottet att riksdagen lägger redogörelse RRS9 om förvaltningsutgifter på sakanslag från Riksrevisionens styrelse till handlingarna samt avslår framställning RRS25 om regeringens beredning och redovisning av skatteavvikelser.

I betänkandet finns sammanlagt 9 reservationer (s, v och mp). En gemensam reservation (s, v och mp) rör utjämningsystemet för kommunerna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Vårpropositionens huvudsakliga innehåll	9
Motionernas huvudsakliga innehåll	12
Utskottets överväganden	17
1 Den ekonomiska utvecklingen	17
2 Riktlinjer för den ekonomiska politiken	29
2.1 Arbetsmarknad	29
2.2 Företagande	40
2.3 Hållbar utveckling	48
2.4 Utbildning och kompetens	56
2.5 Migration och välfärdstjänster	61
2.6 Trängselskatten	67
3 Riktlinjer för budgetpolitiken	70
4 Det finanspolitiska ramverket	80
4.1 Överskottsmålet	81
4.2 Utgiftstaket	86
4.3 Ett finanspolitiskt råd	88
4.4 Principer för budgetering och redovisning av statens utgifter	89
4.5 Framställningar från Riksrevisionens styrelse, RRS16 och RRS17	90
4.6 Teknisk ändring av överskottsmålet	93
5 Övriga frågor	98
5.1 Avveckling av Insättningsgarantinämnden	98
5.2 Ändrad viktning av arbetsinkomst vid beräkning av bostadstillägg för pensionärer m.fl.	99
5.3 Förändringar i utjämnningssystemet för kommunerna	101
5.4 Förvaltningsutgifter på sakanslag (RRS9)	105
5.5 Beredning och redovisning av skatteutgifter (RRS25)	109
Reservationer	115
1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken, punkt 1 (s)	115
2. Riktlinjer för den ekonomiska politiken, punkt 1 (v)	118
3. Riktlinjer för den ekonomiska politiken, punkt 1 (mp)	121
4. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 2 (s)	123
5. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 2 (v)	125
6. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 2 (mp)	126
7. Det finanspolitiska ramverket, punkt 3 (v)	128
8. Ändrad viktning av arbetsinkomst vid beräkning av bostadstillägg för pensionärer m.fl., punkt 5 (v)	129
9. Förändringar i utjämnningssystemet för kommunerna, punkt 6 (s, v, mp)	130
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	131
Proposition 2005/06:1	131

Proposition 2006/07:100	131
Följdmotioner med anledning av prop. 2006/07:100	131
Framställning 2006/07:RRS16	133
Framställning 2006/07:RRS17	133
Följdmotion med anledning av framst. 2006/07:RRS17	133
Framställning 2006/07:RRS25	133
Redogörelse 2006/07:RRS9	134
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	135
Proposition 2005/06:1	135
Proposition 2006/07:100	141
<i>Bilaga 3</i>	
Skatteutskottets yttrande 2006/07:SkU3y	144
<i>Bilaga 4</i>	
Trafikutskottets yttrande	180
<i>Bilaga 5</i>	
Arbetsmarknadsutskottets yttrande	192

Tabeller

Tabell 1.1 BNP-tillväxt, inflation, arbetslöshet och världsmarknadsefterfrågan	17
Tabell 1.2 Nyckeltal	19
Tabell 1.3 Försörjningsbalans	19
Tabell 1.4 Nyckeltal basalternativet	21
Tabell 1.5 Nyckeltal högtillväxtalternativet	22
Tabell 1.6 Nyckeltal lågtillväxtalternativet	23
Tabell 1.7 Prognosjämförelse	25
Tabell 2.1 Utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad samt 17 Kultur, medier m.m.	30
Tabell 2.2 Skatteförändringar för företagen	40
Tabell 2.3 Utgiftsreformer för företagen	40
Tabell 2.4 Utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård, 21 Energi samt 22 Kommunikationer	48
Tabell 2.5 Utgiftsområde 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsstudier	57
Tabell 2.6 Utgiftsområde 8 Migration och 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	61
Tabell 3.1 Finansiellt sparande i offentlig sektor	70
Tabell 3.2 Det offentliga sparandets fördelning	71
Tabell 3.3 Statsbudgetens saldo och statsskulden	71
Tabell 3.4 Offentliga finanser	72
Tabell 3.5 Utgiftstak och budgeteringsmarginal	72
Tabell 3.6 Åtgärder som föreslås eller aviseras	73
Tabell 3.7 Offentliga finanser enligt Vänsterpartiets förslag	75
Tabell 3.8 Offentliga finanser enligt Miljöpartiets förslag	76

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:100 punkt 1 i denna del och avslår proposition 2005/06:1 Finansplanen punkt 40 och motionerna

2006/07:Fi6 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1 i denna del, 3 och 4,

2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 2, båda i denna del, och 19,

2006/07:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 1 och 2, båda i denna del, och

2006/07:Fi10 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2, 3 och 5.

Reservation 1 (s)

Reservation 2 (v)

Reservation 3 (mp)

2. Riktlinjer för budgetpolitiken

Riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer för budgetpolitiken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:100 punkt 1 i denna del och avslår motionerna

2006/07:Fi6 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1 i denna del och 2,

2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1 och 2, båda i denna del, och

2006/07:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 1 och 2, båda i denna del.

Reservation 4 (s)

Reservation 5 (v)

Reservation 6 (mp)

3. Det finanspolitiska ramverket

Riksdagen fastställer målet för den offentliga sektorns finansiella sparande till i genomsnitt 1 % av BNP över en konjunkturcykel samt godkänner regeringens förslag till ändrad redovisning av avgifter till premiepensionssystemet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:100 punkterna 2 och 3 samt avslår framställningarna 2006/07:RRS16 och 2006/07:RRS17 punkterna 1 och 2 samt motionerna

2006/07:Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (v) och

2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 3 och 4.

Reservation 7 (v)

4. Avveckling av Insättningsgarantinämnden

Riksdagen godkänner regeringens förslag om att avveckla Insättningsgarantinämnden. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:100 punkt 15.

5. Ändrad viktning av arbetsinkomst vid beräkning av bostadstillägg för pensionärer m.fl.

Riksdagen antar regeringens förslag om ändrad beräkning av bostadstillägget för pensionärer. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:100 punkt 16 och avslår motion 2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 7.

Reservation 8 (v)

6. Förändringar i utjämningsystemet för kommunerna

Riksdagen antar regeringens förslag om ändring i utjämningsystemet för kommunerna. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:100 punkt 17 och avslår motionerna 2006/07:Fi6 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 5, 2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 5 och 2006/07:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 3.

Reservation 9 (s, v, mp)

7. Förvaltningsutgifter på sakanslag

Riksdagen lägger redogörelse 2006/07:RRS9 till handlingarna.

8. Beredning och redovisning av skatteutgifter

Riksdagen avslår Riksrevisionens styrelses framställning om regeringens beredning och redovisning av skatteutgifter. Därmed avslår riksdagen framställning 2006/07:RRS25.

Stockholm den 5 juni 2007

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Pär Nuder (s), Ulf Sjösten (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Lars Elinder-son (m), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Peder Wachtmeister (m), Göran Pettersson (m), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Emma Henriks-son (kd), Mikaela Valtersson (mp), Christina Zedell (s), Per Åsling (c) och Gunnar Andrén (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Här behandlar utskottet proposition 2006/07:100, dvs. 2007 års ekonomiska vårproposition om förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (punkterna 1, 2, 3, 15, 16 och 17). Utskottet behandlar också ett under förra riksmötet framlagt förslag om sänkt koldioxidskatt för anläggningar som handlar med utsläppsrätter, proposition 2005/06:1 punkt 40. Vidare behandlas följande motioner som väckts med anledning av vårpropositionen:

- 2006/07:Fi6 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1–5
- 2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 2, 3, 4, 5, 7 och 19
- 2006/07:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 1, 2 och 3
- 2006/07:Fi10 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2, 3 och 5.

I betänkandet behandlas också följande framställningar och redogörelser från Riksrevisionens styrelse:

- redogörelse 2006/07:RRS9 om förvaltningsutgifter på sakanslag
- framställning 2006/07:RRS16 om det makroekonomiska underlaget i budgetpropositionerna
- framställning 2006/07:RRS17 om regeringens uppföljning av överskotts-målet
- framställning 2006/07:RRS25 om regeringens beredning och redovisning av skatteutgifter.

Med anledning av framställning 2006/07:RRS17 behandlas en följdmotion, 2006/07:Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (v).

De behandlade förslagen finns redovisade i bilaga 1. Punkterna 4–14 i vårpropositionen, som gäller ändringar i vilka ändamål och verksamheter som ska innefattas i olika utgiftsområden, behandlas av konstitutionsutskottet. Övriga yrkanden i vårpropositionen och dess följdmotioner behandlas i finansutskottets betänkande 2006/07:FiU21 om tilläggsbudget 1.

I bilaga 2 återges regeringens lagförslag.

Med anledning av vårpropositionen har skatteutskottet (SkU3y), trafikutskottet (TU5y) samt arbetsmarknadsutskottet (AU4y) yttrat sig. Yttrandena finns med som bilagorna 3–5 i betänkandet.

Vårpropositionens huvudsakliga innehåll

Den övergripande inriktningen i regeringens vårproposition är att göra det mer lönsamt att arbeta, enklare att anställa och mer attraktivt att starta och driva företag.

Till följd av nya förslag som påverkar statsbudgetens utgiftssida beräknas de takbegränsade utgifterna öka med drygt 9 miljarder kronor 2008 i förhållande till beräkningen i budgetpropositionen 2007. Bland förslagen till utgiftsreformer 2008 och 2009 finns framför allt åtgärder som syftar till att effektivisera arbetsmarknadspolitiken och tydliggöra arbetslinjen samt åtgärder för fler företag och ökad integration. På budgetens inkomstsida föreslås åtgärder för att förstärka arbetsutbudet, göra det lättare för företagen att anställa samt förbättra villkoren för företagande i övrigt. En viktig del av detta är att förmögenhetsskatten avskaffas redan för 2007, vilket medför att intäkterna minskar med 5 miljarder kronor. Sammantaget medför de nu föreslagna eller aviserade åtgärderna på statsbudgetens utgifts- och inkomstsida att den offentliga sektorns finanser, allt annat lika, försvagas med 13 miljarder kronor 2008 och 10 miljarder kronor 2009.

Förstärkningar av politiken för jobb och företag

Trots den starka konjunkturen och den goda utvecklingen på arbetsmarknaden är sysselsättningen fortfarande alltför låg. Situationen är särskilt bekymmersam för de personer som har svagast ställning på arbetsmarknaden eller helt står utanför densamma. För att ge fler chansen att komma tillbaka i jobb presenterar regeringen nu ytterligare förstärkningar av jobbpolitiken. Grunden för reformförslagen är sunda offentliga finanser.

För det första föreslår regeringen ett reformpaket för att göra det enklare och mer lönsamt att starta och driva företag. Regeringen föreslår bl.a. att förmögenhetsskatten avskaffas, vilket minskar statens skatteintäkter med 5 miljarder kronor från 2007. Regeringen går också vidare med riktade skattesänkningar för vissa tjänsteföretag och för unga och äldre i syfte att göra det billigare för företagen att anställa. Skatterna på arbete sänktes med 34 miljarder kronor mellan 2006 och 2007 och med ytterligare nästan 9 miljarder kronor till 2008, varav drygt hälften föreslås i vårpropositionen. Vidare avser regeringen att reformera företagsinteckningens förmånsrätt, vilket väntas medföra högre utgifter genom ändringar av statens regressrätt i fråga om lönegaranti.

För det andra föreslår regeringen ett reformpaket för att förstärka integrationen av utrikes födda. Bland annat avser regeringen att införa instegsjobb från 1 juli 2007, vilket är en subventionerad anställning som är kopplad till undervisning i svenska för invandrare och har tydliga handledande inslag. Vidare vill regeringen införa en tillfällig extra ersättning, som delvis är prestationsbaserad, till kommuner som tar emot flyktingar. Drygt 1 miljard kronor avsätts per år för denna integrationsåtgärder.

För det tredje föreslår regeringen ett reformpaket för att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Bland annat föreslås sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar, en särskild jobbgaranti för unga samt en satsning på lärlings- och yrkesutbildning.

För det fjärde föreslår regeringen ett särskilt jobbpaket i syfte att underlätta för fler att komma i arbete. Nya vägar till arbete öppnas genom att långtidsarbetslösa och socialbidragstagare erbjuds en jobb- och utvecklingsgaranti. Dessutom görs det mer lönsamt att komma tillbaka i, eller stanna kvar i, arbete för personer med aktivitets- eller sjukersättning och för ålderspensionärer.

Sammanlagt satsar regeringen under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad närmare 10 miljarder kronor 2007–2010 för integrationspaketet, jobbgarantin för unga samt jobb- och utvecklingsgarantin för långtidsarbetslösa.

Klimat och miljöpolitik

Regeringen anser att de globala miljöutmaningarna, i synnerhet klimatförändringarna, måste ges större uppmärksamhet. Regeringen vill åstadkomma en breddad och fördjupad samverkan mellan näringsliv, forskning och politik samt en bred politisk uppslutning för Sveriges klimatpolitiska insatser. I detta syfte har regeringen bl.a. inrättat en kommission för hållbar utveckling som ska främja arbete över sektorsgränser, anlägga ett internationellt perspektiv och se till såväl ekologiska, sociala som ekonomiska aspekter. Konkreta förslag i denna proposition är ett kontantbidrag för den som köper en miljöbil och fortsatta insatser för effektivare energianvändning. Regeringen avser vidare att presentera ett paket av åtgärder som syftar till att förbättra havsmiljön i Östersjön och Västerhavet och som ska genomföras 2007–2010.

En politik för utbildning och kompetens

Regeringen har inlett arbetet med en omfattande reformering av det svenska utbildningssystemet. Arbetet inriktas på att fokusera på skolans kunskapsuppdrag och höja läraryrkets status. Regeringen kommer vidare att genomföra försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning med start läsåret 2008. Sammanlagt ökar regeringen utgifterna inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med drygt 1 miljard kronor 2007–2010.

Satsningar på asylsökande

Regeringen anser att Sverige ska ha en human och generös flyktingpolitik. För att säkerställa ett värdigt mottagande och en så snabb handläggning av asylärenden som möjligt föreslår regeringen bl.a. kraftigt ökade anslag till Migrationsverket samt ökade anslag för ersättningar och bostadskostnader i kommunerna. Sammantaget föreslår regeringen att anslagen under utgifts-

område 8 Migration ökar med närmare 2 miljarder kronor 2007–2010. Av dessa finansieras 700 miljoner 2007 genom en avräkning för flyktingkostnader på biståndet.

Beredskapen för en pandemi samt drogförebyggande åtgärder

Regeringen avsätter 1 miljard kronor 2008–2010 som ska kunna användas dels för att ingå en överenskommelse med en vaccintillverkare som garanterar tillgång till vacciner vid en eventuell pandemi (pandemigaranti), dels för att påbörja uppbyggnaden av en produktionskapacitet av vaccin. I syfte att vidta drogförebyggande åtgärder inom det alkohol- och narkotikapolitiska området avsätter regeringen sammanlagt 555 miljoner kronor 2008–2010.

Effektivare användning av gemensamma medel

Regeringens ambition är att de offentliga resurserna ska användas på ett effektivare sätt. De allmänna medlen ska gå till de ändamål de är tänkta för. Regeringen fortsätter och utökar satsningarna mot överutnyttjande och bidragsbrott som presenterades i budgetpropositionen för 2007. Regeringen vill även öka effektiviteten i offentlig sektor. En utredning har tillsatts för att klargöra vad som bör vara statliga åtaganden och vilka övergripande principer som bör gälla vid organiseringen av den statliga förvaltningen. Utredningen ska också visa vilka åtgärder som kan minska förvaltningskostnaderna med 3–6 %, vilket motsvarar besparingar på 5–10 miljarder kronor.

Fastighetsskatten ska avskaffas

Regeringen aviserar att den statliga fastighetsskatten ska avskaffas fr.o.m. den 1 januari 2008 och ersättas med en kommunal fastighetsavgift på max 4 500 kr per bostad för småhus. De närmare detaljerna kommer att utredas av en arbetsgrupp inom Regeringskansliet. Totalt innebär förslaget enligt regeringens preliminära modell ett skattebortfall på drygt 16 miljarder kronor som till ca 10 miljarder kronor finansieras genom den kommunala fastighetsavgiften och till resterande 6 miljarder kronor genom att beskattningen av realisationsvinster höjs från 20 till 30 %.

Starka offentliga finanser

De offentliga finanserna beräknas nu vara än starkare än vad som beräknades i höstens budgetproposition. Överskottet beräknas för 2007 till 2,3 % av BNP och stiger till 3,2 % av BNP 2010. Den konsoliderade bruttoskulden beräknas minska med 20 % av BNP från 2006 till 2010, varav 6 procentenheter beror på de planerade försäljningarna av statliga företag. Även utan företagsförsäljningar minskar således skuldsättningen kraftigt. De båda budgetpolitiska målen, utgiftstaket för staten och överskottsmålet för den offentliga sektorn, beräknas båda vara uppfyllda under hela beräkningsperioden.

Regeringen lägger stor vikt vid det medelfristiga perspektivet och lämnar därför redan nu en bedömning av att utgiftstaket för 2010 bör uppgå till 1 033 miljarder kronor. Det skarpa förslaget till utgiftstak lämnas i enlighet med riksdagens önskemål först i höstens budgetproposition. Regeringen avser att behålla överskotts målet för den offentliga sektorn och fortsätta att föra en politik som säkerställer långsiktigt hållbara finanser. Med anledning av att Eurostat beslutat att sparandet i premiepensionssystemet fr.o.m. april 2007 inte längre ska räknas till den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna minskar det offentliga sparandet med ca 1 % av BNP. Regeringen föreslår därför att överskotts målet sänks i motsvarande mån, dvs. från 2 till 1 % av BNP. Detta är emellertid en rent teknisk förändring som inte påverkar överskotts målets stramhet. Regeringen föreslår därutöver att de årliga målen för det offentliga sparandet avskaffas.

Motionernas huvudsakliga innehåll

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna konstaterar i motion Fi6 att svensk ekonomi utvecklas starkt. Tillväxten är hög, sysselsättningen stiger och arbetslösheten sjunker. Samtidigt är både inflationen och räntorna låga. Detta är enligt Socialdemokraterna ett resultat av den ekonomiska politik som partiet bedrev i regeringsställning under de senaste tolv åren.

Socialdemokraterna framhåller att dagens höga tillväxt bevisar att trygghet och rättvisa inte hämmar den ekonomiska utvecklingen. Tvärtom är det kombinationen av trygghet och utveckling som gör Sverige modernt och konkurrenskraftigt. Regeringens förslag till skattesänkningar och ökade utgifter på 13 miljarder kronor vidgar enligt motionen klyftorna i Sverige. Socialdemokraterna vill i stället minska klyftorna. Motionärerna motsätter sig regeringens planer på att avskaffa förmögenhetsskatten och fastighets-skatten. Överskotten i de offentliga finanserna ska användas till att rusta de arbetslösa så att de kan få ett arbete, anställa fler i vård, skola och omsorg, förstärka de sociala trygghetsförsäkringarna och genomföra andra viktiga sociala reformer. Arbetslivet ska utvecklas. Trygga människor vågar mer. Det ger i sin tur resultat i nya produkter och produktionsmetoder. Därför ska antalet visstidsanställningar minska, rätten till heltid stärkas och arbetsmiljön förbättras. Ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen ska höjas så att de allra flesta vid arbetslöshet får ut 80 % av sin tidigare inkomst.

Arbetsmarknadsverket varnar för arbetskraftsbrist i många sektorer. Motionärerna anser att det rådande konjunkturläget gör att Sverige behöver betydligt mer av kvalificerad arbetsmarknadsutbildning för att undvika arbetskraftsbrist på arbetsmarknaden. Därför föreslår Socialdemokraterna i motionen att det sedan tidigare planerade antalet platser i den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen fördubblas.

Långtidsarbetslösheten bland ungdomar ökar. Motionärerna vill av den anledningen genomföra satsningar för att öka den yrkesmässiga och geografiska rörligheten bland ungdomar. Följande insatser föreslås: ökade resurser till kartläggning och vägledning för ungdomar mellan 20 och 25 år, utökade möjligheter till sökanderesor och flyttstöd, kortare yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningar som inriktar sig mot bristyrken för ungdomar samt praktikplatser för ungdomar.

Sverige ska vara ett föregångsland när det gäller miljöomställningen. Socialdemokraterna föreslår två nya certifikatsystem, som ska komplettera det som redan finns för förnybar el. De nya certifikaten ska bidra till en mer miljövänlig transportsektor samt till energieffektivisering. Vidare ska en ny klimatommärkning utvecklas i samarbete mellan livsmedelbranschen, energiindustrin och transportsektorn. Motionärerna anser att regeringens satsning på miljöbilspremie är otillräcklig. Därför föreslår man också en ny skattestimulans för dem som konverterar sina gamla bilar till miljöbilar.

Av motionen framgår vidare att Socialdemokraterna kräver en nationell handlingsplan för psykiatrin. Partiet aviserar att man satsar 1 miljard kronor mer än regeringen under åren 2007–2010. Inom ramen för biståndet öronmärks resurser till en särskild Afrikasatsning.

De starka offentliga finanserna gör att det finns goda möjligheter till ett stort finansiellt sparande i den offentliga sektorn under de kommande åren, framhåller motionärerna. Motionärerna menar dock att finanspolitiken i det rådande konjunkturläget också måste ta ett stabiliseringspolitiskt ansvar. Den borgerliga regeringen föreslog i höstens budgetproposition ofinansierade skattesänkningar om sammanlagt 24 miljarder kronor. I vårpropositionen går man vidare och föreslår ytterligare nettoförsvagningar med 13 miljarder kronor 2008, trots att konjunkturen i dag utvecklas mer gynnsamt än vad som förutsågs för ett halvår sedan. Risken är enligt motionärerna att denna expansiva finanspolitik leder till överhettning och stigande räntor. Socialdemokraternas förslag innebär nya satsningar 2008 på sammanlagt ca 1,7 miljarder kronor, att jämföra med regeringens förslag till skattesänkningar och ökade utgifter på sammanlagt 13 miljarder kronor.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet anser i motion Fi7 att regeringens politik är bakåtsträvande och gynnar de redan gynnade. I stället vill partiet se satsningar på jobb och miljö samt åtgärder för att minska klyftorna mellan fattiga och rika. Vänsterpartiet konstaterar att ett systemskifte har ägt rum i svensk ekonomisk politik. Växande klyftor när det gäller löner och förmögenheter hänger enligt motionärerna tydligt samman med att den offentliga sektorns andel av den totala ekonomin slutade att växa från och med andra halvan av 1980-talet. Skattesatserna ökade enligt Vänsterpartiet inte heller som de trendmässigt hade gjort under hela efterkrigstiden. Den stora skatterefor-

men i början av 1990-talet bidrog kraftigt till detta. Samtidigt förändrades synen på syftet med den ekonomiska politiken. Full sysselsättning var inte längre det övergripande målet.

Motionärerna framhåller att Sverige behöver en ekonomisk politik som långsiktigt säkrar och utvecklar välfärden. En bärande del av en sådan politik är enligt motionen att successivt överföra resurser till gemensamma lösningar inom den offentliga sektorn. Den offentliga sektorn kan då växa i den mån som behövs för att tillgodose behovet av välfärdstjänster av olika slag. Relationen mellan ökningstakten i den privata respektive offentliga produktionen och konsumtionen måste således förändras. Som en konsekvens av detta förespråkar motionärerna ett ökat skatteuttag och ett ökat offentligt ägande. Regeringens genomförda och aviserade skattesänkningar avvisas.

Det överordnade målet för Vänsterpartiets ekonomiska politik är full sysselsättning. I motionen föreslår Vänsterpartiet att den jobsatsning som partiet presenterade i budgetmotionen för 2007 flyttas fram i tid. Satsningen innebär att 6,4 miljarder kronor avsätts för 40 000 nya jobb i den offentliga sektorn 2008. Därefter avsätts medel för ytterligare 50 000 respektive 60 000 anställda kommande år. Vänsterpartiet bedömer också att läget på arbetsmarknaden motiverar intensifierade satsningar på arbetsmarknadsutbildning och riktade anställningsstöd. Ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen ska höjas. För att säkra inkomsttryggheten vid arbetslöshet och återupprätta legitimiteten i försäkringen vill Vänsterpartiet även höja den högsta dagpenningen ("taket") i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet. I syfte att öka jämställdheten på arbetsmarknaden föreslår motionärerna en individualiserad föräldraförsäkring och lagstadgad rätt till heltidsarbete.

Vidare föreslår Vänsterpartiet en stor satsning på bostadsbyggande. Målet är att det ska byggas minst 40 000 lägenheter per år under de närmaste tio åren. Hälften av lägenheterna ska vara hyresrätter. Under samma period bör antalet renoveringar tredubblas. För detta ändamål vill partiet avsätta totalt 100 miljarder kronor i en statlig bostadsfond tio år framåt. Fonden ska finansieras med medel från Riksgäldskontoret och därmed hanteras utanför statsbudgeten. Staten ska betala fondens amorterings- och räntekostnader under 30 år via exempelvis Statens bostadskreditnämnd. Med medlen ur bostadsfonden ska följa krav på att fastighetsägarna vid nybyggnad och ombyggnad av bostadshus använder sig av den bästa tillgängliga miljötekniken för energiomställning och energieffektivitet i boendet. I motionen framhålls vidare att fonden bidrar till att förverkliga eftersatta sociala ambitioner med bostadspolitik.

På miljöområdet vill Vänsterpartiet avsätta 2 miljarder kronor mer än regeringen till åtgärder som ska skydda havsmiljön och den biologiska mångfalden. I utvecklingen mot ett miljömässigt hållbart transportsystem vill motionärerna genomföra ett försök med klimattaxa i två län, dvs. helt skattefinansierad kollektivtrafik. Partiet vill också frigöra resurser för sats-

ningar på järnvägar genom att lånefinansiera infrastruktursatsningar i stället för att direktavskriva dem. Motionärerna presenterar en ökning av resurserna för järnvägsinvesteringar på närmare 28 miljarder kronor fram till 2015.

Andra förslag i Vänsterpartiets motion är höjt studiemedel och höjd garantipension. Partiet vill även höja bostadstillägget för ålders- och förtidspensionärer samt ersättningsnivån i förtidspensionen (numera kallad sjuk- och aktivitetsersättning).

Jämfört med regeringens förslag i vårpropositionen vill Vänsterpartiet genomföra stora besparingar inom försvaret. Under perioden 2008–2010 vill partiet att anslagen till försvar och beredskap mot sårbarhet minskas med drygt 22,4 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag.

Sammantaget innebär Vänsterpartiets förslag att de offentliga finanserna försvagas med knappt 2 miljarder kronor 2008 i förhållande till regeringens förslag.

Miljöpartiet

Miljöpartiet de gröna framhåller i motion Fi8 att grunden till Sveriges goda ekonomi i huvudsak är den ansvarsfulla politik som har förts under de två senaste mandatperioderna. Miljöpartiet säger sig nu se med oro på den expansiva finanspolitik som regeringen aviserar. Partiet befarar att ofinansierade skattesänkningar ska bryta den goda ekonomiska utvecklingen och leda till höjda räntor och ökad arbetslöshet. Motionärerna är också kritiska till regeringens förda politik så här långt, som man menar har lett till att klimatarbetet har stannat av och att klyftorna i samhället har ökat.

Miljöpartiet pekar i vårbudgetmotionen ut tre prioriterade områden i sin politik. Det handlar om insatser för mer tid, insatser som ska göra det lättare att leva miljövänligt samt insatser för minskade inkomstklyftor.

Den föreslagna satsningen på mer tid omfattar ett återinförande av friåret och reformer i föräldraförsäkringen. Partiet vill införa s.k. barntid i föräldraförsäkringen, vilket innebär ekonomisk ersättning till föräldrar som går ned i arbetstid under barnets första tre år. Dessutom föreslår motionärerna att ytterligare en pappamånad införs i föräldraförsäkringen. Insatserna på miljöområdet inkluderar investeringar på totalt ca 26 miljarder kronor i klimatåtgärder, kollektivtrafik och upprustning och klimatanpassning av miljonprogramsområdena. Miljöpartiet föreslår också att förmånsbeskattningen på cyklar avskaffas och att en miljöbilspremie och ett nationellt biogasprogram inrättas. Vidare vill partiet se en skatteväxling där höjda energiskatter växlas mot sänkta inkomstskatter och minskade arbetsgivaravgifter. När det gäller åtgärder för minskade inkomstklyftor föreslår motionärerna bl.a. höjd ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen och höjt studiemedel.

Förutom de tre prioriterade områdena föreslår motionärerna ett antal andra större reformer. Exempelvis anser Miljöpartiet att det behövs reformer som underlättar och stimulerar företagande. Framför allt behöver mindre företag bättre möjligheter att växa och utvecklas. Miljöpartiet anser att det är nödvändigt med skattesänkningar för företag. Man avvisar dock regeringens planerade skattesänkningar för företag. Dessa innebär riktade satsningar som enligt motionen skapar stora gränsdragningsproblem, snedvrider konkurrensen och öppnar för fusk och mygel i skattesystemet. I stället föreslår Miljöpartiet generella sänkningar av arbetsgivaravgifterna på 10 miljarder kronor.

Miljöpartiet föreslår också ett förändrat jobbskatteavdrag. Enligt motionen innebär Miljöpartiets modifierade jobbskatteavdrag en bättre fördelningsprofil. Därutöver skulle statens skatteintäkter öka med drygt 13,7 miljarder kronor. När det gäller fastighetsskatten framhåller motionärerna att Miljöpartiet även tidigare har påtalat behovet av sänkt fastighetsskatt. Det sätt som regeringen nu avskaffar fastighetsskatten på får enligt motionen dock väldigt dåliga fördelningseffekter. Miljöpartiet avvisar därför regeringens förslag till avskaffad fastighetsskatt. Motionärerna föreslår också att begränsningsregeln på markvärdet tas bort. Partiet betonar emellertid att ett fortsatt minskat uttag av fastighetsskatt kan vara aktuellt senare under mandatperioden.

Miljöpartiet föreslår ett större skatteuttag än regeringen. Motionärerna konstaterar att partiets vårbudgetförslag både innebär betydligt större skatteinkomster och större utgifter än regeringens ekonomiska politik. Utgifterna för vägar, rättsväsende och försvar är dock lägre i Miljöpartiets förslag än i regeringens. När det gäller försvarsanslagen föreslår motionärerna en besparing på sammanlagt 8,9 miljarder kronor under 2008–2010 i förhållande till regeringens förslag. För rättsväsendet föreslås under samma period minskade utgifter på 2,1 miljarder kronor.

Miljöpartiet anser att den sänkning av utgiftstaket med 11 miljarder kronor som genomfördes i höstas ska tas tillbaka och föreslår därför ett höjt tak. Sammantaget innebär Miljöpartiets förslag ett högre finansiellt sparande samtliga år än i regeringens förslag.

Utskottets överväganden

1 Den ekonomiska utvecklingen

Vårpropositionen

Den internationella konjunkturen

Världsekonomin har vuxit i snabb takt under de senaste åren. Den höga tillväxten har drivits på av en expansiv penningpolitik i OECD-området under flera år, samtidigt som de långa räntorna legat på historiskt låga nivåer. Trots att penningpolitiken successivt stramats åt bidrar de låga räntorna fortfarande till en stigande efterfrågan. Regeringen bedömer att tillväxten i världen dämpas 2007 och 2008, men att den blir fortsatt god. En fortsatt stark utveckling på arbetsmarknaden ger goda förutsättningar för en stark tillväxt i hushållens konsumtion. Dock väntas investeringstillväxten i världsekonomin dämpas. Trots en lång period med hög tillväxt har inflationen varit dämpad i världsekonomin och väntas också förbli så de kommande åren.

Tabell 1.1 BNP-tillväxt, inflation, arbetslöshet och världsmarknadsefterfrågan
Årlig procentuell förändring

	2006	2007	2008	2009	2010
BNP					
Världen	5,2	4,6	4,5	4,7	4,5
Förenta staterna	3,3	2,2	2,6	3,3	3,0
Japan	2,2	1,8	1,9	2,0	2,0
Euroområdet	2,6	2,2	2,1	2,0	2,0
Konsumentpriser¹					
Förenta staterna	3,2	1,8	2,6	2,8	2,9
Japan	0,2	0,6	0,9	1,2	1,5
Euroområdet	2,2	2,0	2,0	1,9	1,9
Arbetslöshet i % av arbetskraften²					
Förenta staterna	4,6	4,8	5,3	5,2	5,1
Japan	4,1	3,9	3,7	3,7	3,7
Euroområdet	7,9	7,4	7,4	7,5	7,5
Världsmarknadsefterfrågan³					
	9,8	6,3	6,4	7,0	6,9

¹ HIKP för euroområdet och KPI för Förenta staterna och Japan.

² Eurostats definition för euroområdet och nationell definition för Förenta staterna och Japan.

³ Världsmarknadsefterfrågan mäter den sammanvägda importefterfrågan i samtliga länder som Sverige exporterar till.

Källor: Nationella källor, Eurostat och Finansdepartementet.

De senaste tre åren har den starka efterfrågeutvecklingen i den amerikanska ekonomin svarat för en betydande del av tillväxten i världsekonomin. Tillväxten i Förenta staterna dämpas dock 2007 som en följd av den svaga utvecklingen på bostadsmarknaden och de spridningseffekter detta

får på övriga delar av ekonomin. Industrikonjunkturen pressas bl.a. av en svag efterfrågan inom de branscher som är beroende av bostadsmarknaden samt konkurrensproblem i den amerikanska bilindustrin.

Euroområdet hade 2006 en BNP-tillväxt på 2,6 %, vilket var den högsta på sex år. En stor del av förbättringen förklaras av den starka utvecklingen i Tyskland. Under senare år har Tyskland, i motsats till flertalet andra euroländer, vunnit andelar av världshandeln. I år och nästa år väntas styrkan i tillväxten i euroområdet avta något till följd av en svagare global efterfrågan, finanspolitisk åtstramning och en mindre expansiv penningpolitik.

Asiens andel av global BNP har under senare år blivit allt större. År 2006 var Asiens andel ca 36 % (mätt i s.k. PPP-termer som tar hänsyn till skillnader i ländernas köpkraft), vilket kan jämföras med Förenta staternas och euroområdets andelar på 20 % respektive 15 %. Förutsättningarna för en fortsatt god tillväxt i den asiatiska regionen är goda de närmaste åren, och den inhemska efterfrågan blir en allt viktigare drivkraft. BNP-tillväxten dämpas dock något under de närmaste två åren även i Asien.

Finansiella marknader

Under senhösten 2006 vände de internationella obligationsräntorna upp. Ränteuppgången var i huvudsak en följd av en stark internationell konjunktur och förväntningar om ett ökat internationellt inflationstryck.

Mot bakgrund av den svagare konjunkturutvecklingen i Förenta staterna bedöms Federal Reserve, den amerikanska centralbanken, sänka styrräntan under andra halvåret 2007. I Sverige liksom i euroområdet väntas centralbankerna fortsätta att strama åt penningpolitiken mot bakgrund av en fortsatt stark konjunktur och ett allt stramare resursläge. Regeringens prognos för den svenska reporäntan är 3,5 % i december 2007, 4,5 % i december 2008 och 4,75 % i slutet av 2009. Vid utgången av 2010 bedöms styrräntan vara 4,25 %. Regeringen bedömer att kronan kommer att stärkas under prognosperioden som en följd av bytesbalansöverskottet, stabila statsfinanser samt god ekonomisk tillväxt och dämpad inflation.

Svensk efterfrågan och produktion

Den svenska ekonomin är nu inne på sitt fjärde år i rad med stark tillväxt. Konjunkturen är stark och såväl inhemsk som utländsk efterfrågan på svenska varor och tjänster utvecklas i god takt. Under 2007 och 2008 väntas konjunkturen gå in i en mognare fas, och den svenska exporten utvecklas något långsammare. Även investeringstillväxten dämpas något framöver, delvis till följd av att produktionskapaciteten i ekonomin ökat snabbt de senaste åren. Bostadsinvesteringarna bedöms plana ut på en hög nivå de närmaste åren.

Tabell 1.2 Nyckeltal
Årlig procentuell förändring

	2006	2007	2008	2009	2010
BNP	4,4	3,7	3,3	2,1	2,3
BNP, kalenderkorrigerad	4,7	3,9	3,2	2,1	2,0
Antal sysselsatta	1,8	2,3	0,9	0,1	-0,1
Reguljär sysselsättningsgrad, 16–64 år ¹	73,5	75,0	75,6	75,7	75,6
Reguljär sysselsättningsgrad, 20–64 år ¹	77,7	79,4	80,2	80,3	80,1
Öppen arbetslöshet ²	5,4	4,7	4,1	4,2	4,2
Total arbetslöshet ^{2,3}	8,4	6,7	6,2	6,1	6,2
Arbetsmarknadspolitiska program ⁴	138	95	95	90	90
Löneutveckling ⁵	3,1	4,0	4,3	4,5	4,4
UNDIX, årsgenomsnitt	1,2	0,8	1,5	2,2	2,2
KPI, årsgenomsnitt	1,4	1,8	2,3	2,7	2,5
Offentligt finansiellt sparande ^{6,7}	2,1	2,3	2,2	2,5	3,2
Skatter och avgifter ^{6,8}	49,8	47,7	47,2	47,3	47,3
Offentliga utgifter ⁶	52,7	50,9	50,3	49,9	49,1
Konsoliderad bruttoskuld ⁶	46,9	40,9	36,6	32,2	27,0

¹ Antal reguljärt sysselsatta i procent av befolkningen i denna åldersgrupp.

² I procent av arbetskraften.

³ Öppet arbetslösa och personer i arbetsmarknadspolitiska program som andel av arbetskraften.

⁴ Antalet personer i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program.

⁵ Mätt enligt konjunkturlönestatistiken.

⁶ Procent av BNP.

⁷ Exklusive premiepensionssystemet.

⁸ Inklusive skatter till EU.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen, Medlingsinstitutet och Finansdepartementet.

Samtidigt väntas hushållens konsumtion öka mycket snabbt de kommande åren till följd av en stark förmögenhetsställning, stigande reallöner, en snabbt ökande sysselsättning och de betydande skattesänkningar som har genomförts och aviserats. Även den offentliga konsumtionen utvecklas starkt under 2007 och 2008, vilket bl.a. beror på att de kommunala finanserna är bättre än på länge.

Tabell 1.3 Försörjningsbalans

	Mdkr	Årlig procentuell förändring				
		2006	2007	2008	2009	2010
Hushållens konsumtion	1 339	2,8	4,2	3,8	2,4	2,6
Offentlig konsumtion	759	1,8	1,4	1,4	0,5	0,6
Statlig	207	1,0	0,5	0,4	0,1	0,1
Kommunal	552	2,0	1,8	1,7	0,7	0,7
Fasta bruttoinvesteringar	509	8,2	5,6	3,4	2,3	2,7
Lagerinvesteringar ¹	0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2
Export	1 456	9,1	7,0	6,3	6,3	6,0
Import	1 224	7,8	7,6	6,7	6,7	6,7
BNP	2 838	4,4	3,7	3,3	2,1	2,3
BNP, kalenderkorrigerad	–	4,7	3,9	3,2	2,1	2,7

¹ Bidrag till BNP-tillväxt. Procentenheter.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Som en följd av den starka efterfrågetillväxten och en starkare krona väntas importen växa i god takt under 2007 och 2008. Sammantaget bedöms BNP växa med 3,7 % i år och 3,3 % 2008. Den kalenderkorrigerade BNP-tillväxten, där effekten av att antalet arbetsdagar varierar har exkluderats, uppgår till 3,9 % i år och 3,2 % 2008. För 2009 och 2010 beräknas den faktiska BNP-tillväxten dämpas till 2,1 % respektive 2,3 % till följd av ett ansträngt resursläge.

Arbetsmarknad, löner, inflation och resursutnyttjande

Den starka tillväxten i svensk ekonomi ledde till en vändning på arbetsmarknaden under 2005. Därefter har sysselsättningen utvecklats starkt. Den fortsatt höga efterfrågetillväxten i den svenska ekonomin framöver skapar goda förutsättningar för en ökande sysselsättning även under 2007 och 2008. Den förbättrade situationen på arbetsmarknaden har inneburit att arbetskraftsutbudet har stigit av konjunkturella skäl. De utbudsstimulerande åtgärder som regeringen redan genomfört och de reformer som aviseras i denna proposition bidrar samlat till att arbetskraftsutbudet bedöms fortsätta öka i god takt under perioden 2007–2008. Ett stigande arbetskraftsutbud är en förutsättning för att den reguljära sysselsättningen ska kunna öka till en varaktigt högre nivå.

Trots den förutsedda ökningen i arbetskraftsutbudet framöver innebär den snabba sysselsättningsökningen att resursutnyttjandet i den svenska ekonomin stiger snabbt. Det är svårt att bedöma nivån på resursutnyttjandet, framför allt till följd av den betydande osäkerhet som finns kring hur regeringens utbudsstimulerande politik påverkar ekonomin. Om arbetskraftsutbudet inte ökar snabbare än i föreliggande prognos och efterfrågan utvecklas fortsatt starkt, föreligger dock en risk att en överhettningssituation kan uppstå de kommande åren. Flera indikatorer tyder på att den svenska konjunkturen nu befinner sig i ett läge där löneökningstakten kommer att stiga och inflationen ta fart. För ekonomin som helhet beräknas de nominella lönerna öka med 4,0 % 2007 och 4,3 % 2008. Under 2009–2010 väntas löneökningstakten tillta ytterligare något. Till följd av en begynnande arbetskraftsbrist blir det än viktigare att stimulera arbetskraftsutbudet. Regeringens politik för att öka arbetskraftsutbudet har en dämpande effekt på inflationstrycket. Nästa år stiger emellertid inflationstrycket gradvis i takt med att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden tilltar och arbetskraftskostnaderna ökar snabbare samtidigt som produktivitetstillväxten dämpas.

Den starka sysselsättningsutvecklingen under 2006 medförde att arbetslösheten sjönk, trots att arbetskraftsutbudet ökade snabbt. Under 2007 och 2008 bedöms den öppna arbetslösheten sjunka ytterligare. Den totala arbetslösheten, som även omfattar personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, sjunker kraftigt både 2007 och 2008. Under 2009 och 2010 dämpas sysselsättningstillväxten till följd av det ansträngda resursläget, och den öppna

arbetslösheten väntas ligga kvar på en nivå strax över 4 %. Den reguljära sysselsättningsgraden stiger under prognosperioden och bedöms uppgå till 75,6 % för åldersgruppen 16–64 år 2010.

Alternativa scenarier för ekonomins utveckling

Regeringen redovisar två alternativa scenarier som illustrerar osäkerheten i den ekonomiska utvecklingen framöver och hur denna osäkerhet påverkar de offentliga finanserna. Se tabellerna 1.5 och 1.6.

Tabell 1.4 Nyckeltal basalternativet

Procentuell förändring om inget annat anges

	2007	2008	2009	2010
BNP	3,7	3,3	2,1	2,3
BNP-gap ¹	0,6	1,1	0,5	0,0
Sysselsättningsgrad ²	75,0	75,6	75,7	75,6
Öppen arbetslöshet, nivå ³	4,7	4,1	4,2	4,2
Total arbetslöshet, nivå ³	6,7	6,2	6,1	6,1
Reporänta, slutet av året	3,50	4,50	4,75	4,25
Timplön	4,0	4,3	4,5	4,4
KPI, årsgenomsnitt	1,8	2,3	2,7	2,5
Finansiellt sparande offentlig sektor ⁴	2,3	2,2	2,5	3,2

¹ Skillnad i procent mellan faktisk och potentiell produktion.

² Antalet sysselsatta i åldern 16–64 år exkl. arbetsmarknadspolitiska program som andel av befolkningen i åldersgruppen.

³ I procent av arbetskraften.

⁴ Procent av BNP.

Källa: Finansdepartementet.

I högtillväxtalternativet antas regeringens utbudsstimulerande politik få större effekter än i basalternativet. Arbetskraftsutbudet ökar mer och därmed blir löneökningstakten lägre. Riksbanken antas därför föra en mindre stram penningpolitik. Sammantaget innebär detta att BNP och sysselsättningen stiger snabbare än i basalternativet. En sådan utveckling innebär också att de offentliga finanserna stärks väsentligt.

Tabell 1.5 Nyckeltal högtillväxtalternativet*Procentuell förändring om inget annat anges*

	2007	2008	2009	2010
BNP	3,7	3,4	3,3	3,5
BNP-gap ¹	0,3	0,2	0,0	0,0
Sysselsättningsgrad ²	75,0	75,8	76,9	77,9
Öppen arbetslöshet, nivå ³	4,8	4,5	4,3	4,2
Total arbetslöshet, nivå ³	6,8	6,6	6,2	6,1
Reporänta, slutet av året	3,50	4,00	4,25	4,25
Timlön	3,9	4,1	4,1	4,1
KPI, årsgenomsnitt	1,8	2,1	2,4	2,2
Finansiellt sparande offentlig sektor ⁴	2,3	2,2	3,1	4,4

¹ Skillnad i procent mellan faktisk och potentiell produktion.² Antalet sysselsatta i åldern 16–64 år exkl. arbetsmarknadspolitiska program som andel av befolkningen i åldersgruppen.³ I procent av arbetskraften.⁴ Procent av BNP.

Källa: Finansdepartementet.

I lågtillväxtalternativet drabbas svensk ekonomi av en internationell lågkonjunktur, till följd av kraftigt fallande tillgångs- och fastighetspriser i För-
 enta staterna. Priset sprider sig även till Sverige och såväl hushållens
 konsumtion, exporten som investeringarna dämpas jämfört med basalternati-
 vet. Sammantaget innebär detta att BNP-tillväxten tillfälligt blir lägre och
 arbetslösheten högre än i basalternativet. De offentliga finanserna försäm-
 ras jämfört med basalternativet. På längre sikt antas försvagningen i efter-
 frågan klinga av. En gradvis internationell återhämtning och en fortsatt
 expansiv penningpolitik i kombination med långsammare löneökningar
 leder till att såväl exporten, investeringarna som hushållens konsumtion
 ökar snabbare än i basalternativet 2009–2010. Den starkare efterfrågan
 leder till att även sysselsättningen stiger och arbetslösheten sjunker mer
 dessa år jämfört med basalternativet.

Tabell 1.6 Nyckeltal lågtillväxtalternativet*Procentuell förändring om inget annat anges*

	2007	2008	2009	2010
BNP	2,3	2,7	3,0	3,2
BNP-gap ¹	-0,9	-1,0	-0,4	0,0
Sysselsättningsgrad ²	73,6	73,9	75,0	75,6
Öppen arbetslöshet, nivå ³	5,6	5,2	4,7	4,2
Total arbetslöshet, nivå ³	7,6	7,3	6,7	6,2
Reporänta, slutet av året	3,50	4,00	4,00	4,25
Timplön	3,9	4,0	4,1	4,1
KPI, årsgenomsnitt	1,8	2,1	2,4	2,2
Finansiellt sparande offentlig sektor ⁴	1,6	1,0	1,9	3,0

¹ Skillnad i procent mellan faktisk och potentiell produktion.² Antalet sysselsatta i åldern 16–64 år exkl. arbetsmarknadspolitiska program som andel av befolkningen i åldersgruppen.³ I procent av arbetskraften.⁴ Procent av BNP.

Källa: Finansdepartementet.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna skriver i motion Fi6 att den internationella högkonjunkturen skapar goda möjligheter för svensk export och en fortsatt stark svensk ekonomisk utveckling. Vidare sägs att fjolårets höga tillväxt i Sverige på 4,4 % summerar en lång framgångsperiod då Sverige har haft en högre tillväxt än såväl OECD som EU i genomsnitt. Socialdemokraterna skriver vidare att 2006 var ett starkt år också när det gäller arbetsmarknaden – sysselsättningen ökade med 78 000 personer och arbetslösheten minskade utan att ersättningen i a-kassan behövde försämrats.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet påpekar i motion Fi7 att arbetslösheten, med ett mödosamt saneringsarbete, bringats ned från det tidiga 1990-talets katastrofnivåer. Trots det ligger arbetslösheten enligt Vänsterpartiet i dag på nivåer som är strukturellt högre än under den tid Sverige förde en aktiv politik för full sysselsättning. Parallellt med denna utveckling har löneökningarna varit mycket beskedliga jämfört med produktivitetstillväxten under senare år. Detta är enligt Vänsterpartiet en allmän och långsiktig trend, som har lett till att den andel av den samlade produktionen som går till vinster är mycket hög i ett historiskt perspektiv samtidigt som löneandelen är låg. Vänsterpartiet anser att i synnerhet det penningpolitiska men även det finanspolitiska ramverket bidrar till att konservera sådana ojämnheter. Löneökningar hanteras som samhällsekonomiska problem, till skillnad från växande vinstandelar.

Miljöpartiet

Miljöpartiet utgår i sin bedömning av det ekonomiska läget i motion Fi8 från Konjunkturinstitutets prognos från 29 mars och således inte från regeringens bedömning. Avvikelseerna är dock marginella. Konjunkturinstitutet har, vilket framgår av tabell 1.7, en något högre BNP-prognos 2007. Den högre prognosen förklaras främst av högre bruttoinvesteringar jämfört med regeringen.

Miljöpartiet konstaterar att sysselsättningen väntas öka med ca 148 000 personer 2007–2008 enligt Konjunkturinstitutets prognos. Den mycket starka sysselsättningsutvecklingen just nu beror enligt Miljöpartiet i huvudsak på den väl avvägda ekonomiska politik som förts de senaste åren samt tack vare en god konjunkturutveckling. Flera år av kraftig produktivitetsutveckling har hållit tillbaka sysselsättningen, och när denna nu bromsas in stiger i stället sysselsättningen kraftigt.

Ny information om konjunkturen

Regeringens prognos i relation till andra prognoser

I tabell 1.7 visas regeringens prognos i relation till några andra bedömares prognoser över svensk ekonomi. En sådan jämförelse måste dock göras med försiktighet eftersom prognoserna är publicerade vid olika tidpunkter. Riksbankens och Konjunkturinstitutets prognoser är publicerade före regeringens prognos medan EG-kommissionens och OECD:s prognoser är publicerade efter. När det gäller bedömningen av BNP-tillväxten ligger regeringens prognos ganska väl i linje med de övriga bedömarens prognoser. För innevarande år avviker dock OECD från övriga bedömares syn, då man förutspår en betydligt starkare tillväxt. Om man i stället ser till prognoser över prisutvecklingen ligger regeringens prognos ett par tiondelar högre jämfört med samtliga övriga bedömares prognoser såväl 2007 som 2008. Observera att prognosen från EG-kommissionen i tabellen avser ett harmoniserat konsumentprisindex och att den därför inte är direkt jämförbar med övriga siffror. Regeringens prognos över sysselsättningen ligger något högre än andra bedömares prognoser för 2007, men nära eller något under för 2008 och 2009 (endast Riksbanken har förutom regeringen prognoser som sträcker sig längre än 2008).

Tabell 1.7 Prognosjämförelse*Årlig procentuell förändring*

	2007	2008	2009
BNP			
<i>Vårpropositionen</i>	3,7	3,3	2,1
EG-kommissionen	3,8	3,3	
OECD	4,3	3,5	
Konjunkturinstitutet	3,9	3,4	
Riksbanken	3,5	2,9	2,5
Konsumentpriser			
<i>Vårpropositionen</i>	1,8	2,3	2,7
EG-kommissionen	1,2 ¹	1,9 ¹	
OECD	1,6	2,0	
Konjunkturinstitutet	1,7	2,2	2,4
Riksbanken	1,5	2,1	2,1
Sysselsatta			
<i>Vårpropositionen</i>	2,3	0,9	0,1
EG-kommissionen	2,1	0,9	
OECD	–	–	–
Konjunkturinstitutet	2,2	1,2	
Riksbanken	2,1	0,9	0,5

¹ Prognosen från EG-kommissionen avseende prisutvecklingen avser ett harmoniserat prisindex.

Not. Regeringens prognos är publicerad den 16 april, EG-kommissionens den 7 maj, OECD:s den 24 maj, Konjunkturinstitutets den 29 mars och Riksbankens den 24 maj.

Om man ser till andra prognoser som publicerats senare under våren är tendensen en viss upprevidering av tillväxten i den svenska ekonomin för såväl 2007 som 2008.

Det gäller också i viss mån synen på den internationella utvecklingen. I EG-kommissionens prognos från början av maj konstateras att de europeiska ekonomierna växer snabbare än väntat. Under 2006 var den ekonomiska tillväxten den högsta inom unionen på sex år, och den goda utvecklingen väntas fortsätta, enligt kommissionen. Den ekonomiska tillväxttakten i EU väntas bli 2,9 % 2007 och 2,7 % 2008, till följd av en stark inhemsk efterfrågan och av att den privata konsumtionen väntas öka i takt med att arbetslösheten minskar.

Prognoser över tillväxten i USA har reviderats ned hos många bedömare i synnerhet för 2007 men även för 2008. Preliminära siffror över första kvartalet visade på en mycket svag tillväxt, vilket bl.a. berodde på kraftigt fallande bostadsinvesteringar. Prognoserna över utvecklingen i Kina har i stället reviderats upp något främst beroende på att tillväxten första kvartalet ökade starkare än väntat. OECD håller i sin nyligen publicerade Economic Outlook fast vid sin tidigare bedömning från november att USA:s ekonomi kommer att ”mjuklanda” medan återhämtningen i Europa fortsätter och Asiens ekonomier, med Kina och Indien i spetsen, fortsätter att växa i snabb takt.

BNP ökade med 3 % under första kvartalet 2007

Första kvartalet i år ökade BNP med 3 % jämfört med motsvarande kvartal 2006, enligt SCB:s nationalräkenskaper. Det var en något lägre tillväxttakt än vad de flesta bedömare räknat med. De största bidragen till BNP-tillväxten kom från investeringar och privat konsumtion medan utrikeshandel med varor höll tillbaka utvecklingen.

Konjunkturbarometern som mäter stämningläget bland företag och hushåll uppvisade en kraftigt ökad optimism i april. Barometerindikatorn, som sammanfattar företagets och hushållens syn på ekonomin, steg till det högsta värdet sedan 2000. Både industrin, byggbranschen, detaljhandeln och hushållen signalerar att läget är mycket starkare än normalt. Svårigheten för företagen att hitta lämplig arbetskraft har ökat enligt konjunkturbarometern. Situationen är som tidigare besvärligast inom byggindustrin, men även inom tillverkningsindustrin och de privata tjänstesektorerna börjar bristen bli kännbar. Också när det gäller förväntningarna inför andra kvartalet är synen samstämmig och man räknar med fortsatt god efterfråge- och sysselsättningsstillväxt.

Aktuell statistik över läget på arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden fortsätter att utvecklas starkt enligt aktuell statistik. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU) för första kvartalet 2007 ökade sysselsättningen med 104 000 personer jämfört med samma period 2006. Det var den största ökningen ett enskilt kvartal sedan 2001. Särskilt anmärkningsvärd var sysselsättningsökningen bland unga i åldern 16–24 år som ökade med 44 000 personer. Det är den största ökningen i denna ålderskategori sedan 1987. Arbetslösheten sjönk under samma period till 5 % (4,8 % säsongjusterat) av arbetskraften, vilket motsvarar 227 000 personer. I den nyligen publicerade arbetskraftsundersökningen för april fortsatte sysselsättningen att öka starkt och arbetslösheten sjönk ytterligare till 4,6 %. Antalet sysselsatta ökade med 156 000 personer jämfört med april 2006, och arbetskraftsutbudet ökade med 31 000 personer under samma tid.

Även AMS statistik bekräftar det starka läget på arbetsmarknaden. Enligt AMS siffror från april minskar arbetslösheten i alla åldersgrupper och i alla län. Också antalet personer som varit arbetslösa länge har minskat. Enligt AMS fortsätter efterfrågan på arbetskraft att öka kraftigt. Antalet lediga platser, som anmäls till landets arbetsförmedlingar, uppgick i april till 77 000. Det är 31 000 fler än för ett år sedan. Framst ser man en ökning av antalet lediga jobb inom uppdragssektorn och handeln.

Den senaste tidens utveckling av priser, löner och räntor

Aktuell statistik över inflationen i april visar på en oförändrad inflationstakt jämfört med månaden innan. Inflationstakten, räknad som förändringen under de senaste tolv månaderna, var 1,9 % i april. Årstakten i den underliggande inflationen enligt måttet UNDI_X var 1,2 %.

De genomsnittliga löneökningarna för de senaste 13 månaderna t.o.m. februari ligger enligt SCB:s konjunkturstatistik på omkring 3 %. Den avtalsrörelse som håller på att avslutas innebär dock att löneökningstakten kommer att öka de närmaste åren.

I en nyligen publicerad rapport av Riksbanken beskrivs den senaste utvecklingen på de finansiella marknaderna (Finansiell stabilitet 2007:1). Riksbanken bedömer att den finansiella stabiliteten är god. I takt med att den globala konjunkturen stärkts har också penningpolitiken blivit mindre expansiv. Såväl Riksbanken som Bank of Japan och ECB har höjt styrräntorna sedan förra stabilitetsrapporten från december 2006. De långa obligationsräntorna föll under inledningen av året men har sedan stigit igen, men ligger fortfarande på låga nivåer. Att de långa räntorna fortfarande är låga kan enligt Riksbanken delvis förklaras av strukturella förändringar på de globala räntemarknaderna. Exempelvis har centralbankerna successivt blivit allt öppnare med sitt agerande, vilket kan ha minskat osäkerheten kring den framtida penningpolitiken.

Aktuella siffror över de offentliga finanserna

Statens budgetöverskott var i april 30 miljarder kronor enligt Riksgälden, vilket var dubbelt så högt som prognostiserat. Prognosavvikelsen förklaras av högre utdelningsinkomster från statliga företag, högre skatteinkomster samt att PPM placerat ett stort belopp på konto i Riksgälden.

Finansutskottets bedömning

Aktuell statistik över ekonomins utveckling bekräftar att svensk ekonomi fortsätter att växa i relativt snabb takt. Färsk tendensstatistik visar att optimismen bland såväl företag som hushåll är starkare än på många år. Det mesta talar för att regeringen ligger tämligen rätt i sin bedömning av ekonomins utveckling. En jämförelse med andra bedömares prognoser visar på en ganska god samstämmighet.

Utskottet tror i likhet med regeringen att konjunkturen är på väg in i en mognare fas med lugnare tillväxt åren framöver. Men med tanke på den stora osäkerhet som alltid finns vid den här typen av prognoser över ekonomins utveckling på ett par års sikt, är det enligt utskottet bra att regeringen skisserar ett par alternativa scenarier. I dagsläget finns dock lite som tyder på att regeringens lågtillväxtscenario skulle förverkligas. I detta alternativ drabbas svensk ekonomi av en internationell lågkonjunktur, till följd av kraftigt fallande tillgångs- och fastighetspriser i USA. Visserligen har den amerikanska ekonomin utvecklats svagt under inledningen av året, men flertalet bedömare tror dock att spridningseffekterna från problemen på bostadsmarknaden blir begränsade och att vi kan se en återhämtning under resten av 2007 och 2008.

Utifrån aktuell statistik på arbetsmarknadsområdet kan utskottet konstatera att arbetsmarknaden utvecklas starkare än på många år. Sysselsättningen stiger kraftigt, arbetslösheten faller och utbudet av arbetskraft ökar. Särskilt glädjande är det att sysselsättningen för ungdomar ökar snabbare än vad den gjort på decennier.

Ett avgörande frågetecken i regeringens prognos är hur snabbt arbetskraftsutbudet kan öka. Som regeringen påpekar finns det en risk för att en överhettningssituation kan uppstå de kommande åren. I den aktuella statistiken finns en del tecken på brist på arbetskraft inom vissa områden, i synnerhet inom byggindustrin. Detta innebär enligt utskottet att regeringens åtgärder i syfte att öka utbudet av arbetskraft är högst angelägna. Utskottet noterar att OECD i sin senaste Economic Outlook från maj kommenterar den aktuella ekonomiska politiken i Sverige. Enligt OECD kommer de reformer på den svenska arbetsmarknaden som hittills implementerats att öka det potentiella arbetsutbudet. Vidare anges att givet den starka tillväxt som råder för närvarande är det enligt OECD helt rätt tidpunkt att genomföra ytterligare reformer i syfte att öka arbetskraftsutbudet. Därmed blir det möjligt att förlänga expansionsfasen i ekonomin. Avslutningsvis vill utskottet betona vikten av att vidta ytterligare reformer för att öka arbetskraftsutbudet så att inflationstendenser kan hållas tillbaka och vi kan få en fortsatt stabil och sund tillväxt i ekonomin.

2 Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen beslutar om riktlinjer för den ekonomiska politiken i enlighet med regeringens förslag. Alternativa förslag från oppositionspartierna avslås. Politiken ska fokuseras på insatser som leder till fler jobb och färre i utanförskap. Företagandet stimuleras genom åtgärder som gör det enklare och mer lönsamt att driva företag. Exempelvis avskaffas förmögenhetsskatten. Sverige ska ha en hög ambitionsnivå i klimatarbetet och marknadsökonomins styrmedel är viktiga verktyg i arbetet. Att utbildning och forskning håller hög kvalitet är avgörande för ekonomisk tillväxt och välfärd. Sverige ska ha en human flyktingpolitik som möjliggör en rättssäker prövning. Mångfalden och konkurrensen i produktionen av välfärdstjänster ska öka. Beträffande trängselskatten förordar finansutskottet en budgetmässig lösning som avviker från regeringens och inte involverar något konto i Riksgäldskontoret.

Jämför reservationerna 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

I detta kapitel behandlas riktlinjerna för den ekonomiska politiken. De förslag som behandlas är proposition 2006/07:100 punkt 1 i denna del samt motionerna 2006/07:Fi6 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 1 i denna del och 3 och 4, 2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1 och 2 båda i denna del och 19, 2006/07:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 1 och 2 båda i denna del samt 2006/07:Fi10 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2, 3 och 5. Därutöver behandlas även ett förslag som lades redan i proposition 2005/06:1 punkt 40 i denna del om sänkt koldioxidskatt för anläggningar som handlar med utsläppsrätter.

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken behandlas i detta kapitel tematiskt under olika underrubriker.

Sammanfattningar av regeringens respektive oppositionspartiernas förslag i sin helhet finns i det inledande avsnittet Redogörelse för ärendet.

2.1 Arbetsmarknad

Propositionen

Att skapa fler jobb är grunden i den ekonomiska politik som regeringen presenterar i vårpropositionen. Politiken är inriktad på åtgärder som stimulerar såväl utbud som efterfrågan på arbetskraft och som varaktigt minskar arbetslösheten. Skattepolitiken ska göra det mer lönsamt att arbeta, och sedan årsskiftet finns ett jobbskatteavdrag. Regeringen gör bedömningen

att ett förstärkt jobbskatteavdrag kan införas 2008. Under återstoden av mandatperioden kan det bli aktuellt att vidga jobbskatteavdraget för låg- och medelinkomsttagare och att eventuellt avskaffa den s.k. värnskatten.

För vissa särskilt utsatta grupper anser regeringen att generella åtgärder är otillräckliga. I vårpropositionen presenteras därför ett antal reformer särskilt inriktade på utrikes födda, ungdomar och långtidsarbetslösa. I tabell 2.1 sammanfattas vårpropositionens föreslagna och aviserade utgiftsreformer på arbetsmarknadsområdet. Utöver de förslag som tas upp under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad ökar ramarna också av redovisningstekniska skäl genom att regeringen från 2008 flyttar hit vissa utgifter som tidigare redovisats som skattekrediteringar på statsbudgetens inkomstsida. Se mer om detta i avsnitt 3.

Tabell 2.1 Utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad samt 17 Kultur, medier m.m.
Föreslagna och aviserade utgiftsförändringar i vårpropositionen i förhållande till budgetpropositionen för 2007, miljoner kronor

	2008	2009	2010
Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad	6 143	5 856	5 183
därav: Extra medel till kommuner med arbetsmarknadsfokus	456	541	274
Individbaserad stimulandsersättning	166	135	126
Instegsjobb, 1 juli 2007	400	400	400
Jobb- och utvecklingsgaranti för långtidsarbetslösa, 2 juli 2007	2 670	2 447	2 131
Jobbgaranti för ungdomar, 1 dec 2007	1 982	1 887	1 883
Arbetslöshetsersättning (beräknad minskning till följd av införande av jobb- och utvecklingsgaranti samt jobbgarantin)	-1 916	-2 119	-2 194
Utgiftsområde 17 Kultur, medier m.m.	135	55	40
därav: Dans- och musikerallians	30	30	30
Accessjobb	75	25	
Riksantikvarieämbetet och Riksutställningar	30		

Åtgärder för snabbare inträde på arbetsmarknaden för utrikes födda

Regeringen föreslår en kombination av åtgärder som sammantagna syftar till ett snabbare inträde på arbetsmarknaden för utrikes födda.

Nyanlända invandrare ska erbjudas individuellt anpassad språkutbildning samtidigt som yrkeskunskaper och utbildningsbakgrund valideras, dokumenteras och vid behov kompletteras. Arbetsförmedlingens resurser för yrkesbedömning ska förstärkas. Vidare får Valideringsdelegationen i uppdrag att starta en pilotverksamhet för att validera 1 000 personers kompetens med speciella branschmodeller. Regeringen satsar också på kompletterande yrkesutbildningar för jurister och personer med hälso- och sjukvårdsutbildning.

Sveriges kommuner ska enligt regeringens förslag ges ökade incitament för att underlätta för nyanlända flyktingar att komma in på arbetsmarknaden. För varje person som godkänts i svenska för invandrare (sfi), fått jobb eller praktik får kommuner som tecknat avtal om mottagande 20 000 kr extra. I kommuner och stadsdelar där utanförskapet är särskilt stort avser regeringen att inleda försöksverksamhet med nystartscentrum där olika aktörer samverkar i syfte att ge enskilda bättre stöd. Regeringen avser också att finna former för att stärka individens incitament att snabba på inträdet på arbetsmarknaden, exempelvis genom en bonus till individer som klarar godkänt i sfi eller får arbete inom en viss tid.

Dessutom föreslår regeringen en ny anställningsform, s.k. instegsjobb, avsedda för nyanlända flyktingar. Instegsjobben är en subventionerad anställning inom privat eller offentlig sektor som ska kombineras med studier i svenska. Lönesubventionen ska enligt förslaget uppgå till 50 % i offentlig sektor och 75 % för privata arbetsgivare och offentliga arbetsgivare som bedriver affärsverksamhet. Anställningen är kopplad till deltagande i svenska för invandrare eller uppnådda resultat inom denna och ska innehålla tydliga handledande inslag.

Arbetsmarknadspolitik inriktad på matchning

De arbetsmarknadspolitiska resurserna ska vara tydligt inriktade på matchning mellan arbetssökande och lediga jobb, ökad konkurrens i förmedlingsverksamheten och förbättrad kontroll och enhetligare tillämpning av reglerna inom arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen har föreslagit att länsarbetsnämnderna avvecklas från den 1 januari 2008, då i stället den nya sammanhållna myndigheten Arbetsförmedlingen bildas (prop. 2006/07:89, bet. 2006/07:AU13, rskr. 2006/07:179).

Riktade insatser på ungdomar och långtidsarbetslösa

För att underlätta för unga på arbetsmarknaden avser regeringen att införa en jobbgaranti för ungdomar mellan 16 och 24 år. I jobbgarantin ökas uppföljningen och stödet för ungdomar att söka jobb. För dem som trots detta inte får jobb kombineras det aktiva matchningsarbetet med förstärkta insatser, som kan vara praktik eller utbildning. Nivån på aktivitetsstödet bör enligt regeringen trappas ned successivt, och i snabbare takt än för äldre, i syfte att öka de ekonomiska incitamenten att söka arbete eller välja reguljära studier.

För långtidsarbetslösa föreslår regeringen att aktivitetsgarantin ersätts av en jobb- och utvecklingsgaranti. Garantin indelas i tre faser. Inledningsvis fokuseras på intensifierade jobbsökaraktiviteter med coachning. Jobbcoachning ska kunna upphandlas av andra än Arbetsförmedlingen. I en andra fas ska det finnas tillgång till ett utbud av arbetsmarknadspolitiska program som inkluderar arbetsträning, arbetspraktik, subventionerade anställningar och kompetenshöjande insatser. Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) ges möjlighet att upphandla jobb i syfte att utreda arbetsförmåga eller

arbetsträning. Den tredje och sista fasen innebär att alla deltagare som efter 450 ersättningsdagar i jobb- och utvecklingsgarantin inte funnit något arbete anvisas till en varaktig samhällsnyttig sysselsättning motsvarande hela deltagarens arbetsutbud. För att den enskilde ska ha ekonomiska incitament att lämna jobb- och utvecklingsgarantin för ett varaktigt arbete föreslås deltagande berättiga till ersättning med aktivitetsstöd motsvarande 65 % av tidigare dagsförtjänst för dem som fått arbetslöshetsersättning.

För att särskilt underlätta för personer med funktionshinder föreslår regeringen att den tillfälliga ökningen av antalet lönebidragsplatser 2006 och 2007 bibehålls 2008, samt att antalet platser utökas från 2009.

Förslagen om jobbgarantin för ungdomar och jobb- och utvecklingsgarantin för långtidsarbetslösa beräknas öka omfattningen av arbetsmarknadspolitiska program med ca 31 000 personer 2008 och 20 000 personer 2009 jämfört med beräknade volymer i budgetpropositionen. Totalt beräknas de planerade volymerna för arbetsmarknadspolitiska program uppgå till 95 000 personer 2008 och 90 000 personer 2009 och 2010.

Arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring tydliggörs

För att ytterligare tydliggöra arbetslöshetsförsäkringens roll som en omställningsförsäkring har regeringen i ovan nämnda proposition om arbetsmarknadspolitiken (prop. 2006/07:89, bet. 2006/07:AU13, rskr. 2006/07:179) också föreslagit förändringar i arbetslöshetsförsäkringen. Förslagen avses träda i kraft den 2 juli 2007.

Vidare kommer finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen att ses över till budgetpropositionen för 2008 i syfte att skapa en tydligare teknisk koppling mellan avgifter och kostnader för arbetslöshet i respektive arbetslöshetskassa. Regeringen avser också att se över de höjda avgifterna i arbetslöshetskassan för långtidssjukskrivna. En särskild utredare kommer att få i uppgift att föreslå hur den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen ska omformas till en obligatorisk inkomstrelaterad försäkring.

Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet

Regeringen föreslår att anslaget för sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet som syftar till att bevara och tillgängliggöra institutioners samlingar, s.k. accessjobb, tillförs sammanlagt 100 miljoner kronor 2008–2009. Vidare anser regeringen att den s.k. alliansmodellen på teater-, dans- och musikområdet bör byggas ut för dansare och musiker. Regeringen anser också att anslagen för Riksutställningar och Riksantikvarieämbetet bör utökas 2008 för att täcka vissa kostnader i samband med omlokaliseringen till Gotland.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna anser att regeringens politik leder till ökade klyftor och att det är de arbetslösa snarare än arbetslösheten som bekämpas. Jobbskatteavdraget ökar enligt Socialdemokraterna orättvisorna i samhället och drabbar alla som står utanför arbetsmarknaden.

Vidare menar Socialdemokraterna att regeringens integrationspaket inte innehåller mycket nytt. Man motsätter sig att instegsjobben ska gynna privat sektor framför offentlig sektor.

Som alternativ till regeringens föreslagna jobbgaranti för unga arbetslösa föreslår Socialdemokraterna en särskild satsning för att öka den yrkesmässiga och geografiska rörligheten bland ungdomar. Bland annat läggs mer resurser på vägledning, sökanderesor, praktikplatser och yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningar.

Socialdemokraterna ifrågasätter att inga nya resurser till aktivitetsstöd tillförs för de arbetslösa som ska delta i jobb- och utvecklingsgarantin under 2007 och bedömer att det saknas 1,5 miljarder kronor till aktivitetsstödet 2007. Vidare är man kritisk till att de som deltar i både jobbgarantin för unga och jobb- och utvecklingsgarantin får sin a-kassa sänkt. Socialdemokraterna avvisar såväl de tidigare beslutade som de nya förslagen till ändringar i arbetslöshetsförsäkringen. I stället ska arbetslöshetsförsäkringen förbättras så att de allra flesta får ut 80 % av sin tidigare inkomst. Vidare är man kritisk till regeringens planer på att göra arbetslöshetsförsäkringen obligatorisk. Om regeringen går vidare i denna fråga kräver Socialdemokraterna att regeringen tillsätter en parlamentarisk utredning. Socialdemokraterna är också negativa till att det i vårpropositionen inte går att utläsa några konsekvenser för kommunsektorn av nedskärningarna i ersättningssystemen. Kulturarbetarna drabbas särskilt hårt av försämringarna i arbetslöshetsförsäkringen, och de åtgärder regeringen presenterar i vårpropositionen är enligt Socialdemokraterna otillräckliga som kompensation.

Mot bakgrund av rådande konjunkturläge med arbetskraftsbrist inom många sektorer anser Socialdemokraterna att antalet platser i den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen bör utökas och permanentas till 15 000 platser från slutet av 2007. Det motsvarar 1 miljard kronor i högre anslag 2007 jämfört med regeringens förslag.

Socialdemokraterna ser också behov av riktade insatser till äldre arbetslösa och anser att den borgerliga regeringens avskaffande av plusjobben är oansvarigt. Socialdemokraterna vill att lönebidrag, trygghetsanställningar och andra lönesubventioner ska byggas ut och att Samhalls verksamhet ska utvecklas. Socialdemokraterna anser att subventionsgraden för nystartsjobben behöver bli generösare och att subventionen inte bör begränsas till

privat sektor. Socialdemokraterna kritiserar också regeringen för att den saknar konkreta förslag som ökar möjligheterna för långtidssjukskrivna och förtidspensionärer att komma tillbaka i arbete.

Socialdemokraterna vill lagstifta om att heltid ska vara en rättighet. Man vill också skärpa anställningsskyddet för visstidsanställda. Vidare vill Socialdemokraterna satsa på en bättre arbetsmiljö. Man anser också att beslutet om nedläggningen av Arbetslivsinstitutet var fel.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet vill driva en politik som ger trygga jobb med en lön att leva på. Regeringens sysselsättningspolitik med bl.a. sänkta ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen syftar enligt Vänsterpartiet till att stimulera framväxten av en improduktiv låglönemarknad. Vänsterpartiet avvisar regeringens aviserade utvidgningar av jobbskatteavdraget och avskaffande av värnskatten. Vänsterpartiet anser dessutom att det utöver bibehållen värnskatt finns utrymme att öka den statliga inkomstskatten genom att begränsa grundavdraget vid högre inkomster.

Centralt i Vänsterpartiets motion är en satsning på fler anställda inom offentlig sektor genom ett riktat sysselsättningsstöd med full kompensation till kommuner och landsting. Satsningen beräknas ge 150 000 nya jobb under tre år och innebära en nettokostnad på sammanlagt 48 miljarder kronor 2008–2010. Stöden ska utformas som en skattekreditering på statsbudgetens inkomstsida.

Vänsterpartiet avvisar regeringens instegsjobb, som man menar leder bort från rätten till lika villkor på den reguljära arbetsmarknaden. I stället föreslår Vänsterpartiet en särskild satsning på nyanlända flyktingar inom ramen för anställningsstödet. Vänsterpartiet säger nej till att kommunernas ersättning ska baseras på flyktingars uppvisande av resultat i introduktionsprocessen och även till stimulansersättning till individen. Vänsterpartiet avvisar vidare regeringens förslag om nystartscentrum. Däremot ställer sig Vänsterpartiet bakom satsningar på ökad kvalitet på sf samt på validering och yrkesbedömning.

Vänsterpartiet avvisar regeringens jobb- och utvecklingsgaranti för långtidsarbetslösa samt jobbgarantin för ungdomar, då man menar att programmen är otillräckligt beredda samt underfinansierade. Vänsterpartiet anser att arbetsmarknadsläget motiverar intensifierade satsningar på arbetsmarknadsutbildning och riktade anställningsstöd till dem som har särskilda svårigheter att hitta arbete. Arbetsmarknadsutbildningen bör uppgå till 15 000 månadsplatser. Vidare vill Vänsterpartiet behålla plusjobben, anställningsstöden och utbildningsvikariaterna som skattekrediteringar på inkomstsidan. Programmet Gröna jobb ska återinföras och antalet platser utökas till 6 000, varav en tredjedel reserveras för unga långtidsarbetslösa.

Vänsterpartiet vill också återställa de tidigare beslutade försämringarna av a-kassan. Därutöver vill man höja dagpenningen och grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen och i aktivitetsstödet. Den slopade avdragsrätten

för medlemskap i facket ska återställas. Vänsterpartiet anser också att kommunernas ekonomi urholkas till följd av nedskärningarna i ersättningssystemen och att regeringen därför borde kompensera kommunerna för detta. Kulturarbetarna har drabbats särskilt hårt av förändringarna i a-kassan. Vänsterpartiet ställer sig bakom regeringens förslag om att inrätta en musikerallians men anser att det också bör inrättas en bildkonstnärssallians.

Vänsterpartiet vill stärka skyddet för visstidsanställda samt lagstifta om rätt till heltid. När det gäller omlokalisering av Riksutställningar och Riksantikvarieämbetet till Visby framhåller Vänsterpartiet att medel bör ställas till myndigheternas förfogande redan under 2007 för att kompensera för de kostnader utlokaliseringen medför.

Vänsterpartiet vill stärka och utveckla arbetsmiljöarbetet och anser att de resurser som Arbetslivsinstitutet förfogat över även i framtiden bör avsättas till arbetslivsforskning och informationsinsatser om forskningsfältet.

Miljöpartiet

Miljöpartiet föreslår ett modifierat jobbskatteavdrag, som man menar innebär en bättre fördelningsprofil jämfört med det befintliga jobbskatteavdraget. Förslaget innebär att jobbskatteavdraget trappas ned med 10 % på inkomster över 5,9 prisbasbelopp. Jämfört med nuvarande jobbskatteavdrag ökar statens skatteintäkter med 13,7 miljarder kronor.

Miljöpartiet ställer sig bakom regeringens förslag om instegsjobb, då man anser att det är mycket viktigt att snabbt hjälpa människor in i verksamheter som motverkar utanförskap. Enligt Miljöpartiet finns också sedan tidigare goda erfarenheter av att koppla samman sfi med arbete och praktik. Miljöpartiet föreslår till skillnad från regeringen att offentliga och privata arbetsgivare likställs vad gäller subventionen för instegsjobb och att subventionen utgår med 60 % av lönekostnaderna. Också för de nyligen införda nystartsjobben ska subventionsgraden vara lika. Vidare accepterar Miljöpartiet regeringens förslag om extra ersättning till kommunerna för flyktingmottagande men tror inte på metoden med individbaserad stimulansersättning. I stället vill Miljöpartiet att dessa medel ska användas för att höja kommunernas introduktionsersättning.

När det gäller regeringens föreslagna jobb- och utvecklingsgaranti menar Miljöpartiet att det är bra att den i jämförelse med aktivitetsgarantin inriktas mer på individens förutsättningar. Miljöpartiet anser också att det är bra med praktik och utbildningsinsatser för ungdomar men är kritiskt till att de intensifierade jobbsökaraktiviteterna bara kommer att mätas utifrån kvantitativa mått. Miljöpartiet avvisar också regeringens förslag i den del som innebär att nivån på aktivitetsstödet trappas ned snabbare för ungdomar under 25 år. Miljöpartiet föreslår att arbetslöshet med a-kassa och deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin ska berättiga till en ersättning motsvarande 80 % av tidigare dagsförtjänst. Miljöpartiet föreslår sänkta egenavgifter till a-kassan med ca 70–80 kr per månad i syfte att minska den kraftiga utströmningen från a-kassorna.

Miljöpartiet avsätter 500 miljoner kronor per år för åtgärden friår. Friår syftar till att ge människor en möjlighet till paus från arbetslivet under ett år samtidigt som varje friårstagande ersätts med en arbetslös person.

Regeringens aviserade ökning av anslagen till lönebidrag och Samhall välkomnas. Detsamma gäller regeringens sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet.

Miljöpartiet vill slutligen att beslutet om avveckling av Arbetslivsinstitutet omprövas av riksdagen.

Yttranden från andra utskott

Skatteutskottets yttrande 2006/07:SkU3y

Skatteutskottet har yttrat sig om riktlinjerna för den ekonomiska politiken i de delar som avser skattefrågor (2006/07: SkU3y). Skatteutskottet ser positivt på att regeringen avser att vidta ytterligare åtgärder för att stärka arbetsutbudet och därmed den varaktiga sysselsättningen samt göra det mer lönsamt för redan yrkesverksamma att öka sina arbetsinsatser. Det gäller exempelvis en ytterligare utbyggnad av jobbskatteavdraget och ett avskaffande av värnskatten i syfte att förbättra avkastningen på utbildning. Skatteutskottet avvisar samtidigt motionsyrkanden om höjd inkomstskatt för de förvärvsarbetande. Jobbskatteavdragets inriktning på låg- och medelinkomsttagare har medfört en skärpning av skatteskalans fördelningsprofil och det finns därför enligt skatteutskottet inte någon anledning att överväga höjningar i syfte att ytterligare skärpa fördelningsprofilen. Skatteutskottet anser inte heller att det finns anledning att höja grundavdraget. I skatteutskottets yttrande finns avvikande meningar från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2006/07:AU4y

Arbetsmarknadsutskottet har yttrat sig över riktlinjerna för den ekonomiska politiken i den del som rör utgiftsområde 13 Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv. Arbetsmarknadsutskottet ställer sig bakom den inriktning av politiken på utskottets beredningsområden som redovisas i vårpropositionen. Arbetsmarknadsutskottet hänvisar till färsk siffror över arbetsmarknadens utveckling från AMS och SCB och konstaterar att regeringens politik har en fördelaktig effekt på såväl sysselsättning och arbetsutbud som arbetslöshet. AMS generaldirektör Bo Bylund har inför arbetsmarknadsutskottet uppgett att man nu arbetar med att planera innehåll och utformning av jobb- och utvecklingsgarantin. När det gäller ersättningsnivån skriver arbetsmarknadsutskottet att forskning visar att ersättningsnivån påverkar hur lång tid en person befinner sig i arbetslöshet. Arbetsmarknadsutskottet anser vidare att Utredningen om en flexiblare arbetsmarknadsutbildning (SOU 2007:18), som ska lämna sitt slutbetänkande i december 2007, bör kunna bli ett värdefullt underlag i fortsatta överväganden om hur arbetsmarknadspolitiken

ska utformas för att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. I arbetsmarknadsutskottets yttrande finns avvikande meningar från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Kulturutskottets yttrande 2006/07:KrU5y

Kulturutskottet har i ett yttrande på tilläggsbudget kommenterat Vänsterpartiets yrkande om kostnaderna för omlokaliseringen av Riksutställningar och delar av Riksantikvarieämbetet. Yttrandet ingår som en bilaga i bet. 2006/07:FiU20. Kulturutskottet skriver att regeringen visserligen inte på tilläggsbudget för 2007 föreslår några medel rörande de båda myndigheternas merkostnader för omlokaliseringen. Enligt kulturutskottets mening bör dock regeringen ges möjlighet att skaffa sig en så god bild som möjligt av de båda myndigheternas ekonomiska situation innan den avkrävs ett förslag i frågan. Regeringen har dessutom i vårpropositionen redan aviserat ett betydande ekonomiskt tillskott till Riksutställningar och Riksantikvarieämbetet för 2008. Och om så skulle krävas, finns det fortfarande möjlighet för regeringen att i anslutning till budgetpropositionen för 2008 återkomma till riksdagen med förslag om eventuella tillskott för 2007 på tilläggsbudget 2. I kulturutskottets yttrande finns en avvikande mening i denna del från Vänsterpartiet.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet är överens med regeringen om vikten av att inrikta den ekonomiska politiken på insatser som leder till fler jobb och färre i utanförskap.

Jobbskatteavdraget leder till minskade klyftor på sikt

Sedan årsskiftet gäller ett jobbskatteavdrag som gör det mer lönsamt att arbeta. Regeringen aviserar nu att en utvidgning av jobbskatteavdraget kan bli aktuellt 2008. Utskottet välkomnar ett sådant förslag men noterar samtidigt att samtliga oppositionspartier är negativa till regeringens utformning av jobbskatteavdraget som man menar leder till ökade klyftor. Socialdemokraterna talar om att regeringen är på väg att införa ”platt skatt” och såväl Vänsterpartiet som Miljöpartiet presenterar förslag på inkomstskattehöjningar. Utskottet anser tvärtom att i stället för att leda till ökade klyftor har jobbskatteavdraget inneburit omfattande skattelättnader för framför allt låg- och medelinkomsttagare. Det är snarare alla år med hög arbetslöshet och stort utanförskap som är huvudorsaken till de klyftor som finns i samhället i dag, och som gör politiken för nya jobb så nödvändig. Som skatteutskottet konstaterar i sitt yttrande har jobbskatteavdragets inriktning på låg- och medelinkomsttagare inneburit en skärpning av skatteskalans fördelningsprofil. Av jobbskatteavdragets totala skattesänkning på 40 miljarder kronor går cirka tre fjärdedelar till låg- och medelinkomsttagare (personer som tjänar mindre än 28 700 kr per månad). Oppositionen fokuserar ensidigt sin kritik på effekterna för dem som står utanför arbetsmark-

naden, vilket blir missvisande när själva syftet med den förda politiken är att dessa personer ska komma in på arbetsmarknaden. Utskottet anser vidare att oppositionspartierna i stor utsträckning saknar realistiska alternativ till jobbpolitik – en politik som varaktigt kan få fler människor i arbete. Exempelvis är Vänsterpartiets enkla lösning fler jobb i offentlig sektor, utan tanke på någon långsiktig hållbarhet i de offentliga finanserna. Socialdemokraterna är skarpa i sin kritik av regeringens jobbpolitik men har, utöver fler arbetsmarknadspolitiska åtgärder, knappast något att erbjuda i stället. Miljöpartiet vill med sitt ”friår” att staten ska betala människor som har arbete för att de ska vara lediga.

Riktade satsningar krävs också för varaktigt fler jobb

Regeringen föreslår i vårpropositionen omfattande satsningar för att underlätta för invandrare, unga och långtidsarbetslösa att komma in på arbetsmarknaden. Regeringens prioriteringar i dessa avseenden är enligt utskottet väl avvägda. Trots att arbetsutbud och sysselsättning under senare tid glädjande nog ökat markant är situationen för dem med svag ställning på arbetsmarknaden fortfarande bekymmersam. En stor del av den senaste tidens förstärkning av arbetsmarknaden är sannolikt också ett konjunkturellt fenomen och det är därför viktigt att den ekonomiska politiken inriktas på att ge förutsättningar till varaktigt fler jobb också när konjunkturen vänder nedåt.

Ersättningsnivåerna påverkar tiden i arbetslöshet

Samtliga oppositionspartier vill se höjda ersättningsnivåer. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill vidare att antalet platser i arbetsmarknadsutbildningen utökas och permanentas till 15 000 månadsplatser. Utskottet är av en annan uppfattning och anser att det måste finnas tydliga ekonomiska incitament att lämna åtgärder och arbetslöshet för ett varaktigt arbete. Som arbetsmarknadsutskottet konstaterar i sitt yttrande visar också forskning att ersättningsnivån påverkar hur lång tid en person befinner sig i arbetslöshet i stället för i arbete. För att minska utanförskapet och få fler i arbete och därigenom minska klyftorna krävs att vi förstärker förutsättningarna för en långsiktigt hållbar utveckling. Det faktum att läget på arbetsmarknaden enligt aktuella siffror börjar bli något ansträngt understryker vikten av att politiken inriktas på att få ut fler på arbetsmarknaden och förhindra att bristsituationer uppstår. Därigenom ökar ekonomins produktionsförmåga samtidigt som risken för överhettning minskar.

Kommunernas ekonomi kommer att förstärkas med fler i arbete

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet anser att kommunerna borde kompenseras för inkomstbortfall på grund av sänkta ersättningsnivåer. Här vill utskottet inflika att konsekvenserna av tidigare beslutade förändringar i arbetslöshetsförsäkringen för kommunerna har behandlats av riksdagen

(bet. 2006/07:AU4, rskr. 2006/07:86). Där framgår att den kommunala finansieringsprincipen inte är tillämplig, eftersom principen innebär att kommuner endast ska kompenseras för statligt beslutade åtgärder som tar sikte på den kommunala verksamheten. Dessutom är kommunernas ekonomiska situation god, och den kommer att förbättras ytterligare när fler kommer i arbete och skatteunderlaget ökar.

Arbetsförmedlingens resurser ska fokuseras på matchning

Utskottet anser vidare inte att det är befogat att, som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet föreslår, utvidga och permanenta omfattningen av arbetsmarknadsutbildningar. Även om arbetsmarknadsutbildning kan vara en effektiv åtgärd för att möta arbetsmarknadens behov i det korta perspektivet måste det reguljära utbildningssystemet hantera de stora, mer långsiktiga svängningarna i kompetensefterfrågan. Dessutom utreds arbetsmarknadsutbildningen för närvarande i Utredningen om en flexiblare arbetsmarknadsutbildning (dir. 2006:70). Utredaren ska bl.a. lämna förslag om hur kvaliteten i arbetsmarknadsutbildningen kan förbättras. När nu efterfrågan på arbetskraft ökar kraftigt är det i stället enligt utskottet centralt att Arbetsförmedlingen använder sina resurser till att matcha de arbetslösa mot de jobb som strömmar in.

Forskning kring arbetsliv bör bedömas som annan forskning

Samtliga tre oppositionspartier är emot den tidigare beslutade nedläggningen av Arbetslivsinstitutet från den 1 juli 2007, då man menar att värdefull forskning riskerar att gå förlorad. Utskottet vill i det sammanhanget påpeka att forskare inom arbetsmiljöområdet, på samma villkor som tidigare, ska kunna söka medel hos bl.a. Vinnova och Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap. Medel till forskning inom området finns även inom ramen för universitet och högskolor. Forskningen och medeltilldelningen bedöms där på sedvanligt sätt och utifrån forskningens kvalitet och relevans.

Utskottet tillstyrker regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken på arbetsmarknadsområdet

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till riktlinjer i de delar som rör den ekonomiska politiken för arbetsmarknaden. Alternativa förslag till riktlinjer inom arbetsmarknadsområdet i oppositionspartiernas motioner avstyrks.

2.2 Företagande

Vårpropositionen

Regeringens reformstrategi för att stimulera företagandet syftar till att göra det enklare och mer lönsamt att starta och driva företag. Hinder och barriärer för företags etableringar och tillväxt bör minimeras så långt möjligt. Som exempel på områden som kan förbättras anger regeringen tillgången till riskkapital, höga skatter och sociala avgifter, konkurslagstiftningen, företagens regelbörda samt konkurrensnedvridning av marknader där det offentliga är verksamt. I tabell 2.2 sammanfattas vårpropositionens föreslagna och aviserade skatteförändringar på företagsområdet i förhållande till budgetpropositionen för 2007.

Tabell 2.2 Skatteförändringar för företagen

Skatteförändringar aviserade i VÅP, periodiserade nettoeffekter för offentlig sektor, miljoner kronor

	2007	2008	2009	2010
Slopad förmögenhetsskatt	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Sänkt avdragsrätt för pensionssparande till 12 000 kr/år	1 300	1 300	1 300	1 300
Utvidgat sänkt socialavgift 18–24-åringar		-270	-270	-270
Slopad särskild löneskatt för personer födda 1937 och tidigare		-350	-320	-290
Tidigareläggning av sänkt arbetsgivaravgift i tjänstesektorn		-2 310		
Senarelagt betalning av moms		-280	-280	-280

I tabell 2.3 sammanfattas vårpropositionens huvudsakliga utgiftsreformer på företagsområdet jämfört med budgetpropositionen för 2007.

Tabell 2.3 Utgiftsreformer för företagen

Föreslagna och aviserade utgiftsförändringar i VÅP i förhållande till BP för 2007, miljoner kronor

	2008	2009	2010
Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad (delar)			
Kostnader för att ta bort statens regressrätt	150	350	350
Utgiftsområde 24 Näringsliv	545	510	385
därav Vinnova: Forska och Vax	100	100	100
Almi	80	80	80
Miljöteknik	150	150	150
Invandras företagande	20	20	20
Exportfrämjande	75	50	25

Förmögenhetsskatt och kapitalförsörjning

Regeringen föreslår att förmögenhetsskatten avskaffas helt fr.o.m. den 1 januari 2007. Förslaget minskar statens skatteintäkter med 5 miljarder kronor från 2007. Slopandet av förmögenhetsskatten skulle enligt reger-

ingen förbättra särskilt de mindre företagens försörjning med riskvilligt kapital. För att finansiera avskaffandet av förmögenhetsskatten på ett fördelningspolitiskt lämpligt sätt och för att minska risken för förlust av skatteintäkter kommer regeringen senare i år att föreslå att det allmänna pensionssparavdraget begränsas till 12 000 kr per år. Begränsningen i pensionssparavdraget föreslås gälla från den 1 januari 2008 och innebär att statens skatteinkomster ökar med 1,3 miljarder kronor från 2008.

För att underlätta företags möjligheter att låna kapital vill regeringen stärka företagsinteckningens förmånsrätt. En utredare ska senast den 30 september 2007 komma med förslag till en förbättrad förmånsrätt (dir. 2007:13). Med anledning av de förändringar som kan komma avseende statens löneregress, beräknas utgifterna att öka med sammanlagt 850 miljoner kronor 2008–2010 utöver vad som beräknats i budgetpropositionen för 2007.

Regeringen avser inom kort att besluta om ett direktiv till en utredning som ser över konkurslagstiftningen, då man anser att utformningen av de regler som styr konkurser och företagsrekonstruktioner har stor betydelse för viljan att starta företag. Uppdraget ska slutredovisas senast 15 september 2008.

Almi Företagspartner AB föreslås få fortsatt förstärkning i syfte att bl.a. underlätta lånefinansiering av innovationer.

Reformeringen av de s.k. 3:12-reglerna för fåmansföretag fortsätter genom förslag under våren om förändrad beskattning av kapitalvinster för åren 2007–2009. Regeringen bedömer också att det på sikt kan vara motiverat att se över den svenska bolagsskattesatsen så att investeringar och företagande i Sverige stimuleras.

Åtgärder för ökad konkurrens

Regeringen avser att under mandatperioden arbeta brett med åtgärder för att förbättra konkurrensen på olika marknader.

I syfte att öppna upp för ökad konkurrens i vård- och omsorgssektorn lämnade regeringen i februari proposition 2006/07:52 Driftsformer för sjukhus (bet. 2006/07:SoU11, rskr. 2006/07:152). Detta kommer enligt regeringen i stor utsträckning att gynna kvinnor som vill starta egna företag inom vårdsektorn.

I vårpropositionen föreslår regeringen ytterligare förstärkningar av Konkurrensverket 2008–2010.

Regeringen planerar att senare lämna en proposition i syfte att skapa ett system för att lösa konkurrenskonflikter mellan offentlig och privat säljverksamhet. Dessutom avser regeringen att återkomma i budgetpropositionen för 2008 med förslag om hur konkurrensförutsättningarna i jordbruksnäringen kan förbättras.

Riktade skattesänkningar för att göra det billigare att anställa

Regeringen har nyligen presenterat ett förslag om skattereduktion för köp av hushållstjänster som planeras träda i kraft den 1 juli 2007 (prop. 2006/07:94, bet. 2006/07:SkU15, rskr. 2006/07:130). Under hösten avser regeringen att återkomma med förslag som gör att skattereduktion ska utgå även för hushållstjänster som utgör löneförmån för anställda.

Ett arbete pågår med att ta fram ett förslag om sänkta arbetsgivaravgifter i vissa tjänstenärningar. Förslaget förväntas kunna skickas ut på remiss före sommaren 2007. Regeringens ambition är att förslaget ska kunna träda i kraft redan den 1 januari 2008. Tidigareläggningen i förhållande till budgetpropositionen för 2007 innebär att statens skatteintäkter minskar med ca 2,3 miljarder kronor 2008.

Regeringen föreslår att den särskilda löneskatten avskaffas den 1 januari 2008 även för personer som inte omfattas av det reformerade pensionssystemet, dvs. personer som är födda 1937 eller tidigare. Förslaget innebär att skatteinkomsterna minskar med 350 miljoner kronor 2008. Regeringen har också i proposition 2006/07:84 (bet. 2006/07:SfU10, rskr. 2006/07:157) föreslagit att arbetsgivaravgiften från den 1 juli 2007 reduceras för den som anställer någon mellan 18 och 24 år. I budgetpropositionen för 2007 aviserades att reduktionen skulle gälla först från 19 år. Utvidgningen minskar skatteinkomsterna med ytterligare ca 270 miljoner kronor från 2008.

Ökad koppling mellan forskning och företagande

Regeringen vill stärka länkarna mellan offentlig forskningsverksamhet och privata företag inom nyckelområden. För att befästa Sveriges starka position på miljöteknikområdet föreslår regeringen att 80 miljoner kronor avsätts för innevarande år och vidare att 150 miljoner kronor årligen avsätts 2008–2010.

För att stärka möjligheterna för mindre företag att bedriva forskning och utveckling fortsätter Vinnovas satsning på programmet Forska och Väx. Regeringen bedömer att 100 miljoner kronor årligen bör tillföras Vinnova för denna satsning 2008–2010.

Ytterligare åtgärder som underlättar företagande

Regeringen avser att under året återkomma med ett förslag om ändrad redovisningsperiod för momsbetalningar som ska förenkla vardagen och minska kostnaderna för mindre företag. Företag med en årlig omsättning på högst 40 miljoner kronor ska redovisa moms var tredje månad och inte som i dag varje månad. Förslaget innebär 280 miljoner kronor i sänkta skatter från 2008.

Under våren påbörjas en särskild utredning som ska se över reglerna för F-skatt. Dessutom vill regeringen utreda förenklingar för små aktiebolag, och, om det finns skäl, föreslå en ny företagsform särskilt anpassad för små verksamheter. För att påskynda det pågående regelförenklingsarbetet avser regeringen att inrätta ett regelråd.

För att främja företagandet i de nordligaste länen föreslår regeringen att transportbidragen ökar med 90 miljoner kronor per år 2007–2010. Vidare tillförs Exportfrämjandet medel för att bl.a. täcka kostnader för förberedelser för svenskt deltagande i världsutställningen i Shanghai 2010.

Slutligen avser regeringen också att utarbeta en strategi för entreprenörskap för hela utbildningsområdet i syfte att stimulera ungas företagande.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna vill satsa på utbildning och forskning så att svenska företag, såväl i industrin som i tjänstesektorn, blir världsledande på fler områden i framtiden.

I enlighet med vad man skrev i budgetmotionen för 2007 vill Socialdemokraterna göra större satsningar än regeringen på svensk export. Vidare vill Socialdemokraterna satsa på nationella strategiska framtidsbranscher och då även inkludera tjänstesektorn.

Socialdemokraterna anser att det är anmärkningsvärt att regeringens förslag om att avskaffa förmögenhetskatten inte fullt ut är finansierat, och menar att den borgerliga regeringen behandlar skattesänkningar för vanliga löntagare på ett sätt och skattesänkningar för rika på ett annat sätt.

Trots löften om motsatsen ger inte regeringen heller i vårpropositionen något anslag för 2007 till Vinnovas satsning Forska och Väx, enligt Socialdemokraterna. Detta drabbar viktig företagsnära forskning, t.ex. inom bio- och miljöteknik.

Socialdemokraterna är också fortsatt kritiska till regeringens förslag om skatteavdrag för hushållsnära tjänster, då man anser att alla särregler och undantag leder till en successiv urholkning av skattebaserna.

Regeringens åtgärder för att minska företagets administrativa regelbörda är enligt Socialdemokraterna otillräckliga. Om regeringen menar allvar med att minska regelbördan med 25 % måste arbetet starta nu.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet anser att små och medelstora företag är viktiga för att förnya näringslivet och trygga framtida tillväxt och sysselsättning. För mindre företag måste samhällets stöd inriktas på att skapa större uthållighet den första tiden. Vänsterpartiet vill införa statliga lånegarantier som komplement till dagens finansieringsvägar på marknaden. Förslaget att avskaffa förmögenhetskatten avvisas och i stället vill Vänsterpartiet se över skatten i syfte att rätta till nuvarande brister.

När det gäller bolagsskattesatsen står Vänsterpartiet fast vid sin tidigare bedömning att bolagsskatten bör höjas från 28 till 30 %. Förslaget om höjning ska enligt motionärerna ses mot bakgrund av att man samtidigt föreslår en rad åtgärder som gynnar mindre företag, exempelvis slopade sjuklönekostnader och ökade forskningsinsatser.

Skattereduktionen för hushållstjänster samt regeringens aviserade utvidgning av densamma avvisas.

Vänsterpartiet välkomnar att regeringen stärker näringslivsutvecklingen inom miljöområdet och anser vidare att det är bra att regeringen återinfört Forska och Väx, om än först från 2008.

Slutligen har Vänsterpartiet inget att invända mot regeringens förslag om att förlänga redovisningsperioden för moms till tre månader för mindre företag. Dock anser man att det är anmärkningsvärt att inte näringslivet självt kan lösa problemet med att underleverantörer hamnar i en ansträngd likviditetssituation.

Miljöpartiet

Miljöpartiet menar att det behövs reformer som underlättar för framför allt mindre företag att växa och utvecklas. Miljöpartiet är kritiskt till regeringens förslag om slopad förmögenhetsskatt och menar att om skatten ska avskaffas bör det ske på ett sådant sätt att den finansieras fullt ut av samma grupp som betalar skatten i dag.

Miljöpartiet menar att tillgången till såddfinansiering är mycket viktig för att nya produkter ska kunna bli framgångsrika företag och välkomnar regeringens fortsatta satsning på Almi Företagspartner AB.

Miljöpartiet avvisar regeringens riktade skattesänkningar för vissa tjänsteföretag, avdragen för hushållsnära tjänster samt sänkta arbetsgivaravgifter för företag som anställer unga. Denna typ av skattesänkningar skapar enligt Miljöpartiet stora gränsdragningsproblem, snedvrider konkurrensen och öppnar för mygel i skattesystemet. I stället föreslår Miljöpartiet en generell sänkning av arbetsgivaravgifterna med 10 % på en maximal lönesumma upp till 761 000 kr. Förutom den generella nedsättningen sänks arbetsgivaravgiften med 0,2 % som ett led i den gröna skatteväxlingen. Dessutom föreslår Miljöpartiet slopade arbetsgivaravgifter för den första som anställs i ett soloföretag.

Miljöpartiet välkomnar att regeringen aviserar att återföra medel till programmet Forska och Väx, men anser att anslaget bör utökas med ytterligare 100 miljoner kronor per år jämfört med regeringens förslag.

För att vidareutveckla svensk miljöteknik föreslår Miljöpartiet ett branschprogram med satsningar på forskning och utveckling, kommersialisering och stöd av svenska miljöteknikföretag. Satsningen omfattar 200 miljoner kronor årligen i fem år. Parallellt föreslår Miljöpartiet också att medel avsätts för riskkapitalförsörjning av nya energiteknikföretag.

Yttranden från andra utskott

Skatteutskottets yttrande 2006/07: SkU3y

I sitt yttrande över riktlinjerna ställer sig skatteutskottet bakom samtliga av vårpropositionens aviserade och föreslagna skatteförslag på företagsområdet. När det exempelvis gäller förslaget om skattereduktion för hushållsnära tjänster hänvisar skatteutskottet till positiva erfarenheter från andra länder, däribland Finland, som infört lägre beskattning på marknadsbaserade hushållstjänster. Vidare anser skatteutskottet att ett slopande av förmogenhetsskatten innebär förbättrad finansiering av företagsamhet, investeringar och jobb. Skatteutskottet anser i likhet med regeringen att det på sikt kan vara motiverat att se över den svenska bolagsskattesatsen så att investeringar och företagande i Sverige stimuleras. Beträffande samarbetet inom EU följer utskottet de pågående diskussionerna om samordning av skatteregler. Skatteutskottet genomför den 22 maj ett saksamråd med regeringen rörande arbetet med en gemensam konsoliderad bolagsskattebas och kommissionens syn på möjligheten till samordning av medlemsstaternas skattesystem på området direkt beskattning. Skatteutskottet uppger att man kommer att fortsätta att följa dessa frågor. I skatteutskottets yttrande finns avvikande meningar när det gäller företagsbeskattningen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Näringsutskottets yttrande 2006/07:NU2y

I ett yttrande från näringsutskottet avseende tilläggsbudget 1 (bet. 2006/07: FiU21) berörs anslaget till programmet Forska och Väx. Utskottet noterar att regeringen inte, som förväntats, återkommit med finansiering för den fortsatta verksamheten inom satsningen Forska och Väx för innevarande år. Samtidigt finner utskottet det tillfredsställande att den långsiktiga finansieringen av programmet har klarlagts av regeringen. I denna del i yttrandet finns en gemensam avvikande mening från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är lovvärt att regeringen inriktar sin politik på att undanröja hinder och barriärer för företags etableringar och tillväxt. Fler och växande företag med god konkurrenskraft också internationellt är enligt utskottet avgörande för att klara sysselsättningen och välfärden på längre sikt. Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) har nyligen publicerat en rapport om Sveriges konkurrenskraft (A2007:002). ITPS konstaterar att Sveriges konkurrenskraft i förhållande till OECD11 försvagades med hela 17 % mellan 1988 och 1993. Därefter har Sverige trots sin relativt goda BNP-utveckling bara återhämtat en del av detta tapp. Detta visar enligt utskottet på vikten av att utveckla Sveriges långsiktiga konkurrenskraft och undanröja återstående hinder för företagande. Utskottet noterar

vidare att regeringens förslag på företagsområdet väl överensstämmer med den syn på företagandets villkor i Sverige som OECD presenterar i sin senaste Sverigerapport (Economic Survey of Sweden 2007). OECD poängterar vikten av att förbättra konkurrensen mellan leverantörer av offentligt finansierade tjänster, att se över konkurslagstiftningen, att göra skatteregler och andra regler för företagandet enklare samt att minska omfattningen av det statliga ägandet i näringslivet.

Företagsklimatet i Sverige rankas högt men vissa brister kvarstår

Även om den svenska konkurrenskraften och företagsklimatet under senare tid rankats allt högre i internationella jämförelser återkommer ett antal faktorer som upplevs som hinder för entreprenörskap. Det räcker enligt utskottet inte med ett gott företagsklimat, utan det måste också vara ett gott klimat för företagaren. När Världsbanken i sin rapport Doing Business in 2007 betygsätter företagsklimatet i olika länder rankas Sverige visserligen högt, men två delasppekter som drar ned Sveriges resultat är problemet att anställa personal samt möjligheten att få kredit. Företagsklimatet i Sverige rankas högt även i det s.k. Business Competitiveness Index, publicerat av World Economic Forum, men anmärkningar ges för den rigida arbetsmarknaden och det höga skattetrycket.

Förmögenhetsskattens effekter alltmer skadliga

Utskottet ställer sig bakom regeringens avsikt att avskaffa förmögenhetsskatten. Internationaliseringen av kapitalmarknaderna har medfört att förmögenhetsskattens effekter på ekonomin successivt blivit alltmer skadliga. Förmögenhetsskattens oenhetliga värderingsregler och många undantag skapar kryphål och uppmuntrar till skatteplanering, framför allt bland de med stora kapitaltillgångar och resurser. Detta snedvrider hushållens val av placeringar och undergräver skattens legitimitet. Samtidigt har många småhusägare kommit att betala förmögenhetsskatt på grund av snabbt stigande taxeringsvärden. Förmögenhetsskatten har därför kommit att uppfattas som både godtycklig och orättvis. När skatten avskaffas ökar incitamenten för företag och privatpersoner att ta hem kapital som kan komma företagen till del. Vidare kommer kapital som annars skulle ha lämnat Sverige att stanna kvar. Fler kan också i framtiden tänkas vilja investera i Sverige, vilket tillför riskvilligt kapital till näringslivet samtidigt som det skapar nya affärsmöjligheter och ökad sysselsättning.

Riktade skattesänkningar leder till nya företag i tjänstebranschen

Finansutskottet anser att det är klokt att regeringens sänkningar av företagens kostnader för att anställa inriktas särskilt till grupper av individer och företag där man anser att utbytet i form av ökad sysselsättning blir som störst. Oppositionspartierna avvisar genomgående dessa riktade förslag och Miljöpartiet föreslår i stället omfattande generella nedsättningar av arbets-

givaravgifterna. Här vill utskottet dock påpeka att höga skatter och avgifter slår hårdast mot branscher där den enskilde kan välja mellan att själv utföra tjänsten eller att köpa den. En generell sänkning av arbetsgivaravgifterna ger sannolikt inte alls samma effekt på sysselsättningen. Den blir dels kostsam, dels riskerar den att absorberas av högre löner utan att sysselsättningen ökar. Genom reducerade skatter för hushållstjänster kan svart arbete omvandlas till vitt arbete samtidigt som det blir möjligt för kvinnor och män att öka sin tid på arbetsmarknaden. Att en skattereduktion på hushållsnära tjänster torde innebära en rejäl ökning i antalet tjänsteföretag kan redan skönjas i statistiken. Antalet ansökningar om F-skattsedel inom områdena städtjänster och sociala tjänster hos Skatteverket har ökat kraftigt i mars och april. SCB:s siffror visar samma tendens. Fr.o.m. årsskiftet och t.o.m. första veckan i maj registrerades 488 företag inom städbranschen, vilket är en ökning med 37 % jämfört med samma period förra året.

Bra med ökade kopplingar mellan forskning och företagande

Utskottet är positivt till regeringens ambition att öka kopplingarna mellan forskning och företagande. Socialdemokraterna kritiserar regeringen för att inte ge anslag för programmet Forska och Väx under 2007. Utskottet kan konstatera att näringsutskottet i sitt yttrande (2006/07:NU2y) skriver att regeringen visserligen inte har återkommit med finansiering för programmet för innevarande år, vilket hade förväntats, men att det är tillfredsställande att den långsiktiga finansieringen av programmet har klarlagts. Finansutskottet delar näringsutskottets uppfattning att fortsatta satsningar på programmet Forska och Väx är välkomna. De tidiga utvärderingar som genomförts har visat på positiva effekter i form av ökad sysselsättning och höjd kunskapsnivå hos de företag som fått ta emot stöd.

Viktigt att påskynda regelförenklingsarbetet

Utskottet anser att det är bra att regeringen vidtar åtgärder i syfte att påskynda det viktiga regelförenklingsarbetet, bl.a. genom att inrätta ett regelråd. Därutöver har utskottet noterat att regeringen nyligen gett Verket för näringslivsutveckling (Nutek) i uppdrag att genomföra ytterligare mätningar av företagens administrativa kostnader. Mätningarna ska omfatta associationsrättsområdet, finans- och försäkringsområdet, energiområdet och ett urval inom skatteområdet. Resultaten av mätningarna blir ett viktigt verktyg i målet att minska regelbördan för företag med 25 % till 2010.

Utskottet tillstyrker regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken på företagsområdet

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken i de delar som rör villkoren för företagande. De alternativa förslagen i oppositionspartiernas motioner avstyrks i motsvarande delar.

2.3 Hållbar utveckling

Vårpropositionen

Regeringen anser att de globala miljöutmaningarna, i synnerhet klimatförändringarna, måste ges större uppmärksamhet. Klimatfrågan är genuint global, och därför är det avgörande för klimatarbetet med en bred internationell uppslutning. Sverige ska ha en hög ambitionsnivå i både det internationella och det nationella klimatarbetet. Marknadsekonomin, institutioner, ekonomiska styrmedel, forskning och ny teknik ska vara viktiga verktyg i arbetet. När det exempelvis gäller EU:s system för handel med utsläppsrätter för koldioxid anser regeringen att systemet bör breddas till fler sektorer och gaser samt att det ska finnas en tydlig strävan efter att inkludera fler länder och regioner i handelssystemet.

I tabell 2.4 sammanfattas vårpropositionens förslag till ändrade utgiftsramar inom miljö- och energipolitiken i förhållande till budgetpropositionen för 2007. De förändringar som föreslås inom utgiftsområde 22 och som rör trängselskatten behandlas i avsnitt 2.6.

Tabell 2.4 Utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård, 21 Energi samt 22 Kommunikationer

Föreslagna och aviserade utgiftsförändringar i VÅP i förhållande till BP för 2007, miljoner kronor

	2008	2009	2010
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	89	51	-34
Miljöbilspremie	100	100	
Havsmiljöstrategi	100	150	200
Biologisk mångfald	-111	-199	-234
Utgiftsområde 21 Energi	140	140	140
Förlängning av program för effektivare energianvändning	140	140	140
Utgiftsområde 22 Kommunikationer	610	685	685
därav utgifter för trängselskatt	610	740	740

Tre klimatinitiativ

För att åstadkomma en fördjupad samverkan mellan näringsliv, forskning och politik, samt en bred politisk uppslutning för Sveriges klimatpolitiska insatser, har regeringen tagit tre klimatinitiativ. För det första har ett vetenskapligt råd för klimatfrågor inrättats. Rådet ska bidra med vetenskapliga bedömningar och rekommendationer till den klimatpolitiska proposition som regeringen avser att presentera 2008. För det andra har regeringen tagit initiativ till en kommande parlamentarisk beredning av klimatfrågor. För det tredje har regeringen inrättat en kommission för hållbar utveckling som ska främja arbete över sektorsgränser, anlägga ett internationellt perspektiv samt se till såväl ekologiska, sociala som ekonomiska aspekter.

Samordning av styrmedel för effektiv miljöstyrning

En samordning av olika styrmedel i miljöpolitiken, t.ex. mellan skatter och utsläppshandel, är enligt regeringen angelägen för att miljöpolitiken ska bli kostnadseffektiv. EG-kommissionens godkännande från statsstödsynpunkt krävs innan koldioxidskatten kan sänkas för bränslen i anläggningar som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter. Det förslag som lagts fram i proposition 2005/06:1 (se även prop. 2006/07:1) är alltjämt föremål för kommissionens prövning.

När det gäller finansieringen av de kostnader som uppkommer bl.a. till följd av att EU:s system för handel med utsläppsrätter utvidgas bedömer regeringen att dessa kostnader kan finansieras från det finansiella sparandet. Vidare avser regeringen att återkomma i budgetpropositionen för 2008 om den s.k. förbränningsskattens hantering.

Satsningar på miljöbilar och havsmiljö

Regeringen föreslår att en miljöbilspremie införs. Premien utformas som ett kontantbidrag på 10 000 kr per miljöbil som köps av en privatperson mellan den 1 april 2007 och den 31 december 2009. Sammanlagt avsätts 250 miljoner kronor för miljöbilspremierna 2007–2009.

Regeringen avser att presentera ett paket av åtgärder som syftar till att förbättra havsmiljön, och bedömer att totalt 490 miljoner kronor bör avsättas i detta syfte 2007–2010.

Det är enligt regeringen viktigt att målet om att hejda förlusterna av biologisk mångfald till 2010 står fast. Miljömålsrådets årliga utvärderingar indikerar dock en bristande måluppfyllelse bl.a. inom områdesskydd. I avvaktan på en översyn av formerna för skydd av värdefulla områden föreslår regeringen ett anslag för biologisk mångfald som motsvarar 2006 års nivå. I förhållande till budgetpropositionen för 2007 innebär det en neddragning av det aktuella anslaget med 400 miljoner kronor 2007–2009.

Energi- och infrastruktursatsningar

Regeringen har som mål att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökad användning av energi och råvaror, bl.a. genom satsningar på energieffektivisering. För detta ändamål avsätts 140 miljoner kronor årligen 2008–2010.

Regeringen avser att återkomma med förslag till finansiering av en s.k. klimatmiljard för klimatrelaterad energiforskning och utveckling samt investeringsstöd.

Regeringen vill se över behovet av höjda avgifter för att finansiera en förstärkning av tillsynsmyndigheternas verksamhet inom kärnsäkerhet. Miljö- och kärnsäkerhetssamarbetet med Ryssland bör fortsätta även om utvecklingsarbetet med Ryssland avvecklas i andra delar.

I avsikt att lägga fram en infrastrukturproposition har regeringen gett ett antal myndigheter i uppdrag att utarbeta inriktningsunderlag inför den långsiktiga infrastrukturplaneringen 2010–2019. Vidare gav regeringen nyligen i uppdrag åt Vägverket, Banverket och Väg- och transportforskningsinstitutet (VTI) att utreda förutsättningarna för offentlig-privat samverkan (OPS) vid infrastrukturinvesteringar. Uppdraget ska redovisas senast den 18 juni 2007.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna anser att regeringens miljöpolitik präglas av passivitet och att den begränsas till en omfördelning där naturvärden och den biologiska mångfalden tvingas betala regeringens havsmiljöstrategi och miljöbilspremie.

Socialdemokraterna anser att Sverige ska gå före när det gäller miljöomställningen. De två största utmaningarna är enligt Socialdemokraterna att effektivisera energianvändningen och att bryta beroendet av olja i vägtrafiksektorn. Utöver de satsningar som Socialdemokraterna presenterade i budgetmotionen för 2007, som handlade om att ta till vara Oljekommissionens slutsatser, vill man också utveckla två nya certifikatsystem. De nya certifikaten ska driva på för en miljövänligare transportsektor och energieffektivisering. Socialdemokraterna vill också att en enhetlig klimatmärkning ska göra det enklare att agera klimatvänligt i vardagen.

Regeringens satsning på miljöbilspremie är otillräcklig och Socialdemokraterna vill även se en skattestimulans till dem som konverterar sin gamla bil till en miljöbil. Dessutom ska det finnas fler platser att tanka miljöbilar på och biogas- och etanolpriset måste vara konkurrenskraftigt.

Socialdemokraterna står bakom satsningen på havsmiljön men menar att regeringen bör återkomma med en annan finansiering. Därutöver anser Socialdemokraterna att regeringen måste utvärdera åtgärderna så att det kan säkerställas att de verkligen ger miljöförbättrande effekter.

Socialdemokraterna riktar kritik mot att det statliga stödet till klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) avslutas 2009 utan att alternativ anges.

Offentlig-privat samverkan (OPS) vid infrastrukturprojekt är enligt Socialdemokraterna fel väg att gå. En kreditvärdig stat med stora överskott i de offentliga finanserna behöver inte låta privata aktörer finansiera gemensamma nyttigheter. Socialdemokraterna anser att en förtida amortering av lån bör göras för att frigöra ett årligt ekonomiskt utrymme för underhåll och investeringar i vägar.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet är starkt kritiskt till regeringens miljöpolitik som man menar har genomförts utan riktiga konsekvensanalyser eller med hänsyn till etablerad kunskap inom miljöforskning och vetenskap.

Vänsterpartiet föreslår en genomgripande satsning för att göra energianvändningen i bostäder och lokaler effektivare och mer ekonomisk och ekologisk hållbar. Grunden i förslaget är införandet av en statlig bostadsfond om sammanlagt 100 miljarder kronor på tio år där medel utgår till fastighetsägare i form av investeringsbidrag för ny- och ombyggnation av hyresrätter. Fonden ska finansieras med medel från Riksgälden och ska därmed hanteras utanför statsbudgeten. Vid nybyggnad och ombyggnad av bostadshus ska bästa miljöteknik användas för energiomställning och energieffektivitet i boendet.

Den svenska fordonsparken ska vidare bli mer energieffektiv, bränslesnåla transporter ska premieras och fler fordon ska drivas med förnyelsebara drivmedel. Vänsterpartiet vill vidare genomföra ett storskaligt försök med klimattaxa i två län. Det innebär att kollektivtrafiken ska vara helt skattefinansierad.

Vänsterpartiet välkomnar regeringens satsning på havsmiljön men vill dubblera satsningarna i förhållande till regeringens aviserade belopp. Samtidigt anslås drygt 1 miljard kronor mer än regeringen till skydd av biologisk mångfald de kommande tre åren.

Vänsterpartiet motsätter sig regeringens förslag att fasa ut klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) 2009 och vill i stället garantera Klimp ett årligt anslag på 700 miljoner kronor.

Formerna för det statliga stödet för förnyelsebar energi bör utvecklas och stödet till energirådgivning för kommuner höjas i förhållande till regeringens förslag.

Vänsterpartiet anser att Sverige ska stödja fattiga länder att få en miljömässigt hållbar utveckling. Sverige ska dessutom vara drivande för att länder snarast ska kunna införa klimattullar gentemot i-länder som inte avser att delta i ett nytt klimatavtal efter 2012.

Vänsterpartiet säger nej till regeringens planer på offentlig-privat samverkan (OPS) vid infrastrukturinvesteringar, då man menar att sådana lösningar innebär en glidning i inflytande och kontroll som är olämplig ur demokratisk synvinkel. Vänsterpartiet vill avsätta medel för ökat banunderhåll och för att rädda nedläggningshotade bansträckor. Budgetlagen bör enligt Vänsterpartiet ändras så att denna typ av investeringar kan lånefinansieras i stället för att direktavskrivas.

Miljöpartiet

Miljöpartiet skriver i sin motion att regeringen har en icke-linje i klimatpolitiken, med tanke på att man avbrutit skatteväxlingen utan att presentera några kraftfulla alternativ. Miljöpartiet vill göra Sverige världsledande på klimatomställning av samhället och bedömer att skatteväxlingen bör fortsätta. Den bör dock i större utsträckning inriktas mot transportsektorn. För 2008–2010 föreslår Miljöpartiet en sammanlagd skatteväxling på drygt 27 miljarder kronor. Vid sidan av skatteväxlingen föreslår Miljöpartiet att ett antal klimatskatter införs under de närmaste åren för att öka miljöstyr-

ningen i skattesystemet. Bland annat föreslås en skatt på flygresor och på tung lastbilstrafik. Miljöpartiet anser att avskaffandet av koldioxidskatten i den handlande sektorn bör skjutas på framtiden i väntan på att handeln med utsläppsrätter börjar fungera ordentligt. Sammanlagt föreslår Miljöpartiet att klimatskatterna vid sidan av skatteväxlingen höjs med 14,5 miljarder kronor 2008–2009.

Inom klimatområdet föreslår Miljöpartiet omfattande åtgärder som ska göra det enklare att vara klimativän i vardagen. Totalt satsas närmare 19 miljarder kronor under mandatperioden för att skapa bättre förutsättningar för människor att bo och transportera sig klimativänligt. Bland annat avsätts 5,2 miljarder kronor 2008–2010 för att åstadkomma en miljon nya sittplatser i kollektivtrafiken. Bidragen till kommunerna utökas med 700 miljoner kronor fördelat över tre år för att bygga säkrare skolvägar och cykelvägar. Trängselavgifter införs i Stockholm, Göteborg och Malmö. Anslagen till Banverket ökas i syfte att bygga ut och underhålla järnvägsspår enligt den s.k. Framtidsplanen. På längre sikt anser Miljöpartiet att Banverket bör tillföras ytterligare 25 miljarder kronor 2010–2015 samt 60 miljarder kronor 2016–2020.

Miljöpartiet investerar också i upprustning och klimatanpassning av husen i miljonprogrammen samt på investeringsstöd vid ombyggnad av enfamiljshus med energieffektiva tak och fasader.

Miljöpartiet föreslår en miljöbilsbonus som till skillnad från regeringens premie är differentierad för olika typer av miljöanpassade bilar. Miljöpartiet föreslår dessutom ett stöd för konvertering av vanliga bilar till miljöbilar. I förhållande till regeringen räknar Miljöpartiet med en 250 miljoner kronor högre ram för miljöbilspremien 2007–2009. Förmånsbeskattningen av cyklar avskaffas.

Miljöpartiet anser att regeringens havsmiljöstatsning saknar lösningar på problemen med övergödning samt riktar kritik mot finansieringen. Sammanlagt vill Miljöpartiet satsa 490 miljoner kronor 2007–2010 för att minska övergödningen i Östersjön och 1,5 miljarder kronor mer än regeringen till biologisk mångfald under perioden.

Miljöpartiet vill vidare utöka bidraget till klimatinvesteringar, Klimp, med 800 miljoner kronor årligen under de kommande tio åren i syfte att stimulera produktionen av biogas.

Yttranden från andra utskott

Skatteutskottets yttrande 2006/07:SkU3y

Skatteutskottet ställer sig bakom regeringens inriktning när det gäller skatter för effektiv miljöstyrning. Skatteutskottet påpekar när det gäller den svenska gröna skatteväxlingen att riksdagen i höstas ställde sig bakom att den avbröts, eftersom den innebar välfärdsförluster men endast mycket begränsade miljövinster (yttr. 2006/07:SkU1y, bet. 2006/07:FiU1, rskr. 2006/07:9). Skatteutskottet nämner vidare att kommissionen nyligen har

kommit med en grönbok om marknadsbaserade styrmedel för miljöpolitiken och näraliggande politikområden (KOM[2007] 140). I grönboken diskuteras hur bl.a. energibesättning, utsläppshandel och en miljöskattereform skulle kunna användas för att uppnå de miljöpolitiska målen. Utskottet kommer senare i vår att återkomma till grönboken. Skatteutskottet anser mot den bakgrunden att det nu inte är aktuellt med något riksdagsinitiativ i frågor om grön skatteväxling och klimatskatter.

Skatteutskottet har också yttrat sig angående förslaget i proposition 2005/06:1 punkt 40 (delvis) om sänkt koldioxidskatt för anläggningar som handlar med utsläppsrätter. I budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1 s. 155) vidhöll regeringen förslaget och gjorde bedömningen att riksdagen, efter statsstödsgodkännande av kommissionen, kunde ta upp förslaget till fortsatt behandling med tillämpning i enlighet med vad som tidigare aviserats, dvs. fr.o.m. den 1 januari 2007. Skatteutskottet ställde sig bakom regeringens uppfattning (yttr. 2006/07:SkU1y s. 59, rskr. 2006/07:9).

Skatteutskottet konstaterar nu att ärendet väcktes under förra valperioden och därmed skulle ha avgjorts under den valperioden (5 kap. 10 § riksdagsordningen). Riksdagen beslutade dock med stöd av nämnda bestämmelse i riksdagsordningen att skjuta upp ärendet till nu innevarande riksmöte, under vilket riksdagen måste avgöra ärendet (bet. 2005/06:SkU36, prot. 2005/06:134). Mot denna bakgrund och med hänsyn till att ärendet ursprungligen remitterades till finansutskottet samt då kommissionen ännu inte beslutat i statsstödsärendet överlämnade skatteutskottet den 8 maj 2007 ärendet till finansutskottet för avgörande.

Eftersom kommissionen ännu inte beslutat i statsstödsärendet och riksdagsärendet måste avgöras under innevarande riksmöte avstyrker skatteutskottet förslaget i proposition 2005/06:1 punkt 40 (delvis).

I skatteutskottets yttrande finns avvikande meningar från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i de delar som rör skatter för en hållbar utveckling.

Trafikutskottets yttrande 2006/07:TU5y

Trafikutskottet konstaterar att transportsektorn har en strategisk betydelse för att skapa tillväxt och sysselsättning i landet. En särskild utmaning är att åstadkomma en hållbar utveckling inom transportsektorn inte minst i ljuset av behovet att minska utsläppen av växthusgaser. Av regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår att denna synpunkt är väl beaktad. Trafikutskottet konstaterar att det också pågår ett omfattande utrednings- och beredningsarbete kring infrastrukturplanering med syfte att ta fram ett brett kunskapsunderlag. Trafikutskottet har vidare inom ramen för sin uppföljnings- och utvärderingsverksamhet beställt en forskningsöversikt om finansieringsformen offentlig-privat samverkan (OPS). Uppdraget ska avrapporteras till trafikutskottet i oktober 2007. Trafikutskottet bedömer att forskningsöversikten ska bidra till att riksdagens kommande ställningstaganden kommer att kunna baseras på ett

brett kunskapsunderlag i frågan. Trafikutskottet anser att finansutskottet bör tillstyrka regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken vad avser utgiftsområde 22 Kommunikationer. I trafikutskottets yttrande finns avvikande meningar från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Finansutskottets ställningstagande

Som regeringen påpekar är Sverige sannolikt ett av de länder i världen som har bäst förutsättningar att möta klimatutmaningen. Vi har goda tillgångar av förnybara resurser, tekniskt kunnande, jämförelsevis väl fungerande styrmedel och marknader samt goda industriella förutsättningar. Detta gäller inte minst inom transportområdet, innefattande hela kedjan från biodrivmedel till energieffektiva fordon. Detta innebär också möjligheter till utveckling, ökade exportinkomster och nya jobb i Sverige.

Regeringen har en tydlig och långsiktig linje i klimatarbetet

Samtliga tre oppositionspartier riktar kritik mot vad man anser är regeringens brist på miljö- och klimatpolitik. Utskottet anser att oppositionspartierna ger en grovt orättvisande beskrivning av regeringens politik på detta område. När det gäller den gröna skatteväxlingen ställde sig för övrigt riksdagen i höstas bakom att den avbröts, eftersom den innebar välfärdsförluster men endast mycket begränsade miljövinster.

Utskottet anser att regeringen är mycket tydlig med att man vill hitta en långsiktig och väl underbyggd linje att arbeta efter. En viktig del i detta är insikten att klimatfrågan är genuint global och att det därför är avgörande för klimatarbetet med en bred internationell uppslutning. En annan central del i regeringens linje är att marknadsekonomins institutioner och ekonomiska styrmedel ska vara viktiga delar i arbetet. Det är endast så vi kan få en i grunden effektiv politik, där de resurser som läggs ned på effektivast möjliga sätt bidrar till en hållbar utveckling. Sverige har enligt utskottet en viktig roll som ett av de länder som har visat att det går att ha en hög ekonomisk tillväxt och samtidigt minska utsläppen av växthusgaser. Sverige är också ett av få länder som förväntas klara såväl det av EU tilldelade utsläppsmålet som vårt eget mer ambitiösa mål för 2008–2012. Utskottet anser vidare att de tre klimatinitiativ regeringen tagit och som bl.a. syftar till en bred politisk uppslutning för Sveriges klimatpolitiska insatser visar på en ansvarsfull hållning från regeringens sida.

Styrmedel bör samordnas för att uppnå en effektiv politik

Regeringens ambition att olika styrmedel bör samordnas för att på så sätt uppnå en så kostnadseffektiv miljöpolitik som möjligt är enligt utskottet lovvärd. Det gäller exempelvis regeringens uppfattning att koldioxidskatten bör sänkas för bränslen i anläggningar som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter. En sådan ändring kräver dock EG-kommissio-

nens godkännande från statsstödssynpunkt. Som framgår av skatteutskottets yttrande har emellertid kommissionen ännu inte fattat beslut i statsstödsärendet. Eftersom riksdagsärendet av formella skäl måste avgöras under innevarande riksmöte avstyrker finansutskottet det från skatteutskottet överlämnade förslaget från proposition 2005/06:1 punkt 40 (delvis). Detta innebär dock inte att utskottet har någon annan uppfattning i sak i denna fråga än regeringen.

Satsningarna på havsmiljö och miljöbilar är motiverade

Mot bakgrund av att Östersjön och Västerhavet är hårt ansatta av övergödning, hårt fisketryck och miljögifter välkomnar utskottet att regeringen avser att presentera ett paket av åtgärder för att förbättra havsmiljön. Utskottet anser vidare att regeringens föreslagna miljöbilspremie kommer att öka incitamenten att övergå till bränsleeffektiva bilar och bilar med förnybara bränslen. Åtgärden ligger också i linje med EG-kommissionens strategi för att minska koldioxidutsläppen från personbilar. Utskottet menar vidare att det är rimligt att finansiera denna satsning med en tillfällig neddragning av anslagen för biologisk mångfald i väntan på att man har sett över arbetsformer och instrument för att skydda värdefulla områden på det mest kostnadseffektiva sättet.

Kostnadseffektiva klimatinvesteringar bör vara en del av Sveriges klimatpolitiska strategi

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet ifrågasätter att regeringen fasar ut klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) 2009. Miljöpartiet vill utvidga bidraget till Klimp med 800 miljoner kronor årligen de kommande tio åren. Utskottet vill här invända att oppositionens bild av att klimatinvesteringsprogrammen avslutas av regeringen är felaktig. Medel avsattes i budgetpropositionen för 2007 för såväl 2007 som 2008. Vidare uppger regeringen att man avser att återkomma med förslag till och finansiering av en s.k. klimatmiljard för klimatrelaterade insatser. Att utan eftertanke öronmärka medel långt framåt i tiden kan enligt utskottets mening göra mer skada än nytta för miljön. Konjunkturinstitutet har i en nyligen publicerad studie analyserat hur klimatinvesteringsprogrammen fördelats. Konjunkturinstitutets analys visar att åtminstone 39 % av bidragen, motsvarande 432 miljoner kronor skulle ha kunnat fördelas mer kostnadseffektivt, vilket skulle ha kunnat minska utsläppen av växthusgaser med ytterligare 73 000 ton. Av analysen framgår också att Klimps många underordnade mål, höga administrationskostnader och sneda incitamentsstruktur utgör ytterligare skäl att ifrågasätta om styrmedlet även fortsättningsvis ska vara en del av Sveriges klimatpolitiska strategi.

Angeläget att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökad energianvändning

Det är enligt utskottet också viktigt att regeringen arbetar på att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökad användning av energi och råvaror, bl.a. genom satsningar på energieffektivisering. Utskottet kan också konstatera att energianvändningen i relation till ekonomins storlek fortsätter att minska. Goda naturliga förutsättningar i Sverige bidrar till att mängden förnybar energi har ökat både i absoluta och relativa tal.

Det är enligt utskottet värdefullt att regeringen gett ett antal myndigheter i uppdrag att utreda förutsättningarna för offentlig-privat samverkan (OPS). Vidare kommer den forskningsöversikt om finansieringsformen OPS, som trafikutskottet beställt, vid sidan av det utredningsarbete regeringen bedriver, att bidra till att riksdagens kommande ställningstaganden kommer att kunna baseras på ett gediget kunskapsunderlag i frågan.

Utskottet tillstyrker regeringens riktlinjer inom politiken för en hållbar utveckling

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken i de delar som rör politiken för en hållbar utveckling. Dock avstyrker utskottet förslaget från proposition 2005/06:1 punkt 40 (delvis) om sänkt koldioxidskatt för anläggningar som handlar med utsläppsrätter eftersom kommissionen ännu inte godkänt förslaget från statsstödsynpunkt. De alternativa förslagen till riktlinjer i oppositionspartiernas motioner avstyrks i motsvarande delar.

2.4 Utbildning och kompetens

Vårpropositionen

Att utbildning och forskning håller hög kvalitet är enligt regeringen avgörande för ekonomisk tillväxt och välfärd. Regeringen har påbörjat arbetet med en omfattande reformering av det svenska utbildningssystemet.

I tabell 2.5 sammanfattas vårpropositionens förslag till ändrade utgiftsramar inom utbildningsområdet i förhållande till budgetpropositionen för 2007. Sammanlagt satsar regeringen drygt en miljard kronor på utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning 2008–2010 jämfört med budgetpropositionen för 2007. Satsningarna på forskarutbildning av lärare, fortbildning av lärare respektive vidareutbildning/validering av lärare finansieras med en neddragning av anslaget för utveckling av skolväsende.

Tabell 2.5 Utgiftsområde 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsstudier
Föreslagna och aviserade utgiftsförändringar i VAP i förhållande till BP för 2007, miljoner kronor

	2008	2009	2010
Utgiftsområde 15 Studiestöd	-18	22	44
därav: Studiemedel KY-platser m.m.	18	57	78
Bidrag till korttidsstudier	-50	-50	-50
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	163	345	479
därav: Forskarutbildning för lärare	150	150	150
Fortbildning av lärare	600	800	1 000
Vidareutbildning/validering obehöriga lärare	60	60	60
Läringsutbildning	65	175	275
Permanentning av KY-utbildning m.m.	35	102	136
Kompletterande utbildningar	46	51	51
Ökad kompetens för sfi-lärare	17	17	17
Utveckling av skolväsende	-810	-1 010	-1 010

Kunskapsuppdraget i fokus

Arbetet inriktas främst på att betona skolans kunskapsuppdrag, dvs. att ge alla elever möjlighet att nå målen i alla ämnen. Regeringen vill också höja läraryrkets status och öka tillgången på välutbildade lärare, förbättra trygghet och studiero i skolan samt ge alla elever och föräldrar en möjlighet att välja mellan skolhuvudmän och pedagogiska inriktningar. Målen i grundskolan måste också bli färre och tydligare.

Gymnasieskolan ska reformeras

Regeringen anser att gymnasieskolan behöver reformeras. Genom att gymnasieskolans utbildningar blivit alltmer lika har resultatet blivit att skolan i vissa fall varken lyckats förbereda för yrkeslivet eller för vidare studier. Gymnasieskolan ska leda till en gymnasieexamen med tre huvudinriktningar: studieförberedande program som ger grundläggande behörighet till högskolan, yrkesförberedande program samt lärlingsutbildning. Satsningen på den gymnasiala lärlingsutbildningen beräknas öka berörda anslag med 515 miljoner kronor 2008–2010.

I dag finns en rättighet för vuxna att få en utbildning som motsvarar grundskolan. Regeringen avser att återkomma om hur en liknande rättighet på gymnasial nivå kan utformas. För att bidra till finansieringen av regeringens förslag i vårpropositionen minskas bidraget till korttidsstudier med 50 miljoner kronor per år 2008–2010.

Satsningar på kvalificerad yrkesutbildning och lärlingsutbildning

Regeringen anser också att den tillfälliga ökningen med 2000 platser inom den kvalificerade yrkesutbildningen (KY) bör permanentas. Också försöksverksamhet med lärlingsutbildning inom vissa hantverksyrken bör permanentas och utvidgas. Åtgärderna beräknas öka berörda anslag inklusive anslag för studiemedel med 426 miljoner kronor 2008–2010.

Ändrade regler för tillträde till högskolan

Regeringen har nyligen överlämnat en proposition med förslag om ändrade regler för tillträde till högskoleutbildning (prop. 2006/07:107). Syftet med förslagen är att skapa ett system där kraven på behörighet ska vara likvärdiga oavsett om en sökande kommer från gymnasieskolan eller har någon annan utbildnings- eller yrkesbakgrund.

Ny forskningsproposition

Regeringen har i budgetpropositionen för 2007 presenterat förslag om en utbyggnad av resurserna för forskning under 2007–2009 med en nivåhöjning på sammanlagt 900 miljoner kronor utöver de resursökningar som följer av 2005 års forskningsproposition. Ett arbete har inletts med sikte på att 2008 presentera en ny forskningsproposition för perioden efter 2008.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna vill satsa på alla former av utbildning och forskning: förskola och grundskola, gymnasium, lärlingsutbildningar och komvux samt kvalificerad yrkesutbildning och högskola. En bra skola kräver enligt Socialdemokraterna mer resurser, och man anser därför att det är bra att regeringen vill främja fortbildningen av lärarkåren.

Vidare bör fler fritidspedagoger anställas för att höja kvaliteten på fritidsverksamheten, och ytterligare steg ska tas mot en avgiftsfri förskola. Riksdagens beslut om fri etableringsrätt för enskilda förskolor bör brytas upp, enligt Socialdemokraterna.

Socialdemokraterna är emot regeringens tidigare genomförda förändringar av vuxenutbildningen genom exempelvis neddragningar av komvux och avvecklat rekryteringsbidrag. Nu plockas även delar av bidraget till korttidsstudier bort, vilket Socialdemokraterna avvisar.

När det gäller gymnasieskolan anser Socialdemokraterna att det är viktigt att såväl de teoretiska inriktningarna som de yrkesinriktade inriktningarna och lärlingsutbildningarna lär ut teoretiska kunskaper. Regeringens förslag ger inte lärlingarna den högskolekompetens som det moderna arbetslivet behöver.

Socialdemokraterna vill fortsätta att bygga ut högskolan och den kvalificerade yrkesutbildningen. Dessutom vill man öka antalet platser på läkar- och tandläkarutbildningarna.

Regeringens politik på forskningsområdet lever enligt Socialdemokraterna inte upp till vad som utlovades i valrörelsen. Enligt Socialdemokraterna minskar regeringen de totala offentliga satsningarna på grundforskning och tillämpad forskning. Regeringen har inte heller påbörjat en utlovad satsning på att höja kvaliteten i högskolan.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet anser att regeringens utbildningspolitik leder till ökad sortering och utslagning, särskilt av elever från studieovana hem. Vänsterpartiet vill att det ska anställas fler förskollärare, lärare, barnskötare, specialpedagoger och fritidspersonal.

Vänsterpartiet motsätter sig uppdelningen av gymnasieskolan mellan studieförberedande och yrkesförberedande program och menar att många elever inte kommer att få de kunskaper de behöver i samhällslivet och för fortsatta studier.

Vänsterpartiet vill öka volymen i den kommunala vuxenutbildningen med 15 000 platser och föreslår också 500 nya platser på folkhögskolorna för att bedriva undervisning i svenska för invandrare (sfi).

Vänsterpartiet vill höja studiemedlen med ytterligare 1 200 kr per månad fr.o.m. 2008. För att minska de studerandes skuldsättning föreslås att bidragsdelen successivt höjs med totalt 1 200 kr fram till 2010. Sammantaget satsar Vänsterpartiet ca 13,5 miljarder kronor mer än regeringen på utgiftsområde 15 Studiestöd under 2008–2010.

Vidare höjer Vänsterpartiet anslagen till både högskolans grundutbildning och forskning. Syftet är att förbättra forskningsanknytningen genom att lärare får ökade möjligheter att bedriva egen forskning. Sammanlagt vill Vänsterpartiet under 2008–2010 satsa ca 4,5 miljarder kronor mer än regeringen på utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Miljöpartiet

Miljöpartiet har länge drivit frågan om att införa en lärlingsutbildning inom ramen för gymnasieskolan och uppger att man med stort intresse kommer att följa och utvärdera den konstruktion av lärlingsutbildning som regeringen nu föreslår. Miljöpartiet stöder också regeringens förslag att permanenta och utöka den försöksverksamhet med lärlingsutbildning för vuxna inom vissa hantverksyrken som bedrivits sedan 2005.

Vidare välkomnar man regeringens förslag att permanenta ökningen av platser i den kvalificerade yrkesutbildningen. Miljöpartiet stöder också regeringens satsningar på kompletterande utbildningar för personer med utländsk högskoleexamen.

Miljöpartiet satsar 600 miljoner kronor mer årligen på vuxenutbildningen jämfört med regeringen.

Miljöpartiet anser att studenterna är en grupp som länge har fått stå tillbaka. Därför vill man avsätta 4,2 miljarder kronor från 2008 för att höja bidragsdelen i studiemedlet med motsvarande 900 kr i månaden. Vidare satsas sammanlagt 200 miljoner kronor 2008–2010 för att lärosätena ska utveckla stödet till studenterna i övergången mellan studier och arbete. Miljöpartiet vill även införa ett mål om minst tio veckors praktik för alla högskoleutbildningar som omfattar tre år eller mer.

Regeringens förslag att avskaffa stödet för korttidsstudier avvisas.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens syn att hög kvalitet på utbildning och forskning är avgörande för ekonomisk tillväxt och välfärd. Det är enligt utskottet på tiden att Sverige väljer en inriktning där skolans kunskapsuppdrag sätts i centrum. En bra grundläggande utbildning för alla medborgare är en viktig förutsättning för en levande demokrati. Vänsterpartiet menar att regeringens utbildningspolitik leder till ökad sortering och utslagning, särskilt av elever från studieovana hem. Den kritiken är enligt utskottet helt felaktig. Det är snarare främst elever från studieovana hem som sorterats bort i den skola som satt kunskapsuppdraget på undantag.

Angeläget att reformera gymnasieskolan

Med tanke på alla de elever som slås ut från dagens gymnasieskola är utskottet överens med regeringen om behovet av att reformera gymnasieskolan. Såväl Socialdemokraterna som Vänsterpartiet avvisar uppdelningen av gymnasieskolan i studieförberedande och yrkesförberedande program. Det är dock enligt utskottet orimligt att som i dag tvinga alla elever att läsa in grundläggande högskolebehörighet oberoende av vilka mål, talanger eller intressen som den enskilda eleven har. Utskottet välkomnar också satsningarna på kvalificerad yrkesutbildning och lärlingsutbildning

Högskolans kvalitet måste bli bättre

Socialdemokraterna anklagar regeringen för att inte leva upp till vad som utlovades i valrörelsen när det gäller kvalitetssatsningar i högskolan. Här vill utskottet invända att den nuvarande regeringen, till skillnad från den föregående, valt att satsa mer på kvalitet än på att öka antalet studenter ytterligare. Ett första steg togs när riksdagen i samband med budgetpropositionen för 2007 beslutade att 120 miljoner kronor skulle flyttas från planerad platsökning till en satsning på kvalitet inom humaniora och samhällsvetenskap. En rapport som Högskoleverket nyligen presenterade visar med all tydlighet på vikten av att satsa på ökad kvalitet inom högskoleutbildningen (2007:31 R). Av rapporten framgår visserligen att svensk högre utbildning generellt sett håller god kvalitet, även i ett internationellt perspektiv, men att det också finns en hel del brister. Exempelvis konstaterar Högskoleverket att den snabba utbyggnaden av högskolan inte åtföljts av

motsvarande resursförstärkningar. Bristen på ekonomiska resurser har lett till att antalet undervisningstimmar per vecka har minskat och att fler studenter undervisas i allt större grupper. Studenterna uppvisar bristande förkunskaper. Bristen på resurser och tid har också inneburit att lärarnas kompetensutveckling fått stå tillbaka.

I detta sammanhang kan också nämnas att Resursutredningen (U 2004:03) i ett tilläggsdirektiv (dir. 2006:29) fått i uppdrag att föreslå förändringar i principer och former för högskolesystemets styrning och resurstilldelning avseende forskning och forskarutbildning. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2007.

Både Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser att studiemedlen bör höjas. I det sammanhanget vill utskottet påminna om att regeringen i budgetpropositionen för 2007 aviserat sin avsikt att se över beloppsnivåer och inkomstgränser i studiemedelssystemet.

Utskottet tillstyrker regeringens riktlinjer inom politiken för utbildning och kompetens

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till riktlinjer i de delar som rör den ekonomiska politiken för utbildning och kompetens. Alternativa förslag till riktlinjer inom utbildningsområdet i oppositionspartiernas motioner avstyrks.

2.5 Migration och välfärdstjänster

Vårpropositionen

I tabell 2.6 sammanfattas vårpropositionens förslag till ändrade utgiftsramar för utgiftsområdena 8 och 9.

Tabell 2.6 Utgiftsområde 8 Migration och 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Föreslagna och aviserade utgiftsförändringar i VÅP i förhållande till BP för 2007, miljoner kronor

	2008	2009	2010
Utgiftsområde 8 Migration	637	337	237
därav: ökat antal asylsökande, prövningskostnader	550	300	200
Kommunersättning för ensamkommande barn	37	37	37
Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	511	511	611
därav: Handlingsplan mot alkohol och narkotika	185	185	185
Vaccinberedskap	300	300	400

Omfattande satsningar på migrationsområdet

Sverige ska ha en human flyktingpolitik och vara en fristad för dem som flyr undan förföljelse och förtryck. Rätten till asyl ska värnas liksom en rättssäker prövning och ett värdigt mottagande.

Det ökade antalet asylsökande medför att utgifterna för asylprövning, bostäder samt ersättningar till asylsökande blir högre än vad som tidigare beräknats. Regeringen föreslår med anledning av detta att ramen för utgiftsområde 8 Migration ökas med sammanlagt närmare 2 miljarder kronor 2007–2010 jämfört med vad som beräknades i budgetpropositionen för 2007. Till följd av det ökade antalet asylsökande görs också en avräkning på biståndsramen. Mot bakgrund av Rysslands starka tillväxt och minskande fattigdom gör regeringen bedömningen att biståndet till Ryssland bör minska med sammanlagt 445 miljoner kronor 2008–2010.

För att underlätta för personer som fått avslag på sin asylansökan att återvända till sina hemländer anser regeringen att ett återetableringsstöd bör införas på prov under 2007 och 2008.

Därutöver ökar ersättningarna till kommuner för flyktingmottagande.

Jämställdhet mellan kvinnor och män

Regeringen har som mål att motverka och förändra system som konserverar fördelningen av makt och resurser ur ett könsperspektiv. Regeringens ambition är att ge fler kvinnor tydliga drivkrafter att gå från deltid till heltid. Regeringen vill även förbättra möjligheterna för kvinnor som startar nya företag. Fram till 2010 ska de oförklarade löneskillnaderna i staten ha åtgärdats samtidigt som myndigheternas arbete för att få fler kvinnor i ledande befattningar intensifieras.

Regeringen bereder för närvarande dels en handlingsplan om mäns våld mot kvinnor, dels en handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Vidare beslöt regeringen i mars att satsa 90 miljoner kronor på ett treårigt forskningsprogram för bättre kvinnohälsa.

Inom Regeringskansliet bereds för närvarande förslag om barnomsorgs- peng, ökat pedagogiskt inslag i förskolan, jämställdhetsbonus och ett frivilligt kommunalt vårdnadsbidrag. De kommande förslagen kommer enligt regeringen att öka valfriheten och jämställdheten i barnfamiljer.

Välfärdstjänster

Regeringen anser att vård och omsorg även i framtiden ska vara solidariskt finansierade och fördelas efter behov. Den solidariskt finansierade välfärden måste dock vara öppen för nytänkande. För att öka effektiviteten i produktionen av välfärdstjänster avser regeringen att under mandatperioden genomföra förändringar som syftar till att öka mångfalden och konkurrensen mellan olika aktörer inom vård och omsorg.

Tillgängligheten till vård och omsorg ska förbättras. Samtidigt krävs en mer uttalad helhetssyn på patientens behov. Hälso- och sjukvården måste bl.a. jämföra sina prestationer och systematiskt dra lärdom av misstag och framgångar. Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att föreslå åtgärder för att förbättra informationen om välfärdstjänster där valmöjligheter finns. Vidare har regeringen i proposition 2006/07:52 föreslagit att den s.k. stopplagen inom sjukvården slopas (bet. 2006/07:SoU11, rskr. 2006/07:152).

I samband med budgetpropositionen för 2007 avsattes medel för att stärka vuxenpsykiatri och äldreomsorgen samt för en tandvårdsreform. Äldreomsorgen ska vara trygg och värdig, samtidigt som brukarna ska ges inflytande och självbestämmande. Äldreboendedelegationen (dir. 2006:137) har i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder för att stimulera utvecklingen av särskilda boendeformer för äldre. I början av 2008 avser regeringen att lämna förslag på en tandvårdsreform. Reformen ska både stärka högkostnadsskyddet och skapa rimliga villkor för den förebyggande tandvården på ett sätt som främjar kontinuitet, valfrihet och konkurrens.

Arbetet med att minska konsumtionen av alkohol och narkotika fortsätter. Regeringen bedömer att medlen för alkohol- och narkotikapolitiska åtgärder bör öka med sammanlagt 555 miljoner kronor 2008–2010 i förhållande till beräkningarna i budgetpropositionen för 2007. Regeringen arbetar för närvarande med att utveckla formerna för det framtida arbetet med de nationella alkohol- och narkotikahandlingsplanerna.

I syfte att öka beredskapen för en eventuell influensapandemi bedömer regeringen att berört anslag bör öka med sammanlagt 1 miljard kronor 2008–2010.

God hushållning med gemensamma resurser

God hushållning med de gemensamma resurserna handlar både om att motverka överutnyttjande och fusk i skatte- och förmånssystemen och om att öka effektiviteten i den offentliga sektorn. I budgetpropositionen för 2007 redovisades en lång rad åtgärder som syftar till att minska överutnyttjande och bidragsbrott. Utöver de åtgärder som redovisades där har ett antal ytterligare åtgärder tillkommit eller tidigare aviserade åtgärder konkretiserats. Exempelvis har regeringen nyligen överlämnat proposition 2006/07:80 Bidragsbrottslag till riksdagen (bet. 2006/07:SfU12).

Regeringen har tillsatt en utredning i syfte att effektivisera den statliga förvaltningen (dir. 2006:123). I uppdraget ingår bl.a. att redovisa vad som skulle krävas för att uppnå en besparing om tre respektive sex procent av myndigheternas förvaltningskostnader.

Det från Ansvarskommittén till regeringen nyligen överlämnade slutbetänkandet Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10) har sänts på remiss. Regeringen kommer att verka för en bred och öppen debatt om kommitténs förslag.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna anser att regeringens satsningar på migrationsområdet i vårpropositionen är ett steg i rätt riktning mot bakgrund av den stora utmaning Sverige står inför. Samtidigt anser Socialdemokraterna att det är

högst osäkert om förslaget om extra resurser till kommuner som tar emot flyktingar är tillräckligt. Dessutom anser Socialdemokraterna att den beslutade nedläggningen av Integrationsverket är ett misstag.

Regeringens aviserade förslag om ett kommunalt vårdnadsbidrag är enligt Socialdemokraterna ett modernt förslag som riskerar att undergräva arbetslinjen och cementera könsroller.

Socialdemokraterna riktar också kritik mot att regeringen trots rådande högkonjunktur inte satsar mer på det sociala området. Tandvårdsreformen är försenad och regeringen har inte lämnat några förslag med anledning av den nationella psykiatrisamordnarens utredning. På äldreomsorgens område kritiserar Socialdemokraterna regeringen för att avveckla den s.k. kompetensstegen utan att någon annan satsning föreslås. Vidare menar Socialdemokraterna att regeringens aviserade satsning på alkohol- och narkotikaproblematiken endast innebär en förlängning av nuvarande insatser. Socialdemokraterna kräver en nationell handlingsplan för psykiatri och uppger att man vill skjuta till 1 miljard kronor mer än regeringen 2007–2010. Vidare vill Socialdemokraterna genomföra en generös tandvårdsreform som bl.a. innebär satsningar på förebyggande tandvård.

I enlighet med vad Socialdemokraterna skrev i sin budgetmotion för 2007 kvarstår satsningar inom vård och omsorg på bl.a. mentorer i äldreomsorgen, kompetensstegen och en nationell handlingsplan inom den sociala barn- och ungdomsvården. Socialdemokraterna anser vidare att sjukförsäkringen ska vara utformad så att de allra flesta har ett inkomstbortfallsskydd motsvarande 80 % av lönen. Socialdemokraterna vill också ytterligare förbättra bostadstillägget för pensionärer.

Socialdemokraterna ställer sig bakom regeringens satsning på pandemi-beredskap.

Socialdemokraterna anser att åtgärderna för att motverka bidrags- och förmånsfusk är ett viktigt arbete men att detta bör vara en del av en samlad strategi mot skatte- och förmånsfusk. Regeringen saknar enligt Socialdemokraterna intresse av att motverka skattefusk. Socialdemokraterna motsätter sig nedläggningen av Ekobrottsmyndigheten.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet är överens med regeringen om behovet av ökade medel till asylprocessen och till det kommunala flyktingmottagandet men avvisar bestämt att dessa åtaganden finansieras genom sänkt bistånd. Vidare föreslår Vänsterpartiet en amnesti i asylprocessen som ska omfatta dem som fått avslag på sina ansökningar enligt den tidigare tillfälliga asyllagen. Förslaget innebär kostnader för utgiftsområde 13 Arbetsmarknad och besparingar inom utgiftsområde 8 Migration. Vänsterpartiet vill vidare höja dagersättning och bostadsersättning till asylsökande samt stärka asylsökandes rätt till sjukvård.

Vänsterpartiet anser att det aviserade vårdnadsbidraget är en kvinnofälla som riskerar att fördjupa problemen med diskriminering i arbetslivet. Vänsterpartiet vill genomföra en individualisering av föräldraförsäkringen samt en höjning och värdesäkring av underhållsstödet för ensamstående föräldrar. Vänsterpartiet avsätter också medel till löneutjämning i kommunerna, ett skyddspaket för våldsutsatta kvinnor, fortbildning inom rättsväsendet och socialtjänsten samt till genusforskning.

Vänsterpartiet anvisar också medel för att återställa det sänkta taket och de ändrade beräkningsgrunderna i sjukförsäkringen samt anser att karensdagen i sjukförsäkringen bör avskaffas från 2008. Vänsterpartiet vill genomföra en omfattande tandvårdsreform från den 1 juli 2008 med kraftigt subventionerad tandvård.

Vänsterpartiet avvisar de besparingar regeringen anger genom åtgärder mot s.k. fuskbekämpning. En översyn av den statliga byråkratin är enligt Vänsterpartiet i sig en lovvärd insats, men de nedskärningar regeringen gör har en annan inriktning än omsorgen om effektivt använda statliga resurser.

Miljöpartiet

Miljöpartiet ser positivt på regeringens förslag att öka anslaget för flyktingmottagande och också på förslaget om återvändandestöd. Dock anser man att det är fel att finansiera satsningen genom att ta medel från biståndet. Miljöpartiet anser vidare att Migrationsverket bör läggas ned och ersättas med en helt ny struktur. Vidare anser Miljöpartiet att det borde införas en tillfällig amnesti för personer som lever ”papperslösa” och har fått avslag enligt den gamla utlänningslagen.

Miljöpartiet kritiserar regeringen för att inte avsätta medel för att uppnå målet att lönerna i staten ska vara jämställda 2010 och avsätter självt i detta syfte drygt 1 miljard kronor 2008–2010.

Som ett alternativ till regeringens aviserade vårdnadsbidrag vill Miljöpartiet avsätta sammanlagt 4 miljarder kronor per år för en reform benämnd Barntid inom ramen för föräldraförsäkringen. Barntid innebär en rättighet att gå ned till 75 % i arbetstid mot en ersättning av 2 500 kr per månad. Miljöpartiet vill bygga ut föräldraförsäkringen med en ”pappamånad” senast 2010, och kostnaden för detta beräknas till 1,5 miljarder kronor per år.

Miljöpartiet avsätter 175 miljoner kronor per år på en satsning på folkhälsan. Regeringens tandvårdsreform avvisas. I stället vill Miljöpartiet se en reform mer inriktad på förebyggande tandvård och avsätter i detta syfte 360 miljoner kronor per år mer än regeringen.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet instämmer med regeringen i att ramen för utgiftsområde 8 Migration bör utökas i syfte att möta den ökande tillströmningen av asylsökande som väntas de närmaste åren. Utskottet noterar också att samtliga oppositionspartier är överens med regeringen om behovet av en sådan satsning. Vänsterpartiet och Miljöpartiet riktar emellertid kritik mot att regeringen avräknar kostnader för mottagande av flyktingar från biståndsramen. Här vill utskottet poängtera att avräknandet av kostnader för mottagande av flyktingar från DAC-länder sker i enlighet med vad som enligt OECD/DAC kan klassificeras som bistånd och görs enligt de budgeteringsprinciper som tidigare tillämpats.

Nytänkande i produktionen av välfärdstjänster

Regeringen öppnar för nytänkande inom den solidariskt finansierade välfärden i syfte att öka effektiviteten i produktionen av välfärdstjänster. Utskottet instämmer med regeringen i att en ökad effektivitet krävs för att möta en successivt allt högre efterfrågan på välfärdstjänster som blir följderna av den demografiska utvecklingen i kombination med trendmässigt stigande inkomster. Mot den bakgrunden är också regeringens ambition att åstadkomma en god hushållning med gemensamma resurser lovvärd. Socialdemokraterna anser att regeringen avvecklat satsningen mot skattefusk som initierades av den socialdemokratiska regeringen. Utskottet anser dock att regeringen är tydlig i att en god hushållning med gemensamma resurser ska åstadkommas genom bekämpning av såväl bidragsfusk som skattefusk. Ett exempel på detta är förslaget om skattelättnader för hushållstjänster som avser att minska omfattningen av svart arbete. Ett annat exempel är den nya lagen om personalliggare för restauranger och frisörer som infördes vid årsskiftet. Enligt ett pressmeddelande från Skatteverket den 10 maj har den nya lagen redan efter tre månader lett till en kraftig ökning av inbetalade arbetsgivaravgifter och skatter.

Utskottet instämmer vidare i regeringens föreslagna utökning av ramen för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg genom satsningar på vaccineredskap samt på en handlingsplan mot alkohol och narkotika. Socialdemokraterna kritiserar regeringen för att inte satsa mer på det sociala området trots rådande högkonjunktur. Utskottet anser att Socialdemokraterna med sådana uttalanden uppvisar en förvånansvärd brist på långsiktighet och omsorg om de offentliga finanserna. Reformerna inom såväl det sociala området som övriga områden ska göras med ett långsiktigt perspektiv och inte på grund av en för tillfället gynnsam konjunktur.

Utskottet tillstyrker regeringens ekonomisk-politiska riktlinjer för migration och välfärdstjänster

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till riktlinjer i de delar som rör politiken för migration och välfärdstjänster. Motionernas alternativa förslag till riktlinjer på området avstyrks.

2.6 Trängselskatten

Propositionen

Regeringen har i proposition 2006/07:109, Införandet av trängselskatt i Stockholm föreslagit att en sådan skatt ska införas från den 1 juli 2007 och redovisat sin bedömning av hur intäkterna från skatten ska användas. Denna proposition bereds av skatteutskottet.

Regeringens modell innebär kortfattat att intäkterna redovisas under en inkomsttitel på statsbudgeten. Ett nytt anslag för administrations- och systemkostnader anvisas på tilläggsbudget för 2007. De inkomster som återstår efter avdrag för administrations- och systemkostnaderna överförs via ett annat anslag, som är tänkt att införas 2008, till ett konto i Riksgäldskontoret. Medlen på kontot ska sedan användas för investeringar i väginfrastruktur i Stockholmsområdet. Denna modell återges även i den ekonomiska vårpropositionen, men det enda konkreta förslaget angående budgethanteringen av trängselskatten är förslaget på tilläggsbudget om ovan nämnda anslag för administrations- och systemkostnader.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande (2006/07:SkU3y) att man kommer att behandla trängselskattefrågan vid beredningen av proposition 2006/07:109 Införande av trängselskatt i Stockholm. Beträffande den budgetmässiga hanteringen hänvisar skatteutskottet till finansutskottet.

Trafikutskottets yttrande till skatteutskottet

I samband med skatteutskottets beredning av proposition 2006/07:109 yttrade sig trafikutskottet (2006/07:TU4y) och anförde följande i frågan om inrättandet av en fond för trängselskattebidrag.

Vad särskilt gäller konstruktionen med inrättande av en fond vill utskottet anför följande. Från transportpolitiska utgångspunkter är det angeläget att det finns ett fullgott beslutsunderlag för investeringar i vägar och järnvägar. I olika sammanhang har trafikutskottet efterlyst en bättre analys och motivering av olika finansieringsbeslut, uppföljning och utvärdering av genomförda investeringar samt en årlig redovisning av statens samtliga finansiella åtaganden. Vidare har utskottet betonat vikten av att det samhällsekonomiska beslutsunderlaget bör utvecklas för såväl investeringar som finansieras med anslag som alternativa finansieringsformer. Trafikutskottet vill således starkt understryka betydelse-

sen av att systemet garanterar riksdagens insyn i investeringsbesluten och möjligheten att i efterhand genomföra uppföljning och utvärdering av hur investeringsmedlen har använts. Det är givetvis också en självklarhet att den budgettekniska lösningen är förenlig med budgetlagens bestämmelser och intentioner. Trafikutskottet utgår från att regeringen i sina överväganden tar fasta på dessa grundläggande principer.

I en avvikande mening i samma yttrande ansåg företrädarna för Socialdemokraterna att förslaget om att inrätta en fond är ett avsteg från lagen om statsbudget och att det försvårar möjligheterna för riksdagen att få inflytande på investeringsbesluten och möjlighet att i efterhand följa upp och utvärdera investeringsmedlens användning. Motionärerna förordade i stället att riksdagen skulle anvisa medel på utgiftssidan för satsningar på kollektivtrafik och vägar som motsvarar intäkterna från trängselskatten efter avdrag för system- och administrationskostnaderna.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i motion Fi6 ett tillkännagivande angående att medlen från trängselskatten inte bör fonderas på det sätt som regeringen föreslår (yrkande 3). Man anser också att medlen bör användas både till satsningar på kollektivtrafik och till investeringar i infrastruktur.

Miljöpartiet lämnar inget förslag angående trängselskatten men anser att nettointäkterna oinskränkt ska föras från staten till Stockholms län lands-ting och användas fritt på den regionala nivån. Man vill också snarast utreda möjligheten att flytta beslutandemakten om trängselskatten till regional nivå.

Finansutskottets ställningstagande

Frågan om trängselskatt i Stockholm har förelagts riksdagen i proposition 2006/07:109 Införandet av trängselskatt i Stockholm, vilken har beretts av riksdagens skatteutskott. Skatteutskottet justerade sitt betänkande den 1 juni och tillstyrkte regeringens förslag, men angående den budgetmässiga hanteringen hänvisade skatteutskottet till finansutskottet. Det är endast i detta budgetmässiga avseende som finansutskottet har synpunkter på frågan om trängselskatten.

Finansutskottet anser att det går att uppnå regeringens syfte – att medlen från trängselskatten ska användas för väginvesteringar i Stockholmsområdet – på ett budgetmässigt enklare och tydligare sätt än det som regeringen beskrivit och förordar att trängselskattens intäkter hanteras enligt följande.

En ny inkomsttitel öppnas för trängselskatten och ett nytt anslag anvisas för de administrativa och systemmässiga kostnaderna för skatten, vilket är helt i enlighet med regeringens förslag. Något konto i Riksgäldskontoret behöver dock inte öppnas, och därmed blir även konstruktionen med ett anslag för att överföra medlen till kontot överspelad. I stället anser utskottet att medel för de aktuella väginvesteringarna bör anvisas i vanlig ord-

ning på Vägverkets anslag för väghållning i samband med att investeringarna ska genomföras. Trängselskattens inkomster och administrativa kostnader kan redovisas separat för riksdagen när regeringen eller riksdagen så önskar, och det kommer dessutom att vara relativt lätt att avläsa trängselskattens netto direkt ur statsbudgeten som skillnaden mellan inkomsterna på inkomstiteln och anslaget för de administrativa utgifterna. För att tydligt visa att en summa som motsvarar överskottet från trängselskatten verkligen återförs för väginvesteringar i Stockholmsområdet, kan dessa medel anvisas till Vägverket som en särskild anslagspost med ett klart definierat ändamål.

Det finns flera skäl till att finansutskottet föredrar en sådan lösning. Den är tekniskt enklare än regeringens modell och bidrar därmed till öppenhet och tydlighet. Belastning på statsbudgetens anslag uppstår när väginvesteringarna genomförs och inte vid en intern statlig transaktion. Investeringsutgifterna godkänns av riksdagen i varje enskilt fall eftersom de anvisas på ordinarie anslag.

Även en sådan hantering som utskottet förordar innebär emellertid en form av specialdestinering. Utskottet vill därför understryka att huvudprincipen är att statsbudgetens medel inte ska specialdestineras och att den koppling som görs mellan trängselskattens intäkter och anslagen till väginvesteringar utgör ett undantag från denna princip.

Socialdemokraterna är kritiska till regeringens förslag till budgetmässig lösning angående trängselskatten och föredrar, enligt utskottets tolkning av motionen, en utformning i enlighet med vad utskottet beskrivit ovan.

Miljöpartiets inriktning är att göra trängselskatten till en regional avgift. Utskottet vill påminna om att regeringen i sin beredning av trängselskatten avser att inhämta synpunkter från Grundlagsutredningen (2004:11) om möjligheten att tillåta kommunalt beslutade vägavgifter för att finansiera infrastrukturinvesteringar.

Finansdepartementet har i en promemoria till utskottet den 23 maj klargjort att man föredrar en sådan lösning som utskottet förordar. Utskottet förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen i budgetpropositionen för 2008 med en budgetmässig lösning av denna fråga i linje med utskottets önskemål. Det socialdemokratiska yrkandet (Fi6 yrkande 3) får anses vara tillgodosett och ett tillkännagivande blir därmed överflödigt.

Finansutskottet ställer sig med det anförda bakom regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken och avvisar i aktuella delar motionsförslagens alternativa riktlinjer.

3 Riktlinjer för budgetpolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer för budgetpolitiken.

De offentliga finanserna är mycket starka, och utskottet står bakom regeringens linje att långsiktigt upprätthålla de starka offentliga finanserna för att kunna möta kommande demografiska utmaningar.

Jämför reservationerna 4 (s), 5 (v) och 6 (mp).

Propositionen

Sedan mitten av 1990-talet har budgetpolitiken varit inriktad på två övergripande mål, nämligen att utgifterna inte ska överstiga utgiftstaket för staten och att den offentliga sektorns finanser ska uppvisa ett överskott på 2 % av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Regeringen avser att bibehålla dessa mål och genom den översyn av det finanspolitiska ramverket som pågår ytterligare förtydliga dem (se närmare i kapitel 3). Med anledning av att Eurostat beslutat om en teknisk omläggning av nationalräkenskapsrapporterna avseende redovisningen av premiepensionssystemet minskar det redovisade offentliga sparatet med ca 1 % av BNP. Regeringen föreslår därför att överskottsmålet sänks från 2 till 1 % av BNP (ändringen beskrivs i avsnitt 3.6). Det bör dock understrykas att detta endast är en teknisk omläggning som inte har någon reell effekt på de offentliga finansernas styrka.

De offentliga finanserna är mycket starka, och överskotten som nu beräknas är större för alla år 2006–2009 än motsvarande överskott som beräknades i budgetpropositionen för 2007. För att göra en rättvisande jämförelse med budgetpropositionen av det finansiella sparatet måste emellertid den tekniska minskningen av överskottet med 1 % av BNP elimineras. Genomgående gäller att beräkningarna i den ekonomiska vårpropositionen är gjorda enligt de nya redovisningsprinciperna, både framåt och bakåt i tiden. Av tabellen nedan framgår att det finansiella sparatet nu beräknas vara starkare för samtliga år än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2007.

Tabell 3.1 Finansiellt sparande i offentlig sektor

Procent av BNP

	2006	2007	2008	2009	2010
VP enl. nya redovisningsprinciper	2,1	2,3	2,2	2,5	3,2
VP enl. tidigare redovisningsprinciper	3,1	3,3	3,2	3,5	4,1
BP för 2007	2,8	2,3	2,6	3,1	

Den goda utvecklingen ger utrymme för att genomföra ytterligare skattesänkningar och andra reformer. Skattesänkningarna sedan regeringsskiftet har bidragit till en kraftig sänkning av inkomsterna som andel av BNP. Utgifterna minskar dock i ungefär samma utsträckning varför det finansiella sparandet fortsätter att vara starkt.

Alla sektorer i den offentliga sektorn, staten, kommunsektorn och ålderspensionssystemet uppvisar överskott. Pensionssystemets överskott minskar successivt som en följd av stigande pensionsutbetalningar, men detta uppvägs under hela perioden av ett stigande finansiellt sparande i staten. Den kommunala sektorns finanser har stärkts avsevärt de senaste åren. Både 2005 och 2006 redovisade sektorn ett resultat och ett finansiellt sparande på mer än 10 miljarder kronor, vilket torde vara förenligt med god ekonomisk hushållning. Även framöver beräknas kommunsektorns ekonomi vara stark, i synnerhet till följd av den goda utvecklingen av skatteinkomsterna.

Tabell 3.2 Det offentliga sparandets fördelning

Miljarder kronor och procent av BNP

	2006	2007	2008	2009	2010
Offentligt finansiellt sparande	60	69	69	83	112
<i>Procent av BNP</i>	<i>2,1</i>	<i>2,3</i>	<i>2,2</i>	<i>2,5</i>	<i>3,2</i>
varav: Staten	19	32	33	58	93
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,7</i>	<i>1,1</i>	<i>1,1</i>	<i>1,7</i>	<i>2,7</i>
Ålderspensionssystemet	30	26	22	16	11
<i>Procent av BNP</i>	<i>1,1</i>	<i>0,8</i>	<i>0,7</i>	<i>0,5</i>	<i>0,3</i>
Kommunsektorn	10	11	13	10	8
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,4</i>	<i>0,4</i>	<i>0,4</i>	<i>0,3</i>	<i>0,2</i>

Den offentliga bruttoskulden och statsskulden beräknas sjunka dramatiskt under de närmaste åren. Den konsoliderade bruttoskulden (Maastrichtskulden) beräknas sjunka med ca 20 % av BNP, från 46,9 % vid slutet av 2006 till 27,0 % vid utgången av 2010. Statsskuldens minskning under samma period är lika stor, från 43 % till 23 % av BNP. Nominellt beräknas statsskulden minska med ca 400 miljarder kronor från 2006 till 2010.

Tabell 3.3 Statsbudgetens saldo och statsskulden

Miljarder kronor och procent av BNP

	2006	2007	2008	2009	2010
Statsbudgetens inkomster	810,3	883,6	867,5	904,5	953,1
Statsbudgetens utgifter	792,0	776,7	804,2	803,1	818,1
Saldo	18,4	106,8	63,4	101,5	135,1
Statsskuld vid årets slut	1 220	1 112	1 042	942	805
<i>Statsskuld i procent av BNP</i>	<i>43,0</i>	<i>36,9</i>	<i>32,7</i>	<i>28,2</i>	<i>23,0</i>

Minskningen av skuldnivån och de mycket stora budgetöverskotten förklaras till en del av försäljningarna av statliga aktier. Av de 400 miljarderna i minskad statsskuld beror hälften på dessa försäljningsinkomster och av minskningen med 20 % av BNP förklaras ca 6 procentenheter av aktieför-

säljningarna. Försäljningarna av aktier ger alltså ett mycket stort bidrag till skuldminskningen, men även om dessa inkomster räknas bort faller statskulden och den konsoliderade bruttoskulden dramatiskt.

Tabell 3.4 Offentliga finanser

Miljarder kronor och procent av BNP

	2006	2007	2008	2009	2010
Inkomster	1 556	1 606	1 671	1 749	1 830
<i>procent av BNP</i>	54,8	53,2	52,4	52,4	52,3
Utgifter	1 496	1 536	1 602	1 665	1 718
<i>procent av BNP</i>	52,7	50,9	50,3	49,9	49,1
Finansiellt sparande	60	69	69	83	112
<i>procent av BNP</i>	2,1	2,3	2,2	2,5	3,2
Konsoliderad bruttoskuld	1 331	1 235	1 167	1 074	943
<i>procent av BNP</i>	46,9	40,9	36,6	32,2	27,0
Nettoförmögenhet	444	511	587	668	780
<i>procent av BNP</i>	15,6	16,9	18,4	20,0	22,3

Regeringen avser att återupprätta ett tydligt medelfristigt perspektiv för utgiftstaken. De ska fastställas tre år i förväg, och de formella förslagen ska i enlighet med riksdagens önskemål lämnas i budgetpropositionen på hösten. Regeringen anser emellertid att ett utgiftstak för det tredje året är ett viktigt inslag i de budgetpolitiska riktlinjerna och avser därför att presentera en bedömning av utgiftstaket för det tredje året redan på våren. Avsikten är att denna beräkning sedan ska vara vägledande för höstens skarpa förslag till utgiftstak. Regeringen bedömde i höststats att utgiftstaket för 2009 borde uppgå till 1 003 miljarder kronor, och nu gör man bedömningen att utgiftstaket för 2010 bör uppgå till 1 033 miljarder kronor. I höstens kommande budgetproposition avser regeringen att föreslå utgiftstak för båda dessa år. Utgiftstaket ska bidra till en önskvärd långsiktig utveckling av de statliga utgifterna som regeringen anser bör minska svagt som andel av potentiell BNP under mandatperioden.

Tabell 3.5 Utgiftstak och budgeteringsmarginal

Miljarder kronor

	2006	2007	2008	2009	2010
Utgiftstak för staten	907,0	938,0	971,0	1 003,0	1 033,0
<i>Procent av BNP</i>	32,0	31,1	30,5	30,0	29,5
Takbegränsade utgifter	895,2	911,9	952,3	970,2	1 006,5
Budgeteringsmarginal	11,8	26,1	18,7	32,8	26,5

De förslag till förändringar på budgetens inkomst- och utgiftssida som nu föreslås eller aviseras innebär att det offentliga finansiella sparandet försvagas med ca 13 miljarder kronor 2008 och 10 miljarder kronor 2009. Effekterna av att fastighetsskatten ska ersättas av en kommunal avgift och även i övrigt finansieras inom bostadssektorn ingår dock inte i beräkningarna eftersom förslagen ännu inte är färdigberedda inom Regeringskansliet.

Bland förslagen till utgiftsreformer finns främst åtgärder som syftar till att tydliggöra arbetslinjen och effektivisera arbetsmarknadspolitiken. Regeringen föreslår även åtgärder på inkomstsidan för att förstärka arbetsutbudet, göra det lättare att anställa och förbättra villkoren för företagande. En viktig del av detta är att förmögenhetsskatten avskaffas redan från innevarande år.

Tabell 3.6 Åtgärder som föreslås eller aviseras

Miljoner kronor

	2008	2009
<i>Anslagsförändringar netto</i>	9 107	8 434
varav anslagsökningar	12 866	12 863
varav anslagsminskningar	-3 759	-4 429
<i>Inkomsförändringar brutto (periodiserat)</i>	-5 288	-2 048
varav sänkta skatter	-7 590	-4 350
varav minskade krediteringar på inkomstsidan	2 302	2 302
Indirekta effekter av inkomstförändringar	1 330	430
<i>Inkomstförändringar netto (periodiserat)</i>	-3 958	-1 618
Nettoförsvagning av den offentliga sektorns finanser	13 065	10 052

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anser att skattepolitiken ska spela en aktiv roll i arbetet med att varaktigt öka sysselsättningen. Skattepolitiken bör vara inriktad på att göra det mer lönsamt att arbeta och att förbättra villkoren för företagande genom att underlätta anställning, expansion och nyetablering av företag.

Skatteutskottet anser även att det är viktigt att de fördelningspolitiska effekterna beaktas. Det är därför bra att regeringen arbetar med en löpande uppföljning av vidtagna åtgärder och är beredd att göra de korrigeringar och kompletteringar som kan vara motiverade. Utskottet vill dock understryka att det övergripande målet med de åtgärder som vidtas är att skapa en varaktig ökning av sysselsättningen och att en återgång till arbete innebär en kraftig förbättring för dem som i dag befinner sig utanför arbetsmarknaden.

Regeringen anser att förmögenhetsskatten bör avskaffas från den 1 januari 2007, och skatteutskottet har ingen invändning mot detta. Utskottet har heller inga invändningar mot regeringens planer att finansiera förmögenhetsskattens avskaffande genom att begränsa det allmänna pensionsavdraget till 12 000 kr per år.

Beträffande fastighetsskatten så välkomnar utskottet regeringens planer på att avskaffa skatten den 1 januari 2008 och anser liksom regeringen att avskaffandet ska finansieras fullt ut. I den preliminära modell som regeringen kommer att utreda finansieras avskaffandet dels av en kommunal fastighetsavgift, dels av en höjning av skatten på realisationsvinster från

20 % till 30 %. Skatteutskottet anser att utredningen skulle kunna diskutera andra möjligheter att finansiera fastighetsskattens avveckling så att höjningen av skatten på realisationsvinster kan begränsas.

Skatteutskottet ställer sig i sitt yttrande bakom regeringens skattepolitik och tillstyrker att regeringens riktlinjer godkänns såvitt gäller skattefrågor. Skatteutskottets synpunkter på olika delar av skattepolitiken behandlas i relevanta delar under de olika avsnitten i kapitel 2 i detta betänkande.

Motionerna

Socialdemokraterna

Motionärerna anser att regeringens finanspolitik är alltför expansiv i den rådande högkonjunkturen och riskerar att leda till överhettning med stigande räntor som följd. Att föra en ansvarfull ekonomisk politik innebär inte bara att plus och minus går ihop, utan finanspolitiken måste också ta ett stabiliseringspolitiskt ansvar. Regeringen föreslog i höstas ofinansierade skattesänkningar med sammanlagt 24 miljarder kronor under 2007 och 2008 och går nu vidare med ytterligare 13 miljarder kronor 2008 trots att konjunkturen nu är ännu starkare än i höstas, skriver motionärerna. I stället föreslår Socialdemokraterna en stramare finanspolitik med satsningar som sammanlagt uppgår till ca 1,7 miljarder kronor 2008, dvs. drygt 11 miljarder kronor mindre än regeringens förslag till skattesänkningar och ökade utgifter. Beträffande nivån på utgiftstaket avser Socialdemokraterna att återkomma i budgetmotionen kommande höst.

Regeringens politik leder till ökade ekonomiska klyftor, understryker Socialdemokraterna vidare. Nästan hälften av inkomstökningarna till följd av regeringens förslag tillfaller den tiondel av befolkningen med de högsta inkomsterna, uppger motionärerna, och dessutom tjänar män betydligt mer än kvinnor på regeringens politik. Skatteförslagen, inte minst den avskaffade förmögenhetsskatten, urvattnar skattesystemets omfördelande effekter och bidrar till kraftigt ökade klyftor. Motionärerna vänder sig även mot regeringens förslag vad gäller fastighetsskatten. En liten del av hushållen i de attraktivaste villorna får näst intill hårresande skattesänkningar samtidigt som många av småhusen i landet inte får någon sänkning alls, men de deltar ändå i finansieringen genom att betala en högre skatt på en framtida realisationsvinst. Socialdemokraterna vill behålla fastighetsskatten men förändra den så att den blir rimlig, förutsägbar och bibehåller fördelningspolitiska inslag.

Det är viktigt att kunna följa den ekonomiska politikens betydelse för inkomstfördelningen i samhället, framhåller Socialdemokraterna och föreslår att kraven på att regeringen ska redovisa de fördelningspolitiska effekterna av sina förslag till riksdagen ska skärpas (yrkande 2).

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet förespråkar en mer expansiv finanspolitik än regeringen. Utgifterna på utgiftsområden i Vänsterpartiets förslag är ca 16, 27 respektive 27 miljarder kronor högre än regeringens åren 2008–2010. Till detta kommer satsningar på bostadsinvesteringar och järnvägsinfrastruktur som finansieras genom upplåning i Riksgäldskontoret. Motionärerna vill inrätta en fond som under 10 år används för att finansiera bostadsinvesteringar på 10 miljarder kronor per år vilket sedan betalas tillbaka via statsbudgeten under en 30-årsperiod. Motionärerna satsar resurser för ökad sysselsättning i den offentliga sektorn genom en skattekreditering som dimensioneras för upp till 150 000 personer till 2010.

Vänsterpartiet är starkt kritiskt till regeringens skattepolitik som man anser har helt orimliga fördelningspolitiska effekter. Skatteförslagen innebär enligt Vänsterpartiet på ett övertydligt sätt ett gåvopaket till de rikaste samhällsskikten. Att använda skatter för omfördelning har med den nya regeringen fått en helt ny innebörd – att omfördela från dem med små ekonomiska resurser till dem med stora. Denna omvända fördelningspolitik saknar motstycke i svensk skattepolitik.

Vänsterpartiet finansierar i huvudsak sina förslag genom att avvisa regeringens skattesänkningar. Vänsterpartiet beräknar att det finansiella sparandet i den offentliga sektorn i deras förslag uppgår till ca 2 % per år 2008–2010 vilket innebär en försvagning gentemot regeringens förslag med ca 2, 23 respektive 41 miljarder kronor under samma period. Statsbudgetens saldo försvagas mer, främst till följd av att Vänsterpartiet avvisar förslagen om försäljning av statliga företag.

Tabell 3.7 Offentliga finanser enligt Vänsterpartiets förslag

Miljarder kronor och procent av BNP

	2008	2009	2010
Finansiellt sparande enligt regeringen	69	83	112
<i>procent av BNP</i>	2,2	2,5	3,2
Vänsterpartiets avvikelse från VP	-2	-23	-41
Vänsterpartiets redovisade saldo	67	60	71
<i>procent av BNP</i>	2,0	1,8	2,0

Miljöpartiet

Miljöpartiet anser att regeringens finanspolitik är alltför expansiv och riskerar att leda till onödiga räntehöjningar. Dessutom är politiken ett fördelningspolitiskt misslyckande med stora skattesänkningar till samhällets rikaste grupper. I stället förespråkar Miljöpartiet en stramare finanspolitik som ger ett finansiellt sparande i den offentliga sektorn på 2,5, 2,8 respektive 3,5 % av BNP 2008–2010 och därmed överstiger regeringens sparande för samtliga år. Miljöpartiet föreslår inkomster och utgifter som är högre än regeringens. Man föreslår satsningar på t.ex. barntid, friår, förbättrade villkor i a-kassan, höjda studiestöd och omfattande miljöinsatser

som finansieras dels av ökade inkomster genom att stora delar av regeringens skatteförslag avvisas dels genom besparingar inom t.ex. försvaret. Man vill halvera transporterens utsläpp av koldioxid till 2020, jämfört med 2000 och föreslår satsningar på järnvägstrafiken, både för person- och gods-transporter. Ytterligare utbyggnad av vägnätet kan bara motiveras av säkerhetsskäl, anser Miljöpartiet.

Miljöpartiet förespråkar ett s.k. reformerat jobbskatteavdrag och vill kombinera detta med höjt grundavdrag. Man avvisar regeringens förslag om sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar samt delar av tjänstesektorn och föreslår en generell sänkning av arbetsgivaravgifterna. Motionärerna anser att den samlade effekten av slopad förmögenhetsskatt och avskaffad fastighetsskatt ger höginkomsttagare mycket stora skattelättnader och avvisar regeringens förslag. Om förmögenhetsskatten ska avskaffas bör finansieringen tas från de grupper som i dag betalar skatten. Fastighetsskatten bör avskaffas på sikt, anser motionärerna, men detta bör ske successivt och på ett ansvarsfullt sätt. Miljöpartiet anser att utgiftstaket ska höjas dels genom att sänkningen från i höstas med 11 miljarder kronor återställs, dels genom att förslaget till höjt grundavdrag kompenseras till kommunerna genom ökade statsbidrag. Den sammantagna effekten på de offentliga finanserna redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 3.8 Offentliga finanser enligt Miljöpartiets förslag

Miljarder kronor och procent av BNP

	2008	2009	2010
Finansiellt sparande enligt regeringen	69	83	112
<i>procent av BNP</i>	2,2	2,5	3,2
Miljöpartiets avvikelse från VP	+13	+9	+12
Miljöpartiets redovisade saldo	82	92	124
<i>procent av BNP</i>	2,6	2,8	3,5

Finansutskottets ställningstagande

Socialdemokraterna beräknar att deras satsningar sammanlagt uppgår till 1,7 miljarder kronor för 2008 vilket ska jämföras med regeringens åtgärder på ca 13 miljarder kronor. Baserat på denna uppgift skulle således det Socialdemokratiska alternativet vara ca 11 miljarder kronor starkare än regeringens under 2008. Det är emellertid svårt, för att inte säga omöjligt, att helt bedöma effekten på de offentliga finanserna av det socialdemokratiska alternativet. Motionärerna utgår från sitt eget förslag i höstas och redovisar synpunkter på regeringens nya aviseringar. Några samlade redovisningar av de offentliga finanserna och vilka nivåer på t.ex. inkomster, utgifter och finansiellt sparande som följer av det socialdemokratiska alternativet görs inte i motionen. Det finns således ingen samlad bild av de offentliga inkomsterna eller utgifterna, utgiftstaken, statsskuldsutvecklingen eller statsbudgetens saldo. Även i höstas valde Socialdemokraterna att ge en mycket knapphändig redovisning av effekterna på de offentliga finanserna, vilket

utskottet kritiserade. Tyvärr har Socialdemokraterna valt att även denna gång lämna en ofullständig information om de ekonomiska effekterna av sina förslag.

Den ekonomiska vårpropositionen ska innehålla förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, skriver motionärerna. Det är i och för sig riktigt att den ekonomiska vårpropositionen ska avse riktlinjer och att de skarpa förslagen enligt budgetordningen ska lämnas på hösten, men det bör enligt utskottets mening inte innebära att förslagen på vårarna ska presenteras helt utan redovisningar avseende de offentliga finanserna. Utskottet anser att det är högst rimligt att bedömningar och redovisningar av de offentliga finansernas utveckling utgör en del av riktlinjerna för budgetpolitiken. Kontrasten mot regeringen är slående. Regeringen betonar i propositionen att man avser att återupprätta ett treårigt perspektiv i budgeten. Konkret innebär det bl.a. att de offentliga finanserna redovisas t.o.m. 2010 och att regeringen dessutom beräknar ett utgiftstak för 2010 som sedan är tänkt att bli regeringens förslag i höstens budgetproposition. Socialdemokraterna väljer å sin sida att i princip utelämna alla former av offentligfinansiella redovisningar. På så sätt försämrar Socialdemokraterna möjligheterna att ställa de ekonomisk-politiska alternativen mot varandra. Utskottet är starkt kritiskt mot denna allt annat än öppna och konstruktiva hållning som Socialdemokraterna intar.

Socialdemokraterna är kritiska mot att regeringen inte redovisar fördelningspolitiska analyser av enskilda förslag och vill därför skärpa kraven på sådana analyser (yrkande 2). Utskottet vill framhålla att regeringen både i finansplanen och i den fördelningspolitiska bilagan till propositionen beskrivit politikens fördelningspolitiska effekter i termer av det etablerade måttet ginikoefficient. Regeringen skriver att politiken innebär att inkomstspridningen enligt detta mått ökar med ca 2 % men att man på längre sikt, när de förbättrade drivkrafterna ger ökad sysselsättning, kan vänta sig en förbättrad välfärd och minskande inkomstspridning. Fördelningseffekterna är beräknade för 2007 vilket innebär att det aviserade förslaget om avskaffad fastighetsskatt från den 1 januari 2008 inte ingår i regeringens beräkningar. Den precisa utformningen av förslaget är inte färdig utan kommer att beredas av en arbetsgrupp i Regeringskansliet. Regeringen framhåller i propositionen att om denna utredning visar att den preliminära modellen ger oönskade effekter vad avser fördelning mellan inkomstgrupper eller regioner, inlåsning på arbets- eller bostadsmarknaden eller risk för försvagning av de offentliga finanserna ska arbetsgruppen vara fri att pröva alternativa vägar att finansiera borttagandet av den statliga fastighetsskatten. Utgångspunkten för arbetsgruppen är att eventuella justeringar ska finansieras inom bostadssektorn.

Miljöpartiet anser att regeringens politik är för expansiv och förespråkar en budgetpolitik som innebär än högre finansiellt sparande än regeringen. Man redovisar ett överskott i de offentliga finanserna som överstiger regeringens med 0,4, 0,3 respektive 0,3 % av BNP åren 2007–2010. Såväl

utgifter som inkomster är högre än i regeringens förslag. Miljöpartiet föreslår kraftigt ökade utgifter för bl.a. familjepolitiken, arbetsmarknadspolitiken och studiestöden. De takbegränsade utgifterna ökar i Miljöpartiets förslag med ca 18 miljarder kronor 2008. De ökade utgifterna finansieras till stor del genom att man avvisar en stor del av regeringens förslag till skattesänkningar. Man föreslår ett reformerat jobbskatteavdrag vilket innebär ökad beskattning av arbete med ca 14 miljarder kronor, och man vill även höja den statliga inkomstskatten genom att sänka uppjusteringen av skiktgränsen för statlig skatt. Miljöpartiet avvisar också regeringens förslag till avskaffad fastighetsskatt och föreslår höjda skatter på drivmedel. Sammantaget räknar Miljöpartiet med skatteinkomster som överstiger regeringens med ca 31 miljarder kronor 2008.

Utskottet delar inte den oro för att regeringens förslag till finanspolitik skulle vara för expansivt som både Miljöpartiet och Socialdemokraterna ger uttryck för. Det finansiella sparandet förstärks något mellan 2006 och 2007, och den samlade effekten på den privata sektorns efterfrågan av förslagen bedöms vara begränsad. Den marginella försvagningen av sparandet som beräknas mellan 2007 och 2008 består t.ex. av ökade utgifter för rättsväsendet, biståndet och sänkta kapitalskatter, vilka knappast påverkar efterfrågan i någon större utsträckning. Utskottet beklagar att Miljöpartiet förespråkar höjda skatter på arbete som finansiering för nya utgifter. Ett försvagat jobbavdrag och höjd statlig skatt leder till ökad beskattning av arbete och ökade marginaleffekter vilket motverkar en god sysselsättningsutveckling. Utskottet noterar dock med viss tillfredsställelse att Miljöpartiet inte avvisar principen bakom jobbskatteavdraget, dvs. att arbete stimuleras genom att det beskattas lägre än transfereringsinkomster.

Vänsterpartiet framstår som isolerat i sin syn på de offentliga finanserna. Det finansiella sparandet beräknas för 2008 visserligen bara bli 1,6 miljarder kronor svagare än regeringens men 2010 beräknas försvagningen till ca 41 miljarder kronor. Man vill genomföra betydande höjningar av både inkomster och utgifter och förespråkar en långsiktig ökning av den offentliga sektorns storlek. Vänsterpartiet vill dessutom konsekvent bryta ned det finanspolitiska ramverket vilket enligt utskottets mening riskerar att långsiktigt skapa mycket stora problem för de offentliga finanserna – betydligt större än de saldförsvagningar som Vänsterpartiet redovisar i sin motion. Vänsterpartiet förespråkar ökad användning av netoredovisning och skattekrediteringar; man vill låna 10 miljarder kronor per år i 10 år för bostadsproduktion och sedan amortera dessa på 30 år. Man vill finansiera järnvägsinvesteringar med lån i stället för anslag, och man skriver att ramen för utgiftsområde 22 därför kan justeras ned med motsvarande belopp. I nästa andetag skriver dock motionärerna att denna operation skapar utrymme under taket som kan användas till annat. Vänsterpartiets sätt att bedriva budgetpolitik genom olika speciallösningar som

fonder, nettoredovisning, avlyft från budgeten m.m. går tvärtemot den strävan efter helhetssyn, tydlighet och öppet redovisade prioriteringar som alla andra partier står bakom.

Finansutskottet ställer sig med det anförda bakom regeringens riktlinjer för budgetpolitiken och avvisar i aktuella delar motionsförslagets alternativa riktlinjer. Utskottet avstyrker även motion Fi6 (s) yrkande 2.

4 Det finanspolitiska ramverket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen fastställer målet för den offentliga sektorns finansiella sparande till 1 % av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel samt godkänner regeringens förslag om ändrad redovisning av avgifter till pensionssystemet. Riksdagen avstyrker framställningarna RRS16 och RRS17 från Riksrevisionens styrelse och samtliga här aktuella motionsyrkanden.

Jämför reservation 7 (v).

Inledning

Propositionen

I propositionen gör regeringen en detaljerad genomgång av sin syn på det finanspolitiska ramverket, hur det har fungerat och hur regeringen avser att utveckla och förbättra det. Regeringen redogör för en rad bedömningar och ställningstaganden angående ramverket men lämnar inga formella förslag till riksdagsbeslut angående ramverkets utformning. Riksrevisionens styrelse har lämnat två framställningar som har relevans för det finanspolitiska ramverket och begärt tillkännagivanden från riksdagen. Utskottet redogör i detta avsnitt för sin syn på regeringens bedömningar av ramverket. Det formella beslutet avser emellertid en teknisk förändring av överskottsmålet, Riksrevisionens styrelses framställningar och aktuella motionsyrkanden.

I det finanspolitiska ramverket ingår de mål och restriktioner som gäller för budgetpolitiken samt de regler och metoder som används när statsbudgeten bereds, beslutas, genomförs och följs upp. Det nuvarande finanspolitiska ramverket har sin grund i det svåra statsfinansiella läge som rådde i början av 1990-talet. Flera förändringar genomfördes för att skapa en stramare budgetprocess, stabilisera den snabbt stigande statsskulden och få kontroll över de offentliga finansernas långsiktiga utveckling. Ett flerårigt utgiftstak och ett överskottsmål för den offentliga sektorn infördes, riksdagens beslutsprocess reformerades och för kommunsektorn skärptes budgetdisciplinen genom restriktioner för skatteuttaget och ett lagstadgat balanskrav. Den rättsliga regleringen på finansmaktens område skärptes genom tillkomsten av budgetlagen (1996:1059).

Det nuvarande finanspolitiska ramverket har tjänat Sveriges ekonomi väl. Det finns därför starka skäl att i allt väsentligt behålla de mål och regelverk som gäller för budgetpolitiken. Trots de goda erfarenheterna finns vissa delar av det finanspolitiska ramverket som fungerar mindre bra.

- Motiven för och definitionen av överskottsmålet har uppfattats som oklara vilket har försvagat möjligheterna att bedöma måluppfyllelsen.

- Sambandet mellan de statliga utgifterna och överskottsmålet har varit otydligt.
- Det har rått viss oklarhet kring vad som varit avgörande för utgiftstakets nivå.
- Tidsperspektivet för finanspolitiken har förkortats.
- Utrymmet under utgiftstaket har kunnat ökas genom avsteg från de grundläggande principerna om fullständighet och bruttobudgetering.

Mot bakgrund av de problem som nämnts ovan aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2007 att man avsåg att genomföra en översyn av det finanspolitiska ramverket i syfte att det ska förstärkas och vidareutvecklas. Regeringen redovisar nu sin syn på vilka principiella överväganden som bör ligga till grund för överskottsmålets utformning samt hur det följs upp och utvärderas. Öppenheten och tydligheten i budgetprocessen bör öka för att stärka utgiftstakets trovärdighet. Vidare bör förutsättningarna för extern uppföljning och utvärdering av finanspolitiken förbättras. Arbetet med att utreda och pröva möjligheter till ytterligare förslag kommer att fortsätta under mandatperioden för att skapa förutsättningar för ett finanspolitiskt ramverk som är ändamålsenligt, effektivt och tydligt.

4.1 Överskottsmålet

Propositionen

Regeringen avser att även fortsättningsvis föra en finanspolitik inriktad på ett överskottsmål och anger fyra huvudsakliga motiv för detta:

1. de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet,
2. en jämn fördelning av resurser mellan generationerna,
3. ekonomisk effektivitet
4. behovet av att upprätthålla tillräckliga marginaler så att stora underskott kan undvikas i lågkonjunkturer även vid en finanspolitik som aktivt motverkar lågkonjunkturer.

Långsiktig hållbarhet

Enligt Statistiska centralbyråns befolkningsprognos kommer antalet personer som är 65 år eller äldre per hundra personer i åldrarna 20–65 år att öka från ca 29 personer 2006 till ca 42 personer 2030. Utvecklingen beror på tillfälliga men relativt långvariga variationer i årsklassernas storlek och på en trendmässig ökning av befolkningens genomsnittliga livslängd. Enligt framskrivningar av de offentliga finanserna baserade på den demografiska utvecklingen, antaganden om den makroekonomiska utvecklingen och gällande regelverk kommer såväl pensionsutgifterna som utgifterna för sjukvård och äldreomsorg att öka som andel av BNP fram t.o.m. mitten av detta århundrade.

Jämn fördelning över generationerna

Ett överskott i det offentliga sparandet är nödvändigt för att nå en jämn och rimlig fördelning mellan generationer av resurser som fördelas via den offentliga sektorn. Unga i dag och ännu inte födda ska inte om några decennier belastas med en alltför tung börda då dagens yrkesverksamma är gamla och kräver offentligt finansierad sjukvård, äldreomsorg och pensioner. Genom att nu upprätthålla ett överskott i de offentliga finanserna skapas förutsättningar för att tillhandahålla avsedda pensioner samt god sjukvård och äldreomsorg även framöver när andelen äldre blir förhållandevis stor. Det är därför angeläget att vi då inte har en statsskuld som innebär höga ränteutgifter. Med överskott i de offentliga finanserna fram till 2015 beräknas statskulden 2050 uppgå till ungefär samma nivå som i början på 2000-talet.

Ekonomisk effektivitet

En förutsägbar utveckling av skatter och utgifter främjar den ekonomiska effektiviteten. Genom att slå fast ett långsiktigt mål för överskottet i de offentliga finanserna kan förutsägbarheten av och trovärdigheten för den ekonomiska politiken stärkas. Det blir då lättare för hushåll och företag att planera sina ekonomiska beslut vilket bidrar till välfärdsvinster. Hållbarhet i de offentliga finanserna leder till trovärdighet för finanspolitiken. Det kan också bidra till positiva effekter på de finansiella marknaderna bl.a. genom lägre riskpremier och därmed lägre räntekostnader.

Tillräcklig marginal för att undvika stora underskott

Med hänsyn till konjunkturkänsligheten i de offentliga finanserna ger överskottsmålet en säkerhetsmarginal för att undvika stora underskott som beror på konjunkturutvecklingen eller på osäkerhet. Tillräckliga marginaler ger utrymme för de automatiska stabilisatorerna att verka fullt ut och även till aktiv finanspolitik när sådan är påkallad. I detta sammanhang utgör kravet i EU:s stabilitets- och tillväxtpakt en ytterligare restriktion, dvs. ett eventuellt årligt underskott får inte överstiga 3 % av BNP.

Överskottsmålets framtida utformning

Regeringen avser även fortsättningsvis att föra en finanspolitik som säkerställer långsiktig hållbarhet, jämn fördelning mellan generationerna, ekonomisk effektivitet och tillräckliga marginaler så att stora underskott kan undvikas i lågkonjunkturer. Mot bakgrund av aktuella beräkningar av de offentliga finansernas utveckling på lång sikt, bedöms det föreslagna överskottsmålet på i genomsnitt 1 % av BNP över konjunkturcykeln behöva upprätthållas under den nuvarande mandatperioden och så länge det är nödvändigt för att de offentliga finanserna ska utvecklas på ett långsiktigt uthålligt sätt.

Sedan 2003 har riksdagen fastställt ett preciserat mål för det kommande årets offentliga sparande. I teorin är det möjligt att fastställa årliga mål genom att följa en princip som tar hänsyn till både det övergripande målet och konjunkturen. I praktiken har emellertid de årliga målen varit svåra att hantera och det har saknats en tydlig koppling till en fastslagen princip. Därmed bedöms de årliga målen inte ha haft någon styrande roll för att uppnå det medelfristiga målet. De har således inte haft någon meningsfull funktion. Regeringen anser därför att det årliga målet för den offentliga sektorns finansiella sparande inte bör användas.

Regeringen avser att utreda hur de finanspolitiska målen bör utformas för att på bästa sätt upprätthålla hållbara offentliga finanser när det demografiska trycket tilltar och avser att före mandatperiodens slut komma med förslag om det finanspolitiska ramverkets framtida utformning.

Uppföljning av överskottsmålet

Överskottsmålet har kritiserats för att vara svårt att följa upp. Riksrevisionen anser i sin rapport Regeringens uppföljning av överskottsmålet (RiR 2006:27) att överskottsmålet inte är tydligt formulerat och att principerna för uppföljning av målet bör förtydligas. OECD påpekar i sin rapport 2005–Economic Survey-Sweden att det är svårt att utvärdera om finanspolitiken ligger i linje med överskottsmålet eftersom konjunkturcykelns längd kan tolkas på olika sätt. Det är också oklart hur kraftig aktiv finanspolitik som kan accepteras inom ramen för överskottsmålet. Även IMF anser att överskottsmålet är svårt att utvärdera. Regeringen delar dessa uppfattningar.

Det har varit svårt att vid olika tidpunkter utvärdera om finanspolitiken varit konsistent med överskottsmålet. Därmed har det funnits en risk för att målets legitimitet skulle minska och att efterlevnaden av hela det budgetpolitiska ramverket skulle försvagas. De indikatorer som har använts för att bedöma finanspolitikens inriktning i förhållande till överskottsmålet har skiftat mellan åren. Det har bidragit till osäkerhet och otydlighet när det gäller uppföljningen av målet.

Regeringen anser att det inte finns någon enskild indikator som räcker för att avgöra måluppfyllelsen utan, uppföljningen av överskottsmålet måste göras med hjälp av flera indikatorer. För att i efterhand bedöma om överskottsmålet har efterlevts är genomsnittet för det finansiella sparandet från 2000 t.o.m. det senaste utfallsåret en naturlig indikator.

Det finns emellertid ett stort behov av indikatorer som inte bara bedömer om det historiska utfallet varit i linje med målet, utan också på ett tidigt stadium visar om den föreslagna och aviserade finanspolitiken framöver är i linje med målet. Indikatorerna bör finnas när finanspolitiken fortfarande kan justeras för att nå målet.

Regeringen avser att använda ett genomsnitt för det finansiella sparandet över sju år som indikator. Genomsnittet kommer att beräknas på utfall under de närmast tre föregående åren och på prognoser för det innevarande och de närmast tre kommande åren. En fördel med en sådan indika-

tor är att tre framåtblickande år också utgör den tidshorisont för vilken utgiftstaken sätts, vilket tydliggör den framåtblickande finanspolitiken och hur den förhåller sig till överskottsmålet. Det bör emellertid påpekas att även utfallsår innehåller ett visst mått av prognoser. Därmed görs revideringar av det finansiella sparandet i efterhand. Indikatorn bör därför tolkas med viss försiktighet. Regeringen kommer löpande att utvärdera indikatorn och kan återkomma med förslag om hur den kan utvecklas och kompletteras.

Att definiera överskottsmålet i termer av ett genomsnittligt värde mätt över en längre period gör att målet lämnar viss flexibilitet och utrymme för stabiliseringspolitik. Variationer i det offentliga sparandet orsakade av automatiska stabilisatorer och, när så är påkallat, aktivt stabiliserande finanspolitik, ryms inom ramen för överskottsmålets konstruktion. Utrymmet för finanspolitiken påverkas därmed både av graden av måluppfyllelse de närmast föregående åren och av den prognostiserade utvecklingen för överskottet de närmast tre kommande åren. Vid bedömning av måluppfyllelse och av det finanspolitiska utrymmet för reformer bör hänsyn också tas till större väl definierade engångseffekter.

Måluppfyllelse kan också mätas med s.k. konjunkturjusterat sparande (strukturellt sparande). Denna indikator mäter sparandet vid en potentiell nivå på produktionen. Effekter på det finansiella sparandet av avvikelser i produktionen från dess potentiella nivå avräknas därmed från det finansiella sparandet. Beräkningar av konjunkturjusterat sparande är i teorin en användbar indikator för att mäta läget i de offentliga finanserna. I praktiken är emellertid indikatorn förenad med betydande osäkerhet. Förutom osäkerhet i ekonomiska och finansiella data, tillkommer också osäkerhet om skillnaden mellan faktisk och potentiell produktion. Revideringar av historiska mått på beräknad potentiell produktion är betydande. Följden blir att mått på konjunkturjusterat sparande är osäkert. Indikatorn bör därför inte användas som huvudindikator vid bedömning av måluppfyllelsen men bör ändå användas som en indikator bland flera för att bedöma om den rådande finanspolitiken ligger i linje med det överskottsmålet.

Motionerna

Socialdemokraterna

Socialdemokraterna anser att det nuvarande finanspolitiska ramverket har tjänat Sverige väl och att det finns skäl att behålla det. Man motsätter sig dock inte att ramverket kontinuerligt utvärderas.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet framför i sin motion Fi7 av Lars Ohly m.fl. stark kritik till utformningen av det finanspolitiska ramverket. Dagens system, med utgiftstak för staten som fastställs tre år i förväg, är utformat för att försvåra en politik som överför resurser från den privata sektorn till den offentliga. Systemet motverkar offensiva välfärdssatsningar men tillåter ofinansierade

skattesänkningar. Detta ger budgeteringsmodellen en slagsida som försvårar en politik som motionärerna förespråkar – en politik som långsiktigt ökar den offentliga sektorns andel av den samlade ekonomin.

Överskotts målen har använts för att motivera åtstramningar av den offentliga sektorn. Motionärernas utgångspunkt är emellertid den motsatta. Det behövs stora investeringar i den offentliga sektorn, t.ex. inom bostadssektorn, klimat- och miljöinvesteringar samt en modern infrastruktur. Den välfärd som erbjuds i dag bygger i avgörande delar på medvetna och kraftfulla investeringar under tidigare decennier. Att genom överskottsmål spara i dag för att möta morgondagens ”demografiska utmaningar” innebär att man försätter möjligheten att i goda ekonomiska tider göra strategiska investeringar för en framtida välfärd och en säkrare ekonomisk utveckling.

Vänsterpartiet ifrågasätter dagens system att investeringar i infrastruktur ska finansieras genom anslag och förespråkar i stället att budgetlagen ändras så att lånefinansiering blir huvudregel (Fi7 yrkande 4). I dag är budgetlagens huvudregel att sådana investeringar ska finansieras med anslag, men det finns en möjlighet att låna till investeringar i infrastruktur. Motionärerna vill vända den ordningen. Dagens system, anser motionärerna, ser inte en investering som något långsiktigt utan som kortsiktig konsumtion. Så gott som alla – företag, kommuner, landsting, bostadsrättsföreningar m.fl. – har en särskild investeringsbudget där man lånar till investeringar och betalar tillbaka under en längre tid allteftersom tillgångarna utnyttjas. Att låna till infrastrukturinvesteringar och betala tillbaka under en längre tid innebär också en rättvisare fördelning mellan generationerna. Investeringarna kommer då att betalas av dem som utnyttjar tillgångarna i stället för att man som nu låter dagens generation stå för hela kostnaden. Lånefinansiering innebär således inte att man lämnar en skuld till nästa generation utan snarare att fördelningen av kostnader mellan generationer blir mer rättvis.

En övergång till lånefinansiering innebär också att utrymmet under utgiftstaket ökar när investeringssumman flyttas från anslag till lån i Riksgäldskontoret. Investeringarna får då även ses som en del i en expansiv finanspolitik som leder till ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet anser motionärerna.

Miljöpartiet

Miljöpartiet skriver att man under den senaste mandatperioden kraftfullt har försvarat utgiftstaket. Taket fyller en viktig funktion genom att hålla utgiftsökningarna i schack och därmed förhindra att staten tar på sig långsiktigt ohållbara utgifter. Miljöpartiet ser positivt på regeringens ambition till en striktare budgetdisciplin och stramare budgetpolitik och motsätter sig en redovisning som innebär att utgiftstaket kringgås genom att utgifter läggs som försvagningar av statsbudgetens inkomster.

4.2 Utgiftstaket

Propositionen

Utgiftstakets nivå

Utgiftstaket för staten är ett viktigt budgetpolitiskt åtagande som främjar budgetdisciplinen. Taket understryker även behovet av prioriteringar mellan olika utgifter och förebygger en utveckling där skatteuttaget stegvis måste höjas till följd av bristfällig utgiftskontroll. Det fleråriga utgiftstaket har sedan det infördes 1997 bidragit till att målet om överskott i den offentliga sektorns finanser kunnat uppnås.

Motiven för det fleråriga utgiftstaket för staten ligger alltså fast. Regeringen anser dock att ökad öppenhet i systemet kan stärka förtroendet för regeringens åtagande om långsiktigt uthålliga offentliga finanser. Regeringen avser att tydligare uttala vilka överväganden som ligger till grund för bedömning och förslag om utgiftstakets nivå. Utgiftstaket för staten kommer att beräknas med utgångspunkt i kommunsektorns och ålderspensionssystemets finansiella sparande samt de statsinkomster som blir en följd av den eftersträfvade skattepolitiken. Nivån på utgiftstaket bör bestämmas så att utgiftstaket stöder en stabil utgiftsutveckling, dvs. så att stora svängningar kan undvikas och så att man dessutom kan främja en önskvärd långsiktig utveckling av de statliga utgifternas omfattning i förhållande till BNP. Regeringens uppfattning är att de statliga utgifterna som andel av potentiell BNP ska minska svagt.

Riksrevisionen har i sin rapport *Det makroekonomiska underlaget i budgetpropositionen (RiR 2006:23)* rekommenderat att de makroekonomiska osäkerheternas effekter på de takbegränsade utgifterna ska redovisas tydligare. Regeringen avser att, i enlighet med Riksrevisionens rekommendation, tydligt redovisa vilka överväganden som görs avseende risker och osäkerheter i de takbegränsade utgifternas utveckling till följd av den makroekonomiska utvecklingen.

I budgetpropositionen för 2008 kommer regeringen att föreslå utgiftstak för 2009 och 2010. I samband med dessa förslag avser regeringen att återkomma med en redovisning av budgeteringsmarginalen.

Regeringens avsikt framgent är att i den ekonomiska vårpropositionen redovisa de överväganden som ligger till grund för beräkningen av utgiftstaket. En uppföljning som belyser utvecklingen av de takbegränsade utgifterna i förhållande till utgiftstaket redovisas närmare i skrivelsen *Årsredovisningen för staten*.

Fleråriga utgiftstak

När det fleråriga taket för statens utgifter infördes från budgetåret 1997 var utgångspunkten att det skulle ge förutsättningar att på medellång sikt hålla utvecklingen av statens utgifter under kontroll. Med medellång sikt

avsågs det innevarande året och de tre närmast följande åren. Till och med 2001 lämnade regeringen utan undantag förslag om utgiftstak för det tredje tillkommande året i den ekonomiska vårpropositionen.

Riksdagen beslutade 2001 att förslag till utgiftstak i stället ska ingå i budgetpropositionen. Från och med 2002, då omläggningen genomfördes, har regeringen vid fyra tillfällen av fem avstått från att i budgetpropositionen föreslå ett utgiftstak för det tredje tillkommande året. I de senaste tre propositionerna har dock en teknisk beräkning eller en bedömning av utgiftstaket för det tredje tillkommande året presenterats. I samband med omläggningen av budgetprocessen 2002 beslutades att en utvärdering skulle göras av omläggnings effekter. Utvärderingen överlämnades till regeringen i september 2006, och en av bedömningarna i rapporten är att ramarna för utgiftsområdena i den ekonomiska vårpropositionen i allt mindre utsträckning har blivit styrande för de slutliga ramar som föreslås i budgetpropositionen och att fastheten i regeringens interna budgetprocess i detta avseende har försvagats.

Vidare konstateras i utvärderingen att tidsperspektivet i finansplanen i den ekonomiska vårpropositionen inte förlängdes fr.o.m. 2002 på det sätt som var en förutsättning för de ändringar som beslutades i riksdagen. Snarare har det förkortats på ett sätt som knappast motsvarar medellång sikt genom att förslag och beräkningar omfattat endast ett till två år. Förslagen till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken har därmed fått motsvarande tidsmässiga begränsning. Det medelfristiga perspektivet har i stället främst upprätthållits i budgetpropositionen genom de prognoser och medelfristiga kalkyler som redovisats där.

Regeringen avser att göra en samlad översyn av lagen (1996:1059) om statsbudgeten (budgetlagen) för att pröva om det finns behov av ändringar med anledning av de erfarenheter som vunnits under de drygt tio år som gått sedan lagen infördes. Budgetlagen ger regeringen en möjlighet men ingen skyldighet att använda sig av utgiftstak. Styrkan i det finanspolitiska ramverket skulle öka om ett krav på ett obligatoriskt utgiftstak och ett medelfristigt perspektiv reglerades i lagen. I en sådan samlad översyn bör det ingå att pröva om utgiftstaket bör göras obligatoriskt, om tidsperspektivet bör bestämmas till tre år samt om det bör regleras att förslag till utgiftstak för det tredje tillkommande året ska lämnas i den ekonomiska vårpropositionen.

I Riksrevisionens rapport Det makroekonomiska underlaget i budgetpropositionerna (RiR 2006:23) rekommenderas bl.a. att de medelfristiga kalkylerna byggs ut liksom även bedömningen av osäkerheter och risker när det gäller de offentliga finanserna och de takbegränsade utgifterna.

Regeringen anser att en bedömning av utgiftstaket för statens utgifter avseende det tredje tillkommande året ska utgöra en väsentlig del av riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som ingår i den ekonomiska vårpropositionen. Att utgiftstaket presenteras som en övergripande restriktion redan på våren kan även bidra till att stärka fastheten i

regeringens interna budgetarbete och därmed trovärdigheten i regeringens finanspolitik. Ett utgiftstak för det tredje tillkommande året som presenteras i den ekonomiska vårpropositionen stärker även förutsättningarna att upprätthålla ett medellångt och långt tidsperspektiv, vilket var den uttalade utgångspunkten för riksdagens beslut om omläggningen av budgetprocessen. Som en följd av detta anser regeringen att tydliga beskrivningar och riskanalyser avseende de medelfristiga makroekonomiska kalkylerna, som bl.a. efterfrågas av Riksrevisionen, huvudsakligen bör redovisas i den ekonomiska vårpropositionen.

4.3 Ett finanspolitiskt råd

Propositionen

En väsentlig förutsättning för tilltron till det finanspolitiska ramverket och dess hållbarhet på lång sikt är att regeringens finanspolitiska mål följs upp på ett tydligt vis. Regeringen avser därför att inrätta ett finanspolitiskt råd som en myndighet under regeringen.

Rådet bör göra en årlig uppföljning av om målen för finanspolitiken uppnås. Rådet bör också utvärdera om politiken bidragit till en långsiktigt uthållig tillväxt och full sysselsättning samt kvaliteten i det underlag som ligger till grund för regeringens bedömningar av övergripande ekonomisk karaktär, t.ex. centrala indikatorer och prognoser. Även tydligheten i den ekonomiska vårpropositionen och budgetpropositionen bör granskas.

Det finanspolitiska rådets analyser bör presenteras i en årlig rapport som lämnas till regeringen. Rapporten kan även utgöra ett underlag för riksdagens arbete med att granska regeringens politik. En viktig roll för rådet är att ta fram material som kan bli föremål för offentlig granskning och debatt.

Ur demokratisk synvinkel är det angeläget att förbättra möjligheterna till ansvarsutkrävande genom ökad öppenhet om finanspolitikens utformning. Allmänheten är den yttersta intressenten i hur de gemensamma resurserna hanteras. Allmänheten kan genom rådets arbete ges ökad insyn i de mål som styr politiken och i vilken grad de respekteras och uppnås. Detta kan öka politikens trovärdighet och öka förutsättningarna att föra en finanspolitik som är långsiktigt hållbar. Den ökade öppenheten utåt och tydligheten kring politiken kan också bidra till en bredare offentlig diskussion om den ekonomiska politiken.

Motionerna

Socialdemokraterna anser i motion Fi6 att det redan i dag finns flera aktörer som följer, utvärderar och kontrollerar regeringens finanspolitik. Motionärerna menar också att det ytterst är folkets företrädare i riksdagen som ska utvärdera politiken och motsätter sig därför regeringens planer på att låta ett finanspolitiskt råd utvärdera den förda politiken.

Vänsterpartiet motsätter sig bestämt planerna på ett finanspolitiskt råd. Det finns skäl att anta, skriver motionärerna, att rådet blir ytterligare ett organ som ska klä regeringens högerpolitik i ett falskt vetenskapligt skimmer. De uppenbart ideologiska utgångspunkter som ligger till grund för mycket av den ekonomisk-politiska debatten borde inte befästas i form av en ny myndighet utan i stället vara föremål för en problematiserande samhällsdebatt.

Även Miljöpartiet avvisar regeringens planer på att inrätta ett finanspolitiskt råd.

4.4 Principer för budgetering och redovisning av statens utgifter

Propositionen

Sedan länge är fullständighetsprincipen vägledande för utformningen av statsbudgeten. Fullständighetsprincipen innebär att statsbudgeten bör omfatta all statlig verksamhet och ange alla de medel som beräknas inflyta till eller utbetalas från statliga myndigheter eller andra statliga organ. Nära samband med denna princip har bruttoprincipen, enligt vilken för varje verksamhet samtliga utgifter och inkomster ska framgå i budgeten.

Det har aldrig varit möjligt att undantagslöst hävda fullständighetsprincipen för statsbudgetens del, inte heller bruttoprincipen. Medel behöver av praktiska skäl kunna tas i anspråk för särskilda ändamål utan att föras upp på statsbudgeten. Det är emellertid riksdagens sak att bestämma när detta ska förekomma.

I budgetlagen återfinns fullständighetsprincipen som preciseras till att statsbudgeten ska omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov, men lagen medger vissa undantag. Det första innebär att om inkomster i en verksamhet endast ska bidra till att täcka en verksamhets utgifter får utgifterna redovisas netto på anslag. Det andra undantaget är att en verksamhet där statens kostnader helt ska täckas med verksamhetens intäkter inte ska budgeteras och redovisas på anslag eller inkomstitlar.

Avsteg från de två huvudprinciperna om budgetering och redovisning på statsbudgeten får inga direkta konsekvenser för uppföljningen av överskottsmålet eftersom det finansiella sparandet beräknas och redovisas med utgångspunkt från nationalräkenskapernas principer. Däremot kan det få

konsekvenser för utgiftstakets trovärdighet och styrka som verktyg för att kontrollera statens samlade utgifter. Avsteg från bruttobudgetering och bruttoredovisning skapar på kort sikt ett större utrymme under utgiftstaket som kan användas för varaktigt högre utgifter. Öppenheten och jämförbarheten kan vidare försvagas om redovisningsregler ändras för att kringgå det beslutade utgiftstaket, exempelvis genom att utbetalningar av bidrag m.m. tidiga-reläggs eller senareläggs vid årets slut.

Under de tio år som utgiftstaket har tillämpats har tydligheten i statsbudgeten försämrats. Detta har skett på flera olika sätt. Utgifter har redovisats på budgetens inkomstsida i form av lagreglerade skattekontokrediteringar och skattereduktioner, och offentligrättsliga avgifter har nettobudgeterats i ökande omfattning. Det innebär att myndigheter tillåts disponera inkomster från offentligrättslig verksamhet i stället för att dessa redovisas mot inkomstitel på statsbudgetens inkomstsida. Den pågående Avgiftsutredningen (dir. 2005:141 och 2006:126) lämnar sitt slutbetänkande hösten 2007. Regeringens avsikt är att återkomma med en samlad bedömning avseende hanteringen av olika avgiftsfrågor i statlig verksamhet. Investeringar i infrastruktur har, genom undantag från budgetlagens huvudregel, i viss utsträckning finansierats med lån i Riksgäldskontoret. Sådana lösningar kan ibland vara befogade men innebär samtidigt att budgetdisciplinen kan påverkas negativt.

Ett område där regeringen har betydande principiella invändningar är den rådande ordningen för kapitaltillskott till statliga bolag. Regeringen redovisade därför i budgetpropositionen för 2007 sin avsikt att se över systemet. Vidare angavs att det under utgiftsområde 24 Näringsliv uppförda anslaget 38:19 Kapitalinsatser i statliga bolag förutsätts utgå efter 2007.

Regeringen anser att tillämpningen av principerna för bruttobudgetering och fullständighet vid utformningen av statsbudgeten behöver bli mer strikt. Avsteg från principerna bör motiveras särskilt vid budgeteringstillfället och följas upp genom en tydligare redovisning till riksdagen än vad som skett hittills. Vidare bör förutsättningar för jämförbarhet över tid säkerställas.

4.5 Framställningar från Riksrevisionens styrelse, RRS16 och RRS17

Framställningen angående det makroekonomiska underlaget i budgetpropositionerna (RRS16)

Den 24 januari 2006 överlämnade Riksrevisionens styrelse sin framställning 2006/07:RRS16 angående det makroekonomiska underlaget i budgetpropositionerna. Framställningen baserades på Riksrevisionens rapport RiR2006:23. I rapporten granskar Riksrevisionen regeringens kortsiktiga prognoser, medelfristiga kalkyler och hur osäkerheterna i dess beräkningar

påverkar de offentliga finanserna. Riksrevisionen konstaterar att osäkerheten i de makroekonomiska bedömningarna är betydande. Prognosfelen är dock inte större för regeringen än för andra bedömare, med ett undantag – regeringen har systematiskt underskattat den öppna arbetslösheten mer än andra prognosmakare. Riksrevisionen framhåller att de makroekonomiska osäkerheterna har stor betydelse för de offentliga finanserna och är kritisk till att såväl osäkerheterna i makroprognoserna som dessas effekter på de offentliga finanserna redovisas knapphändigt. Riksrevisionen lämnade i sin rapport fyra rekommendationer.

- Den systematiska underskattningen av den öppna arbetslösheten bör rättas till.
- Redovisningen av de medelfristiga kalkylerna bör byggas ut, revideringar av potentiell BNP bör förklaras och skillnader mellan regeringens bedömning och andra bedömningar bör kommenteras.
- Redovisningen av effekterna på de offentliga finanserna och de takbegränsade utgifterna av osäkerheten i de makroekonomiska framskrivningarna bör utvecklas. Bedömningar av osäkerheter och risker kan med fördel samlas i ett särskilt avsnitt i propositionerna.
- Dokumentation av de metoder och modeller som används för de makroekonomiska framskrivningarna bör publiceras.

Riksrevisionens styrelse har tagit fasta på flera av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer och lämnar själv ett förslag till riksdagen om att redovisningen av det makroekonomiska underlaget i budgetpropositionerna bör förbättras.

Styrelsen pekar på flera brister och möjligheter till förbättringar. Uppföljningen av de kortsiktiga prognoserna är otillräcklig och redovisningen av de medelfristiga bedömningarna knapphändig. Det saknas en samlad bedömning av osäkerheterna och deras effekter på de offentliga finanserna. Styrelsen anser att regeringens redovisning bör byggas ut och presenteras i ett särskilt avsnitt. Vad gäller publicering av dokumentation, metoder och modeller för prognosarbetet anser styrelsen att en sådan skulle vara värdefull, men regeringen får själv avgöra om och i vilken form en sådan dokumentation bör publiceras.

Framställningen angående regeringens uppföljning av överskottsmålet (RRS17)

Riksrevisionens styrelse överlämnade den 21 februari i år sin framställning 2006/07:RRS17 om regeringens uppföljning av överskottsmålet. Styrelsen lämnade två förslag till riksdagsbeslut, att principerna för uppföljningen av överskottsmålet ska klargöras (yrkande 1) och att uppföljningen ska göras samlad i budgetdokumenten och i årsredovisningen för staten och följa de angivna principerna (yrkande 2). Riksrevisionen framhåller i sin rapport (RiR2006:27) att om överskottsmålet ska kunna vara styrande för budgetpolitiken måste det följas upp på ett rättvisande sätt. Man anser dock att

målet har flera brister, både i sin utformning och i hur regeringen följt upp målet. Dessutom anser Riksrevisionen att målet och dess uppföljning är ofullständigt och otydligt dokumenterat.

Redovisningen av överskottsmålet har följt olika principer vid olika tillfällen och det tycks vara så att principerna har anpassats till läget i de offentliga finanserna. Riksrevisionen förespråkar därför att regeringen utvecklar en mer standardiserad uppföljning och, om målet inte bedöms uppnås, kommenterar varför och vad man avser att göra åt det. Uppföljningen av överskottsmålet bör förbättras på samma sätt i de ekonomiska propositionerna och i årsredovisningen för staten. Vidare anser Riksrevisionen att beräkningarna av det s.k. strukturella sparandet behöver ses över i syfte att förbättra deras tillförlitlighet. En av indikatorerna för att följa upp överskottsmålet, det strukturella överskottet, är förknippat med betydande beräkningsproblem och osäkerheter. Själva överskottsmålet bör även formuleras på ett tydligare sätt anser Riksrevisionen. Dagens formulering om överskott i genomsnitt över en konjunkturcykel innebär att konjunkturcykelns längd måste bestämmas för att det ska vara möjligt att avgöra om målet är uppfyllt. Att bestämma längden på en konjunkturcykel är inte bara svårt, utan skulle med en annorlunda målformulering också vara onödigt. Riksrevisionen anser att målet borde formuleras i termer av genomsnittligt finansiellt sparande från år 2000. Slutligen rekommenderar Riksrevisionen att regeringen bör presentera det finanspolitiska ramverket i ett särskilt policydokument som tydliggör målets utformning och principerna för dess uppföljning. Dokumentet skulle även kunna ta upp andra frågor som rör principer kring det finanspolitiska ramverket. Detta skulle kunna bidra till att stärka förtroendet för finanspolitiken anser Riksrevisionen.

Riksrevisionens styrelse har tagit fast på några av rapportens slutsatser och rekommendationer. Styrelsen anser att värdet av överskottsmålet i hög grad är beroende av om det kan följas upp på ett systematiskt och trovärdigt sätt, vilket även kan ställa krav på hur målet är formulerat. Styrelsen anser att principerna för uppföljning bör klargöras och att dessa principer bör följas systematiskt. Styrelsen anser också att redovisningen till riksdagen av överskottsmålet måste samlas, systematiseras och förtydligas, både i budgetdokumenten och i årsredovisningen för staten.

Motionen

Vänsterpartiet är i motion Fi7 av Lars Ohly m.fl. starkt kritiskt till utformningen av det finanspolitiska ramverket. Dagens system, med utgiftstak för staten som fastställs tre år i förväg, är utformat för att försvåra en politik som överför resurser från den privata sektorn till den offentliga. Systemet motverkar offensiva välfärdssatsningar men tillåter ofinansierade skattesänk-

ningar. Detta ger budgeteringsmodellen en slagsida som försvårar en politik som motionärerna förespråkar – en politik som långsiktigt ökar den offentliga sektorns andel av den samlade ekonomin.

Motsvarande kritik framförs i motion Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (v) som väckts med anledning av Riksrevisionens styrelses framställning RRS17 om uppföljning av överskottsmålet. Syftet med de förslag som styrelsen framför, skriver motionärerna, är att stärka överskottsmålets funktion i den ekonomiska politiken och det policydokument som styrelsen föreslår riskerar att bli ytterligare ett ideologiskt dokument som argumenterar för ramverkets upprätthållande. Förslagen från Riksrevisionens styrelse riskerar att snäva in den ekonomisk-politiska diskussionen i kamerala överväganden i stället för en bred diskussion om hur samhällets resurser ska skapas och fördelas. Motionärerna avvisar förslagen från Riksrevisionens styrelse.

4.6 Teknisk ändring av överskottsmålet

Propositionen

EU:s statistikorgan Eurostat beslutade 2004 att sparandet i premiepensions-systemet fr.o.m. april 2007 ska redovisas i nationalräkenskapernas hushållssektor i stället för som hittills i den offentliga sektorn. Detta påverkar i teknisk mening utformningen av överskottsmålet för den offentliga sektorn, men utgör inte någon reell förändring. Denna tekniska förändring minskar det redovisade offentliga sparandet med cirka 1 % av BNP. Regeringen föreslår därför att målet för det finansiella sparandet tekniskt justeras från 2 % i genomsnitt av BNP över en konjunkturcykel till i genomsnitt 1 % av BNP över en konjunkturcykel (yrkande 2). Målets stramhet med avseende på långsiktig hållbarhet förändras därmed inte.

En annan teknisk konsekvens av Eurostats beslut rör redovisningen av inkomsterna. Den offentliga sektorns skattekvot sjunker med knappt en procentenhet årligen då de avgifter som betalas årligen inte längre anses tillhöra den offentliga sektorn. Omläggningen påverkar dock varken statens skatteinkomster eller statsbudgetens saldo. Denna tekniska redovisningsförändring innebär att principen att de statliga skatteintäkter som redovisas på statsbudgeten även fortsättningsvis kommer att överensstämma med nationalräkenskaperna. Regeringen förslår att det under inkomsthuvudgruppen 1200 Indirekta skatter på arbete införs en ny inkomstitelgrupp, 1260, och en ny inkomstitel, 1261, som båda benämns Avgifter till premiepensionssystemet. Vidare föreslås en ny inkomstitel under inkomstitelgruppen 1920 Betalningsförskjutningar som ska heta 1925 EU. Inkomstiteln 1813 Avgifter till premiepensionssystemet slopas.

Motionerna

I propositionen föreslås en teknisk förändring av målet från 2 till 1 % av BNP till följd av att premiepensionssystemet enligt Eurostats beslut inte längre ska räknas till den offentliga sektorn. Som en följd av detta ändras även vissa inkomstitlar. Socialdemokraterna och Miljöpartiet står båda bakom målet om överskott i de offentliga finanserna och har inga invändningar mot den tekniska förändringen av målet.

Vänsterpartiet är principiellt motståndare till dagens överskottsmål (se avsnitt 3.1) och motsätter sig därför även den tekniska förändring som nu föreslås (Fi7 yrkande 3).

Finansutskottets ställningstagande

Det finanspolitiska ramverket

Utskottet anser att det är glädjande att en grundläggande inställning om vikten av att ha god och långsiktigt hållbar ordning på de offentliga finanserna och ett starkt och tydligt finanspolitiskt ramverk har ett brett stöd i riksdagen. Varken Socialdemokraterna eller Miljöpartiet riktar några invändningar mot grunderna för det finanspolitiska ramverkets utformning utan är positiva till regeringens ambitioner att utvärdera ramverket i syfte att göra det än mer stramt, tydligt och öppet.

Vänsterpartiet syn på det finanspolitiska ramverket avviker kraftigt från samtliga andra partiers. Vänsterpartiet förespråkar en politik där den offentliga sektorn successivt växer som andel av BNP. Man vill därför överföra stora resurser från den privata till den offentliga sektorn och uppfattar det finanspolitiska ramverket som ett institutionellt hinder för en sådan politik. Därför är Vänsterpartiet starkt kritiskt till centrala delar av det finanspolitiska ramverket. Man anser att systemet med fleråriga utgiftstak är utformat för att hindra överföringar från privat till offentlig sektor. Man anser att även överskottsmålet används som ett verktyg för att skära ner den offentliga sektorn och att det är feltänkt att spara i dag för att klara de kommande demografiska utmaningarna. I stället borde resurserna satsas på investeringar och en utbyggnad av den offentliga sektorn. Vänsterpartiet anser också att budgetlagen ska ändras så att infrastrukturinvesteringar som huvudregel ska finansieras med lån, och man vill skilja investeringar från löpande utgifter genom en återgång till ett system med en driftsbudget och en kapitalbudget. En övergång till lånefinansiering skapar enligt Vänsterpartiet också utrymme för högre utgifter på kort sikt då det anslagsutrymme som frigörs kan tas i anspråk för annat.

Vänsterpartiet vill således montera ned stora delar av det finanspolitiska ramverket. Vad det i så fall ska ersättas med framgår inte av motionen. Vänsterpartiet vill systematiskt ta bort regler och mekanismer som syftar

till att upprätthålla långsiktigt uthålliga offentliga finanser och återgå till en ordning där efterfrågan på offentliga utgifter tillåts styra budgeten och skatterna får anpassas till den uppkomna utgiftsnivå, dvs. långsiktigt höjas.

Dagens finanspolitiska ramverk är sprunget ur en djup statsfinansiell kris i början av 1990-talet. Sverige hade rekordstora underskott, en stats-skuld som var nästan 80 % av BNP och snabbt växande och räntor på statsskulden som tog nästan en tredjedel av utgifterna i anspråk. Sedan dess har Sverige mödosamt och systematiskt byggt upp ett regelverk kring budgeten som kraftfullt motverkar att landet åter hamnar i en sådan situation. Sveriges offentliga finanser har genomgått en remarkabel förbättring och tillhör i dag Europas starkaste. Stabila och långsiktigt uthålliga offentliga finanser har varit och är en fundamental förutsättning för den goda ekonomiska tillväxt som Sverige nu haft under en lång rad år. Det finanspolitiska ramverket har i sin tur varit en förutsättning för de mycket goda offentliga finanserna. Detta ramverk vill Vänsterpartiet i praktiken avveckla. En sådan politik skulle enligt utskottets mening innebära en stor risk att snabbt rasera det starka och uthålliga offentligfinansiella läge som Sverige mödosamt byggt upp. En sådan politik vore kortsiktig och ansvarslös.

Utskottet anser, tvärtemot Vänsterpartiet, att det finanspolitiska ramverket ska bibehållas och utvecklas. Ramverket har i allt väsentligt fungerat bra, men det finns ändå utrymme för att göra det än mer starkt, tydligt och öppet. Utskottet står bakom regeringens ambitioner att utveckla och förstärka det finanspolitiska ramverket.

Riksrevisionens styrelse har överlämnat två framställningar som i hög grad berör frågeställningarna om det finanspolitiska ramverket. I framställningen RRS16 föreslår styrelsen att regeringen förbättrar redovisningen av det makroekonomiska underlaget i budgetpropositionerna i en rad avseenden med kompletteringar, förtydliganden och förklaringar. Det makroekonomiska underlaget som sådant bör förbättras och dess koppling till de offentliga finanserna bör förtydligas och analyseras. I den andra framställningen, RRS17, lämnar styrelsen rekommendationer om att principerna för överskottsmalet bör klargöras och uppföljningen av överskottsmalet förbättras.

Utskottet anser att Riksrevisionens synpunkter och rekommendationer i de aktuella rapporterna är relevanta och viktiga. Utskottet kan emellertid konstatera att regeringen i sitt arbete med det finanspolitiska ramverket har beaktat och tagit intryck av Riksrevisionens synpunkter både när det gäller utformningen och uppföljningen av saldomålet och det makroekonomiska underlaget i budgetpropositionerna. Det finns enligt utskottets mening därför ingen anledning att rikta några tillkännagivanden till regeringen med anledning av Riksrevisionens styrelses förslag.

Däremot noterar utskottet att en av Riksrevisionens rekommendationer – att rätta till den systematiska underskattningen av den öppna arbetslösheten – varken omnämns av regeringen eller av Riksrevisionens styrelse. Riksre-

visionen visar i sin rapport att felet i regeringens prognoser normalt inte är större än hos andra prognosmakare, men med ett undantag. Den öppna arbetslösheten ett år framåt i tiden har systematiskt underskattats på ett sätt som avviker från övriga prognosmakare. Det förefaller enligt Riksrevisionen som om regeringen systematiskt överskattat antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder och därmed underskattat den öppna arbetslösheten. Utskottet delar Riksrevisionens bedömning att ett sådant systematiskt fel bör rättas till.

Finansutskottet välkomnar regeringens arbete med att göra det finanspolitiska ramverket tydligare, öppnare och stramare i syfte att säkerställa långsiktigt hållbara offentliga finanser. Utskottet anser i likhet med regeringen att det finanspolitiska ramverket till övervägande delen fungerat väl under de ca 10 år som det varit i funktion. Detta hindrar dock inte att erfarenheter gjorts som ger anledning att fundera över hur ramverkets funktion ytterligare skulle kunna förbättras. Regeringen pekar på en rad områden där man ser utrymme för sådana förbättringar. Det gäller t.ex. tillämpningen av principerna för fullständighet och bruttobudgetering, det gäller långsiktigheten i budgeten, det gäller utformningen och uppföljningen av överskottsmålet, det gäller principerna för hur utgiftstaket ska bestämmas och det gäller vissa av budgetlagens bestämmelser. Som en röd tråd genom regeringens syn på det finanspolitiska ramverket löper en tydlig ambition att värna de offentliga finansernas styrka och långsiktiga uthållighet.

Ambitionen att värna det medelfristiga perspektivet illustreras bl.a. av att regeringen avser att redan i den ekonomiska vårpropositionen presentera en bedömning av utgiftstaket för budgetcykelns tredje år. På så sätt förbättras långsiktigheten och stadgan i budgetprocessen utan att hamna i konflikt med riksdagens önskemål att det skarpa förslaget till utgiftstak ska lämnas i budgetpropositionen.

Regeringen avser att fortsättningsvis inte föreslå något preciserat mål för det offentliga sparandet det närmast kommande året. Utskottet delar regeringens bedömning att det preciserade överskottsmålet i praktiken inte har haft någon styrande funktion eller bidragit till möjligheterna att uppnå det medelfristiga målet. Inte heller i riksdagens behandling av budgeten har det årliga överskottet haft någon verklig funktion, och att avskaffa det innebär inte någon försvagning av budgetprocessen vare sig för regeringen eller för riksdagen. Utskottet har inget att invända mot att regeringen slutar använda sig av det årliga överskottsmålet.

Utskottet ser också positivt på regeringens planer att inrätta ett finanspolitiskt råd med ett brett uppdrag att utvärdera den förda finanspolitiken och bedöma hur den förhåller sig till målen. Rådet avses även få till uppgift att bedöma kvaliteten på regeringens underlag och prognoser och är tänkt att avge en årlig rapport till regeringen, men rapporten ska också kunna ligga till grund för en bred allmän debatt om den ekonomiska politiken. Utskottet anser att ett sådant råd har goda förutsättningar att öka öppenhe-

ten och tydligheten i finanspolitiken och den ekonomiska politiken. Rådet utgör ett välkommet inslag i den strävan efter öppenhet och trovärdighet som genomsyrar regeringens åtgärder och avsikter på det finanspolitiska området.

Sunda offentliga finanser är en förutsättning för uthållig tillväxt. Det nuvarande finanspolitiska ramverket har varit en starkt bidragande faktor till den mycket goda utveckling av de offentliga finanserna som Sverige genomgått sedan mitten av 1990-talet. Det finns därför mycket starka skäl att i allt väsentligt bibehålla de mål och regelverk som gäller budgetpolitiken. Regeringen har nu inlett det arbete som aviserades i budgetpropositionen för 2007 med att se över de brister i ramverket som uppmärksammats. Denna översyn kommer att fortsätta under mandatperioden och siktar på att skapa ett finanspolitiskt ramverk som är än mer ändamålsenligt, tydligt och effektivt och öppet. Finansutskottet ser mycket positivt på regeringens arbete med att utveckla det finanspolitiska ramverket.

Med det anförda avstyrker utskottet Riksrevisionens styrelses framställningar RRS16 och RRS17, motion Fi7 (v) yrkande 4 samt Fi3 (v).

Teknisk ändring av överskottsmålet

Utskottet har inget att erinra mot de förändringar av överskottsmålet och inkomstredovisningen som regeringen föreslår, men vill understryka att förändringen är av rent teknisk natur och alltså inte påverkar stramheten i de offentliga finanserna. Utskottet har tidigare avvisat Vänsterpartiets syn på det finanspolitiska ramverket (avsnitt 3.5) och avstyrker därför också det aktuella motionsyrkandet.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionens yrkanden 2 och 3 samt avstyrker motion Fi7 (v) yrkande 3.

5 Övriga frågor

5.1 Avveckling av Insättningsgarantinämnden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner regeringens förslag att avveckla Insättningsgarantinämnden.

Propositionen

Insättningsgarantinämndens (IGN) organisatoriska tillhörighet behandlas i betänkandet från Insättningsgarantiutredningen – Ett reformerat system för insättningsgaranti (SOU 2005:15). Utredningen föreslår att de garantiportföljer som i dag finns uppdelade på de olika statliga garantimyndigheterna bör föras samman till en ny garantimyndighet men anser att frågan om en ny garantimyndighet bör utredas vidare. Utredningen anför vidare att IGN, i likhet med andra mindre myndigheter är alltför sårbar och att det finns skäl att införliva verksamheten avseende insättningsgarantier och investerarskydd i en större befintlig garantimyndighet. Den myndighet som är bäst lämpad för detta ändamål är enligt utredningen Riksgäldskontoret (RGK).

Insättningsgaranti och investerarskyddet har betydelse för konsumentskyddet på de finansiella marknaderna och för stabiliteten inom det finansiella systemet. En korrekt och effektiv hantering av ersättningsfall måste kunna säkerställas. De senaste årens ersättningsfall har visat att IGN:s organisation är sårbar och att den organisatoriska basen för verksamheten behöver stärkas. IGN:s verksamhet bör därför hanteras inom ramen för en större myndighet. Regeringen bedömer att det är mer kostnadseffektivt att inordna IGN i en större myndighet än att, såsom IGN förordar i sitt remissvar, minska sårbarheten genom att förstärka den befintliga myndigheten. En avveckling av IGN som egen myndighet ligger även i linje med det som regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2007 om en översyn av den statliga myndighetsstrukturen i syfte att förbättra effektiviteten i statsförvaltningen.

Regeringen anser att verksamheten avseende insättningsgaranti och investerarskydd bör effektiviseras och utvecklas och att den organisatoriska basen för hanteringen av systemen bör stärkas. Regeringen föreslår därför att IGN avvecklas som separat nämndmyndighet fr.o.m. den 1 januari 2008 och att verksamheten inordnas i en befintlig statlig myndighet. Regeringen avser att senare under året återkomma till riksdagen med förslag till de lagändringar som blir nödvändiga att göra i och med detta.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att avveckla Insättningsgarantinämnden från den 1 januari 2008 och att låta verksamheten inordnas i en befintlig statlig myndighet.

Därmed tillstyrker utskottet proposition 2006/07:100 yrkande 15.

5.2 Ändrad viktning av arbetsinkomst vid beräkning av bostadstillägg för pensionärer m.fl.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner regeringens förslag att ändra beräkningen av bostadstillägget för pensionärer och avslår ett motionsyrkande om oförändrad beräkningsgrund.

Jämför reservation 8 (v).

Propositionen

Bostadstillägg kan ges till den som har hel ålderspension, aktivitets- eller sjukersättning samt, i vissa fall, efterlevandepension. Storleken på bostadstillägget är bl.a. beroende av hur stora inkomster som den sökande samt hans eller hennes make har, dvs. deras bidragsgrundande inkomster. Dessa inkomster räknas om till en reduceringsinkomst, som i sin tur reducerar det bostadstillägg som annars skulle ha utgått. Vid beräkning av bostadstillägg (BTP) och särskilt bostadstillägg (SBTP) tas vissa bidragsgrundande inkomster inte med till sitt fulla värde i reduceringsinkomsten utan räknas om (viktas) till 80 %. Det gäller tjänstepension, avtalspension, arbetsinkomster och inkomst av näringsverksamhet. Däremot ska allmän pension, sjuk- och aktivitetsersättning, kapitalinkomst samt inkomsttillägg för förmögenhet tas med till sitt fulla värde.

Effekten av att inkomstrelaterad allmän pension och aktivitets- eller sjukersättning först reducerar garantiförmånerna är att det endast är en del av förmånen som därefter reducerar bostadstillägget. Andra inkomster som inte reducerar garantiförmånerna som t.ex. arbetsinkomster går direkt in i inkomstberäkningen. Om dessa inkomster inte viktades ner till 80 % skulle de ha en högre marginaleffekt vid bostadstilläggsberäkningen än t.ex. allmän pension. Genom viktningen har således olika typer av inkomster samma marginaleffekt.

Bostadstillägget utgör för många en betydande del av ekonomin och kan vara avgörande för att en ålderspensionär eller en person med aktivitets- eller sjukersättning ska kunna efterfråga ett rimligt boende. Eftersom BTP är inkomstprövat är det träffsäkert såtillvida att det är de personer som har de minsta marginalerna och lägsta inkomsterna som får del av

detta stöd. För personer med BTP och som samtidigt arbetar, eller vars make arbetar, minskar bostadstillägget om arbetstiden utökas eller om arbetsinkomsten stiger.

Regeringen anser att den enskilt viktigaste faktorn för att trygga framtidens välfärd är en hög sysselsättning. Ett sätt att förbättra den ekonomiska situationen för de sämst ställda pensionärerna och samtidigt bidra till en ökning av incitamenten att arbeta är att minska arbetsinkomstens påverkan på bostadstillägget. Enligt de nuvarande reglerna för beräkning av bostadstillägg tas arbetsinkomster med till 80 % i reduceringsinkomsten. En sänkt viktning av arbetsinkomster medför att arbetsinkomsten inte påverkar bostadstilläggets storlek lika mycket som i dag, vilket bidrar till att stimulera personer med BTP till arbete samtidigt som bostadstillägget förbättras. Eftersom båda makarnas inkomster tas med vid beräkningen av BTP påverkas incitamenten att arbeta för båda makarna även om bara den ena har rätt till bostadstillägg. Regeringen föreslår mot denna bakgrund att 50 % av arbetsinkomsten ska ingå i reduceringsinkomsten i stället för, som med de nuvarande bestämmelserna, 80 %.

Med arbetsinkomster avses det skatterättsliga begreppet arbetsinkomster, som anges i 65 kap. 9 a § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1299, IL). En bestämmelse om detta införs i 18 § lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. (BTPL). Vid beräkning av bostadstillägg ska enligt nuvarande regler i 15 § 1 BTPL tillägg till den bidragsgrundande inkomsten göras för inkomster som på grund av vissa bestämmelser i IL eller skatteavtal inte ska beskattas enligt IL. Bland de inkomster som avses i 15 § 1 BTPL förekommer inkomster som, bortsett från att de inte är skattepliktiga här i landet, är av samma slag som arbetsinkomster enligt IL. Vid beräkning av reduceringsinkomsten ska de därför jämföras med arbetsinkomster.

Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2008 och omfattar samtliga som är berättigade till bostadstillägg. Kostnaderna för förslaget beräknas för utgiftsområde 11 till 25 miljoner kronor per år och för utgiftsområde 10 till 271 miljoner kronor per år.

Motionen

Vänsterpartiet föreslår en rad satsningar för att förbättra pensionärernas ekonomiska villkor. Man vill höja garantipensionen från 2008 och anvisar därför 1 miljard kronor 2008, 2 miljarder kronor 2009 och 3 miljarder kronor 2010. Motionärerna föreslår också en fortsatt höjning av ersättningsnivån till 95 % av bostadstillägget till pensionärer. Motionärerna prioriterar dessa åtgärder framför regeringens förslag om att öka de ekonomiska incitamenten för äldre att arbeta längre och avvisar därför regeringens förslag om att ändra beräkningen av inkomstunderlaget för bostadstillägg (yrkande 7).

Socialdemokraterna vill förbättra bostadstillägget för pensionärer genom att höja taket i BTP till 5 000 kr i månaden och ersättningsnivån till 95 % samt förändra inkomstprövningen. Motionärerna ställer sig även positiva till regeringens förslag om ändrad beräkningsgrund för bostadstillägget för pensionärer.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet delar regeringens åsikt att framtidens välfärd måste säkras genom en hög sysselsättningsnivå. Föreslaget innebär att om den pensionär som har BTP, eller vars make har BTP, ökar sin arbetsinkomst så räknas inte bostadstillägget ned i lika hög grad som med dagens regler. Marginal-effekten på arbetsinkomsterna för pensionärer sjunker därmed, vilket stimulerar till ökat arbetskraftsdeltagande och bidrar till högre sysselsättning. Även de pensionärer som inte ökar sin arbetsinsats utan bibehåller samma nivå får med de föreslagna reglerna en förbättring av sitt bostadstillägg. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

Utskottet anser dock att förslaget snarare hör hemma i budgetpropositionen än i den ekonomiska vårpropositionen. Den förändrade beräkningen av BTP ska gälla från den 1 januari 2008, och dess effekt på budgeten är angiven till 271 miljoner kronor på utgiftsområde 10 och 25 miljoner kronor för utgiftsområde 11 årligen. Om regeringen anser att det finns skäl att lämna ett detaljerat budgetförslag i den ekonomiska vårpropositionen bör detta motiveras.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag och avvisar det aktuella motionsyrkandet. Därmed tillstyrker utskottet propositionens yrkande 16 och avstyrker motion Fi7 (v) yrkande 7.

5.3 Förändringar i utjämningsystemet för kommunerna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning. Därigenom ändras det kommunala utjämningsystemet så att även strukturellt betingade lönekostnadsskillnader beaktas. Riksdagen avslår förslagen i motionerna.

Jämför reservation 9 (s, v, mp).

Ärendet och dess beredning

Det nuvarande systemet för kommunalekonomisk utjämning infördes den 1 januari 2005 (prop. 2003/04:155, bet. 2004/05:FiU7, rskr. 2004/05:13). Systemet består av fem delar: inkomstutjämning, kostnadsutjämning, struk-

turbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/regleringsavgift. I maj 2005 fick en särskild utredare i uppdrag att löpande följa upp det nya systemet (dir. 2005:26). Utredningen, som antog namnet 2005 års uppföljning av utjämningsystemet, skulle bl.a. vid behov lämna förslag på hur kostnadsutjämningsens olika delar kunde uppdateras. Vidare skulle utredningen analysera om det fanns strukturella kostnadsskillnader som inte beaktades i utjämningsystemet. Utredningen hade också till uppgift att lämna förslag på hur staten borde organisera en permanent uppföljning av systemet.

Utredningen överlämnade i oktober 2006 delbetänkandet Deluppföljning av den kommunalekonomiska utjämnings – med förslag om organisation samt löne- och byggkostnadsutjämnings (SOU 2006:84). I betänkandet föreslår utredningen att regeringen inrättar en ny permanent uppföljningsorganisation med uppgift att löpande ge underlag till regeringen om den kommunalekonomiska utjämnings. Vidare föreslår utredningen en utjämnings för strukturellt betingade lönekostnadsskillnader för kommuner och landsting. När det gäller kommunerna ger utredningen även förslag till en förändring av komponenten för utjämnings av byggkostnader i delmodellen bebyggelsestruktur. En uppdatering föreslås av delmodellen hälso- och sjukvård. Därutöver föreslår utredningen införanderegler under ett år. Förändringarna bör enligt utredningen genomföras den 1 januari 2008. Betänkandet har remitterats till samtliga kommuner och landsting samt till vissa statliga myndigheter, organisationer m.fl.

Propositionen

Regeringen menar att utredningen 2005 års uppföljning av utjämningsystemet har visat att det finns strukturellt betingade skillnader i lönekostnader mellan olika kommuner och landsting. Regeringen anser att dessa skillnader bör utjämnas. Därför föreslår man att utjämningsystemet kompletteras med utjämnings för strukturellt betingade lönekostnadsskillnader. Två nya delmodeller införs i kostnadsutjämnings. Den ena avser utjämnings av strukturellt betingade lönekostnadsskillnader i kommunerna. Den andra avser utjämnings av strukturellt betingade lönekostnadsskillnader i landsting. Förslaget föranleder en ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämnings. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

I delmodellen för kommunerna bör de strukturella löneskillnaderna beräknas utifrån variabler som avspeglar konkurrensen på närliggande arbetsmarknader, boendekostnaderna på orten och det allmänna arbetsmarknadsläget. I delmodellen för landsting bör de strukturella löneskillnaderna beräknas utifrån en variabel som avspeglar konkurrensen på den privata arbetsmarknaden i länet och läkarnas faktiska lönenivå.

För att ingen överkompensation ska kunna utgå har utredningen föreslagit att den faktiska lönenivå i kommunerna respektive landsting ska utgöra ett tak för tilläggets storlek. Regeringen anser i stället att de beräknade indexvärdena i den föreslagna modellen ska ligga till grund för

utjämningen. Motivet är att utesluta att enskilda kommuner och landsting ska kunna påverka lönekomensationens storlek. Detta överensstämmer enligt regeringen med vad några remissinstanser har framfört. Regeringen konstaterar att det finns en osäkerhet när det gäller hur stor del av kostnadsskillnaderna som är strukturella. Av den anledningen bedömer regeringen att de beräknade tilläggen och avdragen bör reduceras till hälften av de värden som beräknas i den föreslagna delmodellen. Därmed finns det enligt regeringens mening inte heller behov av särskilda införanderegler.

Regeringen bedömer också, i likhet med utredningen, att komponenten för utjämning av byggkostnader i delmodellen för bebyggelsestruktur bör förändras fr.o.m. den 1 januari 2008. Utjämningen bör enligt regeringens förslag baseras på regionala skillnader i lönekostnader för byggnadsarbetare samt skillnader i klimat. Vidare anser regeringen att det är befogat att inför 2008 göra en uppdatering av kostnadsunderlaget för delmodellen för hälso- och sjukvård. Dessa åtgärder kräver inga lagändringar.

Regeringen aviserar att Statskontoret får i uppdrag att löpande följa upp utjämningsystemet. I syfte att värna utjämningsystemet i det längre perspektivet avser regeringen dessutom att tillsätta en parlamentarisk utredning. Utredningen ska utvärdera och utreda systemet för kommunalekonomisk utjämning, inklusive de förändringar som regeringen nu föreslår.

Motionerna

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna avvisar i sina respektive motioner regeringens förslag till ändring i lagen om kommunalekonomisk utjämning (motionerna Fi6 (s) yrkande 5, Fi7 (v) yrkande 5 och Fi8 (mp) yrkande 3).

Socialdemokraterna efterlyser i *motion Fi6* ytterligare analyser av effekterna av regeringens förslag. Motionärerna påpekar också att det utredningsbetänkande som delvis ligger till grund för regeringens förslag fick mycket kritik när det remitterades.

Vänsterpartiet anser i *motion Fi7* att kommunernas och landstingens egna lönekostnader på kort sikt är direkt påverkbara. Därför bör lönekostnaderna enligt motionen inte omfattas av kostnadsutjämningen. Vänsterpartiet menar vidare att den utredning som regeringen hänvisar till inte på ett övertygande sätt har lyckats visa i vilken omfattning lokala förhållanden orsakar strukturella löneskillnader mellan enskilda kommuner respektive landsting.

Miljöpartiet de gröna anser i *motion Fi8* att några ändringar i lagen om kommunalekonomisk utjämning inte bör genomföras innan en parlamentarisk utredning har sett över utjämningsystemet i sin helhet.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet vill erinra om att syftet med det kommunalekonomiska utjämningsystemet är att kommunerna och landstingen ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar att ge sina invånare service, trots skillnader i skatteunderlag och andra strukturella faktorer. Utgångspunkten för kostnadsutjämnningen är att den endast ska kompensera för skillnader i kostnader som kommunerna och landstingen inte kan påverka. Deluppföljningen av den kommunalekonomiska utjämnningen har visat att det finns skillnader i lönekostnader mellan olika kommuner och landsting. Av uppföljningen framgår också att lönekostnaderna till viss del är en sådan faktor som kommunerna och landstingen inte råår över. Det nuvarande systemet för kostnadsutjämnning är dock inte utformat för att fånga upp strukturella löneskillnader mellan olika kommuner och landsting.

Finansutskottet delar regeringens bedömning att det förekommer strukturellt betingade lönekostnadsskillnader. Det är enligt utskottets mening rimligt att det kommunala utjämningsystemet tar hänsyn till detta. Finansutskottet anser samtidigt att svårigheten att fastställa hur stor del av löneskillnaderna som beror på strukturella faktorer måste beaktas vid lönekostnadsutjämnningen. Därför ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till utformning av utjämnningen för strukturella löneskillnader. Utskottet instämmer också i regeringens bedömning av behovet att genomföra förändringar i delmodellen för bebyggelsestruktur respektive i underlaget för delmodellen för hälso- och sjukvård.

I detta sammanhang vill utskottet påpeka att de förändringar i utredningens förslag till lönekostnadsutjämnning som regeringen presenterar i propositionen har tagits fram just mot bakgrund av synpunkterna från flera remissinstanser. Förutsättningen för att denna del av kostnadsutjämnningen, liksom andra delar av utjämningsystemet, ska bidra till likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommunal service i alla delar av landet är att dess funktionssätt löpande följs upp och analyseras. Enligt vad regeringen aviserar ska denna uppgift ingå i Statskontorets uppdrag att följa upp hela systemet för kommunalekonomisk utjämnning. Mot denna bakgrund har utskottet inga invändningar mot regeringens beredning av förslaget. Utskottet förutsätter att Statskontoret i sin uppföljning av utjämningsystemet verkar för att de regionala parametrarna för hälso- och sjukvård utvecklas.

Finansutskottet anser härmed att justeringarna i det kommunala utjämningsystemet är befogade. Utjämningsystemets struktur och innehåll måste i möjligaste mån överensstämma med de villkor som kommuner och landsting dagligen ställs inför. Därför är det också enligt utskottets mening angeläget att de föreslagna förändringarna genomförs redan från och med 2008.

Samtidigt är utskottet av den uppfattningen att det kommunala utjämningsystemet måste reformeras i grunden. Trots ett flertal utredningar under både 1990- och 2000-talen har systemet i sin helhet fortfarande flera brister. Utskottet har tidigare konstaterat att inkomstutjämningsystemet

medför negativa marginaleffekter och att kostnadsutjämningen är mycket komplex (bet. 2006/07:FiU3). Utskottet ser därför behov av en genomgripande reform av omfattningen, strukturen och transparensen i det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Mot den bakgrunden välkomnar utskottet regeringens planer på att tillsätta en parlamentarisk utredning som ser över utjämningsystemet i det längre perspektivet. Det är som utskottet tidigare påpekat viktigt att systemet för kommunalekonomisk utjämning både stimulerar ekonomisk tillväxt och ger incitament för ökad skattekraft. Samtidigt ska systemet värna kommunernas rätt att bestämma skattesatsen och ge varje kommun och landsting förutsättningar att kunna ta större ansvar för den lokala och regionala utvecklingen. Endast med ett sådant utjämningsystem som utgångspunkt kan kommunsektorn möta de långsiktiga utmaningarna inom vården, skolan och omsorgen.

Med hänvisning till vad utskottet har framfört ovan tillstyrker utskottet regeringens förslag (punkt 17) och avstyrker de aktuella motionsyrkandena.

5.4 Förvaltningsutgifter på sakanslag (RRS9)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger Riksrevisionens styrelses redogörelse RRS9 om förvaltningsutgifter på sakanslag till handlingarna.

Riksrevisionens rapport

Som ett led i strävan att ha en effektiv statsförvaltning har både riksdagen och regeringen framhållit att det är viktigt att skilja mellan förvaltningsutgifter och sakutgifter. Den ekonomiska styrningen underlättas om ändamålet för ett anslag är tydligt.

Riksrevisionen hänvisar till finansutskottets uttalande om flexibilitet i medelsanvändningen våren 2001 i samband med behandlingen av tilläggsbudget 1 för 2001. Utskottet skrev (bet. 2000/01:FiU27 s. 41):

Utskottet vill också understryka vikten av att hålla förvaltningsanslag och sakanslag åtskilda. Syftet med detta är att öka informationsvärdet av budgeten och att underlätta styrningen av förvaltningen.

Riksrevisionen har dock noterat att regeringen ger myndigheter rätt att redovisa förvaltningsutgifter på sakanslag, dvs. exempelvis använda medel som anvisats för transfereringar till löner. Regeringen har inte gjort någon uppföljning av statens förvaltningsutgifter och heller inte rapporterat till riksdagen hur mycket av sakanslagen som använts till förvaltningsutgifter.

För att kartlägga frågan har Riksrevisionen gått igenom regleringsbrev och räkenskaper avseende 2004 för 211 myndigheter av vilka 100 har sakanslag. Riksrevisionen har i sin kartläggning också granskat budgetpropositioner och genomfört intervjuer. Genomgången visar att 55 myndighe-

ter sammanlagt har använt ca 2,7 miljarder kronor av sakanslag för att finansiera förvaltningsutgifter, vilket motsvarar ca 8 % av de berörda myndigheternas förvaltningsanslag.

Riksrevisionen konstaterar också att det saknas en entydig definition av begreppet förvaltningsutgift, vilket försvårar för riksdagen och regeringen att upprätthålla kontrollen över utgiftsutvecklingen. Riksrevisionen anser att dessa brister innebär att regeringen har gjort ett avsteg från principen om transparens i statsbudgeten och lämnar mot denna bakgrund tre rekommendationer:

- Regeringen bör lägga fast en entydig definition av förvaltningsutgifter.
- Regeringen bör i budgetförslagen motivera avsteg från principer i budgetprocessen, däribland den att skilja förvaltnings- och sakutgifter.
- Regeringen bör förbättra informationen till riksdagen om förvaltningsutgifternas utveckling.

Regeringens kommentarer i budgetpropositionen

Rapporten lämnades till regeringen den 13 juni 2006, och regeringen kommenterade den på följande sätt i budgetpropositionen för 2007 (s. 266):

En viktig utgångspunkt är att anslag för förvaltningsändamål och anslag för transfereringar m.m. skall hållas åtskilda. Skälen är att en sådan distinktion underlättar styrningen av förvaltningen och att anslagets ändamål är tydligt för såväl riksdagen som regeringen. En strävan är därvid att ett s.k. sakanslag inte belastas med förvaltningsutgifter. Ett sådant synsätt rymmer möjligheten att i vissa fall låta myndigheternas administration av utbetalningar av transfereringar belasta berört sakanslag. Regeringen informerar riksdagen om sådana avsteg i anslutning till en beskrivning av anslagets ändamål i budgetpropositionen eller i den ekonomiska vårpropositionen. Nuvarande systemstöd gör det även möjligt att ur ett uppföljnings- och analysperspektiv fånga utgifternas realekonomiska fördelning på utgiftsområden och anslag. Det bör noteras att en realekonomisk redovisning på utgiftsområden redan i dag lämnas i årsredovisningen för staten.

Styrelsens redogörelse

Riksrevisionens styrelse överlämnade den 8 november 2006 redogörelse 2006/07:RRS9 angående förvaltningsutgifter på sakanslag till riksdagen. Styrelsen delar i allt väsentligt Riksrevisionens bedömningar.

Frånvaron av tydliga definitioner av begreppen förvaltningsanslag och sakanslag riskerar att leda till att riksdagen inte får en rättvisande bild av hur statens medel används. Klara definitioner bör därför utarbetas.

Styrelsen anser vidare att regeringen genom att ge myndigheter rätt att använda sakanslag för förvaltningsutgifter inte har följt de principer som lagts fast för budgetering av förvaltningsutgifter. Styrelsen anser att regeringen fortsättningsvis tydligt bör motivera avsteg från principen att förvaltningsanslag och sakanslag ska hållas åtskilda. Sådana motiveringar kan bidra till att öka transparensen i statsbudgeten.

Finansutskottets ställningstagande

Begreppen sakanslag och förvaltningsanslag

Statsbudgetens utgifter indelas i realekonomiska kategorier, t.ex. konsumtion, transfereringar och investeringar, och inom respektive kategori finns även underkategorier. Denna indelning görs för varje enskilt anslag. Den realekonomiska indelningen utgör underlag till nationalräkenskaperna och följer därmed det europeiska nationalräkenskapssystemet (ESA95). Ekonomistyrningsverket ansvarar för statsbudgetens realekonomiska indelning och fungerar som leverantör till SCB av denna information. Med hjälp av datasystemet Hermes har Regeringskansliet full tillgång till denna information.

Begreppen förvaltningsanslag och sakanslag har inte någon exakt motsvarighet i den realekonomiska indelningen utan är begrepp som användes innan Sverige var anslutet till det europeiska nationalräkenskapssystemet. Riksdagsutredningen använde sig av begreppen i början av 1990-talet i samband med att förslaget till ny indelning av statsbudgeten i utgiftsområden föreslogs. En tanke med indelningen var att verksamhet och administration skulle hållas åtskilda, och den terminologi som användes var förvaltningsanslag och sakanslag. Någon klar och entydig definition av begreppen förvaltnings- och sakanslag fanns dock inte.

Riksrevisionens styrelse anser att begreppet förvaltningsanslag ska ges en klar definition och att sådana anslag så strikt som möjligt ska skiljas från sakanslag. Utskottet anser att det är önskvärt att medel som avser förvaltning (administration, löner, hyror etc.) i största möjliga mån hålls åtskilda från medel som anvisas för att ge bidrag (stöd, transfereringar etc.) till en viss verksamhet. Ett sätt att göra detta är att anvisa dem på separata anslag. Detta är också huvudprincipen i budgeten, och den tillämpas för den allt övervägande delen av anslagen. Att begära en entydig definition av begreppet förvaltningsutgifter och en strikt åtskillnad av sådana anslag från sakanslag vore emellertid enligt utskottets uppfattning av olika skäl inte lämpligt.

Det kan tänkas finnas fall när gränsen mellan vad som är förvaltning respektive sakverksamhet inte är given. Det kan dessutom finnas tillfällen när det finns goda skäl att låta viss sakverksamhet belasta ett förvaltningsanslag.

Ett annat skäl att inte dela strikt på förvaltnings- och sakanslag är effekterna det skulle kunna få för små myndigheter som i dag bara har ett anslag där såväl administration som sakverksamhet anvisas. En strikt åtskillnad mellan förvaltnings- och sakanslag skulle i deras fall innebära ökad administration och minskad flexibilitet. Därtill skulle det innebära att antalet anslag i statsbudgeten skulle öka väsentligt och riskera att riksdagens detaljstyrning ökar på ett icke önskvärt sätt. I reformeringen av budgetpro-

cessen på 1990-talet var strävan den motsatta, nämligen att riksdagen skulle minska sin detaljstyrning i form av små och riktade anslag för att i stället rikta fokus mot verksamhetens resultat.

Som Riksrevisionen och dess styrelse påpekar saknas i dag en entydig definition av begreppet förvaltningsutgift. Utskottet anser alltså trots detta att det inte är nödvändigt att begära att regeringen lägger fast en sådan definition. Statsbudgeten är i dag förutom indelningen i anslag, verksamhetsgrenar, verksamhetsområden, politikområden och utgiftsområden, också indelad i realekonomiska kategorier och i s.k. ändamål. Utskottet bedömer inte att ytterligare en indelning är befogad och anser att det inom dagens system redan finns sådana analysmöjligheter som en uppdelning mellan förvaltningsanslag och sakanslag är tänkt att skapa.

Utskottet vill påminna om att det i allt övervägande delen i praktiken är relativt tydligt vad som är förvaltnings- respektive sakutgifter. Huvudprincipen är att dessa utgifter ska hållas åtskilda och anvisas på olika anslag. Ambitionen att dela upp administrativa och andra utgifter på skilda anslag innebär emellertid inte något absolut krav, och en tillåtelse från regeringen att utnyttja delar av ett sakanslag för förvaltningskostnader innebär inte att regeringen brutit mot en av riksdagen fastställd regel.

Informationen till riksdagen

En annan fråga är på vilken detaljnivå riksdagen önskar få denna typ av information. Regeringen redovisar realekonomisk information i årsredovisningen för staten genom text och tabeller. I årsredovisningen avseende 2005 gjordes en presentation av utgifternas realekonomiska fördelning uppdelad i fyra grupper: konsumtion, investeringar, räntor och övrigt finansiellt samt transfereringar på politikområdesnivå. I årsredovisningen för 2006 presenteras den realekonomiska informationen dels på utgiftsområdesnivå, dels för enskilda större anslag där man jämför 2005 med 2006.

Trots att utskottet inte anser att det är motiverat att begära en entydig definition av begreppet förvaltningsutgift är det ändå utskottets mening att redovisningen av hur anslagen används kan förbättras. Utskottet noterar att den realekonomiska presentationen av statsbudgetens utgifter är fylligare i årsredovisningen för 2006 än tidigare och välkomnar detta (se bet. 2006/07:FiU19). Det vore dock möjligt för regeringen att med hjälp av den information som redan i dag finns till hands på ett än tydligare sätt redovisa hur anslagen använts, t.ex. genom användning av längre tidsserier eller genom en mer detaljerad realekonomisk redovisning baserad på nationalräkenskapernas begrepp. Vilken detaljnivå som kan vara lämplig för en sådan redovisning och i vilket dokument den bör göras, budgetpropositionen, den ekonomiska vårpropositionen eller årsredovisningen för staten, är enligt utskottets uppfattning regeringens sak att bedöma. Det är emellertid inte utskottets uppfattning att alla anslag i detalj måste redovisas realekonomiskt i budgetpropositionen.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen lägger Riksrevisionens styrelses redogörelse angående förvaltningsutgifter på sakanslag (2006/07:RRS9) till handlingarna.

5.5 Beredning och redovisning av skatteutgifter (RRS25)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår Riksrevisionens styrelses framställning angående beredning och redovisning av skatteutgifter med hänvisning till regeringens pågående arbete med en översyn av det finanspolitiska ramverket.

Riksrevisionen har granskat regeringens beredning och redovisning av skatteutgifter och lämnade den 28 mars sin rapport (RiR 2007:3) till regeringen. Den 9 maj beslutade Riksrevisionens styrelse att lämna en framställning (2006/07:RRS25) till riksdagen med anledning av rapporten.

Riksrevisionens rapport

Bakgrund och motiv till granskningen

Staten har möjlighet att ge stöd till företag och hushåll på olika sätt, antingen genom direkta bidrag eller genom förmåner i form av undantag och särregler i skattesystemet, s.k. skatteutgifter. Syftet med skatteutgifter och bidrag kan vara detsamma, men det finns skillnader i hur de olika stödformerna redovisas. Stöd i form av bidrag redovisas som anslag på budgetens utgiftssida. Varje anslag avser ett bestämt ändamål och prövas varje år. Budgetens inkomstsida är däremot en prognos över hur stora inkomster som kommer att flyta in under budgetåret till följd av de skatte regler som gäller. Stöd i form av skatteutgifter – som utgör ett inkomstbortfall för staten – syns således inte i statsbudgeten. Skatteutgifterna minskar visserligen de totala skatteinkomsterna, men det framgår inte med vilka belopp och för vilket ändamål.

Skatteutgifter konkurrerar vanligen inte om det budgetmässiga utrymmet på samma sätt som vanliga statsutgifter. Detta beror bl.a. på att skatteutgifter inte omfattas av statsbudgetens utgiftstak. Därmed prövas och utvärderas inte skatteutgifter med samma regelbundenhet som utgifter. Dessutom är skatteutgifter särregler i skattesystemet, som gäller fram till dess att beslut tas om ändrade regler. Det krävs således en förändring i skattelagstiftningen för att införa, ändra eller ta bort en skatteutgift.

Riksrevisionen har inriktat sin granskning på att analysera såväl regeringens budgetering vid införandet av en ny skatteutgift som regeringens fortlöpande redovisning av befintliga skatteutgifter. Granskningen har kon-

centrerats till de skatteutgifter som tillkommit sedan 1997 samt de skatteutgifter som påverkats av större lagändringar, sammanlagt drygt 50 skatteutgifter, av de totalt ca 140–175 som redovisats av regeringen. Regeringens samlade redovisning av skatteutgifter har också granskats, med tonvikt på helheten i redovisningen samt de bakomliggande redovisningsprinciperna och beräkningsmetoderna.

Regeringens redovisning av befintliga skatteutgifter

Riksrevisionen gör bedömningen att regeringens redovisning av skatteutgifter inte uppfyller grundläggande krav på transparens. Redovisningen ger heller inte ett tillräckligt underlag för en fortlöpande prövning av skatteutgifter av samma slag som prövningen av utgifter på anslag.

Redovisningen är omfattande men svår att överblicka

Regeringens redovisning av skatteutgifter är enligt Riksrevisionen ambitiös och omfattande men inte särskilt lätt att överblicka. Mål och syfte med de enskilda skatteutgifterna framgår inte alltid, och hänvisningar till lagrum eller förarbeten saknas. Vidare konstaterar Riksrevisionen att regeringen aldrig har låtit göra någon fullständig genomgång av skattelagstiftningen i syfte att identifiera relevanta skatteutgifter.

Redovisningen ger inget underlag för budgetprioriteringar

Riksrevisionens bedömning är att regeringens redovisning av skatteutgifter inte ger ett underlag för prövning av samma slag som prövningen av utgifterna på statsbudgetens utgiftssida. Redovisningen fokuserar mer på en teoretiskt korrekt redovisning av skatteutgifter än på vilket underlag som behövs för att göra prioriteringar i budgetarbetet.

Uppföljning av enskilda skatteutgifter saknas

Granskningen visar att skatteutgifterna inte följs upp på något systematiskt sätt. Trots regeringens ambitioner att införliva skatteutgifterna i den resultatbedömning som redovisas i budgetpropositionens utgiftsbilagor är det få skatteutgifter som verkligen följs upp inom ramen för denna resultatuppföljning. Bristen på uppföljning beror på att skatteutgifter framför allt hanteras inom lagstiftningsprocessen, vilken inte innehåller någon formaliserad uppföljning av olika förslag. Nya skatteutgifter införs ofta utan motivering till varför en skatteutgift är det bästa alternativet, och för- och nackdelar med att använda skatteinstrumentet framför andra instrument diskuteras inte.

Skatteutgifter har införts utan förslag till finansiering

De flesta av de drygt 50 skatteutgifter som granskats av Riksrevisionen har införts utan att förslag till finansiering lämnats. I några fall har inte heller en budgetberäkning av skatteutgiften redovisats vid dess införande.

Regeringens beredning av nya skatteutgifter innehåller inte någon prövning som motsvarar den som görs för anslagsbundna utgifter, vilket beror på att den statliga budgetprocessen i första hand är utformad för att hantera prioriteringar på utgiftssidan.

Kontrollen av skatteutgifters budgeteffekter är outvecklad

De närmare villkoren för skatteutgifter är reglerade i lag, och omfattningen på den förmån som skatteutgiften innebär är ofta svår att förutse. Skatteutgifter är i detta avseende lika anslagstypen förslagsanslag, som före reformeringen av budgetprocessen användes för regelstyrda förmånssystem där ersättnings storlek regleras i lag men budgetutfallet inte exakt kan förutses.

Redovisningen utgör inget tillräckligt underlag för budgetprövning av nya skatteutgifter

Regeringens redovisning av skatteutgifter har inte någon formell status eller direkt koppling till budgetprocessen. Därmed ger redovisningen inte heller något underlag för budgetprövning av nya skatteutgifter. Det underlag som regeringen bereder och redovisar inför beslut om nya skatteutgifter innehåller inte heller alla relevanta konsekvenser inför ett budgetbeslut. Riksrevisionen bedömer därmed att regeringens beredning och redovisning inte fungerar som ett tillräckligt underlag för budgetprövning av nya skatteutgifter.

Riksrevisionens rekommendationer

Riksrevisionen lämnar tre rekommendationer till regeringen.

En översyn av skatteutgiftsredovisningen

Regeringen bör initiera en översyn av skatteutgiftsredovisningen för att göra den mer transparent och ändamålsenlig. Redovisningen bör innehålla syftet med varje redovisad skatteutgift samt hänvisningar till lagrum eller förarbeten. Beräkningar och bedömningar bör förklaras på ett tydligare sätt, och hänvisningar till datakällor bör framgå. Om redovisningsprinciper, beräkningsmetoder eller liknande ändras så måste detta förklaras och skälen till förändringen anges. Nya eller relativt nya skatteutgifter bör redovisas skilda från sådana skatteutgifter som funnits en längre tid. För att redovisningen ska ge ett underlag för budgetarbetet bör den i huvudsak inriktas på skatteutgifter som utgör alternativ till stöd på statsbudgetens utgiftssida.

Nya skatteutgifter bör prövas mot ett antal förutbestämda kriterier

Skatteutgifter är inte fullt ut integrerade i den statliga budgetprocessen på samma sätt som utgifter. Ett steg mot att förbättra beredningen av nya skatteutgifter skulle kunna vara att pröva varje ny skatteutgift mot ett antal

förutbestämda kriterier, vilket är en metod som förespråkas i de internationella rekommendationer som ligger till grund för granskningen. Exempel på relevanta och möjliga kriterier är följande:

- Vilket problem ska åtgärdas?
- Har problemet någon koppling till övergripande politiska prioriteringar?
- Är det möjligt att visa att en åtgärd eller ett ingripande är nödvändigt?
- Vilket är det mest effektiva sättet att lösa problemet? Är det möjligt att visa att en skatteutgift är mer effektiv än en åtgärd via utgiftssidan?
- Vilka är skatteutgifters budgeteffekter? Vilka samhällsekonomiska effekter kan skatteutgiften antas medföra?
- Går det att säkerställa en tillräcklig uppföljning av skatteutgiften?

Riksrevisionen rekommenderar att en prövning av nya skatteutgifter mot dessa kriterier görs i samband med regeringens interna beredning av nya skatteförslag och redovisas i det beslutsunderlag som regeringen lämnar till riksdagen.

Regeringen bör överväga hur skatteutgifter ska hanteras i det finanspolitiska ramverket

En prövning av nya skatteutgifter mot ett antal kvalitativa kriterier enligt ovan kan ses som ett första steg för att bättre integrera skatteutgifter i budgetberedningen. För att upprätthålla en god budgetdisciplin är det dock viktigt att hanteringen av åtgärder på budgetens utgifts- och inkomstsida är någorlunda symmetrisk. Riksrevisionen rekommenderar därför att regeringen överväger hur skatteutgifter ska hanteras i det finanspolitiska ramverket.

Riksrevisionens styrelses överväganden

Riksrevisionens styrelse ställer sig bakom Riksrevisionens kritik och rekommendationer. Styrelsen lämnar fyra förslag.

1. Identifiering av skatteutgifter

Styrelsen anser att de brister som påtalats av Riksrevisionen bör åtgärdas. Riksdagen bör få tillgång till en tydlig och fullständig redovisning av de skatteutgifter som utgör alternativ till stöd på budgetens utgiftssida. Det är därför angeläget att regeringen tar initiativ till en systematisk genomgång av skattelagstiftningen i syfte att identifiera och så långt möjligt beräkna samtliga relevanta skatteutgifter. Styrelsen föreslår att riksdagen ger regeringen detta till känna.

2. Underlaget inför beslut om nya skatteutgifter

Det är väsentligt att varje ny skatteutgift prövas mot alternativa stödformer eller åtgärder redan vid införandet. Riksrevisionen har föreslagit att nya skatteutgifter ska prövas mot ett antal kriterier som är avsedda att under-

lätta en systematisk analys av relevanta frågor i samband med beslut om nya skatteutgifter. Styrelsen tar inte ställning till detaljerna i Riksrevisionens förslag till kriterier men gör bedömningen att förslaget ger bra utgångspunkter för regeringens fortsatta arbete med dessa frågor.

Styrelsen anser att regeringens underlag inför beslut om nya skatteutgifter bör förbättras genom en tydligare analys och att resultatet av denna analys bör redovisas för riksdagen i samband med varje förslag om nya skatteutgifter. Riksdagen föreslås ge regeringen detta till känna.

3. Skatteutgifter i det finanspolitiska ramverket

Riksrevisionens granskning visar att varken befintliga skatteutgifter eller nya skatteutgifter är integrerade i budgetprocessen på ett sätt som motsvarar anslag på utgiftssidan. För att upprätthålla en god budgetdisciplin är det enligt Riksrevisionen viktigt att hanteringen av åtgärder på budgetens utgifts- och inkomstsida är någorlunda symmetrisk.

Styrelsen konstaterar att skatteutgifternas nuvarande särställning i budgetprocessen är ett grundläggande och allvarligt problem. Bristen på budgetprövning innebär en risk för samhällsekonomiskt och statsfinansiellt okloka beslut. Det finns enligt styrelsens mening goda skäl att överväga ändringar i de riktlinjer som styr budgetprocessen i syfte att möjliggöra prövning av skatteutgifter på ett liknande sätt som anslag på utgiftssidan.

Styrelsen anser därför att regeringen bör utreda och överväga hur skatteutgifter ska hanteras i det finanspolitiska ramverket samt återkomma till riksdagen med förslag till sådan hantering. Riksdagen föreslås ge regeringen detta till känna.

4. Skattestöd som benämning för statligt inkomstbortfall till följd av särregler i skattesystemet

Styrelsen anser att benämningen skatteutgift är olyckligt vald och att det finns ett stort behov av en mera lättbegriplig terminologi. Ordet skatteutgifter är kryptiskt och svårt att förstå för andra än specialister. Det faktum att inkomstbortfall för staten har samma effekter på budgeten som anslag på utgiftssidan är inte ett tillräckligt motiv för denna term. Även om motsvarigheten på engelska (tax expenditures) är internationellt vedertagen är vi på svenska inte bundna till en ordagrann översättning. Det är enligt styrelsens mening väsentligt att välja en term som är lättare att kommunicera med medborgarna.

Styrelsen förordar benämningen skattestöd, vilken är den benämning som används i Finland. Detta ord är enkelt och tydligt. Det antyder också att skattestöd har liknande funktioner som andra former av stöd och att det finns någon som är mottagare av stödet. Med benämningen skattestöd vore det också naturligt att renodla redovisningen till att endast omfatta inkomstbortfall som kan hänföras till specifika politikområden. En samlad budgetprövning per politikområde skulle därmed enligt styrelsens mening underlättas.

Styrelsen anser att regeringen bör överväga att ändra benämningen för denna typ av statligt inkomstbortfall från skatteutgifter till skattestöd. Riksdagen föreslås ge regeringen detta till känna.

Finansutskottets ställningstagande

Riksrevisionen riktar i sin rapport kraftig kritik mot användningen av skatteutgifter. Man anser att redovisningen inte uppfyller grundläggande krav på transparens. Redovisningen är svår att överblicka och ofullständig i olika avseenden. Regeringen har under den granskade perioden 1996–2006 heller aldrig låtit göra någon fullständig genomgång av skattelagstiftningen för att identifiera relevanta skatteutgifter. Redovisningen är inte användbar som grund för prioriteringar och prövning utan är i stället fokuserad på att vara teoretiskt korrekt. Regeringen motiverar sällan varför man väljer att ge ett stöd i form av en skatteutgift; de införs ofta utan förslag till finansiering och ibland helt utan budgetberäkningar. Skatteutgifterna är svåra att prognostisera och kontrollera, och de följs inte upp på något systematiskt sätt. Riksrevisionen anser att regeringens beredning och redovisning inte fungerar som ett tillräckligt underlag för budgetprövning av nya skatteutgifter. Riksrevisionens styrelse delar Riksrevisionens kritik och lämnar fyra förslag varav tre i princip överensstämmer med granskningens rekommendationer.

Utskottet anser att det är värdefullt att Riksrevisionen genomfört en granskning av skatteutgifter och att rapporten reser ett stort antal berättigade frågor kring skatteutgifternas roll i budgeten. Den berör flera stora och principiella frågor om exempelvis prioriteringar i arbetet med budgeten, underlag för såväl regeringen som riksdagen för deras budgetbeslut och riksdagens möjligheter att kontrollera och följa upp användningen av statens medel.

Regeringen har i den ekonomiska vårpropositionen utförligt redovisat det arbete med en bred översyn av det finanspolitiska ramverket som pågår och kommer att fortlöpa under den innevarande mandatperioden. Riksrevisionens rapport lämnades till regeringen den 28 mars, vilket innebär att regeringen inte haft någon praktisk möjlighet att överväga Riksrevisionens synpunkter och rapportera till riksdagen hur man avser att hantera dem. Utskottet förutsätter att regeringen i det fortsatta arbetet med översynen tar Riksrevisionens synpunkter i beaktande och i budgetpropositionen för 2008 redovisar för riksdagen hur man ser på frågorna och vilka åtgärder man anser vara lämpliga. Även frågan om att överväga att byta benämningen skatteutgift till skattestöd bör tas i beaktande. Det skulle emellertid vara överilrat av riksdagen att redan nu rikta några tillkännagivanden till regeringen med anledning av framställningen.

Med det anförda avstyrker utskottet Riksrevisionens styrelses framställning 2006/07:RRS25 angående regeringens beredning och redovisning av skatteutgifter.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken, punkt 1 (s)

av Pär Nuder (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Tommy Ternemar (s) och Christina Zedell (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner Socialdemokraternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2006/07:Fi6 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1 i denna del, 3 och 4 samt

2006/07:Fi10 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2, 3 och 5 samt

avslår propositionerna 2005/06:1 Finansplanen punkt 40 och 2006/07:100 punkt 1 i denna del och motionerna

2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 2, båda i denna del, och 19 samt

2006/07:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 1 och 2, båda i denna del.

Ställningstagande

Svensk ekonomi utvecklas för närvarande starkt. Tillväxten är hög, sysselsättningen stiger och arbetslösheten sjunker. Samtidigt är både inflationen och räntorna låga. Detta är ett resultat av den ekonomiska politik som vi socialdemokrater bedrev i regeringsställning under de senaste tolv åren. Dagens höga tillväxt bevisar att trygghet och rättvisa inte hämmar den ekonomiska utvecklingen. Tvärtom är det kombinationen av trygghet och utveckling som gör Sverige modernt och konkurrenskraftigt. Regeringens förslag till skattesänkningar och ökade utgifter på 13 miljarder kronor vidgar klyftorna i Sverige. Vi socialdemokrater vill i stället minska klyftorna.

Den borgerliga regeringen utnyttjar inte heller de goda tiderna för att förbereda Sverige för framtiden. När rörligheten på arbetsmarknaden behöver öka väljer de borgerliga att göra bostadsmarknaden stelare. När Arbetsmarknadsverket varnar för arbetskraftsbrist dras resurserna till den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen ned. När svenska företag behöver konkurrera med kunskap och kompetens för att vara världsledande på fler områden skär regeringen ned på vidareutbildningen. När klimatfrågan kräver aktiva åtgärder ägnar sig regeringen åt kreativ bokföring och låter

satsningarna på miljöbilspremier och bättre havsmiljö betalas med hjälp av mindre pengar till biologisk mångfald. Vi socialdemokrater vill göra tvärtom:

- Vi vill bekämpa arbetslösheten – inte de arbetslösa.
- Vi vill låta Sverige gå före in i framtiden – inte backa tillbaka till gårdagen.
- Vi vill minska klyftorna – inte öka dem.
- Vi vill ha en politik som är rättvis, modern och tar ansvar för samhälls-ekonomi – inte en orättvis, oansvarig och omodern politik.

Vi presenterade i vår budgetmotion i höstas en rad reformer för fler jobb och ökad rättvisa. Det handlade t.ex. om betydande satsningar på fler jobb med en offensiv arbetsmarknadspolitik, en generös tandvårdsförsäkring, bättre villkor för förtidspensionärerna och ålderspensionärerna samt omfattande förbättringar av äldreomsorgen.

Utskottsmajoriteten hävdar att Socialdemokraterna saknar en realistisk jobbpolitik. Detta är ett märkligt uttalande inte minst mot bakgrund av att antalet sysselsatta ökade med ca 300 000 personer under Socialdemokraternas senaste tolv år i regeringsställning. Bara under förra året ökade sysselsättningen med 78 000 personer och arbetslösheten minskade, och det utan att ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen behövde försämrans. För oss socialdemokrater är målet full sysselsättning. Kärnan i vår arbetslinje är att vi ser arbete som en rättighet och att delta i arbetslivet efter förmåga som en skyldighet. Vi vill förbättra arbetslöshetsförsäkringen så att de allra flesta får ut 80 % av sin tidigare inkomst. Vi är även kritiska mot regeringens planer på att göra arbetslöshetsförsäkringen obligatorisk. Om regeringen går vidare i denna fråga eller aviserar andra förändringar i arbetslöshetsförsäkringen kräver vi att regeringen tillsätter en parlamentarisk utredning.

Trots att Arbetsmarknadsverket varnar för arbetskraftsbrist i många sektorer drar regeringen ned på resurserna till den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen. Vi socialdemokrater menar att det i rådande konjunkturläge behövs betydligt mer av kvalificerad arbetsmarknadsutbildning för att undvika arbetskraftsbrist. Därför föreslår vi en fördubbling av det sedan tidigare planerade antalet platser i den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen. Det innebär att vi avsätter resurser så att antalet platser i den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen kan öka till 15 000 i slutet av 2007 och därefter permanentas på den nivån.

Vi vill också satsa på snabba åtgärder i form av utbildning och praktik för att undvika att ungdomar fastnar i långtidsarbetslöshet. Det handlar om mer resurser till kartläggning och vägledning för ungdomar, utökade möjligheter till sökanderesor och flyttstöd, kortare yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningar som inriktar sig mot bristyrken samt praktikplatser till ungdomar.

Sverige ska vara ett föregångsland när det gäller miljömställningen. De två största utmaningarna för att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige är att effektivisera energianvändningen och bryta beroendet av olja i vägtrafiksektorn. Vi föreslår därför att två nya certifikatsystem utvecklas, som kan komplettera det som redan finns för förnybar el. De nya certifikaten ska driva på för en miljövänligare transportsektor och energieffektivisering. För att skapa möjligheter för var och en av oss att agera klimatvänligt i vardagen vill vi att en ny klimatmärkning utvecklas. Vi vill att den svenska livsmedelsbranschen, energibranschen och företrädare för transportsektorn tillsammans ska arbeta fram en enhetlig klimatmärkning. För detta ändamål avsätts 50 miljoner kronor. Regeringens satsning på miljöbilspremie är otillräcklig. Ska utsläppen av växthusgaser minskas räcker det inte med nya miljöbilar – även de gamla bilarna måste ställas om. Därför föreslår vi en ny skattestimulans för dem som konverterar sin gamla bil till en miljöbil, och avsätter 150 miljoner kronor för detta ändamål.

Trots löften om motsatsen föreslår regeringen inte heller i vårpropositionen något anslag för 2007 till Vinnovas satsning Forska och Väx, vilket drabbar viktig företagsnära forskning inom exempelvis bio- och miljöteknik. Vi kan konstatera att också majoriteten i näringsutskottet i sitt yttrande till finansutskottet anser att regeringens agerande i detta avseende avviker från vad som hade förväntats.

Den handlingskraft som regeringen visat när det gäller att sänka de förmögnas skatter har ingen motsvarighet på det sociala området. Denna prioritering är vi socialdemokrater emot. Det finns stora brister när det gäller psykiskt sjukas och funktionshindrades möjlighet till vård, omsorg, boende, rehabilitering och sysselsättning. Verksamheten inom såväl den slutna som den öppna psykiatrin behöver förstärkas på många områden. Det behövs ett brett program för kompetensutveckling för personalen, fler vårdplatser, särskilda insatser för vård av utagerande och självskadande ungdomar och bättre möjligheter till rehabilitering och sysselsättning. Regeringen redovisar ingen ytterligare satsning på psykiatrin i vårpropositionen, trots att den nationella psykiatrisamordnaren i höstas föreslog omfattande reformer. Vi kräver en nationell handlingsplan för psykiatrin och vill redan nu avisera att vi satsar 1 miljard kronor mer än regeringen fr.o.m. 2007 t.o.m. 2010.

Många av världens allra fattigaste lever i södra Afrika. Här finns också de största problemen med hiv/aids. Vi vill genomföra en särskild Afrikasatsning, och inom ramen för biståndet öronmärker vi särskilda resurser till detta.

Mot den bakgrunden föreslår vi att riksdagen godkänner Socialdemokraternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken.

2. Riktlinjer för den ekonomiska politiken, punkt 1 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner Vänsterpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken. Därmed bifaller riksdagen motion

2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 2, båda i denna del, och 19 samt

avslår propositionerna 2005/06:1 Finansplanen punkt 40 och 2006/07:100 punkt 1 i denna del och motionerna

2006/07:Fi6 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1 i denna del, 3 och 4,

2006/07:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 1 och 2, båda i denna del, och

2006/07:Fi10 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2, 3 och 5.

Ställningstagande

Vänsterpartiets riktlinjer för den ekonomiska politiken står i skarp kontrast till de riktlinjer som regeringen presenterar i vårpropositionen. När regeringen ökar klyftorna väljer Vänsterpartiet att förstärka välfärden och genomföra reformer för en rättvis fördelning.

Den svenska ekonomin präglas av en stark tillväxt. Vi står oss väl i internationell konkurrens och de offentliga finanserna ser starka ut, men trots detta lider svensk ekonomi av många allvarliga problem. Arbetslösheten är hög, kvinnor diskrimineras, klyftorna i inkomst och förmögenhet ökar, bristen på bostäder är stor och miljöproblemen är ödesfrågor.

Det är kloka investeringar i samhällets infrastruktur och i offentliga trygghetssystem som har lagt grunden till det svenska välfärdssamhället. Det är resultatet av sådana satsningar som gör att samhället kan hålla ihop relativt väl och medborgarna över hela landet ges förhållandevis goda, om än långt ifrån tillräckliga, utvecklingsmöjligheter. Det krävs fortsatta kraftfulla investeringar för att möta samhällets behov. Vi föreslår därför satsningar på såväl förskolan som förnybar energi. Tyvärr sätter regeringen stopp för viktiga investeringar i nya hyreslägenheter och i energiomställningen. Det är en omodern och bakåtsträvande politik som fördjupar problemen.

En rättvis fördelning av resurser mellan länder bidrar till att minska spänningarna i världen. Vänsterpartiet var tidigare med och höjde det internationella biståndet till 1 % av BNI; nu urholkar den borgerliga regeringen biståndet. Att utskottsmajoriteten försöker bortförklara neddragningen med att den görs i överensstämmelse med vissa formella definitioner av vad som kan avräknas från biståndsramen, ändrar inte det faktum att biståndet urholkas.

Regeringen är dock konsekvent. Den politik som presenterades i högeralliansens första budget ökar klyftorna i samhället. Förslagen i vårpropositionen går längre i samma riktning. Drivkraften är att gynna de redan gynnade. Skattepolitiken är träffsäker och berikar de allra rikaste, medan de som har lite får ännu mindre. Regeringens ekonomiska politik är till för de 4 % som betalar förmögenhetsskatt. Vänsterpartiet presenterar en politik för oss övriga – en politik för jobb, rättvisa och hållbar utveckling.

En röd tråd i Vänsterpartiets förslag är att jobben ska bli fler och arbetslösheten lägre. Vi satsar på fler anställda i välfärden genom ett stöd till kommuner och landsting som anställer, till avtalsenliga löner, där behoven finns. Vi skapar utrymme för 150 000 nya jobb under tre år. Satsningen innebär en nettokostnad för offentlig sektor på 6,4 miljarder kronor 2008. Utskottsmajoriteten hävdar att vår politik för fler jobb saknar långsiktighet och hotar de offentliga finanserna. Med tanke på att utskottsmajoriteten samtidigt försvarar regeringens omfattande skattesänkningar är det emellertid en kritik som klingar ihåligt. Det torde vara uppenbart att en ”kostnad” för att få fler människor i viktiga och riktiga arbeten är en investering i välfärden. Den samhällsekonomiska nyttan av att rikta skattesänkningar till de redan rika är däremot mycket tveksam.

Vänsterpartiets satsningar på miljö, bostäder, forskning och mindre företag innebär också minskad arbetslöshet. Vi återställer regeringens samtliga nedskärningar inom arbetsmarknadspolitiken, eftersom de slår hårt mot löntagarnas trygghet. Vi föreslår dessutom en särskild satsning på anställningsstöd för nyanlända flyktingar.

Vänsterpartiet tillför omfattande resurser för en ekologiskt hållbar framtid. Vi anslår över 1 miljard kronor mer än regeringen för skydd av biologisk mångfald de kommande tre åren. Dessutom satsar vi 1 miljard kronor på havsmiljön genom ett nytt havsinvesteringsprogram (HIP), vilket är dubbelt så mycket som regeringen. Vi vill också stärka klimatarbetet i kommunerna genom att förlänga och utöka klimatinvesteringsprogrammet (Klimp). Vidare vill vi bidra till minskade utsläpp utomlands genom Sveriges internationella klimatinvesteringsprogram (Siclip). Vi vill storsatsa på kollektivtrafik och järnväg. Vänsterpartiet föreslår att det genomförs ett storskaligt försök med klimattaxa i två län, dvs. att länsinvånarna utan kostnad kan använda sig av kollektiva färdmedel. Försöken ska pågå under en längre tidsperiod och vara kopplade till forskning. Vänsterpartiet vill vidare avsätta 12 miljarder kronor mer än regeringen till nya järnvägar, 3 miljarder kronor för att minska tågförseningar samt 1 miljard kronor för att rädda nedläggningshotad järnväg. Klimatfrågorna kan inte vänta och löses inte av ord och förhoppningar allena. Det krävs verklig handling, och när vi vet att en omdirigering till spårbunden trafik är nödvändig för att klara av framtidens krav, är det en självklar uppgift för staten att kliva in som en kraftfull aktör. Vänsterpartiet anser, precis som utskottet, att sänkningen av koldioxidskatten ska avslås. Utskottsmajoriteten avslår för-

slaget av formella skäl medan vi menar att koldioxidskatten bör vara oförändrad så länge som systemet med utsläppsrätter inte fungerar som det är tänkt.

Kvinnor tjänar fortfarande mindre än män. Rätten till heltid och tillsvidareanställning är därför prioriterat. Föräldraförsäkringens utformning är avgörande för att nå målet om jämställda löner. Vänsterpartiet menar att det är dags att införa en modern, individualiserad föräldraförsäkring. Vi satsar 10 miljarder kronor under en fyraårsperiod på viktade statsbidrag för att stimulera offentliga arbetsgivare som har framgång i att systematiskt reducera osakliga löneskillnader mellan könen. Fördelningen av statsbidraget ska baseras på ett jämställdhetsindex som omfattar hela kommunsektorn.

Vänsterpartiet föreslår en långsiktig satsning på billiga och energisnåla bostäder. Vi vill inrätta en bostadsfond som ger bidrag till byggande av nya hyreslägenheter. Målet är att bygga 40 000 lägenheter varje år i tio år – minst hälften ska vara hyresrätter. Lägenheterna ska ha rimliga hyror som förhandlas fram i förväg. 100 miljarder kronor (10 miljarder per år) avsätts i en fond.

Regeringens utbildningspolitik går ut på att begränsa människors möjligheter att få en utbildning. Gymnasieskolan ska återigen delas upp med ökande skillnader mellan studieförberedande och yrkesförberedande program. Det är unikt i ett internationellt och historiskt perspektiv att regeringen medvetet för en politik för att sänka den generella utbildningsnivån. Vänsterpartiet vill i stället genomföra en stor satsning på hela utbildningssystemet, från förskola till forskning, för att höja kvaliteten och ge fler människor chansen att öka sin kunskap.

Vänsterpartiet delar inte regeringens ambitioner att kommersialisera viktiga välfärdstjänster. En sådan politik kommer att leda till en sämre användning av skattepengarna och utgör även ett hot mot viktiga värden inom välfärdssektorn. Vinstintresset riskerar att prioriteras före behov, jämlikhet, rättvisa och kvalitet.

Rikedomarna i Sverige är orättvist fördelade. Trots att tillväxten är hög kommer den inte alla till del. Vi driver därför flera stora och viktiga reformer som ökar välfärd och rättvisa. Vi vill återställa och förbättra arbetslöshetsförsäkringens. Studenters ekonomiska situation har försämrats kraftigt sedan 1990-talets början. Den nuvarande regeringen har negligerat studenternas behov. En sådan politik förstärker den sociala snedrekryteringen och gör sammantaget Sverige sämre rustat att möta framtida behov. Vi föreslår därför att studiemedlet för högskolestuderande höjs med 1 200 kr i månaden. En höjning av garantipensionen tidigareläggs, och vi förstärker pensionärers ekonomiska situation. Sådana satsningar på rättvisa är produktiva, eftersom grupper med knapp ekonomi kan efterfråga varor och tjänster om de får mer pengar i plånboken. Vi presenterar samtidigt skatteförslag för att öka statens inkomster och skapa utrymme för en nödvändig fördelningspolitik.

Mot den bakgrunden föreslår jag att riksdagen godkänner Vänsterpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken.

3. Riktlinjer för den ekonomiska politiken, punkt 1 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner Miljöpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken. Därmed bifaller riksdagen motion

2006/07:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 1 och 2, båda i denna del, och

avslår propositionerna 2005/06:1 Finansplanen punkt 40 och 2006/07:100 punkt 1 i denna del och motionerna

2006/07:Fi6 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1 i denna del, 3 och 4,

2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1, 2, båda i denna del, och 19 samt

2006/07:Fi10 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 2, 3 och 5.

Ställningstagande

Grunden till Sveriges goda ekonomi just nu är i huvudsak den ansvarsfulla politik som har förts under de två senaste mandatperioderna. Jag ser nu med oro på den ekonomiska politik som regeringen lägger fram. Trots det allvarliga världsläget när det gäller utsläpp av växthusgaser och ett enormt opinionstryck för handling i klimatfrågan svarar regeringen med att tillsätta kommissioner och beredningar. Trots mycket goda tider fortsätter regeringen att försämra för dem som har det sämst ställt. Resultatet av regeringens politik så här långt är att det svenska klimatarbetet stannat upp, att klyftorna i samhället ökat och att vi står inför problem med en expansiv finanspolitik med stora ofinansierade skattesänkningar som kan tvinga fram onödiga räntehöjningar och ökad arbetslöshet.

Som kontrast till regeringens bidragspaket till dem med de högsta inkomsterna presenterar Miljöpartiet en politik som syftar till att lösa problem i människors vardag. Tre områden prioriteras i Miljöpartiets alternativ till riktlinjer för den ekonomiska politiken. Det handlar om en politik som ska göra det enklare att vara klimatvän, en politik för minskade inkomstklyftor samt en politik för mer tid.

Utskottsmajoriteten påstår att regeringen är tydlig i att man vill hitta en långsiktig linje i klimatarbetet. Men vi i Miljöpartiet anser att det också krävs åtgärder här och nu. Inom klimatområdet föreslår vi därför åtgärder som innebär investeringar på totalt ca 26 miljarder kronor som ska göra det enklare att vara klimatvän i vardagen. Många människor vill leva klimatvänligt, och vi menar att det är viktigt att ta till vara det engagemang i

klimatfrågorna som finns i dag. Vi avsätter pengar för en miljon nya sittplatser i kollektivtrafiken under mandatperioden, och vi investerar i upprustning och klimatanpassning av husen i miljonprogrammen. Vi föreslår också reformer som gör det billigare att vara klimatvän. Förmånsbeskattningen av cyklar avskaffas, vilket gör det förmånligare för arbetsgivare att erbjuda cyklar till personalen. Vi föreslår en miljöbilspremie och stöd för omställning av vanliga bilar till miljöbilar. Tillsammans med skatteväxling – där höjda energiskatter växlas mot sänkt inkomstskatt och minskade arbetsgivaravgifter – och höjda klimatskatter skapar detta förutsättningar för Sverige att ta ledningen i klimatarbetet.

Miljöpartiet vill också minska inkomstklyftorna och skapa större möjligheter för människor som lever på marginalen. Regeringen har genomfört stora besparingar på dem som har det sämst ställt samtidigt som man sänker skatten för dem med högre inkomster och mycket kapital. En sådan politik avvisar vi kraftfullt. Vi tror inte att fler jobb skapas genom att man försämrar för de arbetslösa. I stället vill vi höja ersättningen i a-kassan och aktivitetsstödet till 80 % så att den som blir arbetslös har drägliga villkor tills han eller hon hittat ett nytt jobb. Vi vill ha en omställningsförsäkring som omfattar så många människor som möjligt. Genom att införa ett studerandevillkor i a-kassan och minska kvalificeringstiden får fler möjlighet till ett socialt skyddsnät. Vi vill också göra en stor satsning på studenter, en grupp som länge fått stå tillbaka och vars inkomster reellt minskat under de senaste tio åren.

Vår tredje prioritering handlar om att skapa mer tid för människor i vardagen. I detta syfte föreslår vi tre större reformer. En ny del i föräldraförsäkringen kallad barntid införs. Barntid innebär en ersättning på 2 500 kr per månad för dem som väljer att gå ned i arbetstid under barnets första tre år. Ersättningen kan tas ut av en eller två föräldrar. Vi inför också ytterligare en pappamånad i föräldraförsäkringen, vilket är ett första steg mot en utbyggnad till en tredelad 18 månader lång försäkring. Friåret införs som en möjlighet för människor att ta en paus mitt i livet för att vidareutbilda sig, pröva på att starta företag eller bara få tid till att ta hand om sina nära och kära.

Förutom de tre prioriterade områdena föreslår Miljöpartiet ett antal andra större reformer. För att underlätta för småföretag att växa och utvecklas föreslår vi en generell sänkning av arbetsgivaravgiften riktad till alla företag oavsett bransch. Utskottsmajoriteten menar att en generell sänkning ger sämre effekter på sysselsättningen. Vi anser i stället att de skattesänkningar regeringen förordar skapar stora gränsdragningsproblem, snedvrider konkurrensen samt öppnar för fusk och mygel i skattesystemet. Miljöpartiet satsar också ytterligare medel på forskning och utveckling i småföretag genom att tillföra 200 miljoner kronor till programmet Forska och Väx. Vi föreslår också ett branschprogram med satsningar på forskning och utveckling, kommersialisering och stöd till svenska miljöteknikföretag.

Satsningen omfattar 200 miljoner kronor årligen i fem år. Parallellt föreslår vi också att medel avsätts för riskkapitalförsörjning av nya energiteknikföretag.

För att underlätta för studenter att gå från studier till jobb vill vi införa mer praktik i högskolan, och pengar avsätts för karriärcoachning i högskolor och på universitet. För att rusta fler människor för ett snabbt och föränderligt arbetsliv vill vi göra en stor satsning på vuxenutbildning.

Risken är överhängande att flera av de svenska miljömålen inte nås. Vid sidan av vår klimatsatsning föreslår vi därför en kraftfull satsning på biologisk mångfald, ett paket mot övergödning i Östersjön och ett paket för en effektivare miljöpolitik.

Vi vill satsa på regionala kulturfonder där ett av syftena är att stärka de fristående kulturutövarna. Kulturen har ett stort värde i sig, men vi ser också satsningar på kultur som förebyggande investeringar för att motverka olika samhällsproblem. Vidare bör det regionala ansvaret för folkhälсан förtydligas och ett nytt investeringsprogram för folkhälsoarbetet genomföras.

Solidaritet är en hörnsten i Miljöpartiets ideologi. Flyktingmottagandet ska inte konkurrera med biståndet. Enprocentsmålet ska respekteras, och vi avvisar regeringens besparing på biståndet. Vi föreslår en nedskärning av försvaret och avvisar regeringens satsningar på ny krigsmateriel.

Mot den bakgrunden föreslår jag att riksdagen godkänner Miljöpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken.

4. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 2 (s)

av Pär Nuder (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Tommy Ternemar (s) och Christina Zedell (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner Socialdemokraternas förslag till riktlinjer för budgetpolitiken. Därmed bifaller riksdagen motion

2006/07:Fi6 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1 i denna del och 2 samt avslår proposition 2006/07:100 punkt 1 i denna del och motionerna

2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1 och 2, båda i denna del, och

2006/07:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 1 och 2, båda i denna del.

Ställningstagande

Sunda offentliga finanser är en förutsättning för uthållig tillväxt och stabil välfärd. Genom överskott i goda tider förhindras nedskärningar i sämre tider, då välfärden behövs som mest. Sunda offentliga finanser är även en

fråga om rättvisa mot kommande generationer. En ansvarsfull ekonomisk politik under många år av socialdemokratiskt styre har lagt grunden till dagens goda offentliga finanser. Under de kommande åren är möjligheten för ett högt finansiellt sparande i den offentliga sektorn god.

Under 2006 uppgick den offentliga sektorns finansiella sparande till 60 miljarder kronor eller 2,1 % av BNP. Regeringen framhåller att den goda ekonomiska utvecklingen ger ett finansiellt utrymme att genomföra skattesänkningar och andra reformer utan att de offentliga finanserna försvagas, men man missar att det inte räcker med att få plus och minus i kalkylerna att gå ihop. I en ansvarsfull ekonomisk politik måste finanspolitiken även ta ett stabiliseringspolitiskt ansvar.

Vi kritiserade regeringen på denna punkt redan i höstas. Inför valet hävdade den borgerliga alliansen att varje reform under den kommande mandatperioden skulle vara finansierad, krona för krona. Trots den goda ekonomiska utvecklingen föreslog regeringen i höstas ofinansierade skattesänkningar om sammantaget 24 miljarder kronor under 2007 och 2008. I den ekonomiska vårpropositionen går den borgerliga regeringen vidare och föreslår att den offentliga sektorns finanser ska försvagas med ytterligare 13 miljarder kronor 2008. Vi anser att denna expansiva finanspolitik riskerar att leda till överhettning, vilket också styrks av regeringens egna beräkningar. Regeringen räknar i sin prognos med en reporänta på 4,75 % 2009 jämfört med Riksbankens 3,75 %. I stället för en politik som riskerar att skapa överhettning tar vi ansvar för stabiliseringspolitiken. De nya satsningar som vi föreslår i vår vårbudgetmotion uppgår till ca 1,7 miljarder kronor 2008 – att jämföra med regeringens förslag till skattesänkningar och ökade utgifter på totalt 13 miljarder kronor 2008.

Vi motsätter oss bestämt regeringens ideologiskt styrda skattepolitik som genom avskaffad förmögenhetsskatt och fastighetsskatt och skatteavdrag för hushållsnära tjänster ger mycket stora skattesänkningar till de redan rika och därmed ökar klyftorna i samhället. Regeringens förslag om fastighetsskatten innebär att en liten del av hushållen i de attraktivaste villorna får näst intill hårresande skattesänkningar samtidigt som många av småhusen i landet inte får någon sänkning alls, men ändå tvingas delta i finansieringen genom att betala högre skatt på framtida realisationsvinster. Vi vill behålla fastighetsskatten men förändra den så att den blir rimlig, förutsägbar och bibehåller fördelningspolitiska inslag. Det s.k. jobbskatteavdraget, som infördes vid årsskiftet, ökar skillnaderna mellan dem som arbetar och dem som inte arbetar. Den som blir sjuk, arbetslös, frånvarande på grund av arbetsskada eller går i pension får därmed inte bara lägre inkomst utan dessutom höjd skatt. Det ökar ytterligare orättvisorna i samhället, och drabbar alla som står utanför arbetsmarknaden – inte minst pensionärerna. Regeringens skattepolitik leder dessutom till ett krångligare och mer svåröverskådligt skattesystem. Särregler och undantag riskerar även att successivt urholka skattebaserna, och därmed undergräva finansieringen av välfärden.

Vi anser också att det är viktigt att kunna följa den ekonomiska politikens betydelse för inkomstfördelningen i samhället. I vårpropositionen redovisar regeringen inte längre de fördelningspolitiska konsekvenserna av enskilda förslag, och även redovisningen av förslagets samlade fördelnings effekter är högst bristfällig. Vi vill därför skärpa kraven på att regeringen ska lämna en fördelningspolitisk redogörelse av sina förslag.

Med det anförda föreslår vi att riksdagen godkänner Socialdemokraternas förslag till riktlinjer för budgetpolitiken.

5. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 2 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner Vänsterpartiets förslag till riktlinjer för budgetpolitiken. Därmed bifaller riksdagen motion

2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1 och 2, båda i denna del, och

avslår proposition 2006/07:100 punkt 1 i denna del och motionerna

2006/07:Fi6 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1 i denna del och 2 samt

2006/07:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 1 och 2, båda i denna del.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att dagens budgeteringsmodell är specifikt utformad för att försvåra en politik som överför resurser från privat sektor till gemensamt beslutade utgifter och investeringar. Vänsterpartiet menar tvärt emot regeringen att det är nödvändigt och önskvärt att den offentliga sektorns andel av den totala ekonomin långsiktigt ökar.

Regeringen sänkte i höstas utgiftstaket för staten med 11 miljarder kronor trots att skatteintäkterna beräknades öka kraftigt. Besparingarna på de mest utsatta i samhället och på välfärdssystemen genomfördes alltså av ideologiska skäl. Regeringen fortsätter nu att förstärka denna linje och aviserar utgiftstak för 2009 och 2010 som innebär fortsatta neddragningar av den gemensamma sektorn trots att tillväxten är god och statens inkomster växer kraftigt.

Det är orimligt att statens resurser, i ett läge då de långsiktiga välfärd behoven är stora och tydliga, används till sparande, hos staten själv och hos de allra rikaste, i stället för att användas till välfärdsreformer och produktiva investeringar. Vänsterpartiet förespråkar i stället i sitt förslag till budgetpolitiska riktlinjer utgifter för staten 2008–2010 som beräknas vara

ca 16, 26 respektive 27 miljarder kronor högre än i regeringens förslag. En del av Vänsterpartiets förslag, främst en omfattande jobsatsning, påverkar genom sin konstruktion främst statsbudgetens inkomstsida.

Vänsterpartiet anser att det generella välfärdssystemet ska finansieras med skatter. För detta talar såväl effektivitets- som rättviseargument. Vänsterpartiets mål är att forma ett stabilt skattesystem som genererar de skatteintäkter som är nödvändiga för att säkerställa välfärden på sikt samt främja en hållbar ekologisk utveckling. Generella skattesänkningar minskar välfärdsstatens förmåga till en rättvis omfördelning av ekonomiska resurser. Vänsterpartiets skattepolitik har inriktningen att öka, inte minska, förmågan till en rättvis omfördelning. Därför avvisar Vänsterpartiet generella skattesänkningar som urholkar skattebaserna och skattesänkningar som leder till en omfördelning från dem med små eller måttliga ekonomiska resurser till dem som redan har en hygglig eller god ekonomi.

Ett högt offentligt sparande är inget självändamål utan kan om behoven är stora till och med vara negativt, eftersom det indikerar att det finns ett ekonomiskt utrymme som inte används på ett produktivt sätt. I Vänsterpartiets förslag finns trots stora satsningar ett mycket högt statligt sparande, vilket medför ett offentligt sparande motsvarande nära 2 % av BNP under de närmaste tre åren. De höga siffrorna för det finansiella sparandet antyder därför att det kommer att finnas ett utrymme för större sociala reformer längre fram.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen godkänner Vänsterpartiets förslag till riktlinjer för budgetpolitiken.

6. Riktlinjer för budgetpolitiken, punkt 2 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner Miljöpartiets förslag till riktlinjer för budgetpolitiken. Därmed bifaller riksdagen motion

2006/07:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 1 och 2, båda i denna del, och

avslår proposition 2006/07:100 punkt 1 i denna del och motionerna

2006/07:Fi6 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 1 i denna del och 2 samt

2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1 och 2, båda i denna del.

Ställningstagande

Jag anser att regeringens politik är alltför expansiv och riskerar att leda till onödiga räntehöjningar. Dessutom är de stora ofinansierade skattesänkningar som regeringen föreslår riktade till samhällets rikaste grupper. Resultatet är ett fördelningspolitiskt misslyckande. Jag delar inte regering-

ens bedömning när det gäller att i den rådande högkonjunkturen genomföra stora ofinansierade skattesänkningar och utgiftsökningar. Effekten av regeringens förslag i vårpropositionen innebär en nettoförsvagning av den offentliga sektorns saldo med drygt 13 miljarder kronor 2008 och 10 miljarder kronor 2009.

Sverige befinner sig just nu på toppen av en högkonjunktur. I det här läget menar jag att det är mycket viktigt att föra en mer stram finanspolitik. I Miljöpartiets budgetförslag beräknas en ökning av det finansiella sparandet med 12,7 miljarder kronor 2008, 9,1 miljarder kronor 2009 och 11,6 miljarder kronor 2010 jämfört med regeringens förslag.

Miljöpartiets vårbudgetförslag innebär betydligt större skatteinkomster och högre utgifter jämfört med regeringens ekonomiska politik. Detta är delvis en följd av att vi avvisar och återställer en del av de skattesänkningar och besparingar som regeringen genomförde i 2007 års budget. Det är nödvändigt med större inkomster och utgifter för att klara förbättringar för dem som har det sämst ställt och för att klara de stora klimatinvesteringar som är ytterst nödvändiga för en långsiktigt hållbar utveckling.

Utgiftstaket bör höjas med 11 miljarder kronor 2008, vilket innebär att den sänkning som regeringen genomdrev i budgeten för 2007 läggs tillbaka. Miljöpartiet föreslår också en teknisk justering av utgiftstaket till följd av den höjning av grundavdraget som partiets förslag till skatteväxlingen innebär. Utgiftstaket för 2008 uppgår därmed till 987 miljarder kronor och för 2009 till 1 023 miljarder kronor. För 2010 bör utgiftstaket uppgå till 1 053 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen beräknas till 15,9 miljarder kronor 2008, 27 miljarder kronor 2009 och 17,6 miljarder kronor 2010.

Miljöpartiet har under den senaste mandatperioden kraftfullt försvarat utgiftstaket. Taket fyller en viktig funktion genom att det håller utgiftsökningarna i schack och förhindrar att staten tar på sig för stora utgifter som vid en lågkonjunktur blir ohållbara. Miljöpartiet ser positivt på regeringens ambition till en striktare disciplin och stramare budgetpolitik. Att lägga utgifter som försvagningar på statsbudgetens inkomstsida innebär att kringgå utgiftstaken. Genom att flytta utgiftsposter från statsbudgetens inkomstsida till dess utgiftssida respekteras budgetlagen och intentionen med utgiftstak.

Miljöpartiet föreslår ett större skatteuttag än regeringen. Totalt sett beräknar vi att statens inkomster ökar med 31 miljarder kronor 2008, 35 miljarder kronor 2009 och 40 miljarder kronor 2010 jämfört med regeringens ekonomiska politik. Sammantaget förespråkar Miljöpartiet en budgetpolitik som i det rådande starka konjunkturläget innebär ett finansiellt sparande i den offentliga sektorn som överskrider regeringens med 0,3, 0,3 respektive 0,4 % av BNP åren 2008–2010.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen godkänner Miljöpartiets förslag till riktlinjer för budgetpolitiken.

7. Det finanspolitiska ramverket, punkt 3 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om det finanspolitiska ramverket. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2006/07:Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (v) och

2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 3 och 4 samt

avslår proposition 2006/07:100 punkterna 2 och 3 samt framställningarna

2006/07:RRS16 och 2006/07:RRS17 punkterna 1 och 2.

Ställningstagande

Vänsterpartiet ställer sig starkt kritiskt till det finanspolitiska ramverket vars syfte är att begränsa de folkvaldas inflytande över den ekonomiska politiken. Ramverket är inte en teknikalitet utan snarare ett uttryck för en nyliberal politisk inriktning och det lägger grunden till en systematisk överföring av resurser till samhällets bäst bemedlade. Överskottsmålen har använts för att motivera åtstramningar av den offentliga sektorn, men Vänsterpartiets utgångspunkt är den motsatta, nämligen att det behövs stora, produktiva och framtidsinriktade investeringar i den gemensamma sektorn. Detta gäller bostadssektorn, infrastrukturen, energisektorn och inte minst fler anställda inom välfärdssektorn.

Att genom ett överskottsmål i de offentliga finanserna också begränsa investeringarna i tider av mycket god ekonomisk tillväxt är att försitta möjligheterna till en säkrare ekonomisk utveckling. Tanken att man ska spara i dag för att klara av morgondagens ”demografiska utmaningar” bortser från att den välfärd som i dag kan erbjudas medborgarna i avgörande delar bygger på medvetna och kraftfulla offentliga investeringar under tidigare decennier. Det är de lösningar Vänsterpartiet föreslår, som borgar för ett tryggt och produktivt arbetsliv i framtiden. Det är sådana lösningar som därmed även är de bästa för att säkra framtidens pensioner.

Vänsterpartiet är starkt kritiskt mot överskottsmålets konstruktion och antagandena bakom denna. Förslagen från Riksrevisionens styrelse är ämnade att på olika sätt stärka överskottsmålets funktion i utformningen och förklarandet av den ekonomiska politiken. Förslagen innebär att det finanspolitiska ramverket och överskottsmålet – som redan i dag är ett alldeles för rigtigt system – ska göras än mer tekniskt och enkelspårigt. Förslagen från styrelsen riskerar att skapa ytterligare fokus på en snäv målbedömning i den ekonomiska politiken och därmed bidra till att den

ekonomisk-politiska debatten än mer inriktas på kamerala överväganden, i stället för en bredare diskussion om hur samhällets resurser ska skapas och fördelas.

Jag anser att Riksrevisionens styrelses förslag i framställningarna RRS16 och RRS17 bör avvisas av riksdagen men inte, som utskottets majoritet, för att de ska beaktas i ramverksöversynen, utan för att de sakligt sett bör avvisas eftersom de syftar till att förstärka ett system som enligt Vänsterpartiets uppfattning i grunden är felaktigt utformat.

Mot bakgrund av Vänsterpartiets principiella kritik mot överskottsmålet och dess roll i finanspolitiken anser jag också att regeringens förslag att sänka överskottsmålet från 2 till 1 % av BNP till följd av ett beslut från Eurostat om ändrade redovisningsprinciper bör avvisas av riksdagen.

Vänsterpartiet anser också att budgetlagen bör ändras avseende finansiering av investeringar. Dagens budgeteringssystem ser inte investeringar som något långsiktigt utan som kortsiktig konsumtion. Genom att ändra budgetlagen så att huvudregeln blir att investeringar ska finansieras med lån blir det möjligt att genomföra stora satsningar på nya spår och underhåll av järnvägar samtidigt som investeringen ses som något som konsumeras under lång tid.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen bifaller motionerna Fi7 (v) yrkandena 3 och 4, Fi3 (v) och avslår övriga här aktuella förslag.

8. Ändrad viktning av arbetsinkomst vid beräkning av bostadstillägg för pensionärer m.fl., punkt 5 (v)

av Ulla Andersson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om bostadstillägget för pensionärer. Därmed bifaller riksdagen motion

2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 7 och

avslår proposition 2006/07:100 punkt 16.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det är angeläget att förbättra de ekonomiska villkoren för personer med sjuk- och aktivitetsersättning. Det är i och för sig bra att undanröja negativa margineffekter inom bostadstillägget, men jag anser att andra åtgärder har högre prioritet. Vänsterpartiet föreslår i stället att bostadstillägget för pensionärer med sjuk- och aktivitetsersättning ska höjas till samma nivå som föreslås till ålderspensionärer och att nivån därefter höjs ytterligare för båda grupperna. Vänsterpartiet anser också att ersättningen i sjuk- och aktivitetsersättningen stegvis ska höjas till 67 %

fr.o.m. med 2008. Mot denna bakgrund anser jag att riksdagen ska avslå regeringens förslag om ändrad beräkningsgrund för bostadstillägget för pensionärer.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen bifaller motion Fi7 (v) yrkande 7 och avslår propositionens förslag.

9. Förändringar i utjämningsystemet för kommunerna, punkt 6 (s, v, mp)

av Pär Nuder (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Hans Hoff (s), Ulla Andersson (v), Tommy Ternemar (s), Mikaela Valtersson (mp) och Christina Zedell (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om utjämningsystemet för kommunerna. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2006/07:Fi6 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 5,

2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 5 och

2006/07:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 3 och

avslår proposition 2006/07:100 punkt 17.

Ställningstagande

Vi anser att en kommunalekonomisk utjämning är av mycket stor vikt. Huvudsyftet med utjämningen är och ska vara att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting att tillhandahålla kommunal service. Utjämningsystemet medverkar därmed till att bygga upp välfärden i landet och motverka segregering mellan kommunerna och mellan landstingen. Kostnadsutjämningen syftar till att utjämna för kostnader som beror på olika strukturella faktorer som kommunerna inte själva kan påverka. För att kostnadsutjämningen ska ha legitimitet hos såväl kommuner och landsting som enskilda medborgare är det avgörande att de kostnadsslag som ingår i utjämningen är sakligt motiverade.

Regeringens förslag att införa kostnadsutjämning för strukturella löneskillnader är enligt vår uppfattning inte tillräckligt underbyggt. Vidare noterar vi att regeringen planerar att tillsätta en parlamentarisk utredning som ska utvärdera hela systemet för kommunalekonomisk utjämning. Vi anser att det inte är befogat att göra några ändringar i den kommunalekonomiska utjämningen innan utredningen har sett över systemet i sin helhet.

Vi föreslår att riksdagen delvis bifaller motionerna Fi6 (s) yrkande 5, Fi7 (v) yrkande 5 och Fi8 (mp) yrkande 3 samt avslår förslaget i propositionen (punkt 17).

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2005/06:1

Proposition 2005/06:1 Budgetpropositionen för 2006 Finansplanen:

40. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi (avsnitt 3.11, 5.5.1.6, 5.5.1.7, 5.5.1.8, 5.5.2 och 5.5.3.5) i vad avser 6 a kap. 1 § och 11 kap. 10 § första och andra stycket.

Proposition 2006/07:100

Proposition 2006/07:100 2007 års ekonomiska vårproposition:

1. Riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 1).
2. Riksdagen fastställer målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn till i genomsnitt 1 procent av bruttonationalprodukten över en konjunkturcykel (avsnitt 4.1.3).
3. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om ändrad redovisning av avgifter till premiepensionssparandet (avsnitt 5.2).
15. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om Insättningsgarantinämnden (avsnitt 6.8).
16. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. (avsnitt 3.1 och 6.9).
17. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning (avsnitt 3.2 och 8.6.3).

Följdmotioner med anledning av prop. 2006/07:100

2006/07:Fi6 av Mona Sahlin m.fl. (s):

1. Riksdagen beslutar att godkänna det förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i denna motion.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om fördelningspolitiska analyser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om fondering av intäkterna från trängselskatt.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om arbetsmarknadspolitikens inriktning.
5. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning.

2006/07:Fi7 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen beslutar att godkänna utgångspunkterna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i enlighet med vad som anförs i motionen (avsnitt 4–16 i motionen).
2. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 1 i propositionen).
3. Riksdagen beslutar avslå förslaget om att fastställa målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn till i genomsnitt 1 % av bruttonationalprodukten över en konjunkturcykel (avsnitt 4.1.3 i propositionen).
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till hur 22–23 §§ budgetlagen kan ändras så att huvudprincipen för en infrastrukturinvestering sker genom lån hos Riksgäldskontoret i enlighet med vad i motionen anförs (avsnitt 11:1 i motionen).
5. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunal ekonomisk utjämning (avsnitt 3.2 och 8.6.3 i propositionen).
7. Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:716) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. (avsnitt 3.1 och 6.9 i propositionen).
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att medel bör ställas till förfogande redan under 2007 för att kompensera kostnader med anledning av utlokaliseringen av Riksutställningar och Riksantikvarieämbetet till Visby på Gotland.

2006/07:Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.
2. Riksdagen beslutar om riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i enlighet med vad som i motionen anförs.
3. Riksdagen avslår regeringens hemställanspunkt 17 om ändring i lagen om kommunalekonomisk utjämning (avsnitt 3.2 i propositionen).

2006/07:Fi10 av Mona Sahlin m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om arbetsmarknadspolitikens inriktning för 2007.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om aktivitetsstödet för 2007.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om Forska & Väx.

Framställning 2006/07:RRS16

Framställning 2006/07:RRS16 Riksrevisionens styrelses framställning angående det makroekonomiska underlaget i budgetpropositionerna:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att regeringen förbättrar redovisningen av det makroekonomiska underlaget i budgetpropositionerna.

Framställning 2006/07:RRS17

Framställning 2006/07:RRS17 Riksrevisionens styrelses framställning angående regeringens uppföljning av överskottsmålet:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att regeringen klargör principerna för uppföljning av överskottsmålet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att den regelbundna uppföljning av överskottsmålet som görs av regeringen följer angivna principer och ges en samlad presentation i budgetdokumenten och i Årsredovisning för staten.

Följdmotion med anledning av framst. 2006/07:RRS17

2006/07:Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (v):

Riksdagen avslår Riksrevisionens styrelses framställning 2006/07:RRS17.

Framställning 2006/07:RRS25

Framställning 2006/07:RRS25 Riksrevisionens styrelses framställning angående regeringens beredning och redovisning av skatteutgifter:

Redogörelse 2006/07:RRS9

Redogörelse 2006/07:RRS9 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående förvaltningsutgifter på sakanslag.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Proposition 2005/06:1

3.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs att 6 a kap. 1 § och 11 kap. 2, 3 och 10 §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi skall ha följande lydelse,

6 a kap.**1 §¹**

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, skall helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning för annat ändamål än motordrift eller uppvärmning eller i en process där bränslet i allt väsentligt används för annat ändamål än motordrift eller uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § eller fartygstillstånd enligt fiskelagen (1993:787) meddelats, när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Annan bensin än flygbensin (KN-nr 2710 00 26)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartyg, när luftfartyget används för privat ändamål eller i	Andra bränslen än flygbensin och flygfotogen (KN-	100 procent	100 procent	100 procent

¹ Senaste lydelse 2004:1038.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
luftfartygsmotorer i provbädd eller i liknande anordning	nr 2710 00 51)			
6. Förbrukning vid fram- ställning av mineralolje- produkter, kolbränslen, petroleumkoks eller andra produkter för vilka skatte- plikt har inträtt för till- verkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning vid fram- ställning av skattepliktig elektrisk kraft, med de begränsningar som följer av 3 §	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i metallurgiska processer	Andra bränslen än kolbränslen och petroleumkoks	100 procent	100 procent	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motor- drivna fordon vid tillverk- ningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motor- drivna fordon vid yrkes- mässig växthusodling	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motor- drivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i sodapannor, lutpannor, metallurgiska processer eller i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller		–	–	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–
14. Förbrukning i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	–	77 procent	–

Föreslagen lydelse

6 a kap.

1 §

Bränsle som används för nedan angivna ändamål, i förekommande fall med undantag för vissa bränsleslag, skall helt eller delvis befrias från skatt enligt följande, om inte annat anges.

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid- skatt	Befrielse från svavelskatt
1. Förbrukning för annat ändamål än motordrift eller uppvärmning eller i en process där bränslet i allt väsentligt används för annat ändamål än motordrift eller uppvärmning		100 procent	100 procent	100 procent
2. Förbrukning i tåg eller annat spårbundet färdmedel	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
3. Förbrukning i skepp, när skeppet inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent
4. Förbrukning i båt för vilken medgivande enligt 2 kap. 9 § eller fartygstillstånd enligt fiskelagen (1993:787) meddelats, när båten inte används för privat ändamål	Bensin, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavelskatt
5. Förbrukning i				
a) luftfartyg, när luftfartyget inte används för privat ändamål	Annan bensin än flygbensin (KN-nr 2710 00 26)	100 procent	100 procent	100 procent
b) luftfartyg, när luftfartyget används för privat ändamål eller i luftfartygs-motorer i provbädd eller i liknande anordning	Andra bränslen än flygbensin och flygfotogen (KN-nr 2710 00 51)	100 procent	100 procent	100 procent
6. Förbrukning vid framställning av mineralolje-produkter, kolbränslen, petroleumkoks eller andra produkter för vilka skatteplikt har inträtt för tillverkaren		100 procent	100 procent	100 procent
7. Förbrukning vid framställning av skattepliktig elektrisk kraft, med de begränsningar som följer av 3 §	Bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	100 procent	–
8. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning i metallurgiska processer	Andra bränslen än kolbränslen och petroleumkoks	100 procent	100 procent	–
9. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet	Bensin, råttalolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–
10. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling	Bensin, råttalolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–
11. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter, förbrukning för annat ändamål än drift av motordrivna fordon i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet	Bensin, råttalolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–
12. Om skattebefrielse inte följer av tidigare punkter,		–	–	100 procent

Ändamål	Bränsle som inte ger befrielse	Befrielse från energiskatt	Befrielse från koldioxid-skatt	Befrielse från svavelskatt
förbrukning i sodapannor, lutpannor, metallurgiska processer eller i processer för framställning av andra mineraliska ämnen än metaller				
13. Förbrukning vid tillverkningsprocessen i gruv-industriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	100 procent	79 procent	–
14. Förbrukning i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar	Andra bränslen än bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	–	77 procent	–
15. Om skattebefrielse inte följer av 1, 6 eller 8, förbrukning vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet i en anläggning, för vilken utsläppsrätter tilldelats enligt lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	–	21 procent	–
16. Förbrukning vid samtidig produktion av värme och skattepliktig elektrisk kraft i en kraftvärmeanläggning, för vilken utsläppsrätter tilldelats enligt lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter, för den proportionella del av bränslet som använts för framställning av värme i en sådan anläggning som har en elverkningsgrad på minst 38 procent och en total verkningsgrad på minst 89 procent	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	–	21 procent	–
17. Förbrukning i annan anläggning än som avses i 15 eller 16 för vilken utsläppsrätter tilldelats enligt lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter	Bensin, råttallolja, bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b	–	14 procent	–

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***11 kap.****10 §³**

Avdrag får göras även för energiskatt och koldioxidskatt på bränsle som förbrukats på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap. 1 § 7 och 3 och 4 §§.

Avdrag enligt första stycket får göras endast i den mån avdrag inte gjorts enligt 7 kap. 1 § första stycket 4 i fall som avses i 6 a kap. 1 § 7 eller 3 eller 4 §.

Den som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft som i Sverige framställts i ett vindkraftverk får göra avdrag med ett belopp som svarar mot 16 öre per kilowattimme om kraftverket är placerat på havsbotten eller på Vänerns botten. För annan placering får avdrag göras motsvarande 9 öre per kilowattimme. Avdragsrätten upphör dock när den sammanlagda elproduktionen i vindkraftverket uppgår till 20 000 kilowattimmar per installerad kilowatt enligt elgeneratorns märkeffekt.

Avdrag får göras även för energiskatt och koldioxidskatt på bränsle som förbrukats på ett sätt som ger rätt till skattebefrielse enligt 6 a kap. 1 § 7, 16 och 17 samt 3 och 4 §§.

Avdrag enligt första stycket får göras endast i den mån avdrag inte gjorts enligt 7 kap. 1 § första stycket 4 i fall som avses i 6 a kap. 1 § 7, 16 eller 17 samt 3 eller 4 §.

Den som yrkesmässigt levererar elektrisk kraft som i Sverige framställts i ett vindkraftverk får göra avdrag med ett belopp som svarar mot 15 öre per kilowattimme om kraftverket är placerat på havsbotten eller på Vänerns botten. För annan placering får avdrag göras motsvarande 6,5 öre per kilowattimme. Avdragsrätten upphör dock när den sammanlagda elproduktionen i vindkraftverket uppgår till 20 000 kilowattimmar per installerad kilowatt enligt elgeneratorns märkeffekt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2004:1038.

Proposition 2006/07:100

3.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §¹

- Reduceringsinkomsten utgörs av summan av
- pension, sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 2 §,
 - pension eller invaliditetsförmån som utges enligt utländsk lagstiftning,
 - inkomst av kapital enligt 12 § första stycket 3,
 - tillägg till den bidragsgrundande inkomsten enligt 16 och 17 §§, *och*
- tillägg till den bidragsgrundande inkomsten enligt 16 och 17 §§,
- 50 procent av de delar av den bidragsgrundande inkomsten som utgör arbetsinkomst enligt 65 kap. 9 a § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229),
 - 50 procent av de delar av inkomster enligt 15 § 1 som, bortsett från att skatteplikt inte föreligger, är av motsvarande slag som arbetsinkomst enligt 65 kap. 9 a § andra stycket inkomstskattelagen, *och*
- 80 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten, minskad med ett fribelopp enligt 19 §.

¹ Senaste lydelse 2002:305.

Vad som föreskrivs i 17 a § om beräkning av bidragsgrundande inkomst gäller också när reduceringsinkomsten beräknas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bostadstillägg och särskilt bostadstillägg som avser tid före ikraftträdandet.

3.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

För varje kommun beräknas standardkostnaden för

1. förskoleverksamhet och skolbarnomsorg,
2. förskoleklass och grundskola,
3. gymnasieskola,
4. individ- och familjeomsorg,
5. barn och ungdomar med utländsk bakgrund,
6. äldreomsorg,
7. befolkningsförändringar, *och*
8. bebyggelsestruktur.

7. befolkningsförändringar,
8. bebyggelsestruktur, *och*
9. löner.

För varje landsting beräknas standardkostnaden för

1. hälso- och sjukvård, *och*
2. befolkningsförändringar.

1. hälso- och sjukvård,
2. befolkningsförändringar, *och*
3. löner.

En standardkostnad beräknas också för kollektivtrafik. Kostnaden fördelas mellan kommuner och landsting enligt bestämmelser som regeringen meddelar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2008.

¹ Senaste lydelse 2005:804.

BILAGA 3

Skatteutskottets yttrande 2006/07:SkU3y

Skattepolitiken i 2007 års ekonomiska vårproposition m.m.

Till finansutskottet

Sammanfattning

I yttrandet tillstyrker skatteutskottet att regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken godkänns såvitt avser skattefrågor. Riktlinjerna innebär bl.a. följande.

Regeringen gör bedömningen att ett förstärkt jobbskatteavdrag kan införas 2008. Under resten av mandatperioden övervägs ytterligare åtgärder för att öka arbetsutbudet. Det kan handla om en ytterligare utbyggnad av jobbskatteavdraget och om förändringar av den statliga inkomstskatten, bl.a. den s.k. värnskatten.

Regeringen avser att återkomma med ett förslag om att de mindre företagens redovisningsperiod för mervärdesskatt ska förlängas till 3 månader den 1 januari 2008. Ett tidigare aviserat förslag om att återinföra hälftenindelningen av fåmansbolagens kapitalvinst presenteras i vår. Härefter kommer 3:12-reglernas betydelse för balansen mellan olika verksamhetsformer att utredas.

Regeringen avser att avskaffa förmögenhetsskatten helt fr.o.m. den 1 januari 2007 och åtgärden finansieras genom att det allmänna pensions-sparavdraget begränsas till 12 000 kr per år fr.o.m. den 1 januari 2008.

Den statliga fastighetsskatten kommer att ersättas med en kommunal fastighetsavgift. I den modell som utreds finansieras skattebortfallet genom att skattesatsen på kapitalvinster höjs från 20 till 30 %.

Regeringen avser vidare att sänka reklamskattesatsen för periodiska publikationer med verkan fr.o.m. den 1 januari 2007.

I yttrandet behandlar utskottet ett lagförslag från hösten 2006 som avvakta kommissionens godkännande hos skatteutskottet och som återlämnats till finansutskottet eftersom kommissionen ännu inte beslutat i statsstödsärendet. Utskottet föreslår att förslaget avslås.

I avvikande meningar från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet tillstyrks de riktlinjer som redovisas i respektive partis motioner.

Redogörelse för ärendet

Finansutskottet har berett skatteutskottet tillfälle att yttra sig över riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (punkt 1) i 2007 års ekonomiska vårproposition (prop. 2006/07:100) och de motioner som har väckts med anledning av propositionen, allt i de delar som berör skatteutskottets beredningsområde.

I ärendet yttrar sig utskottet även över regeringens förslag i proposition 2005/06:1 punkt 40 (delvis) om att slopa koldioxidskatten för bränslen som förbrukas i industrianläggningar som omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter. Förslaget kräver Europeiska kommissionens (nedan kommissionen) godkännande. Förslaget remitterades ursprungligen till finansutskottet. I betänkande 2005/06:FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna hade finansutskottet inte någon invändning mot regeringens förslag men ansåg att kommissionens godkännande borde avvaktas innan riksdagen antog lagförslaget. Förslaget bröts därför ut ur ärendet och överlämnades till skatteutskottet för fortsatt beredning. Mot bakgrund av att ärendet enligt 5 kap. 10 § riksdagsordningen ska avgöras under nu innevarande riksmöte och då kommissionen inte beslutat i statsstödsärendet har utskottet återlämnat ärendet till finansutskottet för avgörande.

Utskottets överväganden

Skattepolitiken i 2007 års ekonomiska vårproposition

Skatteskala, grundavdrag m.m.

Vårpropositionen

Det centrala målet för regeringens ekonomiska politik är att varaktigt öka sysselsättningen i Sverige. Skattepolitiken har därför inriktats på att förstärka arbetsutbudet och varaktigt minska arbetslösheten genom att göra det mer lönsamt att arbeta, göra det lättare för företagen att anställa samt att förbättra villkoren för expansion och nyetablering i Sverige.

De åtgärder som genomfördes eller aviserades i budgetpropositionen för 2007 var inriktade på ett ökat arbetsutbud och en ökad efterfrågan särskilt på arbetskraft som har en förhållandevis svag ställning på arbetsmarknaden. En utbudsökande åtgärd är det jobbskatteavdrag som införts den 1 januari 2007 i syfte att förstärka drivkrafterna till arbete, särskilt för låg- och medelinkomsttagare.

I propositionen anför regeringen att det är angeläget att ett förstärkt jobbskatteavdrag kan införas 2008 och att frågan kommer att beredas i Regeringskansliet under våren 2007. En förutsättning för ett genomförande är att de offentliga finanserna är fortsatt goda och att finansieringen kan säkras. Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för 2008 med sin slutliga bedömning.

Regeringen avser vidare att under återstoden av mandatperioden vidta ytterligare åtgärder för att stärka arbetsutbudet och därmed den varaktiga sysselsättningen samt att göra det mer lönsamt för redan yrkesverksamma att öka sina arbetsinsatser. Regeringen anför att det kan handla om en ytterligare utbyggnad av jobbskatteavdraget, men också om förändringar i den statliga skatten på förvärvsinkomster, t.ex. genom att den s.k. värnskatten avskaffas, för att förbättra avkastningen på utbildning, liksom att se över beskattningen av företagare och företag. Även i detta fall är förutsättningen att de offentliga finanserna är fortsatt goda.

Regeringen understryker att kommande skatteförändringar måste göras med beaktande av fördelningseffekterna. Regeringen arbetar med löpande uppföljning av vidtagna åtgärder och är enligt vad som anförts beredd att göra de korrigeringar och kompletteringar som kan vara motiverade.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi6 av Mona Sahlin m.fl. anför motionärerna att planerna på avskaffad förmögenhetsskatt, slopad fastighetsskatt och skattereduktion för hushållstjänster innebär kraftiga skattesänkningar för de redan rika och att detta kommer att leda till ökade klyftor i samhäl-

let. Regeringens samlade skattesänkningar mellan 2006 och 2007 är enligt vad som anförs historiskt stora och inger oro för den långsiktiga finansieringen av välfärden, inte minst mot bakgrund av den kommande demografiska utmaningen.

Motionärerna anför att det redan införda jobbskatteavdraget ökar skillnaderna mellan de som arbetar och de som inte arbetar och gör att den som blir sjuk, arbetslös, frånvarande på grund av arbetsskada eller går i pension inte bara får lägre inkomst – dessutom höjs skatten. Detta ökar orättvisorna i samhället och drabbar alla som står utanför arbetsmarknaden – inte minst pensionärerna. Regeringens skattepolitik leder dessutom till ett krångligare och mer svåröverskådligt skattesystem. Arbetsgivaravgiften ska framöver bestämmas av åldern på de anställda och i vilken sektor företaget verkar. I stället för enkla och tydliga regler präglas politiken av särregler och undantag, vilket skapar gränsdragningsproblem, mindre transparens och öppnar för skatteplanering. När det gäller den egna skattepolitiken avser motionärerna att återkomma i anslutning till budgetpropositionen.

I *Vänsterpartiets* motion Fi7 av Lars Ohly m.fl. är den skattepolitiska målsättningen att säkerställa välfärden på kort och lång sikt samt förbättra den på områden som är eftersatta. Målet är även att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling för miljö och klimat. Hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade välfärden och för miljö- och klimatsatsningar. Motionärernas skattepolitik utformas därför så att den bidrar till att få fler människor i arbete. Motionärerna avvisar regeringens planer på en utvidgning av jobbskatteavdraget eftersom det inte finns något uppenbart samband mellan sänkta skatter och fler jobb och det dessutom är utformat på ett sätt som gynnar människor med högre inkomster och på det sättet bidrar till ökade skillnader mellan kvinnor och män. De avvisar också planerna på att avskaffa värnskatten eftersom detta också skulle öka inkomstklyftorna och minska rättvisan i skattesystemet. De anser dessutom att det finns utrymme att öka inkomsterna från den statliga inkomstskatten genom att begränsa grundavdraget vid högre inkomster och att detta är en viktig fördelningspolitisk åtgärd.

I *Miljöpartiets* motion Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. anför motionärerna att den politik som regeringen för innebär att inkomstklyftorna i landet ökar och att män gynnas framför kvinnor. Motionärerna föreslår att skatteskalen för förvärsarbetande skärps genom att jobbskatteavdraget trappas av med 10 % för inkomster över 20 000 kr per månad och genom att uppräkningsgränsen för statlig skatt begränsas. För övriga grupper sänks inkomstskatten genom en höjning av grundavdraget. Denna höjning finansieras med en grön skatteväxling om 4,6 miljarder kronor.

Förmånsbeskattningen av cyklar avskaffas för att gynna cyklande. Arbetsgivare som vill tillhandahålla cyklar till sina anställda slipper betala socialavgifter på dessa cyklar, och den anställde slipper ta upp cykeln för förmånsbeskattning i sin deklaration. Satsningen på cyklar är också en folkhälsosatsning.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är det viktigt att skattepolitiken spelar en aktiv roll i arbetet med att varaktigt öka sysselsättningen. Skattepolitiken bör vara inriktad på att förstärka arbetsutbudet och varaktigt minska arbetslösheten genom att göra det mer lönsamt att arbeta, göra det lättare för företagen att anställa samt förbättra villkoren för expansion och nyetablering av företag. Regeringen har redan vidtagit en rad arbetsmarknadsrelaterade skatteåtgärder i syfte att stimulera arbetsutbudet och öka den varaktiga sysselsättningen i Sverige. Det jobbskatteavdrag som infördes den 1 januari 2007 förstärker drivkrafterna till arbete, särskilt för låg- och medelinkomsttagare. Avdraget gör det mer lönsamt att arbeta för dem som i dag står utanför arbetsmarknaden, men det bidrar också, genom sänkta marginalsatser, till ett ökat arbetsutbud för många av dem som redan har ett arbete. För äldre personer ges dessutom ett kraftigt förhöjt avdrag.

I likhet med regeringen anser utskottet att det är angeläget att ytterligare förstärka stimulansen till arbete och minska marginaleffekterna genom en förstärkning av jobbskatteavdraget för låg- och medelinkomsttagarna om de offentliga finanserna är fortsatt goda och lämnar utrymme för en sådan åtgärd. När det gäller de fördelningspolitiska invändningarna finns det anledning att understryka att det övergripande målet med de åtgärder som vidtas är att skapa en varaktig ökning av sysselsättningen i Sverige och att en återgång i arbete innebär en kraftig förbättring för dem som i dag befinner sig utanför arbetsmarknaden. Det är viktigt att de fördelningspolitiska effekterna beaktas. Det är därför bra att regeringen arbetar med en löpande uppföljning av vidtagna åtgärder och att regeringen enligt vad som anförs är beredd att göra de korrigeringar och kompletteringar som kan vara motiverade.

Utskottet ser också positivt på att regeringen avser att under återstoden av mandatperioden vidta ytterligare åtgärder för att stärka arbetsutbudet och därmed den varaktiga sysselsättningen samt att göra det mer lönsamt för redan yrkesverksamma att öka sina arbetsinsatser. Det kan härvid handla om en ytterligare utbyggnad av jobbskatteavdraget men också om förändringar i den statliga skatten på förvärvsinkomster, t.ex. genom att den s.k. värmskatten avskaffas, för att förbättra avkastningen på utbildning, liksom att se över beskattningen av företagare och företag.

När det gäller motionsförslagen om höjd inkomstskatt för de förvärvsarbetsbetande är utskottet inte berett att tillstyrka en sådan utveckling. Jobbskatteavdragets inriktning på låg- och medelinkomsttagare har medfört en skärpning av skatteskalans fördelningsprofil, och det finns därför inte någon anledning att överväga höjningar i syfte att ytterligare skärpa fördelningsprofilen. Utskottet anser inte heller att det finns anledning att höja grundavdraget.

När det gäller förmån av fri cykel som arbetsgivaren tillhandahåller anser utskottet att beskattningen av löneförmåner så långt möjligt bör vara likformig. Undantag ger upphov till gränsdragningsproblem och har en ten-

dens att öka uppfinningsrikedomen när det gäller att utvinna ett så stort värde som möjligt ur undantaget. Möjligheten att få tillgång till en cykel på förmånliga villkor skulle dessutom bara gälla för dem som har en arbetsgivare. Något undantag för förmån av fri cykel bör enligt utskottets mening inte införas.

Särskild löneskatt

Vårpropositionen

För att göra det mer attraktivt för företagen att behålla och nyanställa äldre medarbetare slopades den 1 januari 2007 den särskilda löneskatten om 16,16 % på arbetsinkomster och inkomster av aktiv näringsverksamhet för personer som fyllt 65 år och är födda 1938 eller senare. För personer som är födda före 1938 gäller dock särskilda regler. I dessa fall betalas fortfarande särskild löneskatt med 24,26 % av underlaget.

I propositionen anförs att regeringen avser att gå vidare och från den 1 januari 2008 avskaffa den särskilda löneskatten även för personer som är födda före 1938. Härigenom uppmuntras arbetsgivare i än högre grad att ta till vara de äldres erfarenhet och kunskap, liksom även äldre som vill fortsätta arbetet i det egna företaget uppmuntras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att det finns en potentiell efterfrågan och ett potentiellt utbud av äldre arbetskraft som i dag inte tas till vara och att det såväl ur ett samhällsekonomiskt perspektiv som ur ett individperspektiv är önskvärt att det skapas möjligheter för äldre att fortsätta att göra en arbetsinsats. Detta är viktigt inte minst mot bakgrund av den demografiska utvecklingen.

Utskottet har under hösten 2006 tillstyrkt regeringens förslag om slopad löneskatt för den som fyllt 65 år och är född 1938 eller senare och har därvid anfört att kombinationen av ett förstärkt jobbskatteavdrag och en slopad särskild löneskatt ger goda förutsättningar för dem som fyllt 65 år att fortsätta att göra en arbetsinsats. I likhet med regeringen anser utskottet att det finns skäl att gå vidare och från den 1 januari 2008 avskaffa den särskilda löneskatten även för personer som är födda före 1938.

Skattelättnader för hushållstjänster

Vårpropositionen

Regeringen har lagt förslag om en skattereduktion för köp av hushållstjänster som ska träda i kraft den 1 juli 2007. Skattereduktionen innebär att den som har utgifter för hushållsarbete kan få en minskning av skatten med

hälften av utgiften för arbetet. Avsikten är att svartarbetet ska minska och arbetsutbudet öka. Skattereduktionen gör det också lättare att förena arbetsliv och familjeliv.

I propositionen anförs att regeringen under hösten 2007 ska återkomma med förslag som gör att skattereduktion även ska utgå för hushållstjänster som utgör löneförmån för anställda. Vidare ska regeringen tillsätta en särskild utredning med uppgift att undersöka olika modeller för förenkling av systemet så att konsumenten direkt ska kunna tillgodogöra sig det lägre priset i stället för att få en skattereduktion i efterhand.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi6 av Mona Sahlin m.fl. anför motionärerna att regeringens förslag till skattelättnader för hushållsnära tjänster leder till att skattereglerna blir krångligare och med svåröverskådliga. Avdrag beviljas för gräsklippning och för att rensa ogräs i rabatter, men inte för att beskära träd eller att sätta frön i rabatten. Alla särregler och undantag leder även till en successiv urholkning av skattebaserna, vilket undergräver finansieringen av välfärden.

I *Vänsterpartiets* motion Fi7 av Lars Ohly m.fl. anför motionärerna att förslaget leder till begränsade sysselsättningseffekter och att skattesmitning inte ska bekämpas med skattebefrielser. Skattereduktionen leder inte heller till någon förbättring av kvinnors och mäns möjlighet att kombinera familjeliv och arbetsliv. För hushåll med mycket god ekonomi och höga inkomster öppnar sig en mycket stor skattesänkning. Motionärerna avvisar både förslaget och den utvidgning som regeringen planerar.

I *Miljöpartiets* motion Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. säger motionärerna nej till skattereduktionen för hushållsnära tjänster. Den innebär en felprioritering av den offentliga sektorns medel och skapar dåliga fördelningsspolitiska effekter.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag om en skattereduktion för hushållstjänster finns i proposition 2006/07:94 och bereds för närvarande av utskottet. I ärendet finns motionsyrkanden om avslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Enligt utskottets mening gör de relativt sett höga skatterna på arbete att hushållstjänster framstår som förhållandevis dyra för hushållen. Många väljer därför att utföra dessa tjänster själva eller att köpa tjänsterna på den svarta marknaden, vilket ger välfärdsförluster i form av minskad total produktion. Hushållens möjlighet att delta i marknadsarbete begränsas på detta sätt.

Det finns en hög potential för nya arbetstillfällen när det gäller tillhandahållande av hushållstjänster. Konjunkturinstitutet har i en rapport från 2005 analyserat de samhällsekonomiska effekterna av en skattelättnad för hushållstjänster. Analysen visar att sysselsättningen skulle öka och att

svart arbete delvis ersättas med vitt arbete. Hushåll som köper mer hushållstjänster skulle öka sitt arbetsutbud, vilket leder till en motsvarande högre sysselsättning. Vid en skattereduktion på 50 % av arbetskostnaden beräknas sysselsättningen kunna öka med mellan 3 000 och 19 000 personer beroende på vilka antaganden som görs. Erfarenheter från skattelättnader för hushållstjänster i andra länder visar också att sysselsättningen i sektorn ökat.

Sverige har ett behov av fler arbetade timmar i ekonomin. Med tanke på de demografiska spänningar som kommer att uppstå de närmaste decennierna har åtgärder som kan leda till ett ökat utbud av arbetskraft stor betydelse. Genom en lägre skatt på marknadsproducerade hushållstjänster ökar individens möjligheter att arbeta med det individen är bäst på. Om kvinnor ges bättre möjlighet att omfördela sin tid från hemarbete till marknadsarbete ökar deras möjlighet att få högre inkomster och att delta i arbetslivet på lika villkor.

Även de som utför tjänsterna förbättrar sina inkomster i exempelvis de fall de går till arbete från arbetslöshet. Erfarenheter från andra länder som infört lägre beskattning på marknadsbaserade hushållstjänster visar att det till stor del är kvinnor som utför dessa tjänster. I Finland har man även kunnat konstatera att lönerna för de personer som utför tjänsterna har ökat i takt med att alltfler personer utnyttjat skattelättnaden. Framväxten av nya företag kommer att göra det möjligt för fler korttidsutbildade att ta sig in på arbetsmarknaden. Det är i denna grupp som arbetslösheten är stor.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det bör införas en skattereduktion för fysiska personers köp av hushållstjänster, och utskottet har för avsikt att tillstyrka regeringens förslag och avstyrka de motioner om avslag på förslaget som väckts i ärendet om en skattereduktion för hushållstjänster.

När det gäller möjligheten att ge motsvarande skattelättnad även i de fall då tjänsterna utgår i form av en löneförmån anser utskottet att detta skulle ge skattereduktionen ett än större genomslag, och utskottet ser därför positivt på regeringens planer på att skyndsamt utreda denna möjlighet.

Det förslag som regeringen lagt fram och som bereds av utskottet har utformats med skattereduktionen för byggnadsarbeten som förebild. På detta sätt kan Skatteverkets erfarenheter på området tas till vara och inkörningsproblem undvikas. Det finns anledning att löpande följa upp och utvärdera skattereduktionen. Systemet bör enligt utskottets mening vara så enkelt som möjligt för de enskilda hushållen att hantera, och det är därför bra att regeringen avser att tillsätta en utredning som har till uppgift att undersöka möjligheterna att hitta ett enklare system och ta till vara erfarenheterna från de system som används i andra länder.

Fåmansbolagen (3:12-reglerna)

Vårpropositionen

De särskilda reglerna för ägare till fåmansbolag, de s.k. 3:12-reglerna, har från år 2007 förändrats på ett sätt som sänker skatten, ökar drivkrafterna för företagen att anställa fler samt förenklar för företagare och gör det lättare att sälja verksamheter. Utrymmet för kapitalbeskattad inkomst som baseras på lönesumman och det s.k. schablonbeloppet i förenklingsregeln har höjts.

I propositionen anför regeringen att en promemoria med ett förslag om att övergångsvis återinföra hälftindelningen mellan inkomstlagen tjänst och kapital för inkomståren 2007–2009 kommer att presenteras senare i vår.

Efter de genomförda och aviserade förändringarna i 3:12-reglerna finns det enligt vad regeringen anför anledning att utvärdera vad de nya reglerna innebär för balansen i skattemässig behandling av olika organisatoriska företagsformer som marknadsnoterade aktiebolag, onoterade aktiebolag, s.k. 3:12-bolag och enskild näringsverksamhet. För att behandla dessa frågor, och som en nödvändig grund för reformarbetet, kommer ett särskilt utvärderingsuppdrag att lämnas. Uppdraget ska redovisas före utgången av 2007. Regeringen kommer därefter att ta ställning till hur reformarbetet ska drivas vidare.

Redan i anslutning till höstens budgetproposition kan det dock enligt vad som anförs bli aktuellt med vissa åtgärder.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi6 av Mona Sahlin m.fl. anför motionärerna att den dåvarande socialdemokratiska regeringen reformerat skattereglerna för fåmansbolag den 1 januari 2006 i syfte att förbättra företagens villkor och förenkla reglerna och att regeringens planer på ytterligare förändringar och en samtidig utvärdering av konsekvenserna av dessa nya förslag visar att regeringen redan innan genomförandet ser betydande risker för en ökad skatteplanering.

I *Vänsterpartiets* motion Fi7 av Lars Ohly m.fl. vill motionärerna avvakta ett skarpt förslag inför ett ställningstagande och instämmer i att organisationsformer bör ges så skattemässigt lika villkor som möjligt så att inte en organisationsform missgynnas jämfört med annan.

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen anser utskottet att det är angeläget att stimulera företagandet och näringslivets utveckling.

Utskottet anser att det är bra att en promemoria med det i budgetpropositionen för 2007 aviserade förslaget om att övergångsvis återinföra hälftindelningen mellan inkomstlagen tjänst och kapital för inkomståren 2007–2009 kommer att presenteras senare i vår. Som regeringen anför finns det efter dessa förändringar anledning att utvärdera vad de nya reglerna inne-

bär för balansen i skattemässig behandling av olika organisatoriska företagsformer som marknadsnoterade aktiebolag, onoterade aktiebolag, s.k. 3:12-bolag och enskild näringsverksamhet. Olika slag av organisationsformer bör bedrivas under så skattemässigt likvärdiga villkor som möjligt.

Bolagsskattesatsen, samordning inom EU

Vårpropositionen

Regeringen anför att många länder under senare år har förändrat sina företagskatteregler, främst genom sänkningar av bolagsskattesatserna, och att det på sikt kan vara motiverat att se över den svenska bolagsskattesatsen så att investeringar och företagande i Sverige stimuleras.

När det gäller samarbetet inom EU anför regeringen att Sverige följer och deltar i kommissionens pågående tekniska utredningsarbete med en gemensam och konsoliderad bolagsskattebas. Regeringen anför att det är ett mycket omfattande och tekniskt komplicerat arbete att ta fram ett system med gemensamma företagsskatteregler och att Sverige ser betydande ekonomiska och politiska svårigheter med ett sådant system. Ett sådant system blir även inflexibelt eftersom reglerna blir svåra att ändra och systemet kommer även att ställa stora krav på ett väl fungerande gränsöverskridande administrativt ramverk.

På detta område pågår också ett samarbete som rör möjligheten och behovet av ökad samordning på vissa begränsade områden för att få de nationella systemen att fungera bättre tillsammans. Det kan t.ex. röra områden där EG-domstolens praxis skapat nya förutsättningar.

Motionen

I *Vänsterpartiets* motion Fi7 av Lars Ohly m.fl. står motionärerna fast vid sin bedömning att bolagsskattesatsen bör höjas från 28 till 30 % och att en sådan höjning inte påtagligt skulle försämra Sveriges konkurrenskraft. Höjningen motiveras av andra förslag som slopade sjuklönekostnader för mindre företag, slopad medfinansiering i sjukförsäkringen och stimulanser för ökade forskningsinsatser.

Utskottets ställningstagande

Sedan lång tid tillbaka har de allmänna skattemässiga förutsättningarna för realinvesteringar i Sverige varit förmånliga i förhållande till de i vår omvärld. Genom 1990 års skattereform introducerades bl.a. en då relativt låg bolagsskattesats. Under senare år har dock många länder förändrat sina företagsskatteregler, främst genom sänkningar av bolagsskattesatserna. Utskottet anser att Sverige även i framtiden bör ha internationellt sett konkurrenskraftiga regler på företagsområdet som säkerställer fortsatt goda villkor för investeringar i Sverige och ger en stabil svensk skattebas. Som

regeringen anför kan det därför på sikt vara motiverat att se över den svenska bolagsskattesatsen så att investeringar och företagande i Sverige stimuleras.

När det gäller samarbetet inom EU följer utskottet de pågående diskussionerna om samordning av skatteregler. Utskottet genomför i dagarna ett saksamråd med regeringen (finansministern) rörande arbetet med en gemensam konsoliderad bolagsskattebas och kommissionens syn på möjligheten till samordning av medlemsstaternas skattesystem på området direkt beskattning, däribland utflyttningsbeskatning och förlustutjämning i gränsöverskridande situationer. Utskottet kommer att fortsätta att följa dessa frågor.

Generationsskiften och skogskonton

Vårpropositionen

Regeringen aviserar att det kommer att införas en möjlighet att föra över skogskonton och skogsskadekonton i samband med generationsskiften. Ett förslag om detta ska lämnas senast under 2008 och träda i kraft senast den 1 januari 2009.

Utskottets ställningstagande

De problem som företagare haft i samband med generationsskiften har till stor del eliminerats genom att arv- och gåvoskatten slopats. Inom inkomstbeskattningen har reglerna för periodiseringsfond och expansionsfond numera en utformning som gör det möjligt att uppnå ett bra utfall vid generationsskiften. En fråga som återstår att lösa gäller hanteringen av skogskonton och skogsskadekonton, och utskottet ser positivt på att även denna fråga nu ser ut att få en lösning.

Redovisningsperioden för mervärdesskatt

Vårpropositionen

Regeringen avser att under innevarande år återkomma med ett förslag om att förlänga redovisningsperioden för mervärdesskatt från nuvarande normalt en månad till tre månader för företag med en omsättning som uppgår till högst 40 miljoner kronor per år. En redovisningsperiod om tre månader för mindre företag bör kunna införas den 1 januari 2008.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi6 av Mona Sahlin m.fl. anföras att regeringens mål att minska den administrativa bördan på skatteområdet med 25 % genom regelförenklingar inte har följts av några åtgärder. För att klara målet krävs snabba åtgärder. Om regeringen menar allvar måste det faktiska arbetet med att minska regelbördan starta nu.

I *Vänsterpartiets* motion Fi7 av Lars Ohly m.fl. har motionärerna ingen invändning mot förslaget men anser att det är anmärkningsvärt att inte näringslivet självt kan lösa problemet med att underleverantörer till större företag inte får sina fakturor betalade i tid och därmed hamnar i en ansträngd likviditetssituation.

Utskottets ställningstagande

Frågan om en generell förändring av inbetalningstidpunkterna har bl.a. aktualiserats genom att Företagarna och Företagarförbundet i skrivelser till Finansdepartementet den 28 januari 2003 (dnr Fi2003/759) respektive den 18 februari 2003 (dnr Fi2003/1138) begärt att tidpunkten för inbetalning av mervärdesskatt ska förskjutas med en månad respektive, för företag med en omsättning upp till 40 miljoner kronor, till den sista dagen i andra månaden efter redovisningsperioden. Som skäl åberopas att den genomsnittliga tiden innan kunden betalar sina fakturor är 32 dagar, att vart tionde småföretag har en genomsnittlig inbetalningstid från kunderna på minst 42 dagar samt att vart femte företag har drabbats av en ensidigt förlängd betalningstid, och för hälften av dessa företag har förlängningen medfört likviditetsproblem. Den ensidiga förlängningen uppges ha sin grund i att stora kundföretag krävt kredittid på exempelvis 60 dagar. Skatteutskottet har under våren 2005 uppvaktats av företrädare för Svenskt Näringsliv i samma fråga.

Redovisningsperioden för mervärdesskatt är i dag normalt en månad. För de mindre företagen kan detta enligt utskottets mening innebära en ansträngd likviditetssituation och också medföra förhållandevis höga hantlingskostnader.

Utskottet anser att det är bra att regeringen avser att återkomma med ett förslag om att förlänga redovisningsperioden för mervärdesskatt till tre månader för företag med en omsättning som uppgår till högst 40 miljoner kronor per år och att ambitionen är att de nya reglerna kan införas den 1 januari 2008.

Det aviserade förslaget kommer enligt utskottets mening att innebära en förenkling för de berörda företagen och ingår i det regelförenklingsarbete som regeringen påbörjat i syfte att minska den administrativa bördan på skatteområdet.

F-skatt

Vårpropositionen

Regeringen anför att en utredning med uppgift att se över reglerna om F-skatt kommer att tillsättas under våren. I regeringsförklaringen framförde regeringen att det inte ska krävas fler uppdragsgivare för att få F-skatt.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är det viktigt att reglerna om F-skatt har en utformning som gör att det är enkelt att starta och bedriva näringsverksamhet för den som vill använda denna verksamhetsform. Den nuvarande tillämpningen av kravet på självständighet ger dock enligt utskottets mening upphov till en alltför stor begränsning av möjligheterna att få F-skattsedel i vissa fall. När en sjukgymnast som jobbar för olika vårdcentraler inte får F-skattsedel därför att han eller hon har ett landsting som arbetsgivare är detta enligt utskottets mening inte ändamålsenligt. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att dessa regler bör bli föremål för en översyn.

Certifierade kassaregister, m.m.

Vårpropositionen

Regeringen har i en nyligen avlämnad proposition föreslagit en ny lag om att vissa företag som säljer varor eller tjänster mot kontant betalning ska ha certifierade kassaregister (prop. 2006/07:105). Syftet är att skydda seriösa företagare från illojal konkurrens från mindre seriösa företagare och att öka legitimiteten för skattesystemet. Lagstiftningen föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 januari 2010.

Motionen

I *Socialdemokraternas* motion Fi6 av Mona Sahlin m.fl. anför motionärerna att skattefusket, inklusive svartarbetet, uppgår till enorma belopp och snedvrider konkurrensen mellan seriösa och oseriösa företagare. Resultatet blir att mindre produktiva företag, med sämre löne- och arbetsvillkor, konkurrerar ut seriösa och mer lönsamma företag. Motionärerna ifrågasätter om regeringen prioriterar arbetet mot skattefusk.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ansvaret för beredningen av regeringens förslag om certifierade kassaregister och föreslår i betänkande 2006/07:SkU18 Konkurrens på lika villkor i kontantbranschen att det genomförs.

Syftet med regeringens förslag om certifierade kassaregister är att skydda seriösa företagare från illojal konkurrens från mindre seriösa företagare och öka legitimiteten för skattesystemet. Den illojala konkurrensen leder till att skattebördan vältras över på andra skattskyldiga, vilket i sin tur kan leda till att seriösa näringsidkare riskerar att slås ut. Vid utarbetandet av förslaget har regeringen särskilt beaktat företagets kostnader och att regleringen inte får medföra komplikationer för de minsta företagen. Därför föreslås att borg- och marknadshandeln och den som endast i obetydlig omfattning säljer varor eller tjänster mot kontant betalning inte ska omfattas av den föreslagna lagstiftningen.

Inom skatteområdet bedrivs sedan flera år ett arbete med att ta fram förslag och utveckla skatteregler i en riktning som gör att vi kan komma till rätta med svartarbete och skattefusk. Arbetet har pågått under den förutvarande regeringen och bedrivs enligt utskottets mening med fortsatt intensitet av den nuvarande regeringen. Under senare år har flera förändringar genomförts. Personalliggare har införts inom restaurang- och frisörbranscherna och har redan visat sig vara en framgångsrik metod. Omvänd skattskyldighet till mervärdesskatt kommer att tillämpas i byggbranschen fr.o.m. den 1 juli 2007. Internationellt verksamma bolag ska fr.o.m. den 1 januari 2007 upprätta skriftlig dokumentation avseende internprissättningen vid transaktioner med företag som är begränsat skattskyldiga i Sverige.

Utskottet utgår ifrån att regeringen också i fortsättningen kommer att prioritera arbetet med att bekämpa svartarbete och skattefusk.

Förmögenhetsskatt och pensionssparavdrag

Vårpropositionen

Regeringen avser att avskaffa förmögenhetsskatten helt fr.o.m. den 1 januari 2007. För att minska risken för förlust av skatteintäkter och för att finansiera avskaffandet av förmögenhetsskatten på ett fördelningspolitiskt lämpligt sätt anser regeringen att möjligheten att dra av privat pensionssparande bör begränsas. Avsikten är att regeringen under innevarande år ska återkomma med förslag om att begränsa det allmänna pensionssparavdraget till 12 000 kr per år, vilket innebär att avdraget begränsas främst för personer med förhållandevis höga inkomster. De nya reglerna ska träda i kraft den 1 januari 2008.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi6 av Mona Sahlin m.fl. avvisas förslaget om slopad förmögenhetsskatt. Motionärerna anför att 60 % av förmögenhetsskatten betalas av den tiondel av befolkningen som har de högsta inkomsterna, och det är således denna grupp som tjänar på att förmögenhetsskatten avskaffas. Därtill betalas 63 % av förmögenhetsskatten av män, och endast 37 % av kvinnor. Det finns också stora regionala skillnader. I Stockholms län bor 20 % av landets befolkning, men 44 % av förmögenhetsskatten betalas in av personer som bor i Stockholms län. Motionärerna framhåller vidare att förslaget om avskaffad förmögenhetsskatt inte är finansierat fullt ut.

Också i *Vänsterpartiets* motion Fi7 av Lars Ohly m.fl. avvisas förslaget om slopad förmögenhetsskatt. Motionärerna anför att förmögenhetsskatten visserligen har en del brister men att dessa inte kan motivera att den avskaffas. Motionärerna anser att sambandet med tillgången på riskkapital är

starkt överdrivet och tror inte att ett slopande kommer att leda till att det finns mycket mer riskkapital tillgängligt. De vill ha en översyn av förmögenhetsskatten med syfte att rätta till de nuvarande bristerna.

När det gäller avdragsrätten för privat pensionssparande vidhåller motionärerna sitt budgetförslag om att pensionssparavdraget bör begränsas till ett halvt basbelopp och anför att de betraktar den lägre avkastningsskatten på pensionskapital som en skatteavvikelse som bör ses över. Den skattemässiga behandlingen av de pensionssystem som kompletterar den allmänna pensionen, tjänstepensioner och privatpensionssparande, bör ses över och eventuella förändringar utformas så att arbetsutbud och tillväxt gynnas. Härvid ska också fördelningspolitiska överväganden göras.

I *Miljöpartiets* motion Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. anför motionärerna att förslaget är ett fördelningspolitiskt misslyckande eftersom förmögenhetsskatten slopas utan att fullt ut finansieras av de grupper som får sänkt skatt. Förslaget riskerar att späda på inflationen och därmed också räntorna. Motionärerna anser att om förmögenhetsskatten ska avskaffas bör det ske på ett sådant sätt att den fullt ut finansieras av samma grupper som betalar skatten i dag.

Utskottets ställningstagande

Hög tillväxt i Sverige förutsätter att företagen investerar i Sverige. Alltför ofta har dock svenska uppfinningar och innovationer – en viktig faktor bakom investeringsnivån – kommersialiserats i andra länder. Bristen på riskvilligt kapital, bl.a. orsakad av det höga svenska skatteuttaget på kapital i form av förmögenhetsskatt, har enligt utskottets mening bidragit till denna negativa utveckling.

Förmögenhetsskattens oenhetliga värderingsregler och många undantag skapar kryphål och uppmuntrar till skatteplanering, framför allt bland de med stora kapitaltillgångar och resurser. Detta snedvrider hushållens val av placeringar och undergräver skattens legitimitet. Samtidigt har många småhusägare kommit att betala förmögenhetsskatt på grund av snabbt stigande taxeringsvärden. Förmögenhetsskatten har därför kommit att uppfattas som både godtycklig och orättvis. Den är också kontrollmässigt svår att hantera.

Den fortgående globaliseringen och internationaliseringen av kapitalmarknaderna har medfört att förmögenhetsskattens effekter på ekonomin successivt blivit alltmer skadliga. Det är svårt att med säkerhet uppskatta storleken på det kapital som placerats utanför Sveriges gränser för att undgå beskattning. Skatteverket har dock uppskattat att tillgångar motsvarande 500 miljarder kronor kan vara placerade utanför Sveriges gränser.

Förmögenhetsskatten utgör enligt utskottets uppfattning ett hinder för företagandet. Sverige har ett bra företagsklimat men ett bristfälligt entreprenörsklimat. Det är för få som är företagare och det är för få av småföretagarna som vill växa snabbt. Det har bl.a. berott på att alldeles för mycket pengar har lämnat Sverige. En avveckling av skatten skulle som regeringen anför kunna förbättra särskilt de mindre företagens försörjning med

riskvilligt kapital och därmed skapa bättre förutsättningar för de entreprenörer som Sverige så väl behöver. Genom ett slopande av förmögenhetskatten kan vi uppnå en förbättrad finansiering av företagsamhet, investeringar och jobb.

Utskottet instämmer i regeringen bedömning att förmögenhetskatten bör avskaffas och har ingen invändning mot att detta sker med verkan redan fr.o.m. den 1 januari 2007.

Regeringen avser att under innevarande år återkomma med förslag om att begränsa det allmänna pensionssparavdraget till 12 000 kr per år. Härigenom kommer sloandet av förmögenhetskatten att finansieras främst av personer med förhållandevis höga inkomster, vilket enligt utskottets mening är lämpligt ur fördelningssynpunkt.

När det gäller frågan om en översyn av pensionsbeskattningen kan nämnas att utskottet avstyrkt ett yrkande från motionärerna om en sådan översyn i vårens betänkande 2006/07:SkU10 Allmänna motioner om inkomstskatt m.m. Utskottet har inte ändrat uppfattning i denna fråga.

Fastighetsskatten och beskattningen av kapitalvinster

Vårpropositionen

Regeringen anför att fastighetsskatten är orättvis och saknar folkligt stöd och legitimitet. Den drabbar enskilda människor som valt att investera och spara i eget boende på ett orättfärdigt sätt. Skatten drabbar på ett oförutsägbart sätt och utan att den boende kan påverka situationen märkbart. Särskilt drabbas äldre människor som efter ett långt liv strävsamt amorterat ned sina skulder i syfte att kunna bo kvar även när inkomsterna blir lägre. Mot denna bakgrund kommer den statliga fastighetsskatten på bostäder att avskaffas fr.o.m. den 1 januari 2008.

Regeringen avser att ersätta den statliga fastighetsskatten med en förhållandevis låg kommunal fastighetsavgift. Eftersom fastighetsskatten sänkts väsentligt under 2006 och 2007 ska sloandet av den statliga fastighetsskatten 2008 finansieras fullt ut inom bostadssektorn jämfört med det annars beräknade skatteuttaget på motsvarande 16,3 miljarder kronor.

I den modell som kommer att utredas finansieras 10,3 miljarder kronor av skattebortfallet genom en kommunal fastighetsavgift på 4 500 kr per bostad för småhus, dock högst 1 % av taxeringsvärdet, samt på 900 kr per bostad för flerbostadshus, dock högst 0,4 % av taxeringsvärdet. I modellen finansieras resterande 6 miljarder kronor av skattebortfallet genom att skattesatsen på kapitalvinster höjs från 20 till 30 %.

Den kommunala fastighetsavgiften kommer att beslutas av riksdagen och tillförs kommunerna fr.o.m. 2008. Statsbidraget till kommunerna justeras så att själva övergången blir neutral för såväl staten som kommunerna medan framtida inkomständringar tillfaller kommunerna. Regeringen avser

att se över skatteutjämningsystemet och kommer i det sammanhanget pröva frågan om relationen mellan den kommunala fastighetsavgiften och utjämningsystemet.

Regeringens preliminära bedömning är att denna modell medför positiva effekter i flera avseenden. Om utredningen visar att förslaget skulle ge oönskade effekter vad avser fördelning mellan inkomstgrupper eller regioner, inlåsnings på arbets- och bostadsmarknaden eller risk för försvagning av de offentliga finanserna ska arbetsgruppen vara fri att pröva alternativa vägar att avskaffa den statliga fastighetskatten. Utgångspunkten för arbetsgruppen måste vara att eventuella justeringar ska finansieras inom bostadssektorn. Regeringens avsikt är att ingen ska betala mer i fastighetsavgift än vad man skulle ha gjort enligt de tidigare reglerna.

Den fortsatta utredningen avses leda till ett förslag som remitteras i juni 2007 med inriktning på lagrådsremiss och proposition under hösten 2007 i syfte att ett nytt system ska träda i kraft den 1 januari 2008.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi6 av Mona Sahlin m.fl. avvisas planerna på en växling till en låg kommunal avgift eftersom villaägare med de allra högst taxerade småhusen får en betydande skattesänkning samtidigt som alla villa- och bostadsrättsägare får betala reformen med höjd reavinstskatt. Skatteförändringarna kommer att leda till att priserna på villor i attraktiva områden stiger – och då gynnas de redan rika ytterligare en gång i och med att värdeökningarna möjliggör ytterligare konsumtionsutrymme.

Motionärerna anför att höjningen av kapitalvinstskatten riskerar att göra bostadsmarknaden stelare. De äldre drabbas och höjningen av kapitalvinstskatten slår hårt mot alla dem som hade sett fram emot att på äldre dagar sälja villan och flytta in i en hyresrätt. Glesbygden missgynnas eftersom småhusen ute i landet inte får någon sänkning av fastighetsskatten, men får vara med och betala i form av höjd kapitalvinstskatt.

Också i *Vänsterpartiets* motion Fi7 av Lars Ohly m.fl. avvisas regeringens planer att ersätta fastighetsskatten med en låg kommunal avgift. Motionärerna anför att förslaget innebär att välbeställda och förmögna fastighetsägare i attraktiva områden i våra storstäder och längs några av våra kuststräckor får oerhört stora sänkningar av sina boendekostnader medan en majoritet av fastighetsägare får måttlig eller ingen sänkning alls. Förslaget är också oacceptabelt ur regionalpolitisk synpunkt, eftersom fastigheter med mycket höga taxeringsvärden i stort sett är koncentrerade till en handfull områden i Sverige.

Motionärerna anser att fastigheter är tillgångar som ska beskattas. Mot bakgrund av de brister som fortfarande finns i systemet bör dagens fastighetsskattesystem reformeras och en utvärdering göras av gällande begränsningsregler. I en översyn av fastighetsskatten bör olika alternativ prövas. Till exempel skulle fastighetsskatt kunna tas ut med två basvärden, ett på byggnaden och ett på marken. Byggnaden värde kan vara geografiskt

neutralt, det vill säga att samma hus får samma värde oavsett var det är beläget. Eventuellt kan detta kombineras med ett tak för markvärdet. Också andra lösningar kan diskuteras. Översynen ska också omfatta beskattningen av bostadsrätter. De föreslår att varje bostadsrätt ska värderas för sig och att den samlade värderingen blir underlag för bostadsrättsföreningarnas fastighetsskatt. Vidare bör enligt dessa motionärer fastighetsskatten på hyresfastigheter på sikt fasas ut.

I *Miljöpartiets* motion Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. anför motionärerna att modellen får väldigt dåliga fördelningseffekter. Individer med fastigheter med höga taxeringsvärden får kraftigt sänkt skatt samtidigt som reformen betalas av alla genom den höjda realisationsvinstskatten. De stora skattesänkningarna på fastigheter skapar ett större utrymme för människor att låna pengar vilket ökar risken för överhettning på bostadsmarknaden. Genom att sänkningen ska finansieras genom höjd reavinstskatt kommer benägenheten att flytta minska och inlåsningsen på bostadsmarknaden kan öka.

Motionärerna avvisar regeringens ambition att avskaffa fastighetsskatten och föreslår att också begränsningsregeln på markvärdet tas bort. De anser dock att ett fortsatt minskat uttag av fastighetskatt skulle kunna vara aktuellt senare i mandatperioden. En sådan sänkning måste dock ske när konjunkturen tillåter det och på ett sätt som sammantaget ger rimliga fördelningseffekter.

De gör också bedömningen att fastighetsskatten på sikt bör avskaffas. Avskaffandet måste dock ske på ett ansvarsfullt sätt och i flera steg, genom en successiv nedtrappning. Miljöpartiets förslag i höstas var att trappa ned skatten från 1 % till 0,8 %. Motionärerna bedömer att ett andra steg i en sådan nedtrappning skulle ha varit möjligt att genomföra senare i mandatperioden. De menar också att i samband med att fastighetskatten avskaffas bör ett system med miljöstyrande avgifter på bostadsbeståndet utredas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att fastighetsskatten är orättvis och saknar folkligt stöd och legitimitet. Den drabbar enskilda människor som valt att investera och spara i eget boende på ett orättfärdigt sätt. Utskottet välkomnar därför regeringens planer på att avskaffa fastighetsskatten redan den 1 januari 2008. En sådan förändring kan inte genomföras som en renodlad skattesänkning utan måste finansieras fullt ut. Detta är också rimligt mot bakgrund av att fastighetskatten sänkts kraftfullt under år 2006 och 2007, bl.a. genom att markvärdets genomslag på skatten begränsats till 2 kr per kvm och högst 5 000 kr.

I den modell som regeringen kommer att utreda finansieras den största delen av skattebortfallet genom en kommunal fastighetsavgift på 4 500 kr per bostad för småhus, dock höst 1 % av taxeringsvärdet, samt 900 kr per bostad för flerbostadshus, dock högst 0,4 % av taxeringsvärdet. Resterande

bortfall finansieras genom att skattesatsen på realisationsvinster höjs från 20 % till 30 %. Den kommunala avgiften ska beslutas av riksdagen och tillföras kommunerna fr.o.m. 2008. Vid övergången justeras statsbidraget till kommunerna så att den blir neutral.

Modellen är preliminär och den arbetsgrupp som ska utreda förslaget kommer att ha fria händer att pröva alternativa vägar att avskaffa den statliga fastighetskatten, om det visar sig att modellen ger oönskade effekter i vad avser fördelning mellan inkomstgrupper eller regioner, inlåsnings på arbets- eller bostadsmarknaden eller risk för försvagning av de offentliga finanserna. Utskottet anser att det är bra att det finns utrymme för arbetsgruppen att överväga förändringar i syfte att få fram ett så bra förslag som möjligt. Det kan t.ex. diskuteras om inte en spridning av restfinansieringen skulle kunna användas för att begränsa den 50-procentiga höjningen av kapitalvinstskatten.

Utgångspunkten för arbetsgruppen måste, som regeringen framhåller, vara att eventuella justeringar ska finansieras inom bostadssektorn. Ingen ska heller behöva betala mer fastighetsskatt än man gjorde enligt de tidigare reglerna.

Av det anförda framgår att utskottet inte är berett att tillstyrka en förändring av fastighetsbeskattningen i den riktning som motionärerna önskar.

Skatter för effektiv miljöstyrning

Vårpropositionen

Regeringen anför att en av de största utmaningarna världen står inför är att vidta åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser. Regeringen redovisar att EU:s stats- och regeringschefer i mars 2007 antagit mål om att minska utsläppen av växthusgaser i unionen med 20 % till 2020 jämfört med 1990, att andelen förnybar energi 2020 ska uppgå till 20 % av all energikonsumtion i EU och att biodrivmedel ska svara för 10 % av all konsumtion av bensin och diesel i transportsektorn. Målen är enligt regeringen mycket ambitiösa och kräver insatser inom ett stort antal områden. Ekonomiska styrmedel ska enligt regeringen vara ett av flera viktiga verktyg i arbetet med att nå målen. För att stimulera användningen av bränsleeffektiva bilar och bilar med förnybara bränslen föreslår regeringen att det införs en miljöbilspremie.

När det gäller skatter för effektiv miljöstyrning anför regeringen att det är viktigt att de olika ekonomiska styrmedlen samordnas för att miljöpolitiken ska bli kostnadseffektiv. När det gäller sänkt koldioxidskatt för vissa anläggningar som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter anför regeringen att kommissionens godkännande från statsstödsynpunkt krävs innan koldioxidskatten kan sänkas för bränslen i aktuella anläggningar och att det förslag som lades fram i proposition 2005/06:1 alltså är föremål för kommissionens prövning.

Regeringen redovisar att den avsett att under våren 2007 återkomma till riksdagen med ett förslag som undantar utsorterat trä- och trädgårdsavfall i hushållsavfall från den s.k. förbränningsskatten men att beredningen av frågan har visat sig mer komplicerad än regeringen förutsett. Regeringen anför att den avser att återkomma till förbränningsskatten i budgetpropositionen för 2008.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi6 av Mona Sahlin m.fl. anføres bl.a. att Sverige ska gå före när det gäller miljöomställningen. Motionärerna anser t.ex. att regeringens satsning på miljöbilspremie är otillräcklig. För att minska utsläppen av växthusgaser räcker det inte med nya miljöbilar – de gamla bilarna måste också ställas om så att de kan utnyttja alternativa bränslen. Därför föreslår Socialdemokraterna en ny skattestimulans för dem som konverterar sin gamla bil till miljöbil, och avsätter 150 miljoner kronor för det ändamålet.

I *Västerpartiets* motion Fi7 av Lars Ohly m.fl. anføres att det har blivit oroväckande tydligt att allianspartierna inte prioriterar miljö- och klimatfrågorna. Åtgärder för färre transporter och mer kommunikation är enligt Västerpartiet centrala för att minska bruket av fossila bränslen. Som exempel nämner motionärerna att fordonsparken behöver bli effektivare och att användningen av bränslesnåla transporter och fordon som drivs med förnybara bränslen bör premieras. Västerpartiet vill med sin skattepolitik skapa förutsättningar för en hållbar utveckling för miljö och klimat. Västerpartiet hänvisar till att partiet i sin budgetmotion för 2007 redovisade finansierade skatteförslag som innebär stabila skatteinkomster för staten. En viktig styreffekt mot miljövänligare verksamhet och beteenden kan enligt motionärerna nås genom att rätt pris sätts på miljöpåverkan. Men vissa miljöskatter kan slå fördelningspolitiskt fel. Västerpartiet vill därför utarbeta ett system som kan kompensera de grupper som saknar eller har låga inkomster och avser att återkomma till frågan i budgetpropositionen för 2008. Västerpartiet vill höja skatten på kväve i handelsgödsel och på bekämpningsmedel. Slutligen anför motionärerna att klimattull bör införas mot i-länder som vägrar att delta i det internationella klimatsamarbetet och att Sverige bör driva den frågan i det internationella samarbetet. Intäkterna av tullarna skulle kunna användas till klimatrelaterade åtgärder via en klimatfond.

I *Miljöpartiets* motion Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. anføres att regeringen fortsätter sin ickelinje i klimatpolitiken, den har redan avbrutit skatteväxlingen, och några nya kraftfulla ekonomiska styrmedel presenteras inte i vårpropositionen. Miljöpartiet anser att den gröna skatteväxlingen – där höjda energiskatter växlas mot sänkt inkomstskatt och minskade arbetsgivaravgifter – ska fortsätta och att skatteväxlingen i större utsträckning bör inriktas mot transportsektorn. Där finns de stora klimatproblemen i Sverige i dag. Som en del i skatteväxlingen vill motionärerna införa för-

bränningskatt på industriavfall. Miljöpartiet anför att klimatskatter, såsom skatt på flygresor och kilometerskatt, bör införas under de närmaste åren för att öka miljöstyrningen i skattesystemet. Vidare anser Miljöpartiet att det aviserade avskaffandet av koldioxidskatten bör skjutas på framtiden i väntan på att systemet för handel med utsläppsrätter fungerar. Miljöpartiet vill dessutom att den befintliga skatten på avfallsförbränning fördubblas. Motionärerna föreslår ett stöd, i form av skattereduktion, på 30 % av en kostnad upp till maximalt 30 000 kr för att konvertera en vanlig bil till miljöbil. Vidare vill de att punktskatterna på bensin och dieselolja höjs med 50 öre/liter 2008 respektive 2009 (utöver den årliga indexuppräkningsningen). Motionärerna anser också att mervärdesskatten på ekologiskt producerad mat bör sänkas från 12 till 6 % från den 1 januari 2008. Avslutningsvis anför motionärerna att kostnaden för ett statligt fritidsbåtsregister, vilken kan uppskattas till 9–11 miljoner kronor årligen, bör finansieras genom införande av en båtskatt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att en av de största utmaningarna världen står inför är att vidta åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser. De mål för minskade utsläpp av växthusgaser och förnybar energi som antagits av EU:s stats- och regeringschefer i mars 2007 är enligt utskottet mycket betydelsefulla och ambitiösa. Utskottet delar regeringens uppfattning att ekonomiska styrmedel är viktiga verktyg i arbetet för att nå miljö- och klimatmålen och att de ekonomiska styrmedlen måste samordnas för att miljöpolitiken ska bli kostnadseffektiv. Dubbla styrsystem riskerar att ge upphov till kostnadsökningar för de anläggningar som drabbas, vilket ger problem för verksamheter som är utsatta för internationell konkurrens.

När det gäller den svenska gröna skatteväxlingen ställde sig utskottet och riksdagen i höstas bakom att den avbröts, eftersom den innebar välfärdsluster men endast mycket begränsade miljövinster (yttr. 2006/07:SkU1y, bet. 2006/07:FiU1, rskr. 2006/07:9). Utskottet vill i detta sammanhang nämna att kommissionen nyligen har kommit med en grönbok om marknadsbaserade styrmedel för miljöpolitiken och näraliggande politikområden (KOM[2007] 140). I grönboken diskuteras hur bl.a. energibeskattnings, utsläppshandel och en miljöskattereform skulle kunna användas för att uppnå de miljöpolitiska målen. Utskottet kommer senare i vår att återkomma till grönboken. Utskottet anser mot denna bakgrund inte att det nu är aktuellt med något riksdagsinitiativ i enlighet med motionärernas begäran i frågor om grön skatteväxling och klimatskatter.

Vissa principer bör dock kunna läggas fast, enligt utskottet. Det är enligt utskottet centralt med ett tydligt, stabilt och långsiktigt regelverk på energiområdet. Såväl företag som konsumenter måste kunna lita på att det finns energi till internationellt konkurrenskraftiga priser i framtiden. För framgång med energiskattepolitiken är det vidare centralt att politiken har

legitimitet hos dem som berörs. I detta sammanhang kan sägas att utskottet välkomnar åtgärder som vidtas med inriktning på att slopa förbrännings-skatten på hushållsavfall. Den är ett exempel på en skatt som undergräver legitimiteten i systemet eftersom den inte kunnat konstrueras så att den har några mätbara miljöeffekter utan endast blivit en pålaga för hushållen.

Liksom tidigare anser utskottet att punktskatterna på bensin och diesel är betydelsefulla styrmedel för att minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser i transportsektorn (se bet. 2006/07:SkU12 s. 18). Enligt utskottets bedömning kommer klimathänsyn sannolikt att motivera förändringar av drivmedelsbeskattningen under de närmaste åren. Samtidigt som ett långsiktigt skattesystem skapas för de alternativa drivmedlen. Sådana förändringar måste föregås av noggranna överväganden, och det är därför inte aktuellt för utskottet att föreslå några förändringar av skatterna i detta ärende.

Sammanfattningsvis kan sägas att utskottet delar regeringens uppfattning om hur skattepolitiken på energi- och miljöområdet ska drivas, och utskottet ställer sig därmed bakom regeringens inriktning av skattepolitiken i denna del. Utskottet avstyrker motionerna i berörda delar.

Reklamskatt

Vårpropositionen

Regeringen anför i vårpropositionen att ytterligare ett steg i avskaffandet av reklamskatten bör tas. Samtliga periodiska publikationer, även gratisutdelade, som har karaktär av dagspress, populärpress eller fackpress ska enligt regeringen få samma beskattning och grundavdrag som numera gäller för allmänna nyhetstidningar. Förändringen ska gälla retroaktivt fr.o.m. den 1 januari 2007, och regeringen anför att den har för avsikt att återkomma till riksdagen med förslag och finansiering under 2007.

Motionen

Socialdemokraterna anför i motion Fi6 av Mona Sahlin m.fl. att de välkomnar att regeringen tagit till sig av deras förslag när den aviserar en förändring av reklamskatten (jfr prop. 2005/06:1 volym 1 avsnitt 5.6.3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade nyligen frågan om att avskaffa reklamskatten och anförde då att det ser med tillfredsställelse på att regeringen aviserar att ytterligare en betydande del av den resterande reklamskatten ska avskaffas (ytr. 2006/07:SkU2y). Utskottet erinrade då också om att riksdagens tidigare tillkännagivande avsåg en avveckling av hela reklamskatten. Utskottet, som vidhåller detta ställningstagande, står bakom regeringens inriktning av skattepolitiken i denna del. Motionen, som i detta avseende i huvudsak tillgodoses, avstyrks i berörd del.

Trängselskatt

Vårpropositionen

I propositionen erinrar regeringen om att den i proposition 2006/07:109 Införande av trängselskatt i Stockholm har föreslagit att trängselskatt införs i Stockholm med start den 1 augusti 2007. Regeringen anför att en fond ska inrättas för överföring av intäkterna från trängselskatten till investeringar i väginfrastruktur.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi6 av Mona Sahlin m.fl. anförts att motionärerna är emot idén att fondera intäkterna från trängselskatten eftersom det innebär ett avsteg från principerna i lagen (1996:1059) om statsbudgeten.

Västerpartiet anför i motion Fi7 av Lars Ohly m.fl. att regeringens åtgärder för att satsa intäkterna från trängselskatten i Stockholm på motorvägar i stället för på kollektivtrafik är ett uttryck för att allianspartierna inte prioriterar miljö- och klimatfrågorna.

I *Miljöpartiets* motion Fi8 av Maria Wetterstrand m.fl. anförts att intäkterna från trängselskatten oinskränkt bör föras över till Stockholms läns landsting för att kunna användas fritt på den regionala nivån.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som ser positivt på regeringens åtgärder för att införa trängselskatt i Stockholm, kommer att behandla trängselskattefrågan vid beredningen av proposition 2006/07:109 Införande av trängselskatt i Stockholm. Den budgetmässiga beredningen av hanteringen av intäkterna från trängselskatten sker i finansutskottet. Med detta sagt står utskottet bakom regeringens inriktning av skattepolitiken i denna del och avstyrker motionerna i berörda delar.

Godkännande av riktlinjerna för skattepolitiken

Utskottet har i det föregående redovisat sin inställning till de riktlinjer för skattepolitiken som regeringen och motionärerna redovisar.

Med hänvisning till vad utskottet anfört föreslår utskottet att regeringens riktlinjer för skattepolitiken godkänns och att motionärernas yrkanden om godkännande av de egna riktlinjerna avslås.

Förslaget i 2006 års budgetproposition

Sänkt koldioxidskatt för anläggningar som handlar med utsläppsrätter

2006 års budgetproposition

Regeringen föreslår i proposition 2005/06:1 punkt 40 (delvis) att koldioxidskatten slopas helt för bränslen som förbrukas i industrianläggningar som omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter (avsnitt 5.5.2). Koldioxidskatten föreslås slopas helt även för bränslen som förbrukas i kraftvärmeanläggningar som omfattas av handelssystemet och vars elverkningsgrad minst uppgår till 38 % och vars totalverkningsgrad minst uppgår till 89 %. Koldioxidskatten för bränslen som förbrukas i övriga anläggningar i energisektorn inom handelssystemet föreslås i ett första steg sättas ned med belopp som motsvarar 13 öre per kg koldioxid.

Bakgrund

Förslaget att slopa respektive sänka koldioxidskatten för bränslen som förbrukas i industrianläggningar, som omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter, kräver s.k. statsstödsgodkännande av kommissionen. Förslaget remitterades till finansutskottet. I betänkande 2005/06:FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna hade finansutskottet inte någon invändning mot regeringens förslag men ansåg att kommissionens godkännande borde avvaktas innan riksdagen antog lagförslaget. Förslaget bröts därför ut ur ärendet och överlämnades till skatteutskottet för fortsatt beredning.

I budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1 s. 155) vidhöll regeringen förslaget och gjorde bedömningen att riksdagen, efter erforderligt statsstödsgodkännande av kommissionen, kunde ta upp förslaget till fortsatt behandling med tillämpning i enlighet med vad som tidigare aviserats, dvs. fr.o.m. den 1 januari 2007. Skatteutskottet ställde sig bakom regeringens uppfattning (yttr. 2006/07:SkU1y s. 59, rskr. 2006/07:9).

Ärendet väcktes under förra valperioden och skulle därmed ha beslutats under den valperioden (5 kap. 10 § riksdagsordningen). Riksdagen beslutade dock med stöd av en särskild bestämmelse i nämnda paragraf i riksdagsordningen att skjuta upp ärendet till nu innevarande riksmöte, under vilket riksdagen måste avgöra ärendet (bet. 2005/06:SkU36, prot. 2005/06:134). Mot denna bakgrund och med hänsyn till att ärendet ursprungligen remitterades till finansutskottet samt då kommissionen ännu inte beslutat i statsstödsärendet återlämnade utskottet den 8 maj 2007 ärendet till finansutskottet för avgörande.

Utskottets ställningstagande

När det gäller förslaget att slopa respektive sänka koldioxidskatten för de anläggningar som omfattas av systemet för utsläppshandel har riksdagen tidigare instämt i förslaget, och i att det inte ska beslutas förrän efter erforderligt statsstödsgodkännande av kommissionen. Eftersom kommissionen ännu inte beslutat i statsstödsärendet och riksdagsärendet måste avgöras under innevarande riksmöte avstyrker utskottet förslaget i proposition 2005/06:1 punkten 40 delvis.

Stockholm den 22 maj 2007

På skatteutskottets vägnar

Lennart Hedquist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Hedquist (m), Lars Johansson (s), Annicka Engblom (m), Laila Bjurling (s), Ulf Berg (m), Jörgen Johansson (c), Raimo Pärssinen (s), Gunnar Andrén (fp), Christin Hagberg (s), Lena Asplund (m), Lennart Sacrédeus (kd), Fredrik Schulte (m), Marie Engström (v), Åke Sandström (c), Helena Leander (mp), Hans Olsson (s) och Birgitta Eriksson (s).

Avvikande meningar

1. Skattepolitiken i 2007 års ekonomiska vårproposition (s)

Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Raimo Pärssinen (s), Christin Hagberg (s), Hans Olsson (s) och Birgitta Eriksson (s) anför:

Den borgerliga regeringens ideologi genomsyrar tydligt skattepolitiken. Tonvikten ligger på kraftfulla skattesänkningar åt de redan rika: förmögenhetsskatten avskaffas, en särskild skattesänkning ges till dem med de högst taxerade villorna och ett skatteavdrag införs för hushållsnära tjänster. Den borgerliga regeringens skattepolitik kommer att leda till ökade klyftor.

Regeringens samlade skattesänkningar är historiskt stora. Mellan 2006 och 2007 minskade skatteintäkterna med 65 miljarder kronor. Det innebär att den borgerliga regeringen, redan efter sin första budget, har genomfört hälften av de skattesänkningar på 130 miljarder kronor som Moderaterna gick till val på 2002. För den långsiktiga finansieringen av välfärden är detta en oroande utveckling, inte minst mot bakgrund av den kommande demografiska utmaningen.

Regeringens förvärvsavdrag syftar till att öka skillnaderna mellan dem som arbetar och dem som inte arbetar. Effekten av förvärvsavdraget är att den som blir sjuk, arbetslös, frånvarande på grund av arbetsskada eller går i pension inte bara får lägre inkomst – han får dessutom höjd skatt. Det ökar orättvisorna i samhället och drabbar alla som står utanför arbetsmarknaden – inte minst pensionärerna.

Den borgerliga skattepolitiken leder dessutom till ett krångligare och mer svåröverskådligt skattesystem. Arbetsgivaravgiften ska framöver bestämmas av åldern på de anställda och i vilken sektor företaget verkar. I stället för enkla och tydliga regler präglas politiken av särregler och undantag, vilket skapar gränsdragningsproblem, mindre transparens och öppnar för skatteplanering. Regeringens förslag till skattelättnader för hushållsnära tjänster är ett exempel på detta. Avdrag beviljas för gräsklippning och för att rensa ogräs i rabatter – men inte för att beskära träd eller att sätta frön i rabatten i trädgården. Alla särregler och undantag leder även till en successiv urholkning av skattebaserna, vilket undergräver finansieringen av välfärden.

Den borgerliga regeringen föreslår att *förmögenhetsskatten* ska avskaffas. När de borgerliga partiledarna presenterade förslaget på Dagens Nyheters debattsida skrev de att förslaget är ”en långsiktig och viktig del i vårt reformarbete för att bryta utanförskapet”. Det är en märklig argumentation. De människor som är arbetslösa eller har varit sjukskrivna en längre tid blir knappast hjälpta av att skatten sänks för dem som tjänar allra mest.

Många borgerliga debattörer har under senare år hävdat att förmögenhetsskatten har spelat ut sin roll och att den inte längre betalas av de rika – utan bara av vanliga villaägare. Så är inte fallet. Statistik från riksdagens

utredningstjänst visar att 60 % av förmögenhetsskatten betalas av den tiondel av befolkningen som har de högsta inkomsterna – och det är således denna grupp som tjänar på att förmögenhetsskatten avskaffas. Därtill betalas 63 % av förmögenhetsskatten av män och endast 37 % av kvinnor.

Det finns också stora regionala skillnader. I Stockholms län bor 20 % av landets befolkning, men 44 % av förmögenhetsskatten betalas in av personer som bor i Stockholms län. Enligt statistik från SCB kommer knappt 200 personer att få en skattesänkning på mer än 1 miljon kronor var när förmögenhetsskatten avskaffas.

Förslaget om att avskaffa förmögenhetsskatten är inte fullt ut finansierat. När förvärvsavdraget skulle införas vid årsskiftet fick låg- och medelinkomsttagare betala med försämringar i arbetslöshetsförsäkringen och slopade skattereduktioner för medlemsavgifter till fackförbund och arbetslöshetskassa. Men när förmögenhetsskatten avskaffas behöver skattesänkningarna inte längre betalas av den grupp som gynnas av borttagandet.

Den borgerliga regeringen aviserar också en rad förändringar i *skatten på fastigheter*. Det handlar om en ”blå skatteväxling” där villaägare med de allra högst taxerade småhusen får en betydande skattesänkning samtidigt som alla villa- och bostadsrättsägare får betala reformen med höjd reavinstskatt.

Regeringen redovisar att 40 % av fastighetsägarna inte får någon skattesänkning alls av förslaget – utan tvärtom bara höjd reavinstskatt. Swedbanks beräkningar visar därutöver att de allra flesta småhusägare, sex av sju, får en skattesänkning som är mindre än 85 kronor i månaden. Samtidigt får en liten andel av hushållen, de som bor i de attraktivaste villorna, näst intill hårresande skattesänkningar. Till exempel får en villa som är taxerad till 5 miljoner kronor en skattesänkning på 45 000 kr per år – och då är ändå inte effekterna av den slopade förmögenhetsskatten medräknad.

Därutöver kommer skatteförändringarna också att leda till att priserna på villor i attraktiva områden stiger, och då gynnas de redan rika ytterligare en gång i och med att värdeökningarna möjliggör ytterligare konsumtionsutrymme.

Höjningen av reavinstskatten riskerar att göra bostadsmarknaden stelare. Det kan också få konsekvenser för arbetsmarknadens funktionssätt. Det är svårt att förstå hur en regering som talar så mycket om att arbetsmarknaden behöver bli rörligare kan föreslå förändringar som gör bostadsmarknaden stelare.

Men det är inte bara de unga som behöver flytta av arbetsmarknadsskäl som påverkas av förändringarna. Även de äldre drabbas. Den retroaktiva höjningen av reavinstskatten slår hårt mot alla dem som hade sett fram emot att på äldre dagar sälja villan och flytta in i en hyresrätt.

Regeringens förslag till förändring av fastighetsskatten missgynnar därtill glesbygden. Många av småhusen ute i landet får ingen sänkning av fastighetsskatten. I 100 av landets kommuner har det genomsnittliga perma-

nenthuset ett taxeringsvärde som är lägre än 450 000 kr. I dessa kommuner får genomsnittsvillan ingen skattesänkning över huvud taget – däremot får de vara med och betala i form av höjd reavinstskatt.

Regeringen föreslår att det kommunala utjämningsystemet ska justeras för förändringen av fastighetsskatten. Det är det enda rimliga. Men regeringen föreslår ingen kompensation för framtida förändringar av taxeringsvärden och fastighetsskatt. Det riskerar att missgynna många glesbygdskommuner. I stället kommer kommuner som växer och där fastighetspriserna stiger gynnas om fastighetsskatten kommunaliseras.

Vi socialdemokrater har redan tidigare aviserat att vi också vill förändra fastighetsskatten. Denna förändring ska vägledas av ett antal principer.

1. Fastighetsskatten ska vara rimlig för vanliga löntagare med normala inkomster.
2. Fastighetsskatten ska inbringa ungefär lika mycket resurser.
3. Fastighetsskatten ska vara förutsägbar för den enskilde fastighetsägaren.
4. Fastighetsskatten ska ha fördelningspolitiska inslag – slott och koja ska inte beskattas lika.

Vår ambition står i tydlig kontrast mot regeringens politik. Vi vill göra fastighetsskatten rättvisare – inte orättvisare.

Den 1 januari 2006 reformerade den socialdemokratiska regeringen skattereglerna för *fämansbolag*, de s.k. 3:12-reglerna, i syfte att förbättra företagarnas villkor och förenkla reglerna. Nu föreslår den borgerliga regeringen ytterligare förändringar i skattereglerna för fämansbolagen. Men då regeringen samtidigt vill utvärdera konsekvenserna av dessa nya förslag är det tydligt att regeringen redan före genomförandet ser betydande risker för ökad skatteplanering. Precis som på många andra områden väljer regeringen att först genomföra förändringar och sedan utreda konsekvenserna.

Den socialdemokratiska regeringen satte upp målet att minska den *regelbördan på skatteområdet* med 25 %. I höstens budgetproposition ställde sig den borgerliga regeringen bakom det målet och skrev att den avsåg att upprätta en fullständig plan för hur detta skulle kunna genomföras. Men ännu har inga konkreta åtgärder vidtagits. För att klara målet om en minskning av den administrativa bördan med 25 % krävs snabba åtgärder. Om regeringen menar allvar måste det faktiska arbetet med att minska regelbördan starta nu.

Skatteverket uppskattar att det varje år kommer in 100 miljarder kronor för lite i skatt till statskassan på grund av *skattefusk*. Skattefusket, inklusive svartarbetet, uppgår således till enorma belopp. Men skattefusk leder inte bara till minskade inkomster till statskassan, det snedvrider också konkurrensen mellan seriösa och oseriösa företagare. Resultatet blir att mindre produktiva företag, med sämre löne- och arbetsvillkor, konkurrerar ut seriösa och mer lönsamma företag.

Den socialdemokratiska regeringen prioriterade arbetet mot skattefusk och genomförde en rad åtgärder. Det är förvånande att den borgerliga regeringen inte fortsätter det arbetet. I stället drar regeringen in de 40 miljoner kronor som tidigare avsattes för att införa typgodkända kassaregister och planerar för en nedläggning av Ekobrottsmyndigheten.

Socialdemokraterna är fortsatt kritiska till regeringens förslag om skatteavdrag för *hushållsnära tjänster*. Vi anser att det är direkt felaktigt att använda skattemedel för att styra den privata tjänstesektorns expansion i en viss riktning. Målet bör i stället vara att skapa och upprätthålla goda generella villkor för alla branscher och företag. Skattereduktionen ökar orättvisan i skattesystemet genom att den är direkt riktad till höginkomsttagarna och bidrar till regeringens låglönepolitik genom att skapa en arbetsmarknad där lönerna är mycket låga. Risken är dessutom stor att förslaget leder till en allmän privatisering av de äldres servicetjänster. Äldre som inte har så stora resurser riskerar på detta sätt att förlora möjligheten att få sin hemservice via kommunen försämrad.

Socialdemokraterna vill att Sverige ska vara föregångare när det gäller miljöomställningen. Vi anser därför att regeringens miljöomsatsning är otillräcklig. Om utsläppen av växthusgaser ska minska räcker det t.ex. inte att stimulera till inköp av nya miljöbilar genom en miljöbilspremie – de gamla bilarna måste också förändras så att de kan utnyttja alternativa bränslen. Vi vill därför införa en ny skattestimulans för dem som konverterar sin bil till miljöbil. För det ändamålet avsätter vi 150 miljoner kronor under de kommande åren.

Den socialdemokratiska regeringen tog i budgetpropositionen för 2006 det första steget för att avskaffa reklamskatten. Mot den bakgrunden välkomnar vi att regeringen avser att fortsätta arbetet för att avskaffa reklamskatten.

Socialdemokraterna anser att intäkterna från trängselskatten ska gå till Stockholmsregionen för att användas till kollektivtrafik och väginfrastruktur. Vi bedömer att detta kan göras utan att principerna i budgetlagen sätts åt sidan. Vidare anser vi att trängselskatten inte ska vara avdragsgill vid inkomstbeskattning samt att färdtjänst, taxi och miljöbilar ska vara avgiftsbefriade.

Med det anförda föreslår vi att riksdagen fattar beslut om en inriktning av skattepolitiken som överensstämmer med Socialdemokraternas förslag. Vi tillstyrker följaktligen motion Fi6 yrkandena 1 och 3.

2. Skattepolitiken i 2007 års ekonomiska vårproposition (v)

Marie Engström (v) anför:

Sverige behöver en ekonomisk politik för att långsiktigt säkra och utveckla välfärden. En bärande del av en sådan politik måste vara att successivt överföra resurser till gemensamma lösningar inom den offentliga sektorn, så att denna kan växa i den mån som behövs för att tillgodose behovet av välfärdstjänster av många olika slag.

Beskattningen är nödvändig för de moderna välfärdssamhällenas rationella omfördelning av ekonomiska resurser – mellan sektorer och individer. Beroende på vilken sorts välfärdsmodell man valt har också skatteuttaget varierat. En generell välfärdsmodell som den svenska förutsätter relativt höga skatter.

Ett högre skatteuttag innebär inte att utrymmet för privat konsumtion generellt sett blir mindre. Under välfärdens uppbyggnadsfas ökade såväl skatteintaget som nettoreallönerna successivt. I en växande ekonomi är detta förstås fullt möjligt. Det som behövs är en relativ omfördelning från den privat kontrollerade sfären till den gemensamt styrda.

De stora, tunga skatteförändringar som regeringen genomfört eller aviserar i den ekonomiska vårpropositionen urholkar våra stabila skattebaser. Detta är i sig bekymmersamt. Dessutom uppvisar skatteförändringarna allt annat än en rättvis fördelningsprofil. Att använda skatterna som ett redskap i fördelningspolitiken har fått en helt annan innebörd i och med alliansregeringen. Numera handlar det om att omfördela från dem som har små ekonomiska resurser till dem som har stora. En omvänd fördelningspolitik som saknar motstycke i svensk skattepolitik. Ett antal av regeringens skatteåtgärder är dessutom inriktade mot grupper av individer och sektorer av näringslivet på ett sådant sätt att en mängd undantag från ordinarie skatteregler uppstår. Det kommer att leda till gränsdragningsproblem och att skattesystemet blir svårt att överblicka.

Regeringen aviserar att ett förstärkt *jobbskatteavdrag* kan införas 2008 samt att en ytterligare utbyggnad av *jobbskatteavdraget* kan bli aktuellt under mandatperioden. Vänsterpartiet avvisar utvidgningar av *avdraget* eftersom det inte finns något uppenbart samband mellan sänkta skatter och fler jobb och det dessutom är utformat på ett sätt som gynnar människor med högre inkomster och på det sättet bidrar till ökade skillnader mellan kvinnor och män.

Regeringen aviserar även ett slopande av den s.k. *värns-katten*. Värnskatt betalas av dem med höga inkomster. Vänsterpartiet avvisar ett slopande av värns-katten eftersom den ökar inkomstklyftorna och minskar rättvisan i skattesystemet. Vi anser dessutom att det utöver en bibehållen värnskatt finns utrymme för att öka inkomsterna från statlig inkomstskatt genom att begränsa *grundavdraget* vid högre inkomster. Detta är en viktig fördelningspolitisk åtgärd.

Regeringen aviserar vidare en utvidgning av det nyligen lagda förslaget om skattereduktion för *hushållstjänster* så att reduktion även ska kunna utgå för hushållstjänster som utgör löneförmån för anställda. Vänsterpartiet har avvisat förslaget om en skattereduktion för hushållstjänster. Förslaget leder till begränsade sysselsättningseffekter och innebär att skattesmitning bekämpas med skattebefrielse. Det leder inte heller till förbättrade villkor för kvinnor och män att kombinera familjeliv och arbetsliv. När regeringen talar om åtgärder för att få vardagspusslet att gå ihop är det uppenbart att det endast är välbeställda familjer som avses. För hushåll med mycket god

ekonomi och höga inkomster öppnar sig en mycket stor skattesänkning. En välbärgad familj kan få ett bidrag på upp till 100 000 kr per år för att ha någon anställd i sitt hem en stor del av året. Vänsterpartiet avvisar med bestämdhet både skattereduktionen för hushållstjänster och den aviserade utvidgningen.

När det gäller avdragsrätt för privat *pensionssparande* avser regeringen att under innevarande år återkomma med förslag om att begränsa det allmänna pensionssparavdraget till 12 000 kr per år fr.o.m. 2008. Regeringen anger att begränsningen behövs för att minska risken för förlust av skatteintäkter samt för att finansiera avskaffandet av förmögenhetsskatten. I avvaktan på en översyn håller vi fast vid vårt förslag att begränsa pensionsavdraget till ett halvt basbelopp, dvs. maximalt 20 150 kr för år 2007.

Beskattningen av pensionssparandets avkastning är inte likformig. Vi anser att den skattemässiga behandlingen av de pensionssystem som kompletterar den allmänna pensionen, tjänstepensioner och privat pensionssparande bör ses över i syfte att gynna arbetsutbud och tillväxt, förbättra och förenkla reglerna samt öka likformigheten och neutraliteten i beskattningen. Det är viktigt att fördelningspolitiska överväganden görs.

I fråga om *bolagsskattesatsen* menar regeringen att det på sikt kan vara motiverat att se över skattesatsen i syfte att stimulera investeringar och företagande. Regeringen åberopar att många länder under senare år har förändrat sina företagsskatteregler, främst genom sänkning av bolagsskattesatserna. I Vänsterpartiets budgetförslag för 2007 föreslogs en höjning från 28 % till 30 %. En höjning av bolagsskattesatsen försämrar inte påtagligt Sveriges konkurrenskraft, och i vårt förslag motiverades höjningen av att vi hade förslag som huvudsakligen riktade sig till mindre företag. Det gällde bl.a. slopade sjuklönekostnader för mindre företag, slopad medfinansiering i sjukförsäkringen och stimulanser för ökade forskningsinsatser. Även dessa förslag ligger fast.

Regeringen avser att under innevarande år återkomma med förslag om att förlänga *redovisningsperioden för mervärdesskatt* till tre månader för företag med en omsättning som uppgår till högst 40 miljoner kronor per år. Vi har ingen invändning mot ett kommande förslag men finner det anmärkningsvärt att inte näringslivet självt kan lösa problemet med att underleverantörer till större företag inte får sina fakturor betalade i tid och därmed hamnar i en ansträngd likviditetssituation.

När det gäller beskattningen av *fåmansbolag* (3:12-företag) aviserar regeringen en promemoria senare i vår med förslag om att beskattningen av kapitalvinster under en övergångsfas åren 2007–2009 ska bygga på samma hälftindelning av vinsten mellan kapital och tjänstebesättning som gällde före 2006. Vi vill avvakta ett skarpt förslag inför ett ställningstagande. När det gäller den utvärdering som regeringen aviserar anser även vi att olika

slag av organisationsformer bör ges så skattemässigt lika villkor som möjligt så att inte en organisationsform missgynnas jämfört med en annan. Det är därför bra att en utvärdering görs.

Vi avvisar regeringens förslag om att ersätta *fastighetsskatten* med en låg kommunal avgift. Förslaget innebär att välbeställda och förmögna fastighetsägare i attraktiva områden i våra storstäder och längs några av våra kuststräckor får oerhört stora sänkningar av sina boendekostnader medan majoritet av fastighetsägare får måttliga eller ingen sänkning alls. Förslaget är också oacceptabelt från regionalpolitisk synpunkt, eftersom fastigheter med mycket höga taxeringsvärden i stort sett är koncentrerade till en handfull områden i Sverige.

Fastighetsskatten är en stabil skattebas men dagens system har tyvärr brister. Vänsterpartiet har därför tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet i omgångar korrigerat skatten för att undvika oönskade effekter. Vänsterpartiet anser att fastigheter är tillgångar som ska beskattas. Mot bakgrund av de brister som fortfarande finns i systemet anser vi att dagens fastighetsskattesystem måste reformeras och att en utvärdering av gällande begränsningsregler bör göras.

I en översyn av fastighetsskatten bör olika alternativ prövas. Till exempel skulle fastighetsskatt kunna tas ut med två basvärden, ett på byggnaden och ett på marken. Byggnadens värde kan vara geografiskt neutralt, dvs. att samma hus får samma värde oavsett var det är beläget. Eventuellt kan detta kombineras med ett tak för markvärdet. Vi är också öppna för att diskutera andra lösningar. Översynen ska också omfatta beskattningen av bostadsrätter. Vi föreslår att varje bostadsrätt ska värderas för sig och att den samlade värderingen blir underlag för bostadsrättsföreningarnas fastighetsskatt. Fastighetsskatten på hyresfastigheter bör på sikt fasas ut.

Även systemet för uttag av *förmögenhetsskatt* har visat sig ha en del brister. Vi avvisar dock regeringens förslag att avskaffa den helt och hållet. Det finns en föreställning om att bara man tar bort förmögenhetsskatten kommer det att finnas tillgång till mycket mer riskvilligt kapital. Vi tror att det sambandet är starkt överdrivet. Vänsterpartiet vill ha en översyn av förmögenhetsskatten med syfte att rätta till de nuvarande bristerna.

Vänsterpartiet vill genom sin skattepolitik skapa förutsättningar för en *hållbar utveckling* för miljö och klimat. Hög sysselsättning är enligt vår uppfattning en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade välfärden och för miljö- och klimatsatsningar. Vänsterpartiet utformar därför sin skattepolitik så att den bidrar till att få fler människor i arbete.

Vi anser att regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken tydligt visar att allianspartierna inte prioriterar miljö- och klimatfrågorna. Det märks t.ex. genom att regeringen vill satsa intäkterna från trängselskatten i Stockholm på motorvägar i stället för på kollektivtrafik.

Vänsterpartiet redovisade i sin budgetmotion för 2007 finansierade skatteförslag som innebär stabila skatteinkomster för staten och som motiverades med satsningar för bl.a. en hållbar utveckling. I Vänsterpartiets

budgetmotion för 2008 kommer partiet bl.a. att ytterligare precisera de satsningar vi anser nödvändiga för att skapa en hållbar utveckling. Vi vill t.ex. verka för att den svenska fordonsparken ska bli energieffektivare och att premiera bränslesnåla transporter och fordon som drivs med förnybara drivmedel. En viktig styreffekt mot miljövänligare verksamhet och beteenden kan enligt oss nås genom att rätt pris sätts på miljöpåverkan. Vissa miljöskatter riskerar dock att slå fördelningspolitiskt fel. Vi vill därför ta fram ett system som kan kompensera de grupper som saknar eller har låga inkomster och avser att återkomma till frågan i budgetpropositionen för 2008.

Vi anser att de rika länder som vägrar att delta i det internationella klimatsamarbetet ska betala klimattullar. Sverige bör vara drivande för införande av klimattull gentemot i-länder som inte avser att delta i kommande internationella klimatavtal. Intäkterna av tullarna kan användas till klimatrelaterade åtgärder, exempelvis en klimatfond. För att minska mängden kväve och bekämpningsmedel i naturen anser vi att skatten på kväve i handelsgödsel och på bekämpningsmedel bör höjas. Intäkterna av skatterna ska återföras till miljöåtgärder inom jordbruket.

Avslutningsvis kan sägas att Vänsterpartiet välkomnar att regeringen går vidare i arbetet med att reformera reklamskatten.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen fattar beslut om en inriktning av skattepolitiken som överensstämmer med Vänsterpartiets förslag. Jag tillstyrker följaktligen motion Fi7 yrkandena 1 och 2.

3. Skattepolitiken i 2007 års ekonomiska vårproposition (mp)

Helena Leander (mp) anför:

Jag ser i likhet med Miljöpartiet med oro på de ofinansierade skattesänkningar som regeringen genomför. Planerna på att slopa förmögenhetsskatten utan att åtgärden finansieras fullt ut hos de grupper som får sänkt skatt är ett fördelningspolitiskt misslyckande och riskerar att späda på inflationen och därmed räntorna. Oroande är också planerna på slopad fastighetsskatt, fler steg i jobbskatteavdraget och en eventuellt slopad värmskatt.

Regeringens skattepolitik innebär att de dryga 200 000 personer som har inkomster över en halv miljon kronor per år kan få skattesubventioner av staten på runt 50 000 till 100 000 kr per person och år. Den tiondel av befolkningen som har de högsta inkomsterna får den absolut största delen av skattesänkningen.

Regeringens enskilt viktigaste reform är det s.k. jobbskatteavdraget. Syftet med jobbskatteavdraget är att göra det mer lönsamt att arbeta och att straffa personer med olika sociala ersättningar. Skatteavdraget är i huvudsak finansierat genom nedskärningar i de olika sociala försäkringarna.

Den politik som genomförs innebär att inkomstklyftorna i landet ökar och att män gynnas framför kvinnor. Av jobbskatteavdragets ca 40 miljarder kronor går hela 37 % av den totala nettoinkomstförstärkningen till de två tiondelarna av befolkningen med de högsta inkomsterna. Även fördel-

ningen mellan män och kvinnor påverkas av regeringens politik. Av den totala inkomstförstärkningen tillfaller hela 60 % männen medan kvinnorna får dela på 40 %. Sammantaget innebär det här att skillnaden mellan män och kvinnors inkomster ökar.

Miljöpartiet föreslår att *jobbskatteavdraget* reformeras för att finansiera satsningar som gynnar dem som har det sämst ställt. Regeringens jobbskatteavdrag ger störst skattereduktion i kronor för dem med relativt höga inkomster. Miljöpartiets reformerade jobbskatteavdrag får en bättre fördelningsspolitisk profil genom att underlaget trappas ned med 10 % på inkomster över 5,9 prisbasbelopp. Detta ger staten ökade skatteintäkter om drygt 13 miljarder kronor. Som en del i Miljöpartiets gröna skatteväxling kan grundavdraget höjas med 4,6 miljarder kronor.

Miljöpartiets reformerade jobbskatteavdrag innebär inga skattehöjningar för inkomster under 20 000 kr per månad. En person med en inkomst på 25 000 kr per månad får ca 100 kronors skattehöjning om man också räknar in den sänkta egenavgiften i a-kassan. För en pensionär som inte jobbar innebär förslaget en skattesänkning på drygt 70 kr per månad.

Av fördelningsspolitiska skäl föreslår Miljöpartiet att den nedre och den övre *skiktgränsen för statlig skatt* endast räknas upp med inflationen plus 1 procentenhet 2008 i stället för 2 procentenheter enligt nuvarande regler. Detta innebär att fler med höga inkomster får betala statlig skatt och därmed blir det en skärpt fördelningsspolitik.

Miljöpartiet föreslår att arbetsgivare får möjlighet att förse anställda med cykel utan *förmånsbeskattning* om cykeln används för resa till arbetet. Värdet får uppgå till högst 250 kr per månad inklusive service om cykeln används som huvudsakligt transportmedel för resor till arbetet.

Förslaget om en kraftig skattereduktion för *hushållsnära* tjänster avvisas eftersom det främst kommer att utnyttjas av personer med goda inkomster som bör ha råd att betala för dessa tjänster själva. Hushållsnära tjänster ger dåliga fördelningseffekter, riskerar att leda till skattefusk och bidrar inte till ökad jämställdhet.

I Miljöpartiets motion avvisas alla riktade sänkningar av arbetsgivaravgifterna och löneskatt som regeringen infört eller planerar. I stället genomförs en generell sänkning av de sociala avgifterna med 10 % upp till en lönesumma på 741 000 kr. Dessutom sänks arbetsgivaravgiften med 0,2 % som en del i den gröna skatteväxlingen. För den första som anställs i ett soloföretag slopas arbetsgivaravgiften förutom ålderspensionsavgiften. Syftet med reformen är att underlätta för små företag.

Regeringen föreslår att *förmögenhetskatten* avskaffas helt fr.o.m. den 1 januari 2007. Avskaffandet finansieras inte fullt ut och ger dåliga fördelningseffekter. Jag anser att om förmögenhetskatten ska avskaffas bör det ske på ett sådant sätt att den fullt ut finansieras av samma grupper som betalar skatten i dag.

Miljöpartiet avvisar regeringens planer att avskaffa *fastighetsskatten* helt från årsskiftet 2008 och föreslår att begränsningsregeln på markvärdet tas bort. Vi gör visserligen bedömningen att fastighetsskatten på sikt bör avskaffas men anser att avskaffandet måste ske på ett ansvarsfullt sätt och i flera steg. Det sätt som regeringen nu avskaffar fastighetsskatten på får väldigt dåliga fördelningseffekter. Individer med fastigheter med höga taxeringsvärden får kraftigt sänkt skatt samtidigt som reformen betalas av alla genom den höjda realisationsvinstskatten. Mycket rika människor i Sveriges storstäder kommer att få skattesänkningar på mellan 10 000 och 50 000 kr per år. De stora skattesänkningarna på fastigheter skapar ett större utrymme för människor att låna pengar, vilket ökar risken för överhettning på bostadsmarknaden. Genom att sänkningen ska finansieras genom höjd reavinstskatt kommer benägenheten att flytta minska och inlåningen på bostadsmarknaden kan öka. Miljöpartiets förslag i höstas var att trappa ned skatten från 1 % till 0,8 %. Vi bedömer att ett andra steg i en sådan nedtrappning skulle ha varit möjlig att genomföra senare i mandatperioden. Miljöpartiet menar också att i samband med att fastighetsskatten avskaffas bör ett system med miljöstyrande avgifter på bostadsbeståndet utredas.

Miljöpartiet anser att regeringen fortsätter sin icke linje i klimatpolitiken – den har redan avbrutit skatteväxlingen och några nya kraftfulla ekonomiska styrmedel presenteras inte i vårpropositionen. Liksom Miljöpartiet anser jag att den *gröna skatteväxlingen* – där höjda energiskatter växlas mot sänkt inkomstskatt och minskade arbetsgivaravgifter – ska fortsätta och att skatteväxlingen i större utsträckning bör inriktas mot transportsektorn. Där finns de stora klimatproblemen i Sverige i dag. Under perioden 2008–2010 bör skatteväxlingen enligt Miljöpartiet innehålla följande moment:

- Höjt grundavdrag.
- Sänkt arbetsgivaravgift.
- Höjd skatt på bensin med 50 öre/liter.
- Höjd skatt på dieselolja med 50 öre/liter.
- Höjd effektskatt på kärnkraftsel med 18 %.
- Införande av en koldioxidrelaterad registreringsskatt för personbilar.
- Fördubblad koldioxidskatt, dvs. till 42 %, för lätt industri.
- Införande av skatt på industriavfall som förbränns.

Liksom Miljöpartiet anser jag att ett par nya klimatskatter bör införas under de närmaste åren för att öka miljöstyrningen: skatt på flygresor fr.o.m. 2008 och kilometerskatt på tung trafik fr.o.m. 2010. Vidare bör det planerade avskaffandet av koldioxidskatten för den del av industrin som ingår i systemet för handel med utsläppsrätter skjutas fram i avvaktan på att utsläppshandelssystemet fungerar tillfredsställande. Dessutom delar jag Miljöpartiets uppfattning att skatten på förbränning av hushållsavfall ska fördubblas.

När det gäller intäkterna från trängselskatten anser jag, liksom Miljöpartiet, att intäkterna genom anslag på statsbudgetens utgiftssida bör föras över oinskränkt till Stockholms läns landsting för att kunna användas fritt på den regionala nivån. Enligt vår uppfattning bör trängselskatten inte vara avdragsgill vid inkomstbeskattning.

Miljöpartiet anser att det bör införas en skattereduktion som stöd för dem som konverterar en vanlig bil till en bil med drift på etanol eller gas. Stödet föreslås uppgå till 30 % av en konverteringskostnad upp till maximalt 30 000 kr och gälla under perioden 2008–2010. Liksom Miljöpartiet anser jag att mervärdesskatten på ekologiskt producerad mat bör sänkas från 12 till 6 % fr.o.m. 2008. Dessutom anser vi att kostnaden för ett statligt fritidsbåtsregister, vilken kan uppskattas till 9–11 miljoner kronor årligen, bör finansieras genom införande av en båtskatt.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen fattar beslut om en inriktning av skattepolitiken som överensstämmer med Miljöpartiets förslag. Jag tillstyrker följaktligen motion Fi8 yrkandena 1 och 2.

BILAGA 4

Trafikutskottets yttrande
2006/07:TU5y

2007 års ekonomiska vårproposition

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 8 maj 2007 berett trafikutskottet tillfälle att yttra sig över 2007 års ekonomiska vårproposition (prop. 2006/07:100) om riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (punkt 1) och de motioner som har väckts med anledning av propositionen. Trafikutskottet behandlar de delar av ärendet som berör utskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Propositionen

Regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken innebär att följande utgifter beräknas för utgiftsområde 22 Kommunikationer perioden 2008–2010:

År	2008	2009	2010
Miljoner kronor	35 552	36 470	36 991

När det gäller utgångspunkter som påverkar utgiftsområde 22 konstaterar regeringen att klimatfrågan är en av de stora utmaningar världen står inför, och behoven av att vidta åtgärder mot klimatförändringar är därför mycket stora. Åtgärder måste vidtas globalt och nationellt, regionalt och lokalt. För att åstadkomma en breddad och fördjupad samverkan mellan näringsliv, forskning och politik, samt en bred politisk uppslutning för Sveriges klimatpolitiska insatser, anges att regeringen har tagit bl.a. tre initiativ, nämligen: ett vetenskapligt råd för klimatfrågor har inrättats, en parlamentarisk beredning ska bereda en klimatpolitisk proposition och en kommission för hållbar utveckling har inrättats.

Enligt regeringen är Sverige sannolikt ett av de länder i världen som har bäst förutsättningar att möta klimatutmaningen. Vi har goda tillgångar på förnybara resurser, tekniskt kunnande, jämförelsevis väl fungerande styrmedel och marknader samt goda industriella förutsättningar. Detta gäller inte minst inom transportområdet, innefattande hela kedjan från biodrivmedel till energieffektiva fordon. Detta innebär därmed också möjligheter till utveckling, ökade exportinkomster och nya jobb i Sverige. En viktig uppgift för staten är att skapa goda villkor för innovation och företagande. Det kommer under de närmaste åren att krävas insatser för att förkorta tiden från forskning till kommersialisering av nya produkter.

Regeringen föreslår att en miljöbilspremie för att stimulera användningen av bränsleeffektiva bilar och bilar med förnybara bränslen införs. Åtgärden ligger i linje med EG-kommissionens strategi för att minska koldioxidutsläppen från personbilar. Premien föreslås utformas som ett kontantbidrag på 10 000 kr per miljöbil som köps av privatperson mellan den 1 april 2007 och den 31 december 2009.

Av vår propositionen framgår vidare att regeringen avser att lägga fram en infrastrukturproposition. Regeringen har därför givit ett antal myndigheter i uppdrag att utarbeta inriktningsunderlag inför den långsiktiga infrastrukturplaneringen för perioden 2010–2019.

Regeringen hänvisar vidare till att man i budgetpropositionen för 2007 har aviserat att man kommer att verka för nya finansieringslösningar för infrastrukturen där offentlig-privat samverkan (OPS) fördes fram som exempel på en sådan finansieringslösning. Regeringen gav i mars 2007 i uppdrag åt Vägverket, Banverket och Väg- och transportforskningsinstitutet

(VTI) att utreda de juridiska, ekonomiska och tekniska förutsättningarna för offentlig-privat samverkan vid infrastrukturinvesteringar och lämna förslag till hur en svensk modell för OPS skulle kunna se ut. Uppdraget ska redovisas senast den 18 juni 2007.

Motionerna

Mona Sahlin m.fl. (s) behandlar i *motion 2006/07:Fi6 yrkande 3* frågan om fondering av intäkterna från trängselskatt. När det gäller finansiering av väginvesteringar i Stockholm varnar motionärerna för att luckra upp budgetlagen eftersom den har tjänat Sverige väl. Motionärerna anser att intäkter från trängselskatten ska återföras till Stockholmsregionen utan att luckra upp budgetlagen.

I samma motion, *yrkande 1*, framhålls att Sverige ska gå före när det gäller miljömställningen. Motionärerna vill bl.a. skapa möjligheter för alla människor att agera klimatvänligt i vardagen. Bland annat föreslås en enhetlig klimatommärkning, och företrädare för transportsektorn ska tillsammans med övriga aktörer ta fram sådan märkning. Även nya certifikatsystem föreslås som ska driva på transportsektorn att bli miljövänligare än i dag. Vidare föreslås att en ny skattestimulans ska införas för att konvertera gamla bilar till miljöbilar.

Lars Ohly m.fl. (v) föreslår i *motion 2006/07:Fi7 yrkande 4* att budgetlagen ändras så att huvudprincipen för en infrastrukturinvestering sker genom lån hos Riksgäldskontoret. Motionärerna avvisar bestämt OPS som en finansieringslösning för infrastrukturinvesteringar. I motionen föreslås också att investeringsvolymen i Framtidsplanen för järnvägen ska öka, att staten ska hantera den ökade kostnaden för Citybanan genom Stockholm och att staten ska öka avsättningen för banunderhåll för att minska tåg förseningarna.

I samma motion, *yrkande 1*, föreslår motionärerna att en klimattaxa införs i kollektivtrafiken. Staten bör därför investera i kollektivtrafik och se över prisnivån för resorna så att fler åker kollektivt. Enligt motionärerna är en utbyggd, tillgänglig, prisvärd och fungerande kollektivtrafik en av de viktigaste åtgärderna för att skapa ett hållbart transportsystem som minskar miljöpåverkan både lokalt och globalt.

Maria Wetterstrand m.fl. (mp) förordar i *motion 2006/07:Fi8 yrkande 2* en fortsatt grön skatteväxling. På grundval av detta förhållande föreslås en kilometerskatt på tung lastbilstrafik från 2010, att en flygskatt införs från 2008, att skatten på bensin och dieselolja höjs och att en koldioxidrelaterad registreringsskatt införs. Motionärerna vill kraftigt öka investeringar i kapacitetsutbyggnad av den infrastruktur som i första hand stöder järnvägstrafik och vidta åtgärder för att föra över transporter från bil, lastbil och flyg till järnväg, bussar och sjöfart.

Motionärerna framhåller vidare att det behövs många nya åtgärder inom klimatpolitiken. För att få bra vardagstransporter som minskar utsläppen av växthusgaser föreslår motionärerna att kapacitetsproblemen i kollektivtrafiken i de tre storstäderna åtgärdas genom bl.a. 1 miljon nya sittplatser. Även en ökad satsning på säkra skolvägar och en utbyggnad av cykelvägar föreslås. Trängselavgift bör vidare införas i Stockholm, Göteborg och Malmö. Därutöver föreslår motionärerna att förmånsbeskattningen på cyklar slopas, att en högre miljöbilsbonus införs liksom en skattereduktion för konvertering av vanliga bilar till miljöbilar. Motionärerna förordar även en ökad satsning på biogas. Tankställen för biogas bör byggas ut så att tillgängligheten ökar.

Trafikutskottets ställningstagande

Allmänna utgångspunkter

Trafikutskottet konstaterar att regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken har som utgångspunkt att skapa tillväxt och ökad sysselsättning. I sammanhanget anges att en väl fungerande infrastruktur är en grundförutsättning för företagen och för att människors vardag ska fungera. Vidare framgår av riktlinjerna att de framtida utmaningarna som samhället står inför kräver att åtgärder vidtas i dag. De utmaningar som särskilt behandlas är dels ökad internationalisering och strukturomvandling, dels klimatförändringar. Utskottet delar regeringens analyser och utgångspunkter och konstaterar att insatser inom transportsektorn därmed har en strategisk betydelse i det fortsatta utvecklingsarbetet. I det följande behandlar utskottet vissa frågor som har särskild beröring med utgiftsområde 22 Kommunikationer.

En hållbar utveckling inom transportsektorn

Trafikutskottet välkomnar regeringens riktlinjer för en omställning av transportsystemet för att skapa tillväxt och hållbar utveckling. Flera motionsförslag har också väckts med anledning av propositionen som tar fasta på vikten av att minska transportsektorns utsläpp av växthusgaser. Utskottet delar den politiska grundsyn som finns om vikten av att minska utsläppen av växthusgaser från transportsektorn. I sammanhanget kan nämnas att den 10 maj 2007 anordnade utskottet en utfrågning av forskare med syfte att få information om hur framtidens ökade energibehov med en hållbar utveckling inom transportpolitiken kan mötas. Utfrågningen var ett led i riksdagens insatser för ett systematiskt arbete med forsknings- och framtidsfrågor i samspel med forskarvärlden.

Enligt forskarnas mening är det helt nödvändigt att minska användningen av fossila bränslen för att motverka de klimatförändringar som orsakas av utsläpp av koldioxid med fossilt ursprung. Vid utfrågningen framkom vidare att utsläppen från transportsektorn fortsätter att öka samtidigt som det finns ett behov av att minska utsläppen från transportsektorn

med ca 80 % till 2050 jämfört med 1990 års nivå. En av de största utmaningarna som Sverige och många länder står inför är därför att skapa en hållbar utveckling inom transportsektorn och då i synnerhet vägtrafiken. För Sverige som är ett land med stora avstånd, gles bebyggelse och stort vägtrafikberoende innebär detta en särskild utmaning.

Utfrågningen gav vidare vid handen att det finns möjligheter att genom många åtgärder åstadkomma de önskvärda och nödvändiga utsläppsminskningarna. Sådana åtgärder är exempelvis mindre bilar med effektivare motorer, biodrivmedel, samhällsplanering för kollektivtrafik, ökad användning av IT för att ersätta resor och nya motorer som plug-in- hybrider. Enligt utskottets mening finns det starka skäl att främja en hållbar utveckling inom transportsektorn. En sådan utveckling kommer att gagna Sverige eftersom den tekniska utvecklingen öppnar för nya marknader och möjligheter. Utskottet delar därför regeringens uppfattning om att Sverige tillhör de länder i världen som har goda förutsättningar att möta klimatutmaningen eftersom vi har de resurser som erfordras för att genomföra en omställning inom bl.a. transportområdet.

Mot denna bakgrund välkomnar utskottet de av regeringen vidtagna initiativen som generellt syftar till att minska utsläppen av växthusgaser inom alla sektorer. Detta gäller både gemensamma åtaganden för EU-länderna, som Sverige har varit pådrivande för att få till stånd, och initiativ i vårt eget land. Utsläppen av växthusgaser är ett globalt problem och utskottet vill därför understryka vikten av internationell samverkan för att på global nivå åstadkomma nödvändiga utsläppsminskningar. Det är därför, enligt utskottets mening, glädjande att EU:s stats- och regeringschefer i mars 2007 antog ett mål om att minska utsläppen med 20 % till 2020 jämfört med 1990. Under förutsättning att andra länder förbinder sig att göra jämförbara minskningar av sina utsläpp avser EU att minska utsläppen med 30 %. EU svarar för 14 % av de globala utsläppen, och därför kan EU inte själv lösa klimatfrågan. Utskottet anser att EU:s agerande är en viktig signal till omvärlden och det är därför viktigt att Sverige även fortsättningsvis är pådrivande för att EU ska föra en ambitiös klimatpolitik. Detta gäller inte minst inom transportsektorn.

Utskottet välkomnar vidare de initiativ som regeringen har vidtagit för att minska utsläppen av växthusgaser i Sverige. De initiativ som avses är bl.a. det vetenskapliga rådet för klimatfrågor och den parlamentariska beredningen som ska bereda den kommande klimatpolitiska propositionen samt kommissionen om hållbar utveckling. Utskottet vill särskilt understryka vikten av ett vetenskapligt underlag när åtgärder ska vidtas till en följd av forskningsresultaten. Därvid utgår utskottet från att både det vetenskapliga rådet och den parlamentariska beredningen kommer att spela en central roll i det fortsatta arbetet. Med hänsyn till frågans vikt utgår utskottet från att resultat löpande återrapporteras till riksdagen.

När det gäller transportsektorn utgår utskottet från att frågan om ett effektivt och konkurrenskraftigt transportsystem med minskade utsläpp av växthusgaser från transportsektorn blir central i samband med regeringens översyn av de transportpolitiska målen och den kommande infrastrukturpropositionen. Utskottet vill också framhålla betydelsen av de steg som tas på vägen för att uppnå en minskning av utsläppen av bl.a. växthusgaser från transportsektorn. Ett sådant exempel är den av riksdagen beslutade miljöbilspremien. Utskottet har erfarit att prognosen för försäljningen av antalet nyregistrerade miljöbilar har uppjusterats till 45 000 bilar, vilket kan jämföras med 36 000 nyregistrerade miljöbilar som såldes 2006, enligt Bil Sweden.

Infrastrukturplaneringen

När det gäller infrastrukturplaneringen vill utskottet uppmärksamma att denna fråga behandlades tidigare i vår i utskottets betänkande 2006/07: TU8. Utskottet underströk att utbyggnaden av transportinfrastrukturen måste ges en långsiktig och förutsägbar inriktning. Av denna anledning välkomnade utskottet regeringens arbete med den kommande propositionen om inriktning av åtgärderna i järnvägs- och väginfrastruktur. Utskottet ställde sig vidare bakom inriktningen att samhällsekonomiska analyser ska spela en viktig roll vid prioriteringen av infrastrukturinvesteringar.

Utskottet konstaterar att det pågår ett stort antal infrastrukturutredningar med syfte att ta fram ett brett kunskapsunderlag som en grund för infrastruktursatsningar med tydliga ekonomiska och miljömässiga samband mellan de olika transportslagen. Ett sådant underlag är, enligt utskottets mening, av avgörande betydelse för att nå de av riksdagen antagna målen för transportpolitiken där det övergripande målet är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet.

Därutöver har utskottet erfarit att Banverket och Vägverket, på regeringens uppdrag, reviderat de gällande infrastrukturplanerna. Bakgrunden till regeringens uppdrag var att de planer som den tidigare regeringen fastställde inte var realistiska med hänsyn till bl.a. kraftigt ökade kostnader för investeringarna i förhållande till de tillgängliga ekonomiska ramarna. Förslaget är för närvarande föremål för remissbehandling.

Mot bakgrund av regeringens planerade proposition och övriga utredningsinsatser är utskottet inte berett att ta ställning till frågor som rör den långsiktiga infrastrukturplaneringen och gällande infrastrukturplaner förrän regeringen presenterar ett fördjupat underlag för riksdagen.

Finansieringsformer

I det ovan nämnda betänkandet framhöll utskottet att omställningen av transportsystemet i syfte att skapa hållbar tillväxt i hela landet kräver effektiva finansieringsformer som förmår att ställa om transportsystemet för framtidens behov. Överväganden om val av finansieringsform måste därför

utgå ifrån ett helhetsperspektiv där bl.a. effektivitet, kostnadskontroll, demokratisk styrning och möjligheter att nå de transportpolitiska målen utgör viktiga utgångspunkter. Med syftet att inhämta ytterligare underlag inför framtida ställningstagande i frågan har utskottet, inom ramen för sin uppföljnings- och utvärderingsverksamhet, beställt en forskningsöversikt om offentlig-privat samverkan (OPS). Uppdraget ska avrapporteras till utskottet i oktober 2007. Utskottet bedömer att forskningsöversikten i kombination med regeringens ovan nämnda uppdrag till Vägverket, Banverket och Väg- och transportforskningsinstitutet (VTI) innebär att riksdagens ställningstaganden kommer att kunna baseras på ett brett kunskapsunderlag i frågan. Enligt utskottets mening vore det därför oklokt att i dag ta ställning till frågan om finansieringslösningar för infrastrukturen innan de ovannämnda underlagen föreligger.

Kollektivtrafik

Utskottet anser att kollektivtrafiken spelar en viktig roll i transportsystemet. I likhet med utskottets tidigare ställningstaganden i betänkande 2006/07:TU4 anser utskottet att det är viktigt att kollektivtrafiken är attraktiv och anpassad efter de olika förutsättningar som råder i olika delar av landet. Detta öppnar vägen för en breddad arbetsmarknad och en ökad tillgänglighet till högre utbildning. En väl fungerande och attraktiv kollektivtrafik är vidare betydelsefull för att åstadkomma en minskning av utsläppen av bl.a. växthusgaser. Utskottet har erfärit att regeringen har för avsikt att lägga fram en strategi för en bättre kollektivtrafik i landet. I sammanhanget är det särskilt viktigt att varje transportslag används så effektivt som möjligt och fungerar tillsammans.

Som tidigare nämnts avser regeringen att se över de transportpolitiska målen. Utskottet utgår ifrån att en sådan översyn kommer att omfatta en genomgång av målen för transportpolitiken, vilka syftar till att utveckla en kollektivtrafik som är attraktiv och anpassad efter de rådande förutsättningarna i landet.

Skatter inom transportområdet

När det gäller de motionsförslag som väckts om beskattning på fordon, flyget och drivmedel m.m. vill utskottet påminna om att skattefrågor bereds av skatteutskottet. Skatter och avgifter kan vara effektiva styrmedel för att uppnå de trafikpolitiska målen. Samtidigt är det, enligt utskottets mening, väsentligt att åstadkomma en optimal blandning av tillgängliga styrmedel, dvs. ekonomiska, informativa och administrativa, för att åstadkomma en hållbar utveckling inom transportsektorn. Utskottet har behandlat frågan om trängselskatt i yttrande 2006/07:TU4y till skatteutskottet.

Sammanfattning

Trafikutskottet konstaterar att transportsektorn har en strategisk betydelse för att skapa tillväxt och sysselsättning i landet. En särskild utmaning är att åstadkomma en hållbar utveckling inom transportsektorn, inte minst i ljuset av behovet av att minska utsläppen av växthusgaser. Av regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår att denna synpunkt är väl beaktad. Som redovisats ovan pågår också ett omfattande utrednings- och beredningsarbete. Trafikutskottet föreslår därför, vad gäller utgiftsområde 22 Kommunikationer, att finansutskottet tillstyrker att riksdagen godkänner regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Av utskottets ställningstagande följer vidare att finansutskottet bör, med utgångspunkt för det beredningsområde som trafikutskottet ansvarar för, avstyrka nu behandlade motionsförslag.

Stockholm den 22 maj 2007

På trafikutskottets vägnar

Anders Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Karlsson (s), Jan-Evert Rådström (m), Christina Axelsson (s), Margareta Cederfelt (m), Sven Bergström (c), Sten Nordin (m), Marie Nordén (s), Annelie Enochson (kd), Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Ingemar Vänerlov (kd), Karin Svensson Smith (mp), Eliza Roszkowska Öberg (m), Désirée Liljevall (s), Krister Örnfjäder (s) och Anita Brodén (fp).

Avvikande meningar

1. Vårpropositionen, utgiftsområde 22 Kommunikationer (s)

Anders Karlsson (s), Christina Axelsson (s), Marie Nordén (s), Pia Nilsson (s), Désirée Liljevall (s) och Krister Örnfjäder (s) anför:

Vi socialdemokrater vill att Sverige ska gå före när det gäller miljömställningen. Vi tror inte att det är det land som sist tar steget ut ur fossilsamhället som vinner – utan att det är precis tvärtom.

Under vår tid i regeringsställning genomförde vi socialdemokrater en rad åtgärder för Sveriges miljömställning. Vi lanserade bl.a. en kraftfull energi- och klimatpolitik. Vi beslutade att Sverige skulle bryta beroendet av fossila bränslen fram till år 2020 och tillsatte en oljekommission. Dessutom visade vi att det negativa sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökade utsläpp kunde brytas. Sedan 1990 har koldioxidutsläppen minskat med 7 % samtidigt som tillväxten ökade med 30 %.

Vi måste fortsätta på den inslagna vägen eftersom klimatfrågan är långt ifrån löst. De största utmaningarna är att effektivisera energianvändningen och bryta beroendet av olja i vägtrafiksektorn som till 97 % är oljebaserad.

Därför föreslår vi att två nya certifikatsystem, som kan komplettera det som redan finns för förnybar el utvecklas. De nya certifikaten ska driva på för en miljövänligare transportsektor och energieffektivisering.

Därutöver vill vi också skapa möjligheter för alla att agera klimatvänligt i vardagen genom att utveckla en klimatmärkning. Vi vill att den svenska livsmedelsbranschen, energibranschen och företrädare för transportsektorn tillsammans ska arbeta fram en enhetlig klimatmärkning.

Vi anser att regeringens satsning på miljöbilspremie är otillräcklig: Ska vi minska utsläppen av växthusgaser räcker det inte med nya miljöbilar – vi måste också ställa om de gamla bilarna så att de kan utnyttja alternativa bränslen. Därför föreslår vi en ny skattestimulans för dem som konverterar sin gamla bil till miljöbil.

Vi avvisar regeringens förslag att använda en fond för att föra intäkterna från trängselskatten till investeringar i infrastruktur. Inkomsterna från trängselskatten ska redovisas på statsbudgetens inkomstsida, och på statsbudgetens utgiftssida anvisas två nya anslag. Det ena anslaget ska användas för de system- och administrationskostnader som Vägverket, Skatteverket, Sveriges domstolar, Regeringskansliet och Kronofogdemyndigheten har. Det andra anslaget ska användas för fonduppbbyggnaden och motsvara skillnaden mellan inkomster av trängselskatt och system- och administrationskostnaderna.

Vi socialdemokrater vänder oss emot detta förfarande då det är ett avsteg från budgetlagens (1996:1059) regler om statsbudgeten. Vi menar att detta avsteg öppnar för s.k. kreativ bokföring på andra områden. Vi

anser att det finanspolitiska regelverk som infördes i samband med 1990-talets budgetsanering och som budgetlagen är en del av har tjänat Sverige väl.

Däremot vill vi att intäkterna från miljöavgifterna/trängselskatten ska återföras till Stockholmsregionen och att de ska användas för investeringar i både kollektivtrafik och vägar. Detta kan ske utan att budgetlagens principer åsidosätts. Vi anser att miljöavgifterna/trängselskatten inte ska vara avdragsgilla och att färdtjänst, taxi och miljöbilar ska vara avgiftsbefriade.

Finansutskottet bör mot denna bakgrund tillstyrka motion 2006/07:Fi6.

2. Vårpropositionen, utgiftsområde 22 Kommunikationer (v)

Peter Pedersen (v) anför:

Vi vill ha en trafikpolitik där kvinnor och män har bra kommunikationer oavsett var de bor och som leder till att vi får ett hållbart transportsystem som minskar miljöpåverkan både lokalt och globalt. Vi tror att en av de absolut viktigaste åtgärderna för att lyckas med det är att det finns en utbyggd, tillgänglig, prisvärd och väl fungerande kollektivtrafik i hela landet.

Vänsterpartiet vill därför göra en radikal omställning till miljöanpassade transporter för att minska privatbilismen. Därför föreslår vi att man genomför ett storskaligt försök med klimattaxa i två län, så att länsinvånarna utan kostnad kan använda sig av kollektiva färdmedel.

Vi tycker det är lika självklart att staten investerar i kollektivtrafiken som i infrastrukturen. Dagens avgifter uppfattas av många som höga, inte minst av pensionärer, låginkomsttagare och ungdomar. Det dyrt att ta bussen till jobbet jämfört med den egna bilen och många väljer därför att inte åka kollektivt.

Vi avvisar bestämt alternativa finansieringslösningar för investeringar i infrastrukturen genom offentlig-privat samverkan (OPS). Sådana finansieringslösningar överför makt från folket och de folkvalda till privata aktörer. Privata aktörer har inte ett helhetsperspektiv på effektivitetsvinster för hela samhället, eftersom de styrs av företagsekonomiska bedömningar som grundas på vilka möjligheter som finns att få hög avkastning på insatt kapital. Vänsterpartiet anser att budgetlagen bör ändras så att huvudprincipen för infrastrukturinvesteringar ska vara att staten upptar lån hos Riksgäldskontoret i stället för att sådana finansieras via anslag. Det är, enligt vår uppfattning, märkligt att staten inte har en investeringsbudget.

Vi anser vidare att investeringsvolymen i Framtidsplanen för järnvägar ska öka. Regeringen har uppdragit åt Banverket att revidera planen. Verkets förslag innebär stora nedskärningar av investeringarna. Detta innebär att det kollektiva resandet inte kan öka i den takt som förutses i planen, vilket är beklagligt.

Enligt vår uppfattning ska staten, inom ramen för statsbudgeten, hantera den ökade kostnaden för Citybanan genom Stockholm. Regeringen vill att ett antal landsting och kommuner i Mälardalen, Stockholm och Östergöt-

land ska medverka i finansieringen. Vi anser inte att det finns något skäl till att vissa medborgare i Sverige ska svara för kostnader som är en angelägenhet för hela Sverige.

Vi anser även att staten ska öka avsättningen för banunderhåll för att minska tåg förseningarna. Staten bör vidare stimulera inköp av lokala spårfordon eller lokal spårinvestering för att ytterligare främja det kollektiva resandet.

Slutligen vill Vänsterpartiet även satsa på sjöfarten genom att bl.a. tillföra resurser till Gotlandstrafiken så att de som bor på Gotland ska färdas till och från Gotland på samma villkor som boende i övriga delar av landet.

Vänsterpartiets förslag leder till en omställning till ett hållbart transportsystem och där spårbunden trafik tar en större andel av transportererna för både person- och godstrafik. En satsning på tåg- och spårtrafik leder till ett effektivare, miljövänligare, energisnålare och mer jämställt samhälle. Sådana satsningar gynnar hela samhället och detta är därmed en viktig fråga för statsbudgetens inriktning.

Finansutskottet bör mot denna bakgrund tillstyrka motion 2006/07:Fi7.

3. Vårpropositionen, utgiftsområde 22 Kommunikationer (mp)

Karin Svensson Smith (mp) anför:

Miljöpartiet vill göra Sverige världsledande på klimatomställning av samhället. Genom att föregå med gott exempel kommer Sverige att vinna respekt i internationella sammanhang och därigenom kan Sverige påverka andra länder. Samtidigt kommer många nya jobb och affärsmöjligheter att skapas.

Regeringen för en politik som ökar utsläppen i stället för att minska dem. Att avskaffa flygskatten innebär att koldioxidutsläppen ökar med 100 000 ton. Utsläppen av koldioxid kommer att öka genom att man binder inkomster från trängselskatten till väginvesteringar. Regeringen anser att klimatproblemet ska lösas av någon annan, någon annan gång och någon annanstans. Denna hållning är ohållbar, omodern och osolidarisk. Det finns ett pris på regeringens icke-politik. I den brittiska Sternrapporten beräknas effekterna av klimatproblemen kunna begränsas till ca 1 % av BNP om åtgärder vidtas nu. Om inget görs kommer emellertid kostnaderna för samhället att bli mycket större i framtiden. Sternrapportens beräkningar uppskattar kostnaderna till 20 % av den globala BNP:n.

För att klara klimatproblemen behövs åtgärder på många olika nivåer. Klimatfrågan måste drivas kraftfullt och engagerat internationellt, åtgärder måste vidtas för att begränsa transportsektorns klimatpåverkan och omställningen inom energisektorn måste fortsätta.

Miljöpartiet har sedan länge arbetat framgångsrikt med en rad åtgärder för att få ned utsläppen av växthusgaser. Grön skatteväxling, satsningar på utbyggd järnväg och olika politiska åtgärder som stimulerat användningen av biodrivmedel har varit framgångsrika och måste fortsätta. Men det behövs också nya grepp inom klimatpolitiken. Därför föreslår vi klimatbra

vardagstransporter för att minska bilresor genom att en miljon nya sittplatser i kollektivtrafiken skapas i storstäderna, säkra skol- och cykelvägar, trängselavgifter i Stockholm, Göteborg och Malmö samt satsningar för att klara framtidsplanen för utbyggnad av järnväg.

Vi anser också att det ska bli billigare att bli miljövän genom att ett stöd för att konvertera vanliga bilar till miljöbilar införs och att miljöbilspremien höjs. Vi vill också avskaffa förmånsbeskattningen på cyklar för att främja både miljön och hälsan. Vi vill också satsa på biogas så att bl.a. tillgängligheten för tankställen för biogas ökar. Senast 2012 ska det finnas en biogasmack i varje kommun.

Det är också i högsta grad väsentligt att fortsätta den gröna skatteväxlingen. Därför vill vi införa klimatrelaterade skatter på flygresor, kilometerskatt, höjd skatt på bensin och olja samt koldioxidskatt för den handlande sektorn, dvs. att avskaffa koldioxidskatt för de sektorer som omfattas av handeln med utsläppsrätter bör skjutas på framtiden tills handeln fungerar tillfredsställande. Inkomsterna ska sedan användas i nödvändiga investeringar för ett klimatanpassat samhälle. Investeringar i kapacitetsutbyggnad av den infrastruktur som i första hand stöder järnvägs- trafikerna måste öka kraftigt. Samtidigt måste politiska åtgärder vidtas för att föra över transporter från bil, lastbil och flyg till järnväg, bussar och sjöfart.

Nedan redovisas Miljöpartiets förslag till beräknade utgifter för utgiftsområde 22 Kommunikationer perioden 2008–2010 i förhållande till regeringens proposition.

År	2008	2009	2010
Miljoner kronor	1 730	3 500	5 500

Tabellen visar att vi vill satsa betydligt mer än regeringen för att åstadkomma en klimatanpassning av transportsektorn. Utgifterna är finansierade genom att vi fortsätter den gröna skatteväxlingen som den nuvarande regeringen har avbrutit.

Finansutskottet bör mot denna bakgrund tillstyrka motion 2006/07:Fi8.

BILAGA 5Arbetsmarknadsutskottets yttrande
2006/07:AU4yRiktlinjer för den ekonomiska politiken
och budgetpolitiken – utgiftsområdena 13
Arbetsmarknad och 14 Arbetsliv

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 8 maj 2007 berett bl.a. arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över 2007 års ekonomiska vårproposition (prop. 2006/07:100) om riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (punkt 1) och de motioner som väckts med anledning av propositionen, allt i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Arbetsmarknadsutskottet lämnar med anledning av vårpropositionen med tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2007 tre yttranden. Detta yttrande är ställt till finansutskottet och avser frågor om riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Därutöver är ytterligare ett yttrande ställt till finansutskottet; det behandlar frågor om tilläggsbudgeten (AU2y). Det tredje yttrandet är ställt till konstitutionsutskottet och avser förslag om indelning i utgiftsområden som berör arbetsmarknadsutskottets beredningsområde (AU3y).

Inledning

I propositionen rör förslagspunkt 1 regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Motioner med anledning av propositionen i denna del har väckts av Socialdemokraterna i motionerna 2006/07:Fi6 yrkandena 1 i denna del och 4 och 2006/07:Fi10 yrkandena 2 och 3, Vänsterpartiet i motion 2006/07:Fi7 yrkandena 1 och 2 båda i denna del och Miljöpartiet i motion 2006/07:Fi8 yrkandena 1 och 2 båda i denna del. Motionerna anges i det följande utan årtal.

Arbetsmarknadsutskottet behandlade frågor om ändringar i arbetslöshetsförsäkringen under hösten 2006 (prop. 2006/07:15, bet. 2006/07:AU4, rskr. 2006/07:86), och beredningen har nyligen avslutats av proposition 2006/07:89 *Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken, m.m.* (bet. 2006/07:AU13) med förslag om bl.a. införande av en jobb- och utvecklingsgaranti

och förändringar av arbetslöshetsförsäkringen och av proposition 2006/07:111 *Bättre möjligheter till tidsbegränsad anställning, m.m.* (bet. 2006/07:AU14) med förslag om bl.a. införande av en allmän visstidsanställning. I anslutning till beredningen av proposition 2006/07:89 har Arbetsmarknadsstyrelsen bl.a. genom dess generaldirektör Bo Bylund lämnat information till utskottet.

Propositionen

Vårpropositionen har fokus på fler i arbete och bättre möjligheter för företagande. Den övergripande inriktningen i den förda politiken är att regeringen vill göra det mer lönsamt att arbeta, enklare att anställa och mer attraktivt att starta och driva företag. I propositionen föreslår regeringen förstärkningar av sin politik för arbete. Förstärkningarna omfattar fyra delområden och innehåller förslag om åtgärder som redovisas både i vårpropositionen och i särpropositioner som överlämnats till riksdagen under våren och i aviserade särpropositioner. Det *första* området består av ett reformpaket för att göra det enklare och mer lönsamt att starta och driva företag. Det sker genom förslag om bl.a. att avskaffa förmögenhetsskatten och reformera förmånsrätten. Det *andra* området består av ett reformpaket för att förstärka integrationen av personer som är utrikes födda. Regeringen föreslår på detta område bl.a. att s.k. instegsjobb ska införas. Instegsjobb är en subventionerad anställning som är kopplad till undervisning i svenska för invandrare och som har tydliga handledande inslag. Det *tredje* delområdet avser ungdomsarbetslöshet och innehåller ett reformpaket för att bekämpa arbetslöshet bland ungdomar. Regeringens förslag på detta område gäller bl.a. sänkta arbetsgivaravgifter vid anställning av ungdomar, en särskild jobbgaranti för unga och en satsning på lärlings- och yrkesutbildning. Det *fjärde* området är ett särskilt jobbpaket för att underlätta för fler att komma i arbete. Regeringen öppnar nya vägar till arbete genom att långtidsarbetslösa och socialbidragstagare erbjuds en jobb- och utvecklingsgaranti. För att inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin förbättra möjligheterna för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga ökar regeringen successivt antalet lönebidrag och anställningar vid Samhall AB. Regeringen konstaterar i propositionen att Sverige i dag har ett stort utanförskap och att det krävs särskilda insatser för att minska det. Utanförskapet är både ett stort problem på kort sikt och av stor betydelse för möjligheten att finansiera de offentliga välfärdssystemen på längre sikt. Att varaktigt öka sysselsättningen är därför regeringens mest prioriterade fråga. Ett ökat arbetsutbud och en bättre fungerande matchning på arbetsmarknaden anser regeringen också vara av stor vikt för att underlätta anpassningen till den fortsatta strukturomvandling som följer av en pågående internationalisering av ekonomin. Trots att sysselsättningen har ökat starkt anser regeringen att det är alltför få som arbetar och att fler måste komma i arbete. Regeringen menar bl.a. att det behövs extra ersättning för kommuner för att skapa tydliga ekonomiska incitament för att

vidta åtgärder som påskyndar etableringen av flyktingar på arbetsmarknaden. Regeringen föreslår i propositionen extra ersättning till kommuner som tecknar överenskommelser om flyktingmottagande för 2007, 2008 och 2009. Därutöver kan kommuner få ytterligare ersättning om personen godkänts i svenska för invandrare (sfi) på en viss nivå eller haft arbetspraktik eller arbete under en viss tid inom 12 månader efter mottagandet.

Motioner

Socialdemokraterna vill i motionerna Fi6 yrkandena 1 i denna del och 4 och Fi10 yrkandena 2 och 3 att riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionerna. Socialdemokraterna anser att arbetsmarknadsutbildningen bör fördubblas jämfört med det av regeringen planerade antalet platser. Det innebär att resurser måste avsättas så att antalet platser i kvalificerad arbetsmarknadsutbildning kan nå upp till 15 000 i slutet av 2007 och sedan permanentas på den nivån under de kommande åren. Socialdemokraterna menar att regeringens förslag om jobb- och utvecklingsgaranti för långtidsarbetslösa och jobbgaranti för ungdomar inte är annat än garantier om lägre ersättning. Långtidsarbetslösa får sin ersättning sänkt till 65 % när de deltar i aktiviteter inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin och för ungdomar kan ersättningen bli ännu lägre. Målgruppen för jobb- och utvecklingsgarantin är enligt Socialdemokraterna dessutom för snävt tilltagen. Det finns betydligt fler än de beräknade 60 000 långtidsarbetslösa som i stället borde få ta del av högkvalitativa insatser för att kunna återgå i arbete. Socialdemokraterna hävdar att det saknas 1,5 miljarder kronor till aktivitetsstödet. Regeringens förslag om jobb- och utvecklingsgaranti åtföljdes inte av ett beslut om medel för aktivitetsstöd. Det leder till att färre utanför jobb- och utvecklingsgarantin får del av relevanta arbetsmarknadsåtgärder. Alltså minskar stödet till de arbetslösa.

Den höga ungdomsarbetslösheten oroar Socialdemokraterna som menar att problemet inte är att ungdomar inte söker arbete utan att de har brist på utbildning eller för lite arbetslivserfarenhet för att få arbete. Socialdemokraterna ser även behov av riktade insatser till äldre arbetslösa. Regeringens nystartsjobb riskerar att bli en ineffektiv åtgärd i sin nuvarande form. Socialdemokraterna vill se generösare subventionsnivåer för dem som står längst från arbetsmarknaden. Andra invändningar mot nystartsjobben är att de bara kan beviljas i den privata sektorn och att det inte finns något tak för subventionen. Socialdemokraterna menar att också funktionshindrade personer behövs i arbetslivet. Lönebidrag, trygghetsanställningar och andra lönesubventioner måste byggas ut och Samhalls verksamhet utvecklas, t.ex. bör föreningslivet få möjlighet att ta emot fler anställda med lönebidrag. Socialdemokraterna menar att det trots den höga arbetslösheten finns risk för arbetskraftsbrist i många sektorer. Det gäller t.ex. inom bryggbranschen men även inom vissa yrken inom industrin och den offentliga sektorn.

Vänsterpartiet anser i motion Fi7 yrkandena 1 och 2 båda i denna del att riksdagen ska besluta om riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i enlighet med vad som anförs i motionen och avslå regeringens förslag till riktlinjer för denna politik. I avsikt att avsaknad av en politik för full sysselsättning inriktar regeringen sin jobbpolitik helt på arbetsmarknadens funktionssätt. Syftet är att sänka ersättningsnivåer, en kraftig minskning av de arbetsmarknadspolitiska programmen och krav på arbetsökande att acceptera första bästa jobb ska öka konkurrensen om varje ledigt arbete och tvinga ned de lägsta lönerna. Särskilt anmärkningsvärt är det att unga ska pressas hårdare än de äldre.

I syfte att öka efterfrågan på arbetskraft satsar regeringen på omfattande subventioner av arbetskraftskostnaderna t.ex. för hushållsnära tjänster och för anställning av personer under 25 år. Dessutom urholkas anställningstryggheten kraftigt genom de ändrade reglerna om visstidsanställning. Nedskärningarna av arbetsmiljöarbetet och arbetslivsforskningen bidrar ytterligare till en generell sänkning av kvaliteten i arbetslivet. *Vänsterpartiet* menar att arbetsmarknadsrådet motiverar intensifierade satsningar på arbetsmarknadsutbildning och riktade anställningsstöd till dem med särskilda svårigheter att hitta arbete. Arbetsmarknadsutbildningen bör uppgå till 15 000 månadsplatser och utbildningen bör utgå från det som är arbetsmarknadspolitiskt motiverat. Även med högre sysselsättningsgrad kommer det att behövas särskilda insatser för långtidsarbetslösa. Funktionshindrade och personer med nedsatt arbetskapacitet ska beredas goda möjligheter att delta i arbetslivet genom lönebidrag och Samhall.

Vänsterpartiet hävdar att en bra integrationspolitik kräver en politik för full sysselsättning och en arbetsmarknadspolitik som omfattar alla. Invandrarers alltför höga arbetslöshet måste mötas med både insatser mot diskriminering och riktade åtgärder för att stärka deras möjligheter att delta i arbetslivet på lika villkor. Sådana åtgärder kan t.ex. vara att förbättra sfi-undervisningen, som kan kombineras med anställningsstöd, och bättre möjligheter att få yrkeskunskaper och examina översatta och värderade. *Vänsterpartiet* anser att regeringen avvecklar viktiga arbetsmarknadspolitiska insatser och drar in alla insatser som handlar om att bekämpa strukturell och annan diskriminering. *Vänsterpartiet* menar att frågan om flyktingmottagande ska stå i fokus för utformningen av integrationspolitiken. Detta ställer krav på ett värdigt mottagande och på garantier för rätten till en bra start i Sverige. *Vänsterpartiet* anser att alla kommuner ska vara skyldiga att ta emot flyktingar.

Miljöpartiet vill i motion Fi8 yrkandena 1 och 2 båda i denna del avslå regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken och att riksdagen beslutar om riktlinjer för denna politik i enlighet med vad som anförs i motionen. *Miljöpartiet* menar att individen måste ges större frihet att påverka sin möjlighet att ta sig ur arbetslösheten. När det gäller regeringens förslag om instegsjobb tror *Miljöpartiet* att de kan bli ett bra verktyg för att få nyanlända invandrare i arbete. Men

privata arbetsgivare gynnas framför de offentliga arbetsgivarna. Medan de privata arbetsgivarna ges en subvention med 75 % av lönekostnaderna vid anställning får de offentliga endast 50 % i subvention. Liksom för nystartsjobben anser Miljöpartiet att offentliga arbetsgivare ska likställas med privata och att det ska finnas ett beloppstak för subventionen till arbetsgivaren. Miljöpartiet menar att den del av lönen som överstiger 30 000 kr i månaden inte ska subventioneras med nedsättning av arbetsgivaravgiften. Miljöpartiet är kritiskt till nivån på ersättningen vid deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin och menar att den måste höjas. Det är orimligt att deltagande i aktivitet som syftar till att bryta arbetslöshet ger mindre ersättning än vid arbetslöshet. Miljöpartiet föreslår att arbetslöshet med a-kassa och deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin ska berättiga till en ersättning motsvarande 80 % av tidigare dagsförtjänst. Förslaget om att aktivitetsstödet för ungdomar under 25 år ska trappas ned snabbare än för äldre är ologiskt och orättvist. Miljöpartiet är också kritiskt till att arbetsgivaravgiften generellt ska halveras för personer som fyllt 18 men inte 25 år. Miljöpartiet menar att det är viktigt att fler kommuner solidariskt delar det nationella ansvaret för flyktingmottagande. Partiet accepterar regeringens förslag om extra ersättning till kommunerna för flyktingmottagande men tror inte på metoden med individbaserad stimulansersättning. Miljöpartiet anser att resurser i stället ska läggas på att höja kommunernas introduktionsersättning.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknadsutskottet vill understryka att den främsta uppgiften för regeringen är att fler människor kommer närmare arbetsmarknaden och får riktiga arbeten. Det är viktigt att sysselsättningen ökar och utanförskapet minskar. Trots en stark tillväxt präglas arbetsmarknaden av ett omfattande utanförskap. Långvarig arbetslöshet riskerar att påverka den enskilde negativt och kan i värsta fall leda till att den arbetssökande hamnar i passivitet. Det riskerar också att göra att värdet på arbetsmarknaden av dennes kunskap och kompetens efter hand minskar. Utskottet anser därför att det behövs ett särskilt stöd för att de människor som står långt från arbetsmarknaden ska finna en väg tillbaka till ett arbete.

Nyligen har Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och Statistiska centralbyrån (SCB) presenterat statistik på arbetsmarknadsområdet. Av AMS sammanfattning av *arbetsmarknadsläget i april 2007* som publicerades den 10 maj 2007 framgår att arbetslösheten minskar i alla åldersgrupper och att 3,7 % av arbetskraften, eller 166 000 personer, var anmälda arbetslösa vid landets arbetsförmedlingar i slutet av april. Det innebär en minskning med 0,8 procentenheter, eller 38 000 personer, jämfört med april 2006. Nedgången berör alla län och i stort sett alla grupper på arbetsmarknaden. Arbetslösheten var i april lägst i Kronobergs län, 2,3 %, och högst i Norrbottens län, 5,4 %. AMS konstaterar att efterfrågan på arbetskraft fortsätter att öka kraftigt, och de lediga platser som anmälts till landets arbetsförmed-

lingar var 31 000 fler än för ett år sedan. Dessutom har antalet långtidsinskrivna på ett år minskat med 2 000 till 39 000 personer. Av SCB:s *arbetskraftsundersökning för första kvartalet 2007*, som publicerades den 15 maj 2007, framgår att antalet sysselsatta ungdomar i åldern 16–24 år ökade under denna period med 44 000 jämfört med första kvartalet 2006. SCB konstaterar att det är den största sysselsättningsökningen för ungdomar sedan 1987. De tre senaste kvartalen har antalet sysselsatta ungdomar ökat med i genomsnitt 40 000 per kvartal jämfört med motsvarande kvartal föregående år. En så stark utveckling tre kvartal i rad har inte SCB uppmätt för ungdomar på minst tre decennier. Arbetslösheten var i genomsnitt 5,0 % av arbetskraften, eller 227 000 personer, vilket är en nedgång med 0,8 procentenheter eller 33 000 personer jämfört med första kvartalet 2006. Under första kvartalet 2007 minskade arbetslösheten också för ungdomar 16–24 år. Bland dem var arbetslösheten 10,9 % jämfört med 13,5 % för ett år sedan. SCB pekar på att personer som är utrikes födda har väsentligt högre arbetslöshet, 9,7 %, jämfört med 4,2 % för inrikes födda.

Arbetsmarknadsutskottet kan konstatera att regeringens politik gör det mer lönsamt att arbeta och har en fördelaktig effekt på såväl sysselsättning, arbetsutbud som arbetslöshet. Det finns skäl att understryka att regeringens jobbpolitik utgör en helhet, vilket innebär att man ska se de samlade effekterna av de olika förslagen. En del av innehållet i regeringens satsningar på arbetsmarknadsområdet som redovisas i vårpropositionen har introducerats och beslutats eller kommer att beslutas i annat sammanhang eller med anledning av andra propositioner. Exempel på frågor som behandlats i särpropositioner är förändringar i arbetslöshetsförsäkringen och jobb- och utvecklingsgarantin (prop. 2006/07:89 och bet. 2006/07:AU13), tidsbegränsade anställningar (prop. 2006/07:111 och bet. 2006/07:AU14) och skattelättnader för hushållstjänster (prop. 2006/07:94 och bet. 2006/07:SkU15).

Det centrala målet för regeringens politik är att varaktigt öka sysselsättningen. I regeringens *jobbpaket* ingår en skattepolitik som är inriktad på att göra det mer lönsamt att arbeta, t.ex. olika former av skattelättnader. I jobbpaketet ingår även andra delar som t.ex. arbetslöshetsförsäkringens förstärkning som omställningsförsäkring, införandet av jobb- och utvecklingsgarantin för långtidsarbetslösa och regeringens satsning på nystartsjobb. Genom *jobb- och utvecklingsgarantin* erbjuds långtidsarbetslösa insatser med syfte att så snabbt som möjligt få in deltagaren på arbetsmarknaden. Garantin har en tydlig inriktning på individuellt utformade åtgärder och har till syfte att den arbetssökande så snart som möjligt ska få ett arbete, vilket enligt utskottet kommer att bidra positivt till programmets effektivitet. AMS generaldirektör Bo Bylund har inför utskottet uppgett att AMS nu arbetar med att planera innehåll och utformning av den nya insatsen. Av AMS hemsida framgår att man bl.a. gör en omfördelning av resurserna för programverksamheten, men de beslut som redan fattats om program ska fullföljas. Arbetsmarknadsutbildningen ska prioriteras och ska än tydlig-

gare användas för att klara flaskhals- och bristsituationer. När det gäller nivån på ersättningen i jobb- och utvecklingsgarantin, en fråga som behandlats i bet. 2006/07:AU13, anser utskottet att ersättningsnivån på 65 % av tidigare dagsförtjänst, eller lägst med grundbeloppet enligt arbetslöshetsförsäkringen, 320 kr per dag för den som arbetat på heltid, för personer som är berättigade till arbetslöshetsersättning är väl avvägd. Individens ekonomiska incitament att arbeta i stället för att delta i arbetsmarknadspolitiska program måste beaktas vid valet av ersättningsnivå. Forskning visar att ersättningsnivån påverkar hur lång tid en person befinner sig i arbetslöshet i stället för i arbete. Syftet med jobb- och utvecklingsgarantin är att deltagarna så snabbt som möjligt ska beredas en väg tillbaka till arbetsmarknaden. Utskottet är också övertygat om att *nystartsjobb* ökar möjligheterna att få jobb för dem som under mer än ett år inte arbetat. Antalet nystartsjobb ökar och omfattade vecka 20 närmare 7 800 personer.

Utskottet delar regeringens uppfattning att situationen på arbetsmarknaden är särskilt bekymmersam för utrikes födda. Regeringens breda politik för arbete gynnar alla arbetslösa, även de utlandsfödda, men det behövs särskilt utformade åtgärder för att få fler personer med utländsk bakgrund i arbete. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden är lägre, långtidsarbetslösheten högre och andelen tidsbegränsade anställningar är större bland utrikes födda än bland personer födda i Sverige. Skillnaden är dock stor mellan olika grupper av invandrare beroende på t.ex. ursprungsland, utbildningsnivå, tidigare erfarenhet och hur länge man har bott i Sverige.

Utskottet välkomnar regeringens satsning på ett särskilt *integrationspaket* med en kombination av åtgärder som sammantaget syftar till ett snabbare inträde på arbetsmarknaden. Utskottet bedömer att de s.k. *instegsjobben* och inrättandet av *nystartscentrum* är åtgärder som har goda förutsättningar att resultera i att alltfler utrikes födda kommer i arbete och lämnar sitt utanförskap. En instegsanställning är kopplad till deltagande i sfi eller uppnådda resultat inom denna och ska innehålla tydliga handleddande inslag. Andra åtgärder som förstärkning av arbetsförmedlingens resurser för yrkesbedömning, Valideringsdelegationens pilotverksamhet att validera 1 000 personers kompetens med speciella branschmodeller och kompletterande yrkesutbildningar för jurister och personer med hälso- och sjukvårdsutbildning kommer också att bidra till en positiv utveckling. Utskottet anser även att Sveriges kommuner bör ges sådana förutsättningar att man kan underlätta för nyanlända flyktingar att komma in på arbetsmarknaden. Som ett led i detta inför regeringen för de kommuner som 2007 träffar en treårig överenskommelse om flyktingmottagande en extra ersättning med 10 000 kr per person de tar emot och ytterligare 20 000 kr för varje vuxen som godkänts i sfi, fått praktik eller arbete under en viss tid inom 12 månader efter mottagandet i kommunen. Utskottet ser även positivt på att regeringen undersöker möjligheterna att finna former för att stärka individens incitament att snabbare komma in på arbetsmarknaden.

En annan grupp som har haft en svag utveckling på arbetsmarknaden är ungdomar. Även om det glädjande nog skett stora förbättringar det senaste året kvarstår dock att det tar allt längre tid för ungdomar att etablera sig på arbetsmarknaden, vilket får negativa konsekvenser både för den enskilde och för samhället. Regeringens *satsning på de unga* innebär också en möjlighet för dem att hamna i en arbetsgemenskap och inte i utanförskap. Det som aviseras om en jobbgaranti fr.o.m. den 1 december 2007 och som innebär ökad uppföljning och stöd att söka arbete kan ses som ett viktigt inslag i denna politik. För dem som trots detta inte får arbete kombineras det aktiva matchningsarbetet med förstärkta insatser som kan vara praktik eller utbildning. Regeringen satsar även på att förstärka lärlingsutbildningen och genomför en permanent ökning med 2 000 platser inom den kvalificerade yrkesutbildningen. Utskottet vill i detta sammanhang även nämna att Utredningen om en flexiblare arbetsmarknadsutbildning i februari 2007 lämnade sitt delbetänkande *Arbetsmarknadsutbildning för bristyrken och insatser för arbetslösa ungdomar* (SOU 2007:18). Betänkandet handlar om hur genomförda arbetsmarknadsutbildningar överensstämmer med prognoser över bristyrken. Vidare ges en kunskapsöversikt över vilka utbildningsinsatser som visat sig effektivast för arbetslösa ungdomar mellan 20 och 25 år med särskilda behov. Utredningens slutbetänkande väntas i december 2007. Delbetänkandet bereds för närvarande av Arbetsmarknadsdepartementet. Utredningen bör kunna bli ett värdefullt underlag i fortsatta överväganden om hur arbetsmarknadspolitiken ska utformas för att öka sysselsättningen och minska utanförskapet.

En annan grupp som har det svårt på arbetsmarknaden är personer med funktionshinder. Även denna fråga har berörts i betänkandet 2006/07: AU13 med anledning av motioner, och utskottet hänvisar där till regeringens förslag i vårpropositionen att öka anslaget 22:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* Utskottet välkomnar regeringens förslag om att den tillfälliga ökningen av antalet lönebidragsplatser 2006 och 2007 behålls 2008 och att en ökning kan ske från 2009.

När det gäller frågan om åtgärder inom jämställdhetsområdet ser utskottet med tillfredsställelse på att regeringen bl.a. vill ge fler kvinnor tydliga drivkrafter att gå från deltid till heltidsarbete, förbättra möjligheterna för kvinnor att starta nya företag, sänka kostnaderna för att köpa hushållstjänster och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Sammanfattningsvis anser arbetsmarknadsutskottet att den inriktning av politiken på utskottets beredningsområde som redovisas i vårpropositionen är väl anpassad för att fler ska komma i arbete och för att minska utanförskapet. Utskottet ställer sig bakom de berörda förslagen i propositionen och anser att motionerna Fi6 yrkandena 1 och 4, Fi7 yrkandena 1 och 2, Fi8 yrkandena 1 och 2 och Fi10 yrkandena 2 och 3 bör avslås i motsvarande delar.

Stockholm den 22 maj 2007

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven-Erik Österberg (s), Tomas Tobé (m), Sylvia Lindgren (s), Elisabeth Svantesson (m), Annika Qarlsson (c), Lars Lilja (s), Eva Flyborg (fp), Désirée Pethrus Engström (kd), Anna König Jerlmyr (m), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s), Hans Backman (fp), Ulf Holm (mp), Sven Yngve Persson (m), Patrik Björck (s) och Jennie Nilsson (s).

Avvikande meningar

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken m.m. (s)

Sven-Erik Österberg (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Ann-Christin Ahlberg (s), Patrik Björck (s) och Jennie Nilsson (s) anför:

Socialdemokraternas mål är och har alltid varit full sysselsättning. Alla som vill och kan ska få ett arbete. Socialdemokraternas politik är helt inriktad på att skapa fler arbeten genom att bekämpa arbetslösheten och inte de arbetslösa. Trots den goda utvecklingen på arbetsmarknaden saknar fortfarande alldeles för många människor ett arbete. Det gäller särskilt ungdomar, människor med utländsk bakgrund och funktionshindrade.

Det krävs en särskild satsning för att bryta långtidsarbetslösheten bland ungdomar. Problemet med ungdomsarbetslösheten är inte att ungdomar inte söker arbete utan att de har brist på utbildning eller för lite arbetslivserfarenhet för att få arbete. Socialdemokraterna anser det vara särskilt viktigt att förbättra situationen för ungdomar som inte har fullföljt gymnasieutbildning och för långtidsarbetslösa ungdomar med utländsk bakgrund. Det måste göras satsningar för att öka den yrkesmässiga och geografiska rörligheten bland ungdomar. Det handlar t.ex. om utökade möjligheter till sökanderesor och flyttstöd, kortare yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningar som inriktar sig mot bristyrken för ungdomar och praktikplatser för ungdomar. Socialdemokraterna ser även behov av riktade insatser för äldre arbetslösa. Även för denna grupp har regeringen försämrat. Plusjobbare som tidigare hade fått löfte om att få fortsätta jobba till sin pension har nu på flera håll i landet sagts upp. Regeringens integrationspaket innehåller inte mycket nytt. Instegsjobben skiljer sig inte på något positivt sätt från anställningsstöden. Den viktigaste integrationsåtgärden, de arbetsmarknadspolitiska insatserna till långtidsarbetslösa, rustar regeringen ned, vilket drabbar många invandrare. Socialdemokraterna menar att alla behövs i arbetslivet, också t.ex. funktionshindrade personer som har arbetsförmåga. Lönebidrag, trygghetsanställningar och andra lönesubventioner ska byggas ut och Samhalls verksamhet utvecklas; även föreningslivet bör få möjlighet att ta emot fler anställda med lönebidrag.

En av regeringens få arbetsmarknadspolitiska åtgärder fram till nu är ”nystartsjobb”, vilka inte har blivit någon succé. Den låga subventionsgraden riskerar att leda till att nystartsjobben inte når dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Nystartsjobben har dessutom medfört undanträngningseffekter. Socialdemokraterna vill se generösare subventionsnivåer för dem som står långt från arbetsmarknaden, på samma sätt som tidigare anställningsstöd. Andra invändningar mot nystartsjobben är att de endast kan förekomma inom den privata sektorn och att det inte finns något tak för subventionen som alltså kan gälla för hur hög lön som helst. För instegs-

jobben som introduceras med vårpropositionen är det samma problem med frånvaron av subventionstak. Instejsjobben kan visserligen beviljas i den offentliga sektorn men då till en lägre subventionsgrad än om det hade varit i den privata sektorn. Det saknas tillräckliga insatser för att stärka möjligheterna på arbetsmarknaden för nyanlända och personer med utländsk bakgrund och för att bekämpa diskrimineringen. Socialdemokraterna menar att regeringens förslag om jobb- och utvecklingsgaranti för långtidsarbetslösa och jobbgaranti för ungdomar inte är annat än garantier om lägre ersättning. Långtidsarbetslösa får sin ersättning sänkt till 65 % när de deltar i aktiviteter inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin, och för ungdomar kan ersättningen bli ännu lägre. Regeringen har inte anslagit ytterligare resurser med anledning av införandet av de båda garantierna. Därför tvingas Arbetsmarknadsverket omdisponera redan erhållna medel och ta resurser från andra delar av verksamheten, bl.a. från arbetsmarknadsutbildningarna, för att kunna betala ut aktivitetsersättning till deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin. Det blir alltså t.ex. inga nya arbetsmarknadsutbildningar och inga nya starta-eget-bidrag eller anställningsstöd. Socialdemokraterna menar att det under 2007 saknas 1,5 miljarder kronor till aktivitetsstödet. Regeringens förslag om jobb- och utvecklingsgaranti åtföljdes inte av ett beslut om medel för aktivitetsstöd. Det leder till att färre utanför jobb- och utvecklingsgarantin får del av relevanta arbetsmarknadsåtgärder, och alltså minskar stödet till de arbetslösa. Regeringen bör omgående återkomma om hur anslaget för aktivitetsstödet ska höjas så att planerad verksamhet utanför jobb- och utvecklingsgarantin kan genomföras. Målgruppen för garantin är dessutom för snävt tilltagen. Det finns betydligt fler än de beräknade 60 000 långtidsarbetslösa som borde få ta del av högkvalitativa insatser för att kunna återgå i arbete.

Socialdemokraterna anser att arbetsmarknadsutbildningen bör fördubblas jämfört med det planerade antalet platser. Det innebär att resurser avsätts så att antalet platser i kvalificerad arbetsmarknadsutbildning kan nå upp till 15 000 i slutet av 2007 och sedan permanentas på den nivån under de kommande åren. Socialdemokraterna menar att det i det rådande konjunkturläget behövs betydligt mer av kvalificerad arbetsmarknadsutbildning för att undvika arbetskraftsbrist på arbetsmarknaden. Trots den fortfarande höga arbetslösheten finns det alltså risk för arbetskraftsbrist i många sektorer. Det gäller t.ex. inom bryggbranschen men även inom vissa yrken inom industrin och den offentliga sektorn. Socialdemokraterna hänvisar till att Arbetsmarknadsverket varnar för arbetskraftsbrist. Trots att den fortgående globaliseringen kontinuerligt ställer krav på högre omställningsförmåga innebär vårpropositionen ytterligare neddragningar i den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen och att redan planerade program ställs in.

Socialdemokraterna anser också det viktigt att en bred majoritet av löntagarna omfattas av ett fullgott försäkringsskydd vid arbetslöshet. Den utveckling vi ser i dag med massflykt från a-kassorna är förstälig med tanke på de höjda avgifterna och den försämrade försäkringen. Utveck-

lingen innebär ett mycket utsatt läge både för de enskilda människorna och för a-kassorna. Det är fel att tro att försämrade arbetslöshetsförsäkring ger fler arbete. År 2006 ökade sysselsättningen med 78 000 personer och arbetslösheten minskade utan att ersättningen i a-kassan behövde ändras. Socialdemokraterna är mycket kritiska till regeringens försämringar av a-kassan och vill i stället förbättra den så att de flesta får ut 80 % av sin tidigare inkomst. De åtgärder som vidtagits av den borgerliga regeringen har forcerats fram utan tillräcklig tid för analys och eftertanke. Att ändra i regelsystem som många är berörda av för sin försörjning kräver noggranna överväganden och ett omfattande remissförfarande så att frågorna kan belysas ordentligt ur många olika synvinklar. Socialdemokraterna är kritiska till att arbetslöshetsförsäkringen görs obligatorisk och kräver att regeringen ska tillsätta en parlamentarisk utredning i frågan, inte bara en ensamutredare.

Många områden inom arbetsmarknadsutskottets beredningsområde har redan drabbats hårt av den borgerliga politiken. Socialdemokraterna menar att det är tydligt att ohälsan i arbetslivet är köns- och klassbunden. Arbetsmiljön måste utvecklas och förbättras på flera sätt. Skyddsombuden, huvudskyddsombuden och de regionala skyddsombuden är viktiga resurser liksom företagshälsovården bl.a. för att öka kunskapen om hur arbetsskador kan förebyggas. Regeringens stora nedskärningar på Arbetsmiljöverket gör det svårt, för att inte säga omöjligt, för myndigheten att fullgöra sitt uppdrag. Arbetsmiljöinspektörerna får sämre förutsättningar att förmedla rådgivningstjänster och lämna tekniskt bistånd för att främja en god arbetsmiljö. Socialdemokraterna, som var kritiska till nedläggningen av Arbetslivsinstitutet, kan nu konstatera att regeringen inte heller har genomfört någon analys av hur man kan säkerställa de inledda forskningsprojekten och hur påbörjade utbildningar ska kunna slutföras.

Socialdemokraterna konstaterar att de otrygga anställningarna ökar; regeringen har nu föreslagit ändringar i anställningsskyddslagen som sammantaget drabbar arbetstagarkollektivet. Det är bara trygga människor som vågar ta språnget in i det okända och t.ex. byta jobb, flytta och börja studera, dvs. att utvecklas och vara flexibla i arbetslivet. Socialdemokraternas uppfattning är också att heltidsarbete ska vara en rättighet och deltid en möjlighet. Det är inget som tyder på att regeringen tar denna fråga på allvar och är villig att göra något kraftfullt för att förbättra situationen för alla ofrivilliga deltidsarbetare.

2. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken m.m. (v)

Josefin Brink (v) anför:

Vänsterpartiet vill satsa på att jobben blir fler. Full sysselsättning ska vara det prioriterade målet. Det ska dessutom vara trygga arbeten med lön som man kan leva på. Vänsterpartiet menar att regeringen inte har någon ambition att föra en politik för full sysselsättning. Regeringens överordnade mål med den ekonomiska politiken är i stället enligt Vänsterpartiet den

ensidiga inflationsbekämpningen, vilket gör att regeringen endast förmår åstadkomma en marginell justering av nivån på den s.k. jämviktsarbetslösheten. Vänsterpartiet menar att regeringens jobbpolitik är utomordentligt cynisk. Den marginella minskning av arbetslösheten som regeringen räknar med nås till priset av kraftigt försämrade livsvillkor för den stora grupp som alltjämt beräknas stå utanför arbetskraften. I avsaknad av en politik för full sysselsättning inriktas regeringens jobbpolitik helt på arbetsmarknadens funktionssätt. Syftet med regeringens politik är att sänka ersättningsnivåer, en kraftig minskning av de arbetsmarknadspolitiska programmen och krav på arbets sökande att acceptera första bästa jobb, ska öka konkurrensen om varje ledigt arbete och tvinga ned de lägsta lönerna. Särskilt anmärkningsvärt är det att unga ska pressas hårdare än de äldre. I syfte att öka efterfrågan på arbetskraft satsar regeringen på omfattande subventioner av arbetskraftskostnaderna t.ex. för hushållsnära tjänster och för anställning av personer under 25 år. Dessutom urholkas anställningstryggheten kraftigt genom de ändrade reglerna om visstidsanställning. Nedskärningarna av arbetsmiljöarbetet och arbetslivsforskningen bidrar ytterligare till en generell sänkning av kvaliteten i arbetslivet. Regeringens ambition är tydlig: att stimulera framväxten av en improduktiv låglönearbetsmarknad i den privata tjänstesektorn. Risken är stor att kvinnor och invandrade på grund av sin svaga ställning på arbetsmarknaden kommer att hänvisas till den framväxande låglönesektorn. Vänsterpartiet menar att regeringens politik riskerar att förstärka och öka redan existerande orättvisor relaterade till kön och etnicitet.

Arbetsmarknadspolitikens roll är enligt Vänsterpartiet att underlätta strukturomvandling i arbets- och näringsliv, förbättra matchningen på arbetsmarknaden och minska avståndet till arbete för dem som står långt bort från arbetsmarknaden. Vänsterpartiet menar att arbetsmarknadsläget motiveerar intensifierade satsningar på arbetsmarknadsutbildning och riktade anställningsstöd till dem med särskilda svårigheter att hitta arbete. Arbetsmarknadsutbildningen bör uppgå till 15 000 månadsplatser och utbildningen bör utgå från det som är arbetsmarknadspolitiskt motiverat. Även med högre andel personer i arbete kommer det att behövas särskilda insatser för långtidsarbetslösa. Ett exempel på en modern arbetsmarknadsåtgärd är Gröna jobb, en åtgärd som ger både arbetstillfällen och biologisk mångfald. Funktionshindrade och personer med nedsatt arbetskapacitet ska beredas goda möjligheter att delta i arbetslivet genom lönebidrag och Samhall.

Vänsterpartiet anser att regeringens tal om att bekämpa utanförskapet innebär ett misstänkliggörande av personer med utländsk bakgrund. Regeringen tar som utgångspunkt för integrationspolitiken att det som behövs är att ställa hårdare krav på dem som invandrat. Förslag som satsningar för att öka kvaliteten på sfi, validering och yrkesbedömning, är däremot välkomna enligt Vänsterpartiet. I övrigt saknas insatser för att stärka möjligheterna på arbetsmarknaden för nyanlända och personer med utländsk bakgrund. Regeringen avvecklar viktiga arbetsmarknadspolitiska insatser

och drar in alla insatser som handlar om att bekämpa strukturell och annan diskriminering. I stället väljer regeringen att satsa på en politik för företagande och hoppas att arbetstillfällena ska komma ändå. Den inriktning som regeringen har valt riskerar enligt Vänsterpartiet att leda in människor på sidospår, bort från rätten till lika villkor på den reguljära arbetsmarknaden. Exempel på sådana förslag är nystartscentrum, instegsjobben och satsningarna på invandrades företagande. Med otrygga visstidsanställningar och skattesubventionerade hushållsnära tjänster utvecklas en arbetsmarknad särskilt anpassad för att nyanlända och andra personer med utländsk bakgrund ska pressas in i ett B-lag på arbetsmarknaden, med sämre löner och arbetsvillkor.

Vänsterpartiet menar att en bra integrationspolitik är en politik för allas rätt till arbete, bostad och utbildning och för allas rätt att omfattas av den generella välfärden. Detta kräver en politik för full sysselsättning och en arbetsmarknadspolitik som omfattar alla.

Invandrades alltför höga arbetslöshet måste bemötas med både insatser mot diskriminering och riktade åtgärder för att stärka invandrades möjligheter att delta i arbetslivet på lika villkor. Sådana åtgärder kan t.ex. vara att förbättra sfi-undervisningen som kan kombineras med anställningsstöd och bättre möjligheter att få yrkeskunskaper och examina översatta och värderade.

Vänsterpartiet menar att regeringens bristande insikt om och vilja att förändra de strukturella missförhållanden som upprätthåller ojämlikhet mellan könen visar sig tydligt i de förslag som presenteras i vårpropositionen. Vänsterpartiet kan tydligt se en bakvänd jämställdhetspolitik som bygger på en omfördelning av makt och resurser från kvinnor till män. Regeringen förenklar problematiken med den könssegregerade arbetsmarknaden genom att angripa den offentliga sektorn. En omfattande, gemensamt finansierad, offentlig sektor har varit och är alltjämt avgörande för möjligheten att skapa ett jämställt samhälle, genom att det omvandlar obetalt arbete till betalt. Exempel på förslag från regeringens antifeministiska politik är skattesubventionering av hushållstjänster, vårdnadsbidrag och jämställdhetsbonus. Vänsterpartiets politik syftar till att bryta med könsdiskriminerande strukturer i arbetslivet och skapa förutsättningar för både kvinnor och män att förvärvsarbeta och vara föräldrar på lika villkor. Konkreta förslag är att lagstifta om rätten till heltid med deltid som en möjlighet och en individualisering av föräldraförsäkringen.

En central del av den gemensamma välfärden menar Vänsterpartiet är en solidarisk skattefinansierad arbetslöshetsförsäkring som ger löntagarna inkomstrygghet vid arbetslöshet. Vänsterpartiet avser att återställa regeringens samtliga församlingar av a-kassan och höja taket så att fler får ut 80 % av sin tidigare inkomst.

Vänsterpartiet vill värna om kollektivavtalsmodellen och de fackliga organisationernas möjligheter att företräda löntagarna i arbetslivet. Vi vill återställa den slopade avdragsrätten för medlemskap i facket, öka de anställdas trygghet och inflytande i arbetslivet och förstärka anställningsskyddet på flera punkter.

Vänsterpartiet vill stärka och utveckla arbetsmiljöarbetet och ge Arbetsmiljöverket och skyddsombuden mer resurser och bättre verktyg i sitt arbete. En nollvision för dödsfall i arbetslivet bör ställas upp. Vänsterpartiet anser vidare att de resurser som Arbetslivsinstitutet förfogat över även i framtiden bör avsättas till arbetslivsforskning och informationsinsatser om forskningsfältet.

I fokus för utformningen av integrationspolitiken står enligt Vänsterpartiet också frågan om flyktningmottagande. Detta ställer krav på ett värdigt mottagande och på garantier för rätten till en bra start i Sverige. Vänsterpartiet anser att alla kommuner ska vara skyldiga att ta emot flyktingar. Vänsterpartiet avvisar den konstruktion som regeringen föreslår och som innebär att kommunerna ska ges högre ersättning baserat på den mottagna flyktingens uppvisade resultat i introduktionsprocessen och den s.k. stimulansersättningen till individen. Vänsterpartiet välkomnar dock satsningen för att förbättra mottagandet av de ensamkommande barnen.

3. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken m.m. (mp)

Ulf Holm (mp) anför:

Miljöpartiets bedömning är att den mycket starka sysselsättningsutvecklingen just nu i huvudsak beror på den väl avvägda ekonomiska politiken som förts de senaste åren och en god konjunkturutveckling. Men arbetslösheten är fortfarande alltför hög, i synnerhet när det gäller ungdomar och personer med annan etnisk bakgrund än svensk.

Miljöpartiet menar att arbetsmarknadspolitiken ska syfta till att förena människors rätt till arbete med arbetsmarknadens behov av kvalificerad arbetskraft. Med den fortsatt höga arbetslösheten kan man konstatera att arbetsmarknadspolitiken inte har varit tillräckligt träffsäker. Miljöpartiet menar att individen måste ges större frihet att påverka sin möjlighet att ta sig ur arbetslösheten. Nystartsjobben är kraftigt subventionerade och därför har en del nystartsjobb tillkommit sedan de infördes den 1 januari 2007. Det hade blivit än fler om de hade tillåtits inom den offentliga sektorn. Det är oskäligt att det inte finns någon övre gräns för subventionen till arbetsgivaren. Miljöpartiet vill att hela den offentliga sektorn och ideella organisationer ska jämföras med arbetsgivare i den privata sektorn när det gäller de subventioner som kan erhållas för nystartsjobb och att ett tak sätts för subventionen av arbetsgivaravgiften. När det gäller regeringens förslag om instegsjobb tror Miljöpartiet att det kan bli ett bra verktyg för att få nyanlända invandrare i arbete. Men även för instegsjobben premieras

privata arbetsgivare framför de offentliga arbetsgivarna. Medan de privata arbetsgivarna ges en subvention med 75 % av lönekostnaderna vid anställning får de offentliga endast 50 % i subvention. Liksom i fråga om nystartsjobben anser Miljöpartiet att offentliga arbetsgivare ska likställas med privata och att det ska finnas ett beloppstak för subventionen till arbetsgivaren. Miljöpartiet menar att den del av lönen som överstiger 30 000 kr i månaden inte ska subventioneras med nedsättning av arbetsgivaravgiften. Miljöpartiet menar mera allmänt att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna också måste öppnas gentemot de ideella föreningarna och verksamheter inom den sociala ekonomin. Det är bra att regeringen satsar på lärlingsutbildning och kvalificerad yrkesutbildning. Miljöpartiet menar att det är bra att jobb- och utvecklingsgarantin inriktas på individens förutsättningar. Risken finns dock att den del som utgör intensifierad jobbsökaktivitet bara kommer att mätas med kvantitativa mått. Miljöpartiet är kritiskt till nivån på ersättningen vid deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin och menar att den måste höjas. Det är orimligt att deltagande i aktivitet som syftar till att bryta arbetslöshet ger mindre ersättning än vid arbetslöshet. Miljöpartiet föreslår att arbetslöshet med a-kassa och deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin ska berättiga till en ersättning motsvarande 80 % av tidigare dagsförtjänst.

Ett annat förslag som Miljöpartiet har synpunkter på är att aktivitetsstöd för ungdomar under 25 år ska trappas ned snabbare än för äldre, det är både ologiskt och orättvist. Miljöpartiet är kritiskt till att arbetsgivaravgiften generellt ska halveras för personer i åldersgruppen 18–25 år. Fler ungdomar kommer sannolikt i arbete men samma effekt skulle kunna uppnås effektivare och billigare genom att resurserna i stället riktades mot de arbetslösa ungdomarna. Miljöpartiet är också kritiskt till att arbetslösa ungdomar ska befinna sig i arbetsförmedlingens lokaler ett visst antal timmar i veckan. Det är uttryck för ett mekaniskt tankesätt som visar att regeringen har uppfattningen att ungdomar utnyttjar systemet för att fiffla till sig bidrag i stället för att skaffa sig arbete. Miljöpartiet tycker att det är bra att regeringen satsar ökade medel på Samhall och lönebidrag.

Många människor upplever i dag att de inte har tid för sig själva, för sina barn och vänner och släktingar. Friår innebär en fantastisk möjlighet att under ett år ta sig tid att utvecklas, studera, starta företag eller ta hand om nära och kära. Miljöpartiet menar att alla borde få chansen att någon gång i livet ta en välförtjänt paus. De utvärderingar som gjorts av friåret visar många goda effekter. Framför allt var det äldre kvinnor i offentlig sektor som passade på att ta ett friår och vila upp sig. Friårsvikarierna var framför allt yngre personer som fick chans att komma in på arbetsmarknaden och få värdefull praktik och livserfarenhet. Miljöpartiet anser att friåret ska återinföras.

Miljöpartiet menar att antidiskrimineringsbyråer har en viktig roll i arbetet mot etnisk diskriminering. Byråerna tillkom på Miljöpartiets initiativ och har utvecklats på ett sätt som gett dem en bred folklig förankring. Antalet antidiskrimineringsbyråer bör öka.

Miljöpartiet konstaterar att regeringens antydningar att ALI:s verksamheter skulle fortsätta genom annan myndighet inte uppfyllts. Miljöpartiet föreslår att medel förs över från avvecklingsmyndigheten till ALI och att beslutet om avveckling av ALI omprövas av riksdagen. Arbetsmiljöverkets verksamhet är också viktig och får inte drabbas av ytterligare anslagsminskningar.

Miljöpartiet menar att det är viktigt att fler kommuner solidariskt delar det nationella ansvaret för flyktingmottagande. Partiet accepterar regeringens förslag om extra ersättning till kommunerna för flyktingmottagande men tror inte på metoden med individbaserad stimulansersättning. Miljöpartiet anser att resurser i stället ska läggas på att höja kommunernas introduktionsersättning.